

Poročilo o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva

2022

Pregled po kmetijskih trgih

Pregled po kmetijskih trgih je sestavni del Poročila o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva v letu 2022, ki ga je Kmetijski inštitut Slovenije pripravil v okviru naloge Spremljanje razvoja kmetijstva v Sloveniji v letu 2023.

Uredil

Jure BREČKO

Avtorji

Barbara ZAGORC (rastlinski pridelki)

Ben MOLJK (živalski proizvodi)

Jure BREČKO (živalski proizvodi)

Ana HITI DVORŠAK (rastlinski pridelki)

Sara BELE (poraba kmetijskih pridelkov in stopnje samooskrbe, zunanja trgovina)

Fotografije na naslovnici

dr. Jože Verbič

mag. Tomaž Poje

MKGP

Publikacija bo izšla v elektronski obliki in bo objavljena na spletni strani Kmetijskega inštituta Slovenije:

https://www.kis.si/Porocila_o_stanju_v_kmetijstvu/

Ljubljana, junij 2023

Kazalo vsebine

1	VREDNOST KMETIJSKE PROIZVODNJE	12
2	RASTLINSKI PRIDELKI	13
2.1	Žito	13
2.2	Oljnice	24
2.3	Krompir	28
2.4	Hmelj	35
2.5	Zelenjadnice	37
2.6	Krmne rastline	61
2.7	Sadje	69
2.8	Oljke in oljčno olje	79
2.9	Grozdje in vino	82
2.10	Suhe stročnice	97
2.11	Seme	98
3	ŽIVALSKI PROIZVODI.....	99
3.1	Meso govedí	99
3.2	Meso prašičev	110
3.3	Perutninsko meso	122
3.4	Ovčje in kozje meso.....	129
3.5	Mleko	136
3.6	Jajca.....	148
3.7	Konji	154
3.8	Med	155

Kazalo preglednic

Preglednica 1:	Pridelava žita; 2021 in 2022	14
Preglednica 2:	Izvoz in uvoz žita v obliki zrnja; 2018–2022	15
Preglednica 3:	Poraba žita na prebivalca in stopnja samooskrbe z žitom; 2018–2022	16
Preglednica 4:	Parametri kakovosti pšenice; 2018–2022	17
Preglednica 5:	Pridelava oljnic; 2021 in 2022	25
Preglednica 6:	Odkupne cene oljnic; 2018–2022	25
Preglednica 7:	Pridelava zelenjadnic; 2021 in 2022	39
Preglednica 8:	Izvoz in uvoz zelenjave (ekvivalent sveže zelenjave); 2018–2022	40
Preglednica 9:	Povprečne cene odkupljenih zelenjadnic; 2018–2022	42
Preglednica 10:	Pridelava krme na njivah; 2021 in 2022	62
Preglednica 11:	Pridelava krme na trajnem travinju; 2021 in 2022	63
Preglednica 12:	Pridelek sadja; 2021 in 2022	70
Preglednica 13:	Izvoz in uvoz svežega sadja; 2018–2022	70
Preglednica 14:	Pridelava oljk in oljčnega olja po podatkih RKG; 2017–2022	80
Preglednica 15:	Pridelek grozdja in vina; 2021 in 2022	83
Preglednica 16:	Izvoz in uvoz vina; 2021 in 2022	83
Preglednica 17:	Bilanca zunanje trgovine; 2018–2022	84
Preglednica 18:	Cene vina s SGP v Sloveniji in na trgih EU; 2018–2022	86
Preglednica 19:	Ukrepi za krepitev konkurenčnosti kmetijstva in agroživilstva v vinogradništvu in vinarstvu; 2018–2022	86
Preglednica 20:	Uvoz in izvoz govedi (t; ekvivalent klavnih polovic); 2018–2022	101
Preglednica 21:	Uvoz in izvoz prašičev (t; ekvivalent klavnih polovic); 2018–2022	112
Preglednica 22:	Uvoz in izvoz perutnine (t; ekvivalent mesa); 2018–2022	123
Preglednica 23:	Uvoz in izvoz mleka in mlečnih izdelkov (000 t); 2018–2022	138

Kazalo slik

Slika 1: Struktura vrednosti kmetijske proizvodnje v obdobju 2010–2022 (%)	12
Slika 2: Struktura vrednosti živalorejske in rastlinske proizvodnje v letu 2022	12
Slika 3: Površine in hektarski pridelki žita; 2010–2022	13
Slika 4: Pridelava in poraba žita skupaj (000 t; ekvivalent zrnja); 2010–2022	14
Slika 5: Pridelava in poraba pšenice in koruze (000 t; ekvivalent zrnja); 2010–2022	15
Slika 6: Odkupne cene pšenice in koruze; 2010–2022	16
Slika 7: Osnovni ekonomski kazalniki pri pridelavi pšenice (indeks; povprečje 2017–2021 = 100)	17
Slika 8: Osnovni ekonomski kazalniki pri pridelavi koruze za zrnje (indeks; povprečje 2017– 2021 = 100)	18
Slika 9: Površina in pridelek oljnic; 2010–2022	24
Slika 10: Osnovni ekonomski kazalniki pri pridelavi oljne ogrščice (indeks; povprečje 2017– 2021 = 100)	26
Slika 11: Pospravljena površina in povprečni hektarski pridelki krompirja; 2010–2022	28
Slika 12: Pridelava in poraba krompirja (000 t; ekvivalent svežega krompirja); 2010–2022	29
Slika 13: Odkupne cene jedilnega krompirja; 2010–2022	30
Slika 14: Osnovni ekonomski kazalniki pri pridelavi krompirja (indeks; povprečje 2017–2021 = 100)	30
Slika 15: Pridelava hmelja; 2010–2022	35
Slika 16: Število kmetijskih gospodarstev ter osnovna in pridelovalna površina zelenjadnic pri tržnih pridelovalcih; 2010, 2013, 2016, 2019 in 2022	37
Slika 17: Pridelovalna površina zelenjadnic po vrstah, v letih tržnih popisov vrtnarstva; 2010, 2013, 2016, 2019 in 2022	38
Slika 18: Površina in pridelek zelenjadnic; 2010–2022	38
Slika 19: Pridelava in poraba (000 t; ekvivalent sveže zelenjave) ter stopnja samooskrbe (%); 2010–2022	40
Slika 20: Gibanje povprečnih cen odkupljenih zelenjadnic; (Indeks; 2015 = 100).....	42
Slika 21: Površina in pridelek krmnih rastlin na njivah; 2010–2022.....	61
Slika 22: Pridelava sena s travnikov in pašnikov; 2010–2022	63
Slika 23: Površina in pridelek sadja; 2010–2022	69
Slika 24: Pridelava in poraba sadja skupaj (000 t; ekvivalent svežega sadja); 2010–2022	71
Slika 25: Odkupne cene namiznega sadja; 2010–2022	72
Slika 26: Osnovni ekonomski kazalniki pri pridelavi jabolk (indeks; povprečje 2017–2021 = 100)	72
Slika 27: Površina oljčnikov in pridelek oljk; 2010–2022	79
Slika 28: Površina vinogradov in pridelek grozdja; 2010–2022	82
Slika 29: Površina vinogradov po vinorodnih deželah (000 ha); 2010–2022	83
Slika 30: Pridelava, poraba in zaloge vina skupaj, vinsko leto; 2008/09–2021/22	84
Slika 31: Pridelava in poraba vina skupaj, vina ZOP, vina ZGO in vina brez označb; vinsko leto 2008/09–2021/22	85
Slika 32: Odkupne cene grozdja za predelavo in vina; 2010–2022.....	85

Slika 33: Osnovni ekonomski kazalniki pri pridelavi grozdja (indeks; povprečje 2017–2021 = 100)	87
Slika 34: Število in prirast govedi; 2010–2022	100
Slika 35: Prireja in poraba mesa govedi (000 t; ekvivalent klavnih polovic); 2010–2022	100
Slika 36: Struktura uvoza in izvoza govedi (ekvivalent klavnih polovic); 2010–2022	101
Slika 37: Odkupne cene klavne govedi v Sloveniji in primerjava tržnih cen bikov (A-R3) s povprečjem EU	102
Slika 38: Tržne cene bikov do 24 mesecev (A-R3) po državah EU; 2021 in 2022	103
Slika 39: Osnovni ekonomski kazalniki pri pitanju govedi (indeks; povprečje 2017–2021 = 100)	104
Slika 40: Število in prirast prašičev; 2010–2022	111
Slika 41: Prireja in poraba mesa prašičev (000 t; ekvivalent klavnih polovic); 2010–2022	112
Slika 42: Struktura uvoza in izvoza prašičev (ekvivalent klavnih polovic); 2010–2022	113
Slika 43: Odkupne cene pitanih prašičev za zakol v Sloveniji in primerjava tržnih cen s povprečjem EU	114
Slika 44: Tržne cene prašičev (razred E) po državah EU v letih 2021 in 2022	114
Slika 45: Osnovni ekonomski kazalniki pri pitanju prašičev (indeks; povprečje 2017–2022 = 100)	115
Slika 46: Prireja in poraba perutninskega mesa (000 t; ekvivalent klavne mase); 2010–2022	122
Slika 47: Struktura uvoza in izvoza perutnine (ekvivalent mesa); 2010–2022	123
Slika 48: Odkupne cene piščancev za zakol v Sloveniji in primerjava tržnih cen piščancev s povprečjem EU	124
Slika 49: Tržne cene piščancev (65 %) po državah EU; 2021 in 2022	124
Slika 50: Osnovni ekonomski kazalniki pri pitanju piščancev (indeks; povprečje 2017–2021 = 100)	125
Slika 51: Število drobnice in prirast; 2010–2022	129
Slika 52: Odkupne cene jagnjet za zakol v Sloveniji in primerjava tržnih cen lahkih jagnjet s povprečjem v EU	130
Slika 53: Osnovni ekonomski kazalniki pri reji jagnjet (indeks; povprečje 2017–2021 = 100)	131
Slika 54: Število krav molznic in povprečna mlečnost; 2010–2022	136
Slika 55: Proizvodnja in poraba mleka (000 t; ekvivalent surovega mleka); 2010–2022	137
Slika 56: Odkupne cene mleka v Sloveniji in primerjava s povprečjem EU	139
Slika 57: Odkupne cene mleka za rejce (dejanska kakovost) po državah EU; 2021 in 2022	140
Slika 58: Osnovni ekonomski kazalniki pri proizvodnji mleka (indeks; povprečje 2017–2021 = 100)	141
Slika 59: Število kokoši in povprečna nesnost; 2010–2022	148
Slika 60: Proizvodnja in poraba jajc (000 t; ekvivalent svežih jajc); 2010–2022	149
Slika 61: Odkupne cene jajc v Sloveniji in primerjava tržnih cen s povprečjem EU	150
Slika 62: Tržne cene jajc (L in M) po državah EU; 2021 in 2022	150
Slika 63: Osnovni ekonomski kazalniki pri proizvodnji jajc (indeks; povprečje 2017–2021 = 100)	151

Kazalo okvirjev

Okvir 1: Zunanja trgovina s sadjem in zelenjavo	41
---	----

Kazalo prilog

1	VREDNOST KMETIJSKE PROIZVODNJE	12
2	RASTLINSKI PRIDELKI	13
2.1	Žito	13
2.1.1	Površina in pridelek žita	19
2.1.2	Uradno potrjena pridelava žita za seme.....	20
2.1.3	Odkup žita (t).....	20
2.1.4	Bilanca proizvodnje in porabe žita (ekvivalent zrnja; 000 t).....	21
2.1.5	Bilanca proizvodnje in porabe pšenice (ekvivalent zrnja; 000 t).....	21
2.1.6	Bilanca proizvodnje in porabe koruze (ekvivalent zrnja; 000 t).....	22
2.1.7	Bilanca proizvodnje in porabe ječmena (ekvivalent zrnja; 000 t).....	22
2.1.8	Odkupne in institucionalne cene žita.....	23
2.2	Oljnice	24
2.2.1	Pridelava, odkup in odkupne cene oljnic.....	27
2.3	Krompir	28
2.3.1	Pridelava krompirja.....	32
2.3.2	Evidentirana prodaja krompirja (t).....	33
2.3.3	Odkupne cene krompirja	33
2.3.4	Bilanca proizvodnje in porabe krompirja (ekvivalent svežega krompirja; 000 t).....	34
2.4	Hmelj	35
2.4.1	Pridelava hmelja, zunanja trgovina in cene pri pridelavi hmelja	36
2.5	Zelenjadnice	37
2.5.1	Površina zelenjadnic skupaj	43
2.5.2	Hektarski pridelek zelenjadnic skupaj	44
2.5.3	Skupni pridelek zelenjadnic skupaj	45
2.5.4	Površina zelenjadnic pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic	46
2.5.5	Hektarski pridelek pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic.....	47
2.5.6	Skupni pridelek pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic.....	48
2.5.7	Število kmetijskih gospodarstev in površina pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic; 2010, 2013, 2016, 2019 in 2022.....	49
2.5.8	Število kmetijskih gospodarstev in pridelovalna površina pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic; 2010, 2013, 2016, 2019 in 2022.....	50
2.5.9	Število kmetijskih gospodarstev in pridelovalna površina pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic; Slovenija in po statističnih regijah – Pomurska, Podravska; 2010, 2013, 2016, 2019 in 2022	51
2.5.10	Število kmetijskih gospodarstev in pridelovalna površina pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic po statističnih regijah – Koroška, Savinjska, Zasavska; 2010, 2013, 2016, 2019 in 2022 ...	52
2.5.11	Število kmetijskih gospodarstev in pridelovalna površina pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic po statističnih regijah – Posavska, Jugovzhodna Slovenija, Osrednjeslovenska; 2010, 2013, 2016, 2019 in 2022.....	53
2.5.12	Število kmetijskih gospodarstev in pridelovalna površina pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic po statističnih regijah – Gorenjska in Primorsko-notranjska; 2010, 2013, 2016, 2019 in 2022	54
2.5.13	Število kmetijskih gospodarstev in pridelovalna površina pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic po statističnih regijah – Goriška in Obalno-kraška; 2010, 2013, 2016, 2019 in 2022.....	55
2.5.14	Izvoz in uvoz sveže zelenjave	56
2.5.15	Bilanca proizvodnje in porabe zelenjave (ekvivalent sveže zelenjave; 000 t)	57
2.5.16	Evidentirana prodaja zelenjadnic – odkup in dovoz na tržnice (t).....	58
2.5.17	Evidentirana prodaja zelenjadnic – odkup (t)	59

2.5.18	Odkupne cene zelenjadnic	60
2.6	Krmne rastline	61
2.6.1	Pridelava zelene krme z njiv – površina	64
2.6.2	Pridelava zelene krme z njiv – pridelek	65
2.6.3	Pridelava zelene krme z njiv – hektarski pridelek	66
2.6.4	Pridelava krmnih korenovk in drugih krmnih rastlin.....	67
2.6.5	Pridelava krme na trajnem travinju.....	68
2.7	Sadje	69
2.7.1	Pridelava sadja	74
2.7.2	Pridelava sadja v ekstenzivnih nasadih	74
2.7.3	Pridelava sadja v intenzivnih nasadih	75
2.7.4	Evidentirana prodaja sadja (t)	76
2.7.5	Izvoz in uvoz svežega sadja.....	77
2.7.6	Bilanca proizvodnje in porabe sadja (ekvivalent svežega sadja, 000 t).....	78
2.7.7	Odkupne cene sadja	78
2.8	Oljke in oljčno olje	79
2.8.1	Pridelava oljk v intenzivnih nasadih in prodaja oljčnega olja	81
2.9	Grozdje in vino	82
2.9.1	Površina vinogradov ter pridelek grozdja in vina na kmetijskih gospodarstvih	88
2.9.2	Vinogradi po vinorodnih deželah – RKG	89
2.9.3	Prijavljeni pridelek grozdja in vina po vinorodnih deželah – RPGV	90
2.9.4	Odkup grozdja za predelavo in prodaja vina	90
2.9.5	Izvoz in uvoz vina glede označbo kakovosti	91
2.9.6	Bilanca proizvodnje in porabe vina, vinsko leto (000 hl)	92
2.9.7	Bilanca proizvodnje in porabe vina z zaščiteno označbo porekla, vinsko leto (000 hl)	93
2.9.8	Bilanca proizvodnje in porabe vina z zaščiteno geografsko označbo, vinsko leto (000 hl) ..	94
2.9.9	Bilanca proizvodnje in porabe vina brez označbe, vinsko leto (000 hl)	95
2.9.10	Odkupne cene grozdja za predelavo, vina in vina s SGP v Sloveniji in na trgih držav EU ...	96
2.10	Suhe stročnice	97
2.10.1	Pridelava suhih stročnic	97
2.10.2	Evidentirana prodaja suhih stročnic	97
2.11	Seme	98
2.11.1	Pridelava uradno potrjenega semena krmnih rastlin in vrtnin	98
3	ŽIVALSKI PROIZVODI	99
3.1	Meso govedi	99
3.1.1	Število govedi konec leta.....	105
3.1.2	Bilanca števila govedi	106
3.1.3	Prirast govedi in prireja mesa (000 t)	106
3.1.4	Bilanca proizvodnje in porabe mesa govedi (t, ekvivalent klavne mase).....	107
3.1.5	Zakol govedi v klavnicah po kategorijah	108
3.1.6	Cene govedi (EUR/t)	109
3.2	Meso prašičev	110
3.2.1	Število prašičev	117
3.2.2	Bilanca števila prašičev	117
3.2.3	Prirast prašičev in prireja mesa (000 t)	118
3.2.4	Bilanca proizvodnje in porabe mesa prašičev (t, ekvivalent klavne mase).....	119
3.2.5	Zakol prašičev v klavnicah po kategorijah.....	120
3.2.6	Cene prašičev (EUR/t)	121

3.3	Perutninsko meso	122
3.3.1	Prirast perutnine in prireja mesa (000 t).....	126
3.3.2	Bilanca proizvodnje in porabe mesa perutnine (t, klavna masa)	126
3.3.3	Zakol perutnine v klavnicah	127
3.3.4	Cene perutnine	128
3.4	Ovčje in kozje meso	129
3.4.1	Število drobnice	133
3.4.2	Prirast drobnice in prireja mesa (000 t)	134
3.4.3	Bilanca proizvodnje in porabe mesa drobnice (t, klavna masa).....	135
3.4.4	Cene drobnice za zakol.....	135
3.5	Mleko	136
3.5.1	Proizvodnja kravjega mleka	142
3.5.2	Proizvodnja ovčjega in kozjega mleka	143
3.5.3	Skupna bilanca proizvodnje in porabe kravjega mleka (ekvivalent surovega mleka; 000 t)144	
3.5.4	Tržna bilanca proizvodnje in porabe mlečnih izdelkov – sveže in trajno mleko, fermentirani izdelki (000 t)	145
3.5.5	Tržna bilanca proizvodnje in porabe mlečnih izdelkov – smetana, sir in skuta, maslo (000 t)	146
3.5.6	Cene kravjega mleka in mlečnih izdelkov	147
3.6	Jajca	148
3.6.1	Proizvodnja in prodaja jajc (000)	152
3.6.2	Bilanca proizvodnje in porabe jajc (t)	152
3.6.3	Cene jajc.....	153
3.7	Konji	154
3.7.1	Zakol konj v klavnicah	154
3.7.2	Bilanca proizvodnje in porabe konjskega mesa (t, klavna masa)	154
3.7.3	Odkupne cene konj za zakol	154
3.8	Med	155
3.8.1	Pridelava in prodaja medu (t)	155
3.8.2	Bilanca pridelave in porabe medu (t).....	155
3.8.3	Cene medu	156

Okrajšave in simboli

% – odstotek

ARSKTRP – Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja

B – beljakovine

CPZ – centralna podatkovna zbirka

CT – carinska tarifa

EU – Evropska unija

EUR – evro

FFS – fitofarmacevtska sredstva

FN – število padanja (Falling Number)

ha – hektar

kg – kilogram

KIS – Kmetijski inštitut Slovenije

KMG – kmetijsko gospodarstvo

l – liter

M – maščobe

mio – milijon

ml – mililiter

MKGP – Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

PVP – proizvodno vezano plačilo

PRP – Program razvoja podeželja

RKG – Register kmetijskih gospodarstev

RPGV – Register pridelovalcev grozdja in vina

RS – Republika Slovenija

SGP – slovensko geografsko poreklo

SS – suha snov

SŠMO – skupno število mikroorganizmov

SURS – Statistični urad Republike Slovenije

t – tona

TIS – tržno informacijski sistem

UVHVVR – Uprava Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin

V – vlaga

ZGO – zaščitena geografska označba

ZOP – zaščitena označba porekla

Spremna beseda k Poročilu o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva v letu 2022 – Pregled po kmetijskih trgih

Pregled po kmetijskih trgih je dodatek k splošni oceni stanja kmetijstva v letu 2022. Splošno poročilo obravnava kmetijstvo kot celoto, *Pregled po kmetijskih trgih* pa tematiko zaokroža na ravni posameznega kmetijskega trga. Obe poročili obravnavata podobna vsebinska področja in vsebujeta velik nabor podatkovnih prilog. V primerjavi s splošnim delom so tu podrobnejše informacije za posamezne trge zbrane na enem mestu. Nekatera področja se v obeh poročilih prekrivajo, za celovit vpogled v stanje kmetijstva pa je treba obravnavati oba dela skupaj.

Poročilo podrobno obravnava 15 pomembnejših kmetijskih trgov. V okviru vsakega trga so prikazani proizvodnja, zunanja trgovina, poraba (bilance proizvodnje in porabe za trge, kjer so te izdelane), cene, nekateri ukrepi kmetijske politike in spremembe ekonomskih rezultatov. Poudarek je na primerjavi leta 2022 s predhodnim letom. Spremembe v daljšem obdobju so večinoma prikazane grafično in tabelarično. Podatkovna priloga praviloma vsebuje podatke za zadnjih trinajstih let (2010–2022), poleg obravnavanih trgov pa tudi podatke za še nekatere druge proizvode (suhe stročnice, seme, konji in med), ki niso posebej obdelani.

Poročilo je pripravljeno na podlagi podatkov Statističnega urada Republike Slovenije (SURS), podatkov Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP), Agencije Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja (ARSKTRP) in drugih uradnih virov, ki so bili na voljo do 31. maja 2023, izjemoma tudi pozneje. V poročilu prikazani podatki so zaokroženi, zato je mogoče odstopanje od podatkov SURS in drugih podatkov. Bilance proizvodnje in porabe kmetijskih proizvodov ter nekateri preračuni so bili pripravljene na Kmetijskem inštitutu Slovenije (KIS). Podatki o zunanji trgovini in živilorejski proizvodnji za leto 2022 še niso končni, kar pa zelo verjetno ne vpliva pomembno na glavne ugotovitve.

V *Pregled po kmetijskih trgih* so v letu 2022 pri opisu trga z zelenjadnicami dodatno vključeni podatki iz Popisa tržnega vrtnarstva, ki je potekal v letu 2022. Pri primerjavi podatkov z drugimi državami članicami EU se v poročilu od leta 2020 praviloma uporabljajo podatki EU-27 in ne več EU-28, saj je v začetku leta 2020 Združeno kraljestvo izstopilo iz Evropske unije.

Stanje na kmetijskih trgih v letu 2022 so močno zaznamovale posledice ruske invazije v Ukrajini. Kmetijstvo se je soočalo z visokimi cenami energentov, gnojil in krme. Na rekordni ravni so bile cene kmetijskih proizvodov, ki so blažile visoke cene blaga in storitev za kmetijstvo. Suša, ki je prizadela rastlinsko pridelavo v večjem delu Slovenije, pa je imela posreden negativen vpliv tudi na obseg živinoreje.

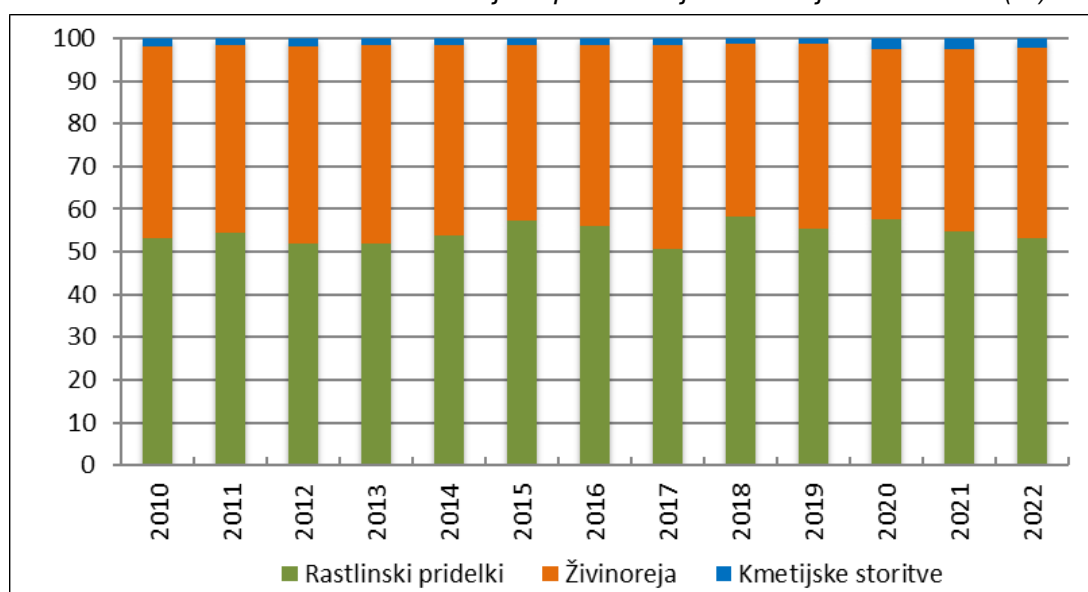
Viri in literatura, uporabljeni pri pripravi pregleda po kmetijskih trgih, so navedeni v splošnem delu Poročila o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva v letu 2022.

1 VREDNOST KMETIJSKE PROIZVODNJE

Vrednost proizvodnje kmetijskih proizvodov je po začasnih podatkih statistike v letu 2022 znašala 1.633 milijonov EUR, celotna vrednost kmetijske proizvodnje (skupaj s kmetijskimi storitvami) pa 1.670 milijonov EUR in se je v primerjavi z letom 2021 povečala za okoli 27 %. Na povečanje vrednosti kmetijske proizvodnje so vplivale občutno višje cene kmetijskih proizvodov.

Po ocenah statistike je bila rastlinska pridelava v letu 2022 vredna 886 milijonov EUR, kar je 54 % vrednosti proizvodnje kmetijskih proizvodov, vrednost živinoreje pa je bila vredna 747 milijonov EUR oziroma 46 % vrednosti proizvodnje kmetijskih proizvodov. Ta struktura se skozi leta bistveno ne spreminja.

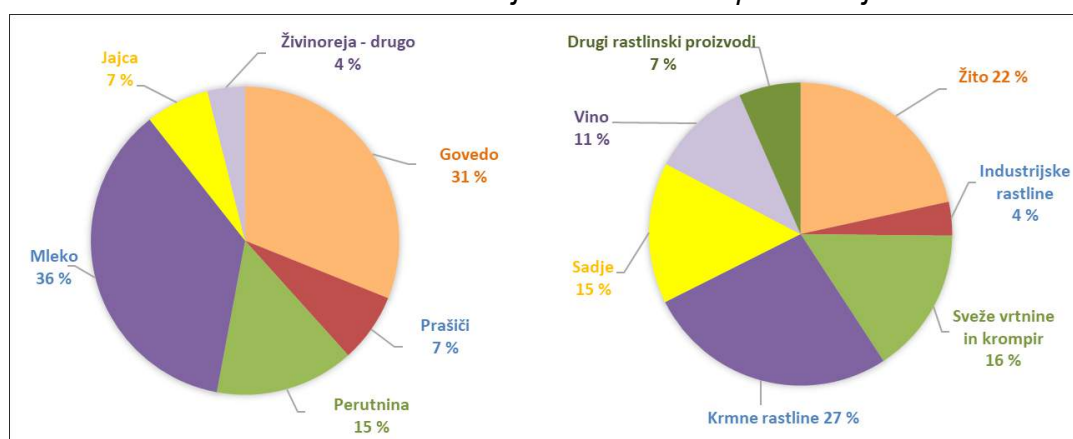
Slika 1: Struktura vrednosti kmetijske proizvodnje v obdobju 2010–2022 (%)

Vir: SURS, preračuni KIS

V letu 2022 sta k vrednosti celotne kmetijske proizvodnje največ prispevala prireja mleka (272 mio EUR oziroma 16 %) in pridelava krmnih rastlin (238 mio EUR oziroma 14 %). Temu sledijo prireja mesa govedi (14 %), pridelava žit (11 %), pridelava sadja (8 %) ter pridelava svežih vrtnin in krompirja (skupaj 8 %).

Slika 2: Struktura vrednosti živinorejske in rastlinske proizvodnje v letu 2022

Vir: SURS, preračuni KIS

2 RASTLINSKI PRIDELKI

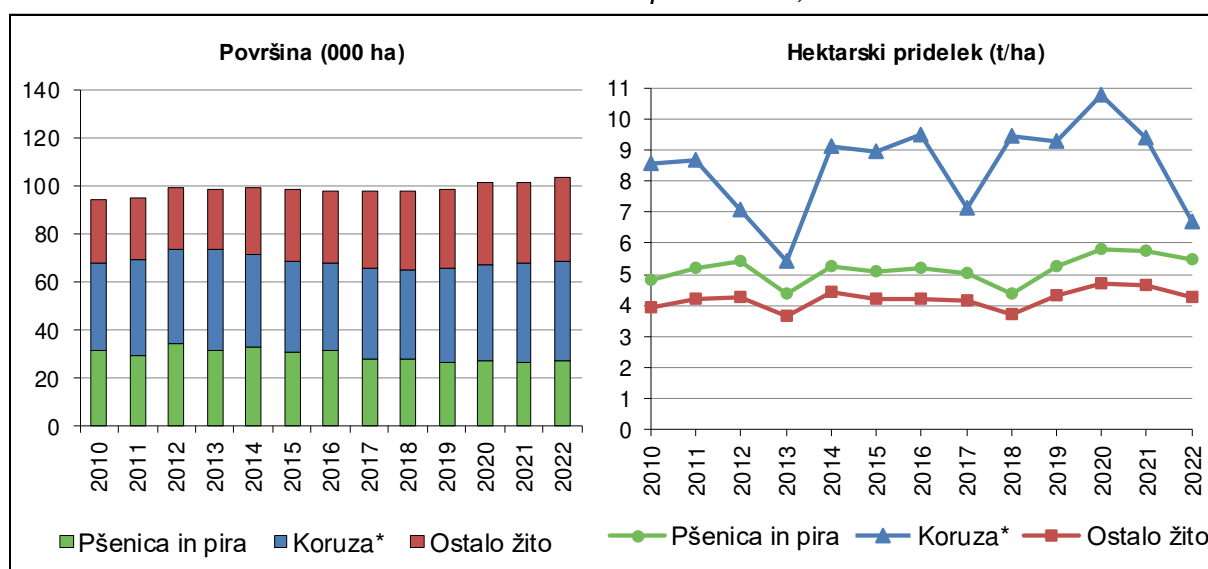
2.1 Žito

Delež žita v vrednosti kmetijske pridelave je zadnja tri leta v porastu. Po letu 2010 je žito k vrednosti kmetijstva prispevalo, od najmanj 6,3 % v letu 2018 do največ 11,5 % v letu 2022, njegov prispevek k vrednosti rastlinske pridelave pa je bil v obdobju 2010–2022 od 10,8 % do 21,6 %, prav tako največji v letu 2022.

Po podatkih popisa kmetijstva se je v Sloveniji v letu 2020 s pridelavo žita ukvarjalo približno 29 tisoč gospodarstev, ki so žito pridelovala na skoraj 98 tisoč ha njiv. Opazna je nadaljnja koncentracija pridelave žita. V obdobju med letoma 2010 in 2020 se je število gospodarstev s pridelavo žita zmanjšalo še za nadaljnjih 20 %, potem ko se je med letoma 2000 in 2010 zmanjšalo že za 35 %. Površina žita se je v obdobju med popisoma v letih 2010 in 2020 povečala za 4 %, v primerjavi z začetkom stoletja pa je bila manjša za 4 %. Pri tem se je v obdobju med popisoma v letih 2020 in 2010 število pridelovalcev pšenice in pira zmanjšalo za 39 %, koruze za zrnje pa za 24 %. Povprečna površina žita na kmetijsko gospodarstvo (v nadaljevanju: KMG) se je povečala na 3,36 ha, kar je 30 % več v primerjavi z letom 2010 (2,59 ha) oziroma za 84 % v primerjavi z letom 2000 (1,82 ha), povprečna površina pšenice in pira na KMG pa je bila v primerjavi z letom 2010 večja za 41 % (2,41 ha), povprečna površina koruze za zrnje pa za 44 % (2,12 ha).

Po podatkih letne statistike se je pridelovalna površina žita v letu 2022 povečala za dober odstotek in je s slabimi 104 tisoč ha za skoraj 4 % nad ravni povprečja zadnjih petih let (2017–2021), na kar so verjetno vplivale tudi zelo ugodne ekonomske razmere z nadpovprečnimi cenami žita. V zadnjih petih letih je bilo z žitom v povprečju zasejanih približno 57 % njiv, v letu 2022 pa skoraj 59 %. V primerjavi z letom prej je bilo na njivah več pšenice (+3 %), ječmena (+3), rži (+25 %) in ajde (+3 %), približno toliko kot v letu prej je bilo koruze za zrnje in tritikale ter pomembno manj ovsa (–15 %), prosa (–25 %) in drugega žita (–44 %).

Slika 3: Površine in hektarski pridelki žita; 2010–2022

* Koruza za zrnje.

Vir: SURS

Skupni pridelek žita je bil v letu 2022 zaradi manjših hektarskih pridelkov za 18 % skromnejši kot v letu 2021 in za dobro desetino pod povprečjem zadnjega petletnega obdobja. Na manjši

skupni pridelek žita je najpomembneje vplival manjši hektarski pridelek koruze za zrnje (–29 %), ki ga je močno prizadela poletna suša in vročina, pa tudi v povprečju slabša letina strnega žita (–6 %) in drugega žita (ajda in proso: –20 %).

Preglednica 1: Pridelava žita; 2021 in 2022

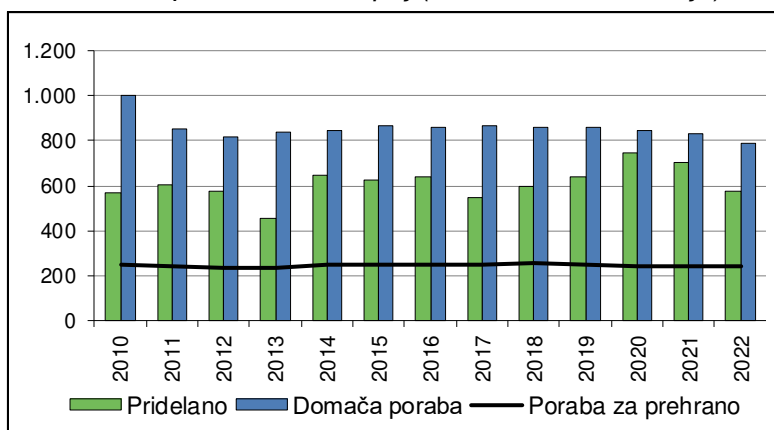
	Površina (ha)		Indeks	Pridelek (t/ha)		Indeks	Skupni pridelek (t)		Indeks
	2021	2022	2022/21	2021	2022	2022/21	2021	2022	2022/21
Žito skupaj, od tega:	102.052	103.553	101,5	6,9	5,6	81,1	700.546	576.187	82,2
– pšenica in pira	26.785	27.564	102,9	5,8	5,5	94,8	154.451	150.754	97,6
– koruza za zrnje	41.402	41.562	100,4	9,4	6,7	71,2	388.830	277.818	71,4
– ječmen	21.863	22.546	103,1	5,4	5,0	91,5	119.132	112.455	94,4
– rž	640	801	125,2	4,0	4,0	101,3	2.529	3.206	126,8
– oves	1.195	1.011	84,6	3,4	3,1	90,6	4.120	3.159	76,7
– tritikala	5.152	5.171	100,4	5,1	4,9	95,0	26.389	25.149	95,3

Vir: SURS, preračuni KIS

Po podatkih tržnega poročila Agencije Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja (v nadaljevanju: ARSKTRP) je bilo v času žetve skupaj odkupljenih 57,4 tisoč ton pšenice letine 2022¹, kar je za 13 % manj kot v letu 2021. Od tega je bilo prevzetih 40,8 tisoč ton krušne pšenice. Prevzeta količina krušne pšenice v času žetve je bila za 9 % manjša kot v letu 2021. Delež prevzete krušne pšenice je bil z 71 % približno tolikšen kot leta 2020 (70 %) in nekoliko večji kot v letu 2021 (68 %).

V Sloveniji je domača poraba žita vse skozi večja od pridelave. V obdobju 2010–2022 je bila domača poraba žita največja v letu 2010, ko je znašala približno milijon ton, najmanjša pa v letu 2022, ko je obsegala 790 tisoč ton. V letih 2018–2022 se je v povprečju 59 % žita porabilo za krmo, od tega je bilo največ koruze (62 %). Za prehrano se je v enakem obdobju v povprečju porabilo 30 % žita, v strukturi porabe za prehrano ima s 85 % največji delež pšenica.

Slika 4: Pridelava in poraba žita skupaj (000 t; ekvivalent zrnja); 2010–2022

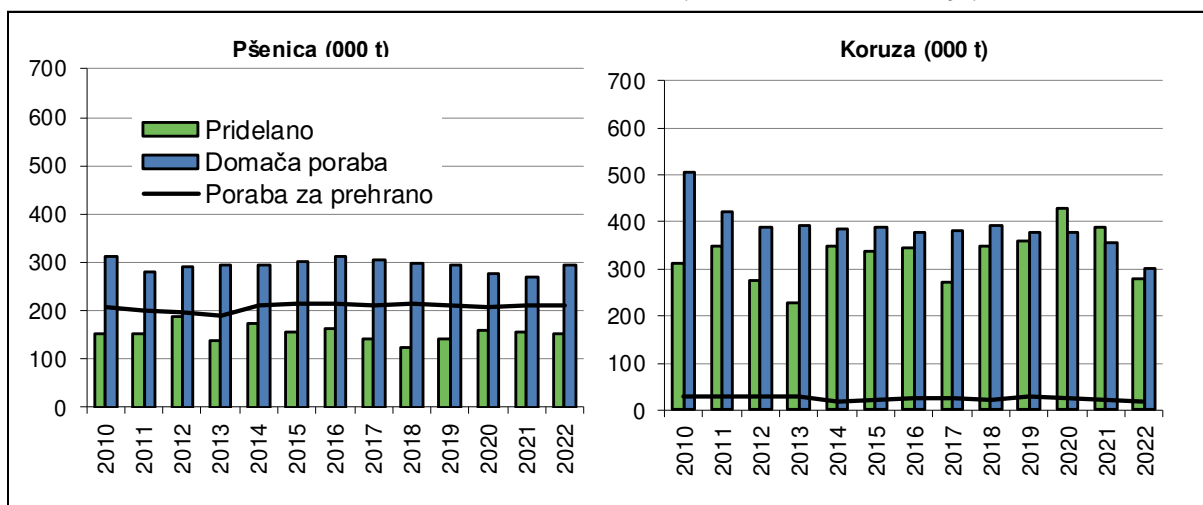
Vir: SURS, KIS

Leta 2022 je bila po ocenah na podlagi začasnih podatkov domača poraba žita 790 tisoč ton, kar je pod ravno leta 2021 (–5 %) in povprečja zadnjih petih let (2017–2021: –7 %). Zmanjšala se je poraba koruze (–15 %) in ječmena (–6 %), medtem ko se je pšenice porabilo za 9 % več. Poraba žita za krmo je bila manjša za 8 %, poraba žita za prehrano pa za slab odstotek. Na manjšo porabo žita za krmo je najbolj vplivala pomembno manjša poraba koruze (–17 %) in

¹ Zajema le odkupovalce pšenice, ki so v preteklem letu prevzeli oziroma odkupili več kot 1.000 ton pšenice v času žetve.

ječmena (–5 %), medtem ko se je poraba pšenice povečala. Manjša poraba žita za krmo je posledica manjše razpoložljivosti žita, ki je nastala predvsem zaradi slabe letine koruze.

Slika 5: Pridelava in poraba pšenice in koruze (000 t; ekvivalent zrnja); 2010–2022

Vir: SURS, KIS

Zunanja trgovina z žitom ima trend dolgoletne rasti, povečevanje v zadnjih letih je bilo predvsem posledica pospešenega izvoza, na prvem mestu koruze za zrnje, pa tudi pšenice in ječmena, medem ko se trend uvoza žita umirja.

Preglednica 2: Izvoz in uvoz žita v obliki zrnja; 2018–2022

	Izvoz (t)					Uvoz (t)				
	2018	2019	2020	2021	2022	2018	2019	2020	2021	2022
Žito skupaj z rižem, od tega:	260.312	299.217	401.983	469.664	298.964	425.499	373.162	365.035	380.377	360.210
– pšenica	84.591	59.402	85.364	99.437	78.712	173.786	176.285	123.505	117.671	138.399
– ječmen	13.222	8.240	18.595	22.558	19.011	25.052	16.917	15.677	23.226	21.654
– koruza	157.644	227.755	293.338	341.326	197.136	210.826	164.246	208.207	222.882	182.445
– riž	2.387	2.814	2.362	2.293	2.423	9.094	9.718	9.455	8.920	9.311

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Slovenija je v zadnjih petih letih (2017–2021) v obliki zrnja, moke in predelanih proizvodov na leto uvozila v povprečju 551 tisoč ton žita, od tega približno 70 % v obliki zrnja (391 tisoč ton). V letu 2022 je bilo po začasnih podatkih uvoženih 522 tisoč ton žita, od tega 240 tisoč ton pšenice (zrnje: 58 %), 211 tisoč ton koruze (zrnje: 86 %) in blizu 58 tisoč ton ječmena (zrnje: 37 %). Uvoz žita je bil 5 % pod povprečjem zadnjih petih let, v primerjavi z letom prej je bil manjši za 4 %. Izvoz žita, ki se je zadnja leta povečeval do rekordnih 511 tisoč ton v letu 2021, se je v letu 2022 zmanjšal za 33 %. Po začasnih podatkih je bilo v letu 2022 izvoženih 340 tisoč ton žita (zrnje: 299 tisoč t), od tega 203 tisoč ton koruze (zrnje: 197 tisoč t; –41 %), 114 tisoč ton pšenice (zrnje: 58 tisoč t; –15 %) in 20 tisoč ton ječmena (zrnje: 19 tisoč t; –16 %). V obliki zrnja se je v letu 2022 izvozilo 88 % žita, kar je manj kot v letu 2021 (92 %), ko se je zelo veliko vseh vrst žita izvozilo takoj po žetvi.

Po začasnih podatkih je bila v letu 2022 stopnja samooskrbe z žitom 73-odstotna, kar je po začasni oceni za 3 odstotne točke pod povprečjem zadnjega petletnega obdobja (2017–2021), v katerem sta bili zabeleženi tudi dve najvišji stopnji samooskrbe z žitom do zdaj (leta 2020: 88 %; leta 2021: 84 %). Na znižanje stopnje samooskrbe z žitom v letu 2022 je

najpomembneje vplivala opazno manjša pridelava ob manjši domači porabi. Stopnji samooskrbe s koruzo (92 %) in pšenico (52 %) sta bili manjši kot leta 2021, medtem ko je bila stopnja samooskrbe z ječmenom blizu ravni preteklega leta. Stopnja samooskrbe je bila po začasnih podatkih pri koruzi za zrnje manjša za 17, pri pšenici pa za 6 odstotnih točk.

Preglednica 3: Poraba žita na prebivalca in stopnja samooskrbe z žitom; 2018–2022

	Poraba na prebivalca (kg)					Stopnja samooskrbe (%)				
	2018	2019	2020	2021	2022*	2018	2019	2020	2021	2022*
Žito skupaj:	91,7	88,8	86,1	86,1	85,5	69,1	74,8	88,3	84,1	72,9
– pšenica	76,8	74,0	72,9	74,0	74,0	40,9	47,3	57,2	57,5	51,5
– koruza	7,9	9,2	8,0	6,9	6,3	89,2	95,6	113,6	109,1	92,0
– ječmen	0,7	0,7	0,7	0,8	0,8	68,2	73,7	82,4	73,5	74,2

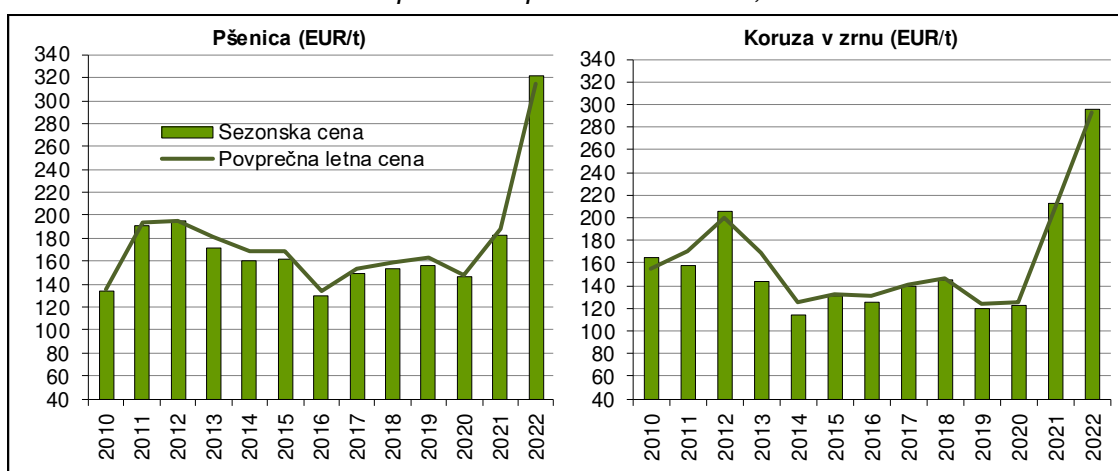
* Začasni podatki.

Vir: SURS, KIS

Poraba pšenice (v ekvivalentu moke) za prehrano na prebivalca je bila v letih 2021 in 2022 74 kg, kar je blizu povprečja zadnjega petletnega obdobja (75 kg).

Cene žita v Sloveniji sledijo cenam na svetovnem trgu, nanje pa vplivajo tudi razmere na trgih v sosednjih državah in v regiji. Cene žita v Sloveniji so bile leta 2022 odraz mednarodnih cenovnih gibanj in so bile najvišje do sedaj.

Slika 6: Odkupne cene pšenice in koruze; 2010–2022

Vir: SURS, preračuni KIS

Po podatkih SURS je bila povprečna letna odkupna cena pšenice s 315 EUR/t najvišja do sedaj (+68 %). V mesecih največjega odkupa (julij–september) letine 2022 pa je bila odkupna (sezonska) cena pšenice 322 EUR/t oziroma za dobre tri četrtine višja kot v enakem obdobju leta 2021. Zelo podobno gibanje kot cene pšenice so imele tudi odkupne cene ječmena, ki so se na letni ravni zvišale za 65 %. Nekoliko manjša rast odkupnih cen (a še vedno visoka) je bila zabeležena pri koruzi za zrnje, za katero so pridelovalci leta 2022 v povprečju dobili 293 EUR/t. To je za 41 % več kot v letu 2021, ko so bile cene koruze v drugi polovici leta že v močnem porastu.

Kakovost pšenice, požete med 26. in 34. tednom, je bila med slabšimi v zadnjih letih, pridelek je imel razen hektolitrske mase podpovprečne vrednosti parametrov kakovosti.

Preglednica 4: Parametri kakovosti pšenice; 2018–2022

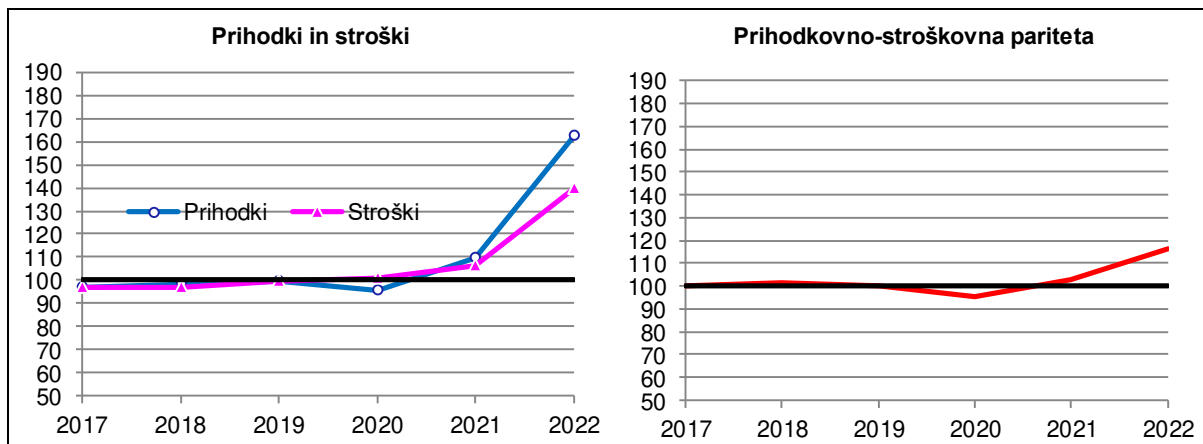
	Dejanska kakovost				
	2018	2019	2020	2021	2022
Surove beljakovine (%)	13,89	14,55	13,18	13,16	13,33
Hektolitrska masa (kg/100 l)	77,0	77,4	80,3	79,8	79,2
Število padanja (FN)	309,08	325,94	362,31	327,0	285,10
Sedimentacijska vrednost	51,0	51,0	42,0	44,0	38,0
Vlaga (%)	13,07	12,94	13,18	12,84	12,60
Primesi (%)	2,9	2,5	2,5	3,2	2,5

Vir: MKGP, ARSKTRP

Tudi v zadnjih dveh letih podaljšanega programskega obdobja 2014–2020 so lahko pridelovalci žita na podlagi dodeljenih plačilnih pravic iz sheme neposrednih plačil pridobili osnovno plačilo in plačilo za zeleno komponento. Pridelovalci strnega žita so lahko uveljavljali tudi pravico do proizvodno vezanega plačila (v nadaljevanju: PVP). V letih 2015–2020 je bilo za to shemo namenjenih 5 % letne nacionalne ovojnice za neposredna plačila, v letih 2021 in 2022 pa 4,65 % ovojnice. Povprečno PVP se je v letu 2022 znižalo za približno 2 %, s 113 EUR/ha na 110 EUR/ha. Pridelovalci so od leta 2006 upravičeni do regresiranja zavarovanja pridelka, ki je bilo v letih 2021 in 2022 55-odstotno, medtem ko je bilo v letih 2019 in 2020 50-odstotno (leta 2018: 40 %), uveljavljali pa so lahko tudi pravico do vračila dela trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu (70 %).

V letu 2022 so bile ekonomske razmere pri pridelavi žita najboljše do zdaj. Odkupne cene vseh vrst žita so bile rekordne in so presegale tudi zelo visoko rast stroškov pridelave. Stroški pridelave letine 2022 so bili po ocenah na podlagi modelnih kalkulacij v primerjavi z letom 2021 pri strnem žitu višji za približno tretjino, pri koruzi za zrnje pa za skoraj polovico. Na razliko v rasti stroškov pri strnem žitu in koruzi za zrnje je najpomembneje vplivala predvsem dinamika gibanja cen mineralnih gnojil, ki so bile ob jesenski setvi ozimnega žita (jesen 2021) na nižji ravni kot v prvih mesecih leta 2022 oziroma ob pripravi tal in setvi pomladanskih poljščin, pa tudi povišanje cen najetih storitev (sušenje) ob spravilu koruze za zrnje v jesenskem času. Na rast stroškov pridelave so najpomembneje vplivale višje cene energentov in gnojil. Zaradi rasti cen energentov so se stroški domačih strojnih storitev zvišali za 15 %, višji so bili tudi stroški najetih storitev (kombajniranje in sušenje). Višji so bili tudi predpostavljene stroški domačega dela, ki so v modelnih kalkulacijah KIS obračunani na podlagi povprečne plače v RS (zvišali so se za slabe 4 %).

Slika 7: Osnovni ekonomski kazalniki pri pridelavi pšenice (indeks; povprečje 2017–2021 = 100)

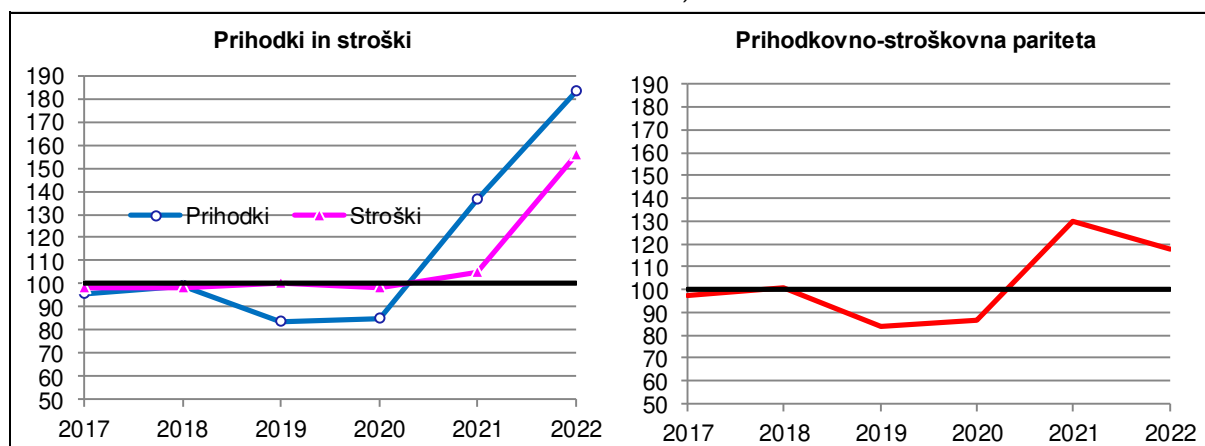
Vir: Modelne kalkulacije KIS

Ob spravilu letine 2022 sta bili v primerjavi z enakim obdobjem leta prej odkupni ceni pšenice in ječmena višji za 76 % oziroma 70 %. Predvidevamo, da se je ob predpostavki 2-odstotnem znižanju vrednosti subvencij (predvsem nižja vrednost trošarine) pri pšenici in ječmenu skupna vrednost pridelave (pri enakem pričakovanem pridelku v letih 2021 in 2022) v primerjavi z letom prej zvišala za 40 % do 50 %.

Na 31-odstotno rast stroškov pridelave pri strnem žitu so vplivale dražje domače strojne storitve (15 %), najete storitve (27 %) in gnojila (95–110 %). Pri pšenici so bila FFS dražja za 9 % in seme za 15 %, pri ječmenu pa FFS za 6 % in seme za 10 %. Stroški zavarovanja pridelka pa so ostali na ravni leta 2021. Zaradi močno nadpovprečne rasti odkupnih cen so se kljub intenzivni rasti stroškov cenovno-stroškovna razmerja pri pšenici in ječmenu zelo izboljšala. Ocenjujemo, da so bili ekonomski rezultati pri pšenici in ječmenu kljub nekoliko slabši letini zelo dobri.

Ekonomski položaj tržnih pridelovalcev koruske v Sloveniji je bil, podobno kot pri strnem žitu, v letu 2022 zaradi velike rasti odkupnih cen, kljub velikemu porastu stroškov, zelo dober.

Slika 8: Osnovni ekonomski kazalniki pri pridelavi koruske za zrnje (indeks; povprečje 2017–2021 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

Podatki SURS kažejo, da so bile odkupne cene koruske ob spravilu letine 2022 za približno 40 % višje kot v enakem obdobju leta 2021. Stroški pridelave koruske za zrnjem, ocenjeni na podlagi modelnih kalkulacij, pa so se v tem obdobju povečali v povprečju za 48 %, na kar so večinoma vplivali višji stroški domačih strojnih storitev (15 %), gnojil (141 %) in najetih storitev (54 %). Višji so bili tudi stroški FFS (4 %), semen (5 %) in stroški dela (4 %), enaki pa so ostali stroški zavarovanja.

Cenovno-stroškovna pariteta (razmerje med košarico cen inputov in vrednostjo pridelave pri enakem pričakovanem pridelku) se je v letu 2022 sicer poslabšala, vendar je bila še vedno visoko nad povprečjem zadnjega petletnega obdobja. Zaradi podpovprečnih pridelkov koruske za zrnje, ki so bili v Sloveniji v letu 2022 med manjšimi do zdaj, so bili tudi ekonomski rezultati pridelovalcev koruske pomembno slabši kot kažejo ekonomske razmere.

2.1.1 Površina in pridelek žita

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
POVRŠINA (ha)														
Osnovna površina	93.941	94.125	98.377	97.830	98.293	96.975	95.508	95.193	95.004	95.723	97.634	97.860	99.298	101,5
Pospravljena površina	94.760	94.979	99.733	98.972	99.884	98.955	98.355	98.461	98.246	98.624	101.499	102.052	103.553	101,5
Pšenica in pira	31.946	29.665	34.586	31.759	33.124	30.734	31.461	28.017	27.823	26.727	27.286	26.785	27.564	102,9
Rž	796	808	902	1.489	1.640	1.236	970	1.081	1.301	1.178	839	640	801	125,2
Ječmen	18.730	17.477	17.967	17.314	18.482	20.110	19.184	20.369	20.994	21.139	22.207	21.863	22.546	103,1
Oves	1.773	1.842	1.369	1.203	1.364	1.506	1.332	1.448	1.245	1.207	950	1.195	1.011	84,6
Koruzza za zrnje	36.433	40.185	39.166	41.857	38.331	37.743	36.388	38.290	37.079	38.883	39.829	41.402	41.562	100,4
Tritikala	3.477	3.347	3.640	3.490	4.229	4.491	5.288	5.032	5.668	5.804	5.590	5.152	5.171	100,4
Proso	199	203	199	169	229	491	399	347	454	277	356	418	312	74,6
– glavni posevek	95	58	62	67	105	264	78	83	155	99	122	114	70	61,4
– strniščni posevek	104	145	137	102	124	227	321	264	299	178	234	304	242	79,6
Ajda	1.198	1.180	1.676	1.401	1.979	2.435	3.127	3.647	3.475	3.187	4.279	4.318	4.430	102,6
– glavni posevek	482	471	457	362	512	682	601	643	532	464	648	430	418	97,2
– strniščni posevek	716	709	1.219	1.039	1.467	1.753	2.526	3.004	2.943	2.723	3.631	3.888	4.012	103,2
Drugo žito	208	272	228	290	506	209	206	230	207	222	163	279	156	55,9
HEKTARSKI PRIDELEK (t/ha)														
Žito skupaj	6,0	6,4	5,8	4,6	6,5	6,3	6,5	5,6	6,1	6,5	7,4	6,9	5,6	81,1
Pšenica in pira	4,8	5,2	5,4	4,4	5,2	5,1	5,2	5,0	4,4	5,2	5,8	5,8	5,5	94,8
Rž	3,4	3,5	3,8	3,4	4,1	3,8	4,1	4,1	3,5	3,8	4,1	4,0	4,0	101,3
Ječmen	4,3	4,5	4,7	4,0	4,9	4,6	4,8	4,8	4,2	4,8	5,5	5,4	5,0	91,5
Oves	2,9	3,2	3,2	2,6	3,3	3,3	3,2	3,2	2,7	3,3	3,4	3,4	3,1	90,6
Koruzza za zrnje	8,5	8,7	7,1	5,4	9,1	9,0	9,5	7,1	9,5	9,3	10,8	9,4	6,7	71,2
Tritikala	4,0	4,4	4,4	3,6	4,7	4,7	4,7	4,6	4,2	4,6	5,1	5,1	4,9	95,0
Proso	1,5	1,4	1,2	1,1	1,8	1,7	1,3	1,1	1,3	1,3	1,4	1,2	1,0	81,9
– glavni posevek	1,2	1,6	1,6	1,2	2,3	2,3	1,8	1,4	1,7	1,9	1,9	1,8	1,5	82,6
– strniščni posevek	1,8	1,3	1,0	1,1	1,4	1,0	1,2	0,9	1,1	0,9	1,1	1,0	0,9	85,6
Ajda	1,1	1,1	0,8	0,8	0,8	1,0	0,9	0,8	0,9	0,8	0,9	0,9	0,7	80,8
– glavni posevek	1,2	1,2	0,9	0,7	0,9	1,2	1,1	0,8	1,1	1,0	1,0	1,0	0,8	83,1
– strniščni posevek	1,1	1,0	0,8	0,8	0,7	0,9	0,9	0,8	0,9	0,7	0,8	0,8	0,7	80,6
Drugo žito	2,6	3,1	4,3	4,0	4,3	6,0	2,8	2,9	4,3	4,0	2,5	3,1	1,6	51,2
PRIDELEK (t)														
Žito skupaj	568.846	607.798	576.407	457.339	648.887	624.047	638.064	546.994	596.663	641.739	749.691	700.546	576.187	82,2
Pšenica in pira	153.481	153.575	188.065	138.235	173.245	157.058	163.165	140.961	121.900	139.811	158.182	154.451	150.754	97,6
Rž	2.676	2.843	3.422	5.012	6.737	4.658	3.978	4.415	4.542	4.479	3.460	2.529	3.206	126,8
Ječmen	80.120	79.386	84.727	69.303	89.700	93.174	91.653	97.929	88.057	102.480	122.177	119.132	112.455	94,4
Oves	5.168	5.818	4.351	3.107	4.448	5.023	4.327	4.641	3.397	4.033	3.229	4.120	3.159	76,7
Koruzza za zrnje	311.117	349.030	277.358	226.634	350.583	338.712	346.211	272.177	350.489	360.357	429.846	388.830	277.818	71,4
Tritikala	14.067	14.767	15.917	12.641	20.068	20.934	24.719	22.923	23.572	26.892	28.255	26.389	25.149	95,3
Proso	302	285	237	189	412	835	532	368	584	354	495	520	318	61,2
– glavni posevek	113	91	100	78	238	597	138	119	259	186	226	209	106	50,7
– strniščni posevek	189	194	137	111	174	238	394	249	325	168	269	311	212	68,2
Ajda	1.370	1.245	1.341	1.052	1.523	2.399	2.899	2.909	3.225	2.456	3.639	3.720	3.083	82,9
– glavni posevek	565	571	404	238	466	830	657	540	577	450	664	417	337	80,8
– strniščni posevek	805	674	937	814	1.057	1.569	2.242	2.369	2.648	2.006	2.975	3.303	2.746	83,1
Drugo žito	545	849	989	1.166	2.171	1.254	580	671	897	877	408	855	245	28,7

Vir: SURS, preračuni KIS

2.1.2 Uradno potrjena pridelava žita za seme

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
POTRJENA POVRŠINA (ha)														
Žito, skupaj	1.321	1.410	1.335	1.177	1.131	880	959	788	881	924	921	729	848	116,3
Pšenica	819	862	841	722	641	502	507	338	367	420	429	303	449	148,3
Rž	9	7	7	11	33	40	–	–	34	15	–	–	–	
Ječmen	394	326	369	329	303	205	245	220	265	307	311	240	270	112,7
Oves	38	18	16	17	17	7	26	37	35	44	34	19	12	61,2
Koruza	47	54	38	42	23	9	21	17	15	19	13	–	13	
Tritikala	15	13	17	55	49	61	67	37	58	55	58	55	25	45,0
Proso	0	27	0	0	19	2	–	9	18	5	10	10	9	91,5
Ajda	0	102	48	:	47	55	93	130	90	60	66	102	70	68,9
POTRJENI PRIDELEK (t)														
Žito, skupaj	7.055	7.203	7.801	6.409	6.501	5.224	5.826	4.084	4.396	5.655	5.929	4.232	4.530	107,0
Pšenica	4.554	5.133	5.385	4.225	3.902	3.161	3.116	2.115	2.072	2.768	2.963	2.032	2.706	133,1
Rž	29	31	28	41	185	177	–	–	146	54	–	–	–	
Ječmen	2.135	1.767	2.124	1.756	1.915	1.365	1.433	1.516	1.530	2.188	2.252	1.620	1.599	98,7
Oves	142	83	64	46	84	24	749	99	89	122	151	86	41	47,5
Koruza	129	:	70	40	71	31	63	25	81	76	34	–	38	
Tritikala	66	67	89	301	280	392	392	234	337	385	458	353	103	29,2
Proso	0	35	0	0	26	5	–	18	42	12	25	20	2	12,0
Ajda	0	86	41	–	38	70	73	79	99	50	46	121	41	33,9

: ni podatka.

– ni pojava.

Vir: KIS (Služba za uradno potrjevanje semenskega in sadilnega materiala kmetijskih rastlin) in UVHVVR (2016–2022)²

2.1.3 Odkup žita (t)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
Pšenica, brez semenske	62.343	71.342	96.073	64.573	82.178	74.420	50.035	84.367	45.502	77.415	85.272	88.903	66.354	74,6
Ječmen, krmni	6.056	6.707	9.282	5.479	6.429	10.559	9.810	14.312	12.479	18.948	25.480	29.406	25.103	85,4
Koruza za zrnje, brez semenske	59.201	64.775	59.311	42.610	84.358	83.852	81.658	79.221	119.771	128.207	137.233	159.097	134.041	84,3

Vir: SURS

² <https://www.gov.si teme/uradno-potrjevanje-in-naknadna-kontrola-semenskega-materiala/>

2.1.4 Bilanca proizvodnje in porabe žita (ekvivalent zrnja; 000 t)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	Indeks 2022/21
Pridelano	568,8	607,8	576,4	457,3	648,6	624,0	638,1	547,0	596,7	641,7	749,7	700,5	576,2	82,2
Začetne zaloge	740,3	584,6	715,7	687,0	630,0	770,8	775,0	810,3	750,8	757,8	726,8	699,9	598,8	85,6
Uvoz	428,5	510,3	414,7	492,4	511,7	478,0	492,8	568,8	589,5	534,7	518,4	542,5	522,1	96,2
Izvoz	147,1	132,0	199,1	171,1	172,5	231,7	234,5	309,7	315,4	350,0	445,9	510,9	340,3	66,6
Končne zaloge	584,6	715,7	687,0	630,0	770,8	775,0	810,3	750,8	757,8	726,8	699,9	598,8	566,7	94,6
Domača poraba	1.005,9	855,0	820,8	835,6	847,2	866,1	861,0	865,7	863,7	857,4	849,2	833,2	790,0	94,8
– krma	678,9	525,2	502,9	529,3	497,8	516,8	516,3	534,2	520,3	515,5	508,1	492,0	453,2	92,1
– seme	17,8	17,0	18,7	17,8	18,7	18,6	18,8	18,3	18,5	18,2	18,8	18,5	18,9	102,1
– industrijski nameni	31,5	36,8	34,8	32,0	37,8	38,7	36,2	36,7	40,6	44,6	49,1	53,3	49,0	91,8
– izgube	29,6	33,8	27,0	25,3	46,9	42,6	39,1	26,5	29,1	27,6	29,0	24,5	25,6	104,4
– poraba za prehrano	248,1	242,3	237,4	231,2	245,9	249,4	250,6	249,9	255,2	251,6	244,3	244,8	243,4	99,4
Poraba za prehrano**	184,7	179,7	175,6	170,8	182,7	185,4	185,8	185,8	189,8	185,6	180,7	181,4	180,3	99,4
Poraba na prebivalca (kg)	90,1	87,6	85,4	83,0	88,6	89,9	90,0	89,9	91,7	88,8	86,1	86,1	85,5	99,3
Stopnja samooskrbe (%)	56,6	71,1	70,2	54,7	76,6	72,1	74,1	63,2	69,1	74,8	88,3	84,1	72,9	

* Začasni podatki.

** V ekvivalentu moke.

Vir: SURS, KIS

2.1.5 Bilanca proizvodnje in porabe pšenice (ekvivalent zrnja; 000 t)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	Indeks 2022/21
Pridelano	153,5	153,6	188,1	138,2	173,2	157,1	163,2	141,0	121,9	139,8	158,2	154,5	150,8	97,6
Začetne zaloge	229,6	175,0	235,4	204,6	187,4	212,0	206,4	220,2	191,8	159,1	171,8	146,4	112,2	76,6
Uvoz	175,9	225,6	171,1	214,4	219,2	228,4	255,8	265,7	271,7	265,1	213,8	214,5	239,9	111,8
Izvoz	72,8	39,2	99,6	74,7	74,1	89,5	94,3	130,1	128,2	97,0	120,8	134,6	113,8	84,6
Končne zaloge	175,0	235,4	204,6	187,4	212,0	206,4	220,2	191,8	159,1	171,8	146,4	112,2	96,3	85,9
Domača poraba	311,2	279,5	290,3	295,2	293,8	301,5	310,9	304,9	298,1	295,3	276,5	268,7	292,7	108,9
– krma	88,3	60,5	76,4	87,7	64,8	71,4	79,8	79,8	67,7	68,7	54,2	43,5	65,6	150,8
– seme	9,6	8,9	10,4	9,5	9,9	9,2	9,4	8,4	8,3	8,0	8,2	8,0	8,3	102,9
– industrijski nameni	0,01	0,01	0,02	0,02	0,02	0,02	0,04	0,02	0,06	0,13	0,04	0,01	0,06	549,3
– izgube	7,6	9,7	7,6	7,5	8,8	8,0	9,1	7,3	7,1	8,3	6,6	5,8	7,2	123,3
– poraba za prehrano	205,8	200,4	195,9	190,4	210,3	212,8	212,6	209,4	214,9	210,2	207,5	211,3	211,6	100,1
Poraba za prehrano**	153,1	148,8	144,9	140,5	155,5	157,4	157,2	154,7	159,0	154,6	153,2	155,9	156,0	100,1
Poraba na prebivalca (kg)	74,7	72,5	70,5	68,2	75,4	76,3	76,1	74,9	76,8	74,0	72,9	74,0	74,0	100,0
Stopnja samooskrbe (%)	49,3	54,9	64,8	46,8	59,0	52,1	52,5	46,2	40,9	47,3	57,2	57,5	51,5	

* Začasni podatki. ** V ekvivalentu moke.

Vir: SURS, KIS

2.1.6 Bilanca proizvodnje in porabe koruze (ekvivalent zrnja; 000 t)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	Indeks 2022/21
Pridelano	311,1	349,0	277,4	226,6	350,6	338,7	346,2	272,2	350,5	360,4	429,8	388,8	277,8	71,4
Začetne zaloge	371,4	290,0	341,6	328,3	295,3	383,5	384,3	397,2	367,6	403,9	355,3	345,8	283,4	81,9
Uvoz	182,3	210,4	186,6	221,7	214,0	181,3	175,3	229,3	247,6	208,7	240,1	252,7	211,5	83,9
Izvoz	68,7	84,4	89,6	90,1	91,2	129,4	132,3	151,2	168,9	240,8	301,0	352,1	203,2	58,6
Končne zaloge	290,0	341,6	328,3	295,3	383,5	384,3	397,2	367,6	403,9	355,3	345,8	283,4	267,6	94,4
Domača poraba	506,1	423,4	387,7	391,2	385,3	389,8	376,3	380,0	392,8	376,9	378,5	351,8	301,9	84,7
– krma	451,7	364,7	332,9	339,5	322,7	326,7	315,9	329,9	339,5	321,7	325,5	303,5	255,1	82,8
– seme	1,9	2,0	2,0	2,2	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,1	2,1	2,1	2,1	100,2
– industrijski nameni	8,2	8,5	9,1	8,6	9,4	10,8	10,6	10,8	11,2	12,2	10,7	12,7	13,1	103,4
– izgube	16,9	18,9	14,6	13,5	32,1	28,9	24,2	13,6	16,7	13,5	16,2	12,6	12,6	99,1
– poraba za prehrano	27,5	29,2	29,2	27,4	18,9	21,5	23,6	23,6	23,3	27,3	24,0	20,9	19,0	91,1
Poraba za prehrano**	19,3	20,5	20,4	19,2	13,2	15,0	16,5	16,5	16,3	19,1	16,8	14,7	13,3	91,1
Poraba na prebivalca (kg)	9,4	10,0	9,9	9,3	6,4	7,3	8,0	8,0	7,9	9,2	8,0	7,0	6,3	91,0
Stopnja samooskrbe (%)	61,5	82,4	71,5	57,9	91,0	86,9	92,0	71,6	89,2	95,6	113,6	110,5	92,0	

* Začasni podatki. ** V ekvivalentu moke.

Vir: SURS, KIS

2.1.7 Bilanca proizvodnje in porabe ječmena (ekvivalent zrnja; 000 t)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	Indeks 2022/21
Pridelano	80,1	79,4	84,7	69,3	89,7	93,2	91,7	97,9	88,1	102,5	122,2	119,1	112,5	94,4
Začetne zaloge	110,4	93,0	107,4	121,4	117,2	139,1	148,9	157,4	156,9	157,4	161,9	167,7	165,3	98,6
Uvoz	55,1	59,1	41,8	43,5	62,1	54,7	46,7	57,5	55,3	50,1	51,4	64,0	57,9	90,5
Izvoz	5,1	7,4	8,4	5,2	5,8	11,1	6,1	24,2	13,8	9,0	19,5	23,5	19,8	84,3
Končne zaloge	93,0	107,4	121,4	117,2	139,1	148,9	157,4	156,9	157,4	161,9	167,7	165,3	164,4	99,4
Domača poraba	147,5	116,7	104,2	111,8	124,2	126,9	123,7	131,7	129,1	139,1	148,3	162,0	151,5	93,5
– krma	113,9	78,8	69,0	79,4	85,3	88,3	87,7	95,2	88,8	95,6	97,9	109,3	103,5	94,7
– seme	4,7	4,4	4,5	4,3	4,6	5,0	4,8	5,1	5,2	5,3	5,6	5,5	5,6	103,1
– industrijski nameni	23,3	28,2	25,7	23,4	28,4	27,9	25,5	25,9	29,4	32,2	38,4	40,7	35,8	88,0
– izgube	3,9	3,8	3,5	3,1	4,3	4,1	4,0	4,0	3,7	4,1	4,5	4,5	4,3	96,5
– poraba za prehrano	1,7	1,6	1,5	1,5	1,6	1,5	1,7	1,5	1,9	1,9	1,9	2,1	2,3	106,5
Poraba za prehrano**	1,3	1,2	1,1	1,1	1,2	1,2	1,3	1,1	1,4	1,4	1,5	1,6	1,7	106,5
Poraba na prebivalca (kg)	0,6	0,6	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,5	0,7	0,7	0,7	0,8	0,8	106,4
Stopnja samooskrbe (%)	54,3	68,0	81,3	62,0	72,2	73,4	74,1	74,4	68,2	73,7	82,4	73,6	74,2	

* Začasni podatki. ** V ekvivalentu moke.

Vir: SURS, KIS

2.1.8 Odkupne in institucionalne cene žita

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
Povprečna letna odkupna cena (EUR/t)														
Pšenica, brez semenske	135,7	193,1	195,6	181,0	169,1	168,3	133,8	154,0	159,4	163,2	148,0	187,8	314,9	167,7
Ječmen, krmni	108,4	180,8	179,6	177,3	153,3	133,8	133,0	128,8	142,4	137,2	125,4	168,3	278,3	165,4
Koruzna v zrnju, brez semenske	155,1	170,3	199,8	169,2	125,3	131,8	130,6	141,3	146,9	123,7	124,9	207,9	293,4	141,1
Sezonska odkupna cena (EUR/t)														
Pšenica (SURS)*	134,2	190,5	194,6	172,1	159,7	161,4	129,6	149,0	153,2	156,5	145,9	182,7	321,8	176,2
Pšenica (ARSKTRP)**	126,7	196,0	194,3	184,3	164,1	167,5	138,9	152,2	161,4	168,4	153,7	189,1	338,5	179,0
Ječmen, krmni (SURS)*	114,0	179,9	179,4	171,3	153,3	132,7	131,5	126,6	141,3	135,2	124,6	166,6	280,4	168,3
Koruzna v zrnju (SURS)***	164,6	157,3	205,3	144,1	114,5	131,3	124,9	140,1	145,6	119,5	122,3	212,6	296,1	139,3
Intervencijska cena (EUR/t)														
Pšenica, rž, ječmen in koruzna	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3

* Tehtano povprečje odkupnih cen julij–september (SURS).

** Tehtano povprečje odkupnih cen pšenice, ki jih ARSKTRP pošljejo odkupovalci, ki so v preteklem letu odkupili/prevzeli več kot tisoč ton pšenice; podatki za čas žetve.

*** Tehtano povprečje odkupnih cen septembra, oktobra in novembra (SURS).

Vir: SURS, ARSKTRP (TIS), MKGP, preračuni KIS

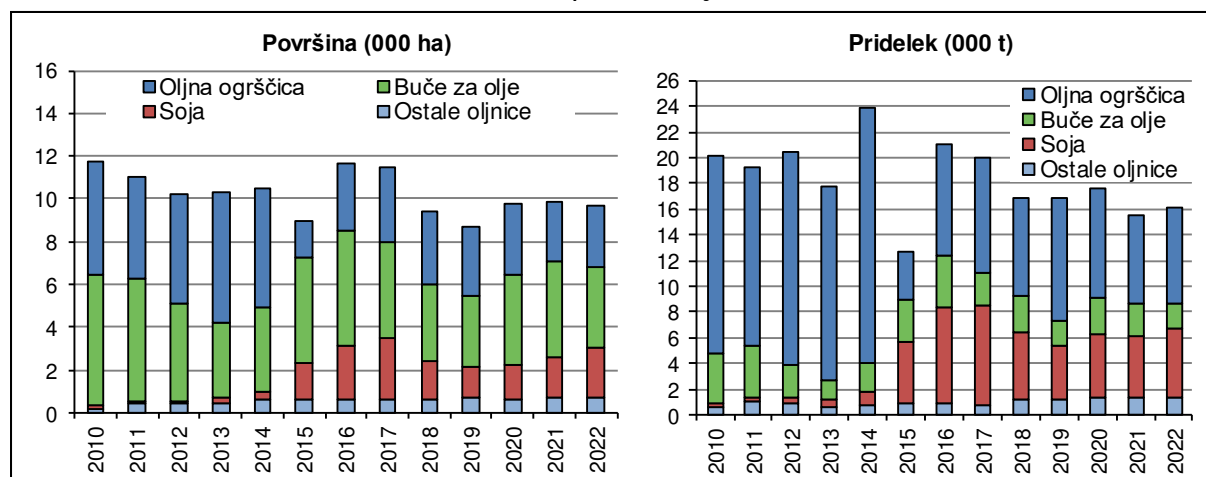
2.2 Oljnice

Delež oljnic v vrednosti kmetijske proizvodnje, ki je bil po letu 2010 med 0,8 % in 1,5 %, je v letu 2022 znašal 0,9 % skupne vrednosti kmetijstva oziroma 1,7 % vrednosti rastlinske pridelave.

Po podatkih popisa kmetijstva v Sloveniji se je v letu 2020 s pridelavo oljnic ukvarjalo nekaj manj kot 5.700 KMG, ki so oljnice pridelovali na okoli 10 tisoč ha njiv. V obdobju med letoma 2010 in 2020 se je število KMG s pridelavo oljnic zmanjšalo za 41 %, površine oljnic pa za 17 %. V primerjavi z začetkom stoletja se je število KMG zmanjšalo za 45 %, površina oljnic pa se je povečala za več kot štirikrat. S pridelavo oljne ogrščice se je v letu 2020 ukvarjalo 587 KMG, kar je za skoraj polovico manj (–49 %) kot leta 2010. Ta gospodarstva so oljno ogrščico v povprečju pridelovala na 5,6 ha njiv, kar je za 21 % več leta 2010 (2010: 4,65 ha). V obdobju 2010–2020 se je tudi število KMG, ki se ukvarjajo s pridelavo oljnih buč zmanjšalo za skoraj polovico (–48 %, na 4.648 KMG), medtem ko se je povprečna površina njiv na KMG povečala na 0,9 ha (leta 2010: 0,7 ha). V obdobju med popisoma kmetijstva 2010–2020 je med oljnicami pomembno mesto pridobila tudi soja. V letu 2020 se je s pridelavo soje ukvarjalo 411 KMG, ki so imela v povprečju 4,0 ha soje.

Pridelovalna površina oljnic se je po dveh letih rasti v letu 2022 nekoliko zmanjšala (–2 %), spremembe površine posameznih oljnic pa so bile tudi v letu 2022 dvosmerne. Zmanjšala se je površina oljnih buč (–18 %) in drugih oljnic (–34 %), medtem ko so se površine drugih pomembnejših oljnic povečale. Na njivah je bilo več oljne ogrščice (+5 %), soje (+23 %) in sončnic (+38 %). V setveni strukturi so do leta 2015 prevladovali oljna ogrščica in oljne buče, ki so v letih 2010–2014 skupaj dosegale povprečno 94 % pospravljenih površin, po letu 2015 pa se je med najpomembnejšimi oljnicami ustalila tudi soja. V letih 2018–2022 je bilo na njivah v povprečju 41 % oljnih buč, 33 % oljne ogrščice in 19 % soje.

Slika 9: Površina in pridelek oljnic; 2010–2022

Vir: SURS

Po oceni SURS je bila letina oljnic 2022 v povprečju sicer nekoliko boljša od predhodne, vendar je bil večji kot v letu prej le hektarski pridelek oljne ogrščice, letina ostalih oljnic pa je bila zaradi neugodnih vremenskih razmer slabša. Hektarski pridelek oljne ogrščice je bil 2,6 t/ha, kar je za 4 % več kot v letu prej in na ravni povprečja let 2017–2021. Hektarski pridelek oljnih buč je bil v primerjavi z letom 2021 manjši za 3 % in za 14 % pod povprečjem zadnjega petletnega obdobja, enako smer sprememb je imel tudi hektarski pridelek soje, ki je bil za desetino manjši v primerjavi z letom prej in med manjšimi do sedaj.

Skupni pridelek oljnic je bil v letu 2022, kljub v povprečju manjši površini, zaradi boljše letine oljne ogrščice večji za 4 %, v primerjavi s povprečjem zadnjih petih let pa je bilo pridelano za 7 % manj zrnja oljnic. Zaradi večjih površin večine vrst oljnic je bil pomembno manjši le pridelek oljnih buč, ki je bil za petino manjši kot v letu prej in tudi za petino pod povprečjem zadnjega petletnega obdobja.

Preglednica 5: Pridelava oljnic; 2021 in 2022

	Površina (ha)		Indeks	Pridelek (t/ha)		Indeks	Skupni pridelek (t)		Indeks
	2021	2022	2022/21	2021	2022	2022/21	2021	2022	2022/21
Oljnice skupaj, od tega:	9.874	9.720	98,4	1,6	1,7	105,6	15.575	16.189	103,9
– oljna ogrščica	2.806	2.937	104,7	2,5	2,6	104,5	6.905	7.550	109,3
– sončnice	420	578	137,6	2,7	2,1	76,3	1.138	1.195	105,0
– soja	1.893	2.330	123,1	2,5	2,3	90,2	4.811	5.344	111,1
– oljne buče	4.491	3.700	82,4	0,6	0,5	96,7	2.495	1.988	79,7

Vir: SURS

Podobno kot cene žita so bile tudi cene oljnic v letu 2022 na zelo visoki ravni. V letu 2022 so se znova zvišale povprečne odkupne cene vseh pomembnejših oljnic. Povprečna odkupna cena oljnih buč je bila višja za 17 %, oljne ogrščice za 36 % in je bila s 618 EUR/t rekordna, rekordna pa je bila tudi povprečna odkupna cena soje, ki je bila s 596 EUR/t za 18 % višja kot v letu prej.

Preglednica 6: Odkupne cene oljnic; 2018–2022

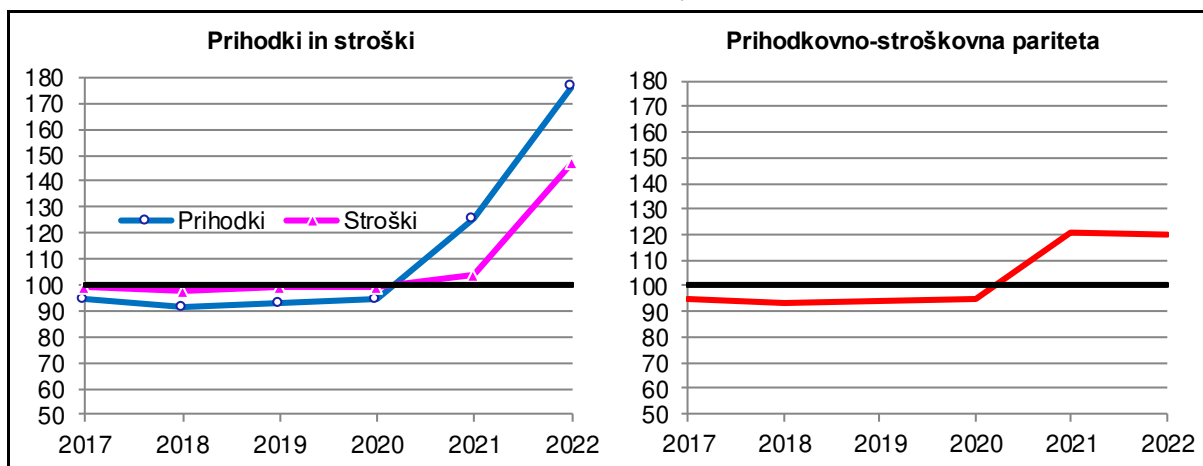
Odkupne cene (EUR/t)	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
Oljna ogrščica	306	316	323	455	618	135,7
Oljne buče	1.991	2.746	2.782	3.065	3.597	117,4
Soja	311	294	322	507	596	117,5

Vir: SURS

V zadnjem letu podaljšanega programskega obdobja 2014–2020 so lahko pridelovalci oljnic na podlagi plačilnih pravic iz sheme neposrednih plačil pridobili osnovno plačilo in plačilo za zeleno komponento. Od leta 2006 so pridelovalci upravičeni tudi do regresiranja zavarovanja pridelka, ki je bilo leta 2022 55-odstotno. Ob tem lahko uveljavljajo tudi pravico do vračila dela trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu (70 %).

Gospodarske razmere na trgu z oljno ogrščico so se zaradi izrazito višjih odkupnih cen izboljšale. Stroški pridelave ob spravilu letine 2022 so se v primerjavi z letom prej zvišali za 41 %, prihodki pa so bili ob predpostavki nespremenjenega obsega pridelave in nižjih neposrednih plačil (osnovno plačilo in plačilo za zeleno komponento ter vračilo trošarine) zaradi izrazitega zvišanja odkupnih cen za 41 % višji kot v enakem obdobju leta 2021.

Slika 10: Osnovni ekonomski kazalniki pri pridelavi oljne ogrščice (indeks; povprečje 2017–2021 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

V letu 2022 so po ocenah na podlagi modelnih kalkulacij porasle vse pomembnejše skupine stroškov. Stroški gnojil so bili višji za 103 %, stroški najetih storitev (kombajniranje in sušenje) za 41 %, stroški domačih strojnih storitev za 15 %, stroški sredstev za varstvo rastlin za 7 % in stroški semena za 6 %. Enaki kot v letu prej so ostali le stroški zavarovanja pridelka, ki imajo sicer v strukturi stroškov pridelave poljščin majhen delež.

Prihodkovno-stroškovna pariteta se je zaradi visokih odkupnih cen in zmerne rasti stroškov pridelave že v letu 2021 dvignila visoko nad povprečje zadnjega petletnega obdobja in zaradi podobne stopnje rasti stroškov in prihodkov ostaja taka tudi v letu 2022. Ocenjujemo, da so bili ekonomski rezultati pri pridelavi oljne ogrščice zaradi višjih odkupnih cen in boljše letine, kljub višjim stroškom pridelave, dobri.

2.2.1 Pridelava, odkup in odkupne cene oljnic

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
POVRŠINA (ha)														
Oljnice, skupaj	11.787	11.021	10.242	10.309	10.526	8.939	11.698	11.447	9.446	8.709	9.733	9.874	9.720	98,4
Oljna ogrščica	5.303	4.770	5.141	6.131	5.563	1.629	3.156	3.435	3.397	3.245	3.306	2.806	2.937	104,7
Sončnice	203	374	367	273	252	230	241	299	288	334	354	420	578	137,6
Soja	109	107	140	278	404	1.705	2.466	2.908	1.756	1.433	1.637	1.893	2.330	123,1
Buče za olje	6.141	5.718	4.512	3.433	3.943	4.939	5.410	4.500	3.650	3.284	4.169	4.491	3.700	82,4
Druge oljnice*	31	52	82	194	364	436	425	305	355	413	267	264	175	66,3
HEKTARSKI PRIDELEK (t/ha)														
Oljnice, skupaj	1,7	1,8	2,0	1,7	2,3	1,4	1,8	1,7	1,8	1,9	1,8	1,6	1,7	105,6
Oljna ogrščica	2,9	2,9	3,2	2,5	3,6	2,2	2,7	2,6	2,3	2,9	2,6	2,5	2,6	104,5
Sončnice	2,3	2,6	2,4	1,9	2,1	2,5	2,5	1,8	2,7	2,4	2,9	2,7	2,1	76,3
Soja	2,7	2,7	2,5	1,7	2,6	2,8	3,0	2,7	3,0	3,0	3,1	2,5	2,3	90,2
Buče za olje	0,63	0,70	0,56	0,46	0,58	0,69	0,76	0,56	0,75	0,60	0,67	0,56	0,54	96,7
PRIDELEK (t)														
Oljnice, skupaj	20.227	19.300	20.492	17.812	23.965	12.657	21.008	20.020	16.863	16.823	17.567	15.575	16.189	103,9
Oljna ogrščica	15.522	13.948	16.692	15.113	19.883	3.643	8.590	8.999	7.657	9.452	8.521	6.905	7.550	109,3
Sončnice	476	976	868	506	527	578	600	524	791	798	1.018	1.138	1.195	105,0
Soja	290	292	343	463	1.046	4.689	7.387	7.713	5.331	4.244	5.011	4.811	5.344	111,1
Buče za olje	3.888	3.985	2.542	1.588	2.269	3.410	4.117	2.517	2.745	1.973	2.775	2.495	1.988	79,7
Druge oljnice*	51	99	47	142	240	337	314	267	339	356	242	226	112	49,6
ODKUP (t)														
Oljnice, skupaj	9.430	8.806	9.653	9.476	9.455	5.372	8.793	8.757	8.275	10.400	9.855	7.701	9.747	126,6
Oljna ogrščica	9.132	8.333	9.248	9.246	8.957	3.595	6.452	5.414	5.330	7.925	6.761	4.378	6.044	138,1
Buče za olje	283	358	318	116	97	192	321	346	394	88	210	180	464	257,2
Soja	:	:	:	103	324	1.459	1.893	2.878	2.385	2.333	2.879	3.120	3.185	102,1
ODKUPNE CENE (EUR/t)														
Oljna ogrščica	273	422	450	358	307	364	327	320	306	316	323	455	618	135,7
Buče za olje	3.112	2.998	2.938	2.834	3.378	3.775	2.956	2.430	1.991	2.746	2.782	3.065	3.597	117,4
Soja	:	:	:	382	322	293	315	319	311	294	322	507	596	117,5

: ni podatka.

* Po ocenah prevladuje konoplja.

Vir: SURS, preračuni KIS

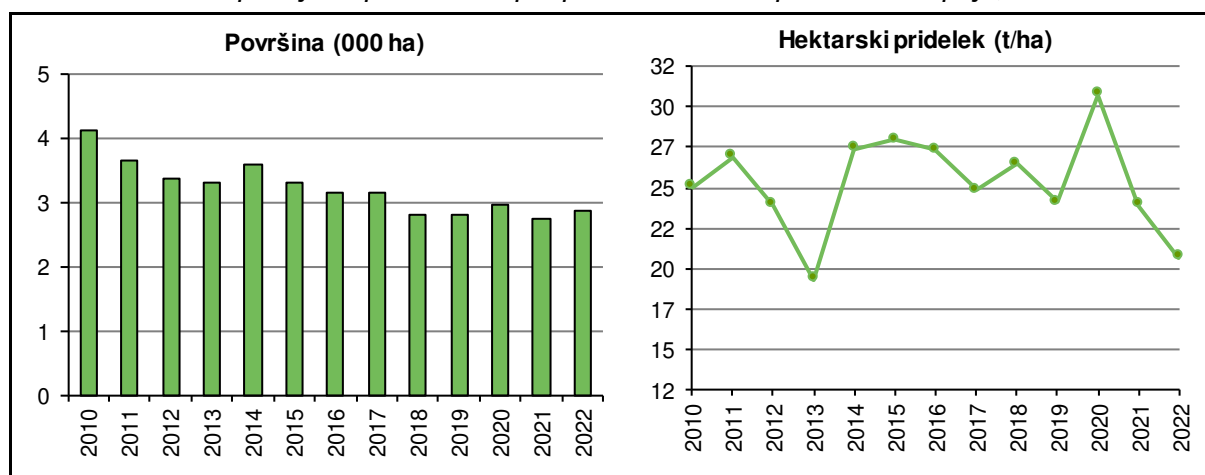
2.3 Krompir

Po prvih ocenah je pridelava krompirja v letu 2022 k vrednosti kmetijstva prispevala 1,7 %, kar je za 0,2 odstotne točke več kot v letu prej, prispevek krompirja k vrednosti rastlinske pridelave pa se je povečal z 2,8 % na 3,2 %. Gibanje deležev vrednosti krompirja je bilo v letih 2010–2021 med 1,3 % in 2,0 % vrednosti kmetijstva ter med 2,3 % in 3,8 % vrednosti rastlinske pridelave.

Po podatkih popisa kmetijstva se je v Sloveniji v letu 2020 s pridelavo krompirja ukvarjalo nekaj več kot 16,5 tisoč KMG, ki so krompir pridelovali na slabih 3 tisoč ha njiv. Med letoma 2010 in 2020 se je še bolj kot površina, namenjena pridelavi krompirja (–28 %), zmanjšalo število gospodarstev (–58 %), zaradi tega pa se je pomembno povečala povprečna površina krompirja na gospodarstvo (leta 2010: 0,10 ha/KMG; leta 2020: 0,18 ha/KMG).

Trend zmanjševanja krompirja v setveni sestavi njiv, ki je v Sloveniji opazen že vse od leta 2000, se je po letu 2018 ustavil. V letu 2022 je bil krompir posejan na 1,6 % njiv, kar pomeni na 2,9 tisoč hektarjev, kar je za 6 % več površin kot v letu 2021.

Slika 11: Pospravljena površina in povprečni hektarski pridelki krompirja; 2010–2022

Vir: SURS

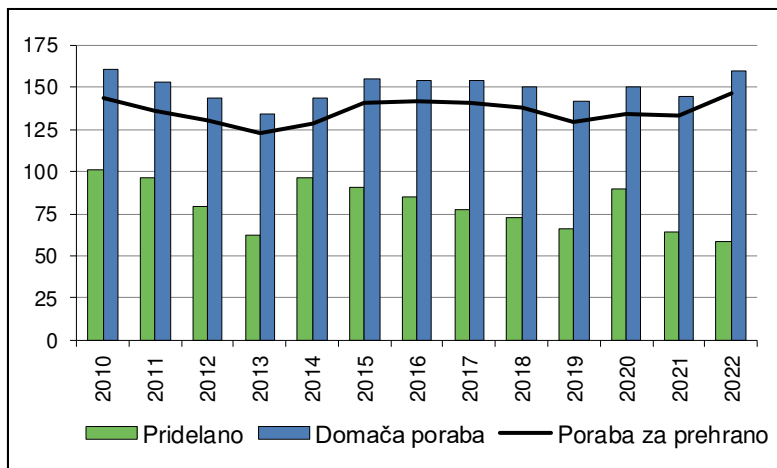
Zaradi neugodnih vremenskih razmer je bila letina krompirja 2022 zelo slaba. Doseženi hektarski pridelok je bil s 20,2 t/ha za 14 % manjši kot v letu prej in za 21 % pod povprečjem obdobja 2017–2021. V letu 2022 smo zaradi izrazito slabe letine skupno pridelali za 9 % krompirja manj kot v letu prej in daleč najmanj do sedaj (58 tisoč ton).

Prek evidentiranih tržnih poti, ki jih spremlja SURS (odkup in dovoz na tržnice), je bilo leta 2022 prodanih približno 12 tisoč ton krompirja, kar je za 14 % več kot v letu prej. Prek odkupa in dovoza na tržnice se je v letu 2022 prodalo 21 %, v letu 2021 pa 17 % pridelanega krompirja.

Poraba krompirja v Sloveniji, ki je v obdobju 2010–2022 obsegala med 134 in 161 tisoč ton, je že ves čas večja od pridelave in je v letu 2022 po prvih ocenah znašala 160 tisoč ton. Leta 2022 je bilo uvoženih 121 tisoč ton krompirja, od tega 61 % v obliki predelanih proizvodov. Skupni uvoz krompirja se je v letu 2022 povečal za 23 % in je bil največji do sedaj. Podobno kot v letu 2021 se je povečal uvoz predelane (+20 %) in semenskega krompirja (+65 %), večji kot v letu 2022 pa je bil tudi uvoz jedilnega krompirja (+23 %). Izvoz krompirja se je zmanjšal že tretje leto zapored. Izvoženih je bilo približno 23 tisoč ton krompirja, kar je za 16 % manj kot v letu prej in za 21 % pod povprečjem obdobja 2017–2021. Pomembno manjši je bil izvoz jedilnega (–25 %) in nekoliko manj tudi predelane krompirja (–4 %), medtem ko se je

izvoz semenskega krompirja povečal za četrtno. Negativna bilanca zunanje trgovine (izvoz-uvoz) se je leta 2022 zaradi pomembno večjega uvoza in manjšega izvoza povečala za 27 tisoč ton. Tako primanjkljaj v letu 2022 znaša rekordnih 99 tisoč ton (povprečje let 2017–2021: 72 tisoč t).

Slika 12: Pridelava in poraba krompirja (000 t; ekvivalent svežega krompirja); 2010–2022

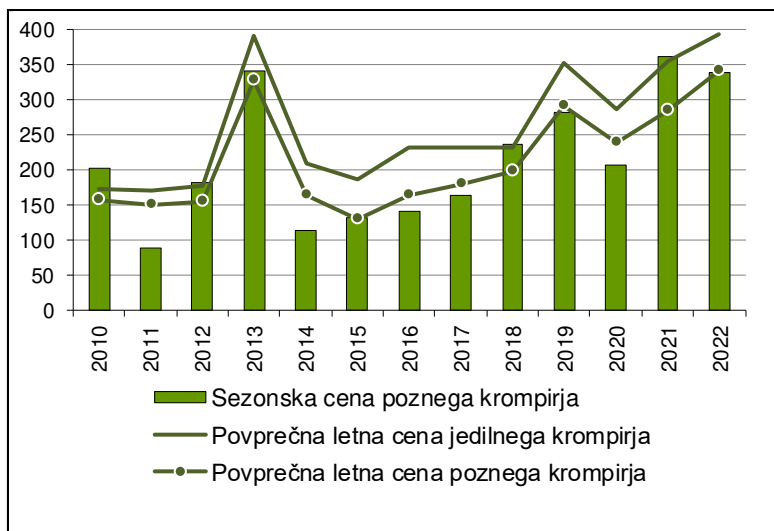
Vir: SURS, KIS

Manjši obseg pridelave in večji negativni saldo zunanje trgovine sta vplivala na manjšo stopnjo samooskrbe s krompirjem (svež in predelan) v letu 2022. Stopnja samooskrbe se je znižala s 44 % na 36 % in je bila za 13 odstotnih točk pod ravno zadnjih petih let ter najnižja do sedaj. Stopnja samooskrbe s krompirjem med leti precej niha ter se je v letih 2010–2021 gibala med 44 % in 67 %. Podobno se je v letu 2022 znižala tudi stopnja samooskrbe s svežim krompirjem, ki je bila 60-odstotna, kar je za 8 odstotnih točk manj kot leta 2021.

V preteklih letih je bilo opazno zmanjševanje porabe krompirja, kar se je v letu 2020 ustavilo. V letu 2022 se je poraba krompirja za prehrano v primerjavi z letom prej povečala (+10 %, na 147 tisoč t), predvsem zaradi večje porabe predelanega krompirja. V primerjavi z začetkom tega stoletja (2001–2005) se je za prehrano v letih 2018–2022 porabilo v povprečju za 11 % manj krompirja, pri čemer je bila poraba svežega krompirja za 32 % manjša, poraba predelanega krompirja pa se je povečala za 93 %. Prebivalec Slovenije je v letu 2022 v povprečju porabil 70 kg krompirja (+10 %), od tega 40 kg svežega (+1 %).

V zadnjih letih prihaja do velikih medletnih in sezonskih nihanj odkupnih cen krompirja, ki so večinoma odvisne od cen na evropskem trgu. V letih 2021 in 2022 so bile cene močno nadpovprečne. Povprečna letna odkupna cena jedilnega krompirja je bila 393 EUR/t, kar je za 11 % več v primerjavi z letom 2021 in za 35 % nad povprečjem zadnjega petletnega obdobja. Povprečna letna cena poznega jedilnega krompirja, ki ima v odkupu približno 70-odstotni delež, se je na letni ravni zvišala za 20 %, na 342 EUR/t (leta 2021: 285 EUR/t), medtem ko se je povprečna sezonska cena poznega krompirja (september–november), t. i. sezonska cena, v primerjavi z enakim obdobjem leta prej znižala za 6 %, na 340 EUR/t (leta 2021: 362 EUR/t), še vedno pa je bila za 35 % nad povprečjem zadnjega petletnega obdobja.

Slika 13: Odkupne cene jedilnega krompirja; 2010–2022

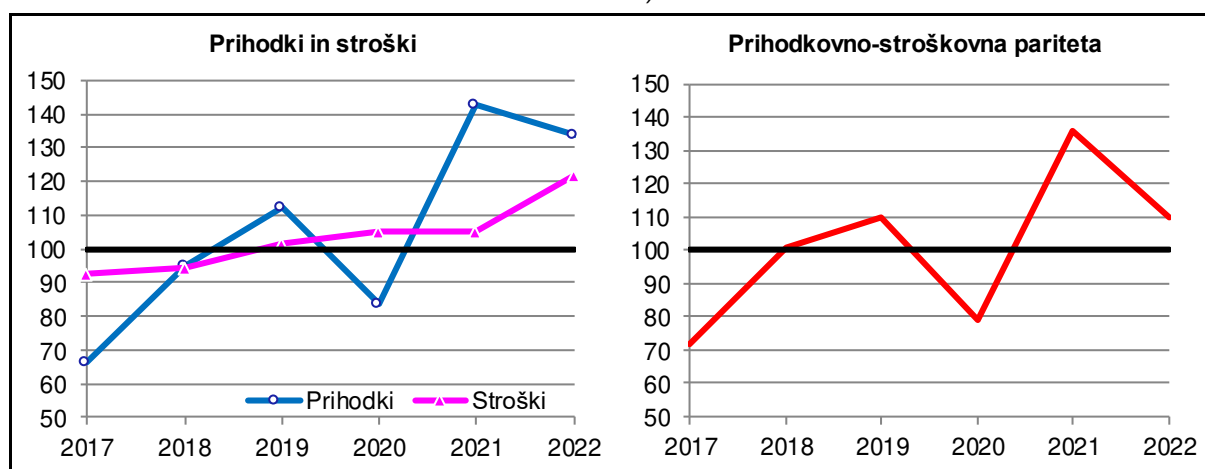
Vir: SURS, preračuni KIS

Trg krompirja v EU, razen pridelave krompirja za predelavo v škrob, ni enotno urejen s tržnim redom. V programskem obdobju 2014–2020 so lahko pridelovalci krompirja v letih 2015–2022 pridobili osnovno plačilo in plačilo za zeleno komponento. Od leta 2006 so pridelovalci upravičeni tudi do regresiranja zavarovanja pridelka, ki je bilo leta 2022 55-odstotno. Poleg tega imajo pridelovalci možnost pridobiti povračilo dela plačane trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu, ki od leta 2009 znaša 70 %.

Tudi pri pridelavi krompirja ekonomske razmere med leti zelo nihajo. Leta 2022 so bile, kljub slabi letini v Sloveniji in drugod po Evropi, povprečne cene odkupnega krompirja nižje kot v letu prej. Kljub manjši pridelavi se je v letu 2022 močno povečal odkup poznega krompirja (+35 %), odkupne cene pa so se znižale. V povprečju je bila odkupna cena poznega krompirja v jesenskem času, t. i. sezonska cena, za 6 % nižja kot v enakih mesecih leta prej.

Na podlagi modelnih izračunov ocenjujemo (stroški v času spravila ne vključujejo stroškov skladiščenja), da je bila pridelava poznega krompirja letine 2022 ob upoštevanju nespremenjene košarice inputov, stroškovno za 15 % dražja.

Slika 14: Osnovni ekonomski kazalniki pri pridelavi krompirja (indeks; povprečje 2017–2021 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

Po ocenah na podlagi modelnih kalkulacij so v letu 2022 porasle vse pomembnejše skupine stroškov. Na največjo letno spremembo stroškov pridelave krompirja so vplivale predvsem velika rast cen energentov in mineralnih gnojil, pa tudi rast cen semena. Stroški pridelave krompirja so v letu 2022 najpomembneje zaznamovali višji stroški semena (+22 %), ki imajo v strukturi skupnih stroškov dobrih 30 %, stroški domačih strojnih storitev (+15 %) in stroški domačega dela, ki so se zaradi rasti plač povišali za približno 4 %. Višji so bili tudi stroški gnojil (+90 %) in sredstev za varstvo rastlin (+4 %), na ravni leta prej pa so ostali stroški zavarovanja, ki imajo v strukturi stroškov krompirja le približno 2-odstotni delež.

Cenovno-stroškovno razmerje pri pridelavi poznega krompirja, ki je v zadnjih letih izredno spremenljivo, se je v letu 2022 zaradi nižjih odkupnih cen krompirja in pomembno višjih stroškov pridelave, poslabšalo, vendar je ostalo nad povprečjem zadnjega petletnega obdobja. Ocenjujemo, da so se ekonomski rezultati pridelovalcev v letu 2022 zaradi velike rasti stroškov pridelave, manjše letine in nižjih odkupnih cen poslabšali.

2.3.1 Pridelava krompirja

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
POVRŠINA (ha)														
Krompir skupaj	4.124	3.640	3.386	3.307	3.600	3.319	3.164	3.165	2.812	2.796	2.969	2.734	2.886	105,6
Krompir, brez semenskega	4.076	3.590	3.341	3.265	3.562	3.284	3.136	3.137	2.787	2.767	2.943	2.708	2.861	105,6
– zgodnji	579	510	481	551	597	551	521	521	463	460	213	196	207	105,6
– pozni	3.497	3.080	2.860	2.714	2.965	2.733	2.615	2.616	2.324	2.307	2.730	2.512	2.654	105,7
Krompir, semenski	48	50	45	42	38	35	28	28	25	29	26	26	25	96,2
– od tega potrjen	40	48	42	38	29	21	30	30	31	27	25	26	23	87,3
HEKTARSKI PRIDELEK (t/ha)														
Krompir skupaj	24,5	26,4	23,4	18,8	26,9	27,4	26,8	24,4	25,9	23,6	30,3	23,4	20,2	86,1
Krompir, brez semenskega	24,6	26,5	23,5	18,8	27,0	27,4	26,9	24,4	26,0	23,6	30,3	23,5	20,2	86,2
– zgodnji	20,3	22,0	21,3	18,7	23,4	22,7	22,3	19,7	20,9	18,9	21,8	18,4	18,0	97,4
– pozni	25,3	27,3	23,8	18,8	27,7	28,4	27,8	25,3	27,0	24,6	31,0	23,8	20,4	85,5
Krompir, semenski	20,0	19,3	20,1	17,2	16,8	26,5	21,8	22,1	20,5	19,1	24,6	19,9	16,2	81,7
PRIDELEK (t)														
Krompir skupaj	101.208	96.179	79.253	62.155	96.819	91.036	84.907	77.075	72.917	65.958	89.879	64.042	58.229	90,9
Krompir, brez semenskega	100.249	95.213	78.348	61.434	96.181	90.110	84.296	76.457	72.404	65.404	89.239	63.525	57.823	91,0
– zgodnji	11.738	11.220	10.251	10.319	13.999	12.483	11.623	10.266	9.665	8.678	4.634	3.615	3.720	102,9
– pozni	88.511	83.993	68.097	51.115	82.182	77.627	72.673	66.191	62.739	56.726	84.605	59.910	54.103	90,3
Krompir, semenski	959	966	905	721	638	926	611	618	513	554	640	517	406	78,5
– od tega potrjen	902	1.217	1.107	869	655	476	712	714	767	520	708	548	351	64,1

Vir: SURS, preračuni KIS, KIS (Služba za uradno potrjevanje semenskega in sadilnega materiala kmetijskih rastlin) in UVHVVR (2016–2022)³

³ <https://www.gov.si teme/uradno-potrjevanje-in-naknadna-kontrola-semenskega-materiala/>

2.3.2 Evidentirana prodaja krompirja (t)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
ODKUP IN DOVOZ NA TRŽNICE	7.902	7.124	5.875	4.626	5.629	6.221	5.219	7.290	8.443	9.775	12.629	10.667	12.163	114,0
Odkup	7.100	6.365	5.220	4.122	z	z	z	z	z	z	z	z	z	
Krompir, brez semenskega	6.369	5.495	4.478	3.449	4.939	5.597	4.485	6.537	7.722	9.004	11.953	9.957	11.398	114,5
– zgodnji	947	1.100	1.142	1.063	1.807	1.678	1.207	2.235	1.847	2.490	3.320	3.443	2.627	76,3
– pozni	5.423	4.395	3.337	2.386	3.132	3.919	3.278	4.302	5.875	6.514	8.634	6.515	8.771	134,6
Krompir, semenski	731	870	742	673	z	z	z	z	z	z	z	z	z	
Dovoz na živilske trge	802	760	655	504	393	358	417	426	427	459	411	428	438	102,3

z – zaupno.

Vir: SURS

2.3.3 Odkupne cene krompirja

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
EUR/t														
Krompir, brez semenskega	173,8	170,9	177,5	391,7	209,8	186,4	232,8	231,6	232,7	351,9	286,8	354,8	393,2	110,8
– zgodnji	270,6	251,2	242,8	537,7	288,3	315,7	418,7	330,9	343,5	510,0	410,2	486,4	564,9	116,1
– pozni	156,8	150,8	155,2	326,7	164,5	131,1	164,3	180,1	197,9	291,5	239,3	285,2	341,8	119,8
Sezonska cena poznega krompirja*	202,5	90,0	181,4	342,5	113,8	133,1	142,1	163,6	237,7	282,1	208,3	362,3	339,5	93,7
Krompir, semenski	440,4	449,0	437,6	466,6	z	z	z	z	z	z	z	z	z	

z – zaupno.

* Tehtano povprečje odkupnih cen jedilnega krompirja septembra, oktobra in novembra.

Vir: SURS, preračuni KIS

2.3.4 Bilanca proizvodnje in porabe krompirja (ekvivalent svežega krompirja; 000 t)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	Indeks 2022/21
KROMPIR SKUPAJ (brez škroba)														
Pridelano	101,2	96,2	79,3	62,2	96,8	91,0	84,9	77,1	72,9	66,0	89,9	64,0	58,2	90,9
Uvoz	63,9	69,9	66,8	74,3	69,5	70,6	78,7	90,2	99,5	114,5	102,7	98,5	121,2	123,1
Izvoz	5,6	14,9	8,1	8,2	10,0	9,4	11,0	16,5	23,9	42,2	34,5	26,8	22,7	84,5
Spremembe zalog	-1,4	-1,6	-5,9	-6,0	12,8	-2,4	-1,9	-3,8	-2,0	-3,2	7,9	-9,0	-2,8	
Domača poraba	160,9	152,8	143,8	134,3	143,5	154,7	154,5	154,6	150,5	141,4	150,1	144,7	159,6	110,3
– krma	3,5	4,3	3,0	1,9	2,9	2,7	2,5	2,3	2,2	1,6	4,0	1,6	1,5	90,9
– seme	8,2	7,3	6,8	6,6	7,2	6,6	6,3	7,9	7,0	7,0	7,4	6,8	8,4	122,4
– izgube	5,1	4,8	4,0	3,1	4,8	4,6	4,2	3,9	3,6	3,3	4,5	3,2	2,9	90,9
– poraba za prehrano	144,1	136,3	130,1	122,7	128,6	140,8	141,4	140,5	137,6	129,5	134,2	133,1	146,8	110,3
Poraba na prebivalca (kg)	70,3	66,4	63,3	59,6	62,4	68,3	68,5	68,0	66,5	62,0	63,9	63,2	69,6	110,2
Stopnja samooskrbe (%)	62,9	63,0	55,1	46,3	67,5	58,8	54,9	49,9	48,4	46,6	59,9	44,3	36,5	
SVEŽ KROMPIR														
Pridelano	101,2	96,2	79,3	62,2	96,8	91,0	84,9	77,1	72,9	66,0	89,9	64,0	58,2	90,9
Uvoz	18,8	28,7	21,3	31,2	27,1	23,9	30,2	39,6	42,0	57,0	49,2	36,8	47,4	129,0
Izvoz	2,7	12,0	4,8	2,7	5,2	4,3	7,3	5,7	16,3	30,4	22,0	15,3	11,5	75,6
Spremembe zalog	-1,4	-1,6	-5,9	-6,0	12,8	-2,4	-1,9	-3,8	-2,0	3,2	7,9	-9,0	-2,8	
Domača poraba	118,7	114,5	101,7	96,6	105,9	113,1	109,8	114,7	100,6	95,8	109,1	94,6	96,9	102,5
– krma	3,5	4,3	3,0	1,9	2,9	2,7	2,5	2,3	2,2	1,6	4,0	1,6	1,5	90,9
– seme	8,2	7,3	6,8	6,6	7,2	6,6	6,3	7,9	7,0	7,0	7,4	6,8	8,4	122,4
– izgube	5,1	4,8	4,0	3,1	4,8	4,6	4,2	3,9	3,6	3,3	4,5	3,2	2,9	90,9
– poraba za prehrano	101,8	98,1	88,0	85,0	91,0	99,2	96,6	100,6	87,8	83,8	93,1	82,9	84,2	101,5
Poraba na prebivalca (kg)	49,7	47,8	42,8	41,3	44,1	48,1	46,8	48,7	42,4	40,1	44,3	39,4	39,9	101,4
Stopnja samooskrbe (%)	85,3	84,0	77,9	64,4	91,4	80,5	77,4	67,2	72,4	68,9	82,4	67,7	60,1	

* Začasni podatki.

Vir: SURS, KIS

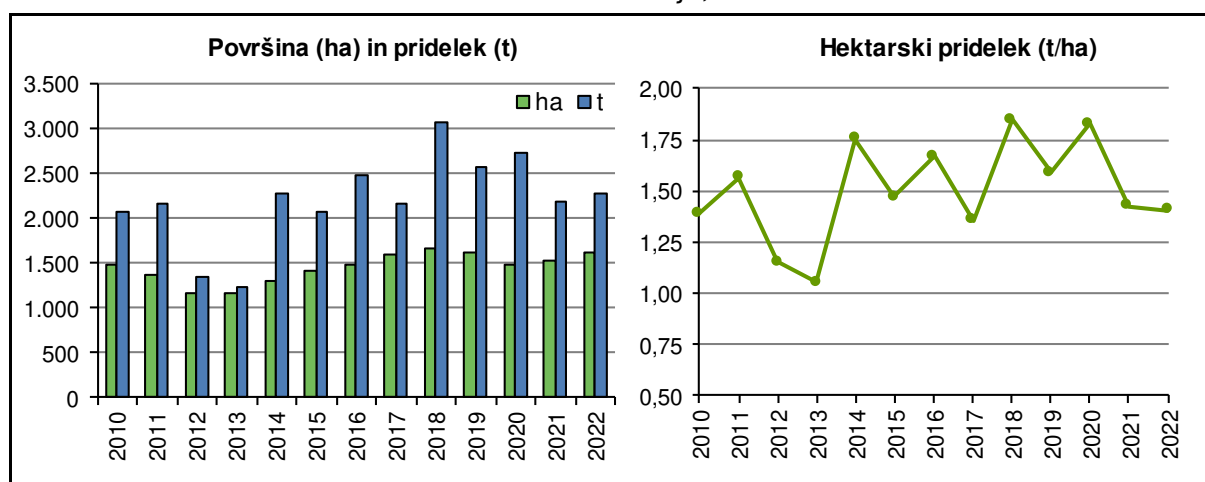
2.4 Hmelj

Pridelava hmelja od leta 2010 naprej predstavlja od 0,4 % do 1,5 % skupne vrednosti kmetijske proizvodnje oziroma od 0,7 % do 2,6 % vrednosti rastlinske pridelave.

Po podatkih Popisa kmetijskih gospodarstev se je s pridelavo hmelja v letu 2020 ukvarjalo 127 KMG, ki so imela hmelj na 1.457 ha. Od leta 2010 se je število gospodarstev, ki pridelujejo hmelj, zmanjšalo za 6 %, površina hmeljišč pa za 2 %. Povprečna površina hmeljišč na gospodarstvo se je tako glede na leto 2010 povečala za 4 % in je znašala 11,5 ha na KMG.

Pridelovalna površina hmelja se je zadnji dve leti povečevala in je v letu 2022 obsegala 1.622 ha, kar je za 6 % več kot v letu 2021 in le za 3 % manj od površine hmeljišč v letu 2018, ko je bil obseg pridelave hmelja največji po letu 2003 (pred začetkom velike krize v hmeljarskem sektorju).

Slika 15: Pridelava hmelja; 2010–2022

Vir: SURS

Letina hmelja je v letu 2022 z 1,4 t/ha ostala blizu ravni predhodnega leta. Pridelano je bilo za 4 % več hmelja kot v skromnem letu prej, pridelava pa je bila s približno 2.300 tonami za desetino manjša od povprečja zadnjih petih let (2017–2021). Hmeljarji imajo v zadnjih letih tudi mnogo težav z novo boleznijo, to je hudo viroidno zakrnelostjo hmelja.

V letu 2022 se je po podatkih IHGC svetovno povpraševanje po hmelju, kljub večji proizvodnji piva v letu 2022 (+1 %), zmanjšalo, predvsem zaradi dobre založenosti pivovarn s hmeljem iz prejšnjih let. To se je izrazilo tudi na slovenskem izvozu hmelja, ki je bil leta 2022 za 24 % manjši kot v letu prej in za 34 % pod ravno povprečja zadnjega petletnega obdobja. Manjši je bil tudi uvoz hmelja, ki se je glede na leto 2021 zmanjšal za desetino. Leta 2022 je zunanjetrgovinska bilanca (izvoz-uvoz) znašala 1.295 ton, kar je za 28 % manj kot leta 2021 in za 44 % pod povprečjem zadnjih petih let.

Povprečna odkupna cena hmelja se je po dveh letih zmanjševanja v letu 2022 rahlo povišala (+0,6 %) in s 692 EUR/t ostala na ravni povprečja zadnjih petih let.

V programskem obdobju 2014–2020, ki se je izvajalo od leta 2022, so lahko pridelovalci hmelja na podlagi dodeljenih plačilnih pravic iz sheme neposrednih plačil pridobili osnovno plačilo in plačilo za zeleno komponento. Od leta 2006 so tudi pridelovalci hmelja upravičeni do regresiranja zavarovanja, ki je bilo v letu 2022 55-odstotno, uveljavljajo pa lahko tudi pravico do vračila dela trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu (70 % trošarine).

2.4.1 Pridelava hmelja, zunanja trgovina in cene pri pridelavi hmelja

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
PRIDELAVA														
Površina (ha)	1.488	1.376	1.159	1.166	1.296	1.405	1.485	1.591	1.667	1.616	1.489	1.535	1.622	105,7
Hektarski pridelek (t/ha)	1,4	1,6	1,2	1,1	1,8	1,5	1,7	1,4	1,8	1,6	1,8	1,4	1,4	98,8
Pridelek (t)	2.073	2.154	1.338	1.227	2.270	2.065	2.478	2.160	3.078	2.572	2.723	2.186	2.283	104,4
ZUNANJA TRGOVINA (t)														
Izvoz	2.642	1.632	1.262	1.403	1.831	1.826	2.152	2.566	2.948	3.205	1.946	2.253	1.702	75,5
Uvoz	241	40	37	63	36	53	143	126	160	245	415	451	407	90,1
ODKUPNE CENE														
Hmelj (EUR/kg)	3,38	2,60	3,24	3,38	4,62	5,62	6,61	6,20	6,85	7,54	7,21	6,87	6,92	100,6

Vir: SURS, preračuni KIS

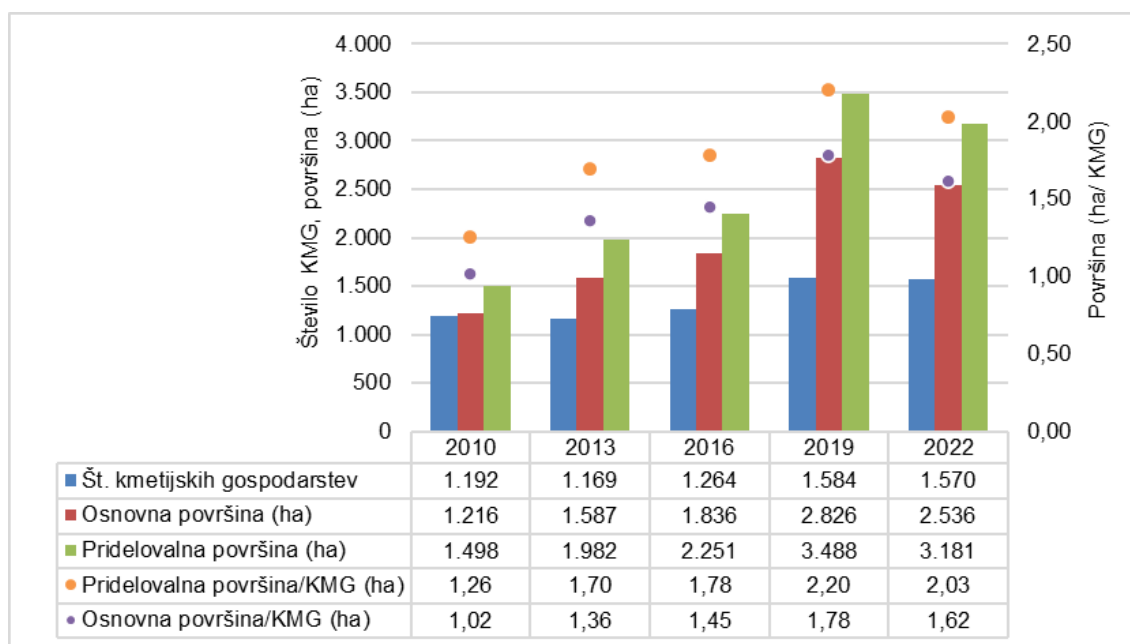
2.5 Zelenjadnice

Zelenjadnice so imele leta 2022 po začasnih podatkih statistike v vrednosti kmetijske proizvodnje najmanjšo vrednost po letu 2015, obsegale so 6,6 % skupne vrednosti kmetijske proizvodnje in 12,4 % vrednosti rastlinske pridelave. V letih 2010–2021 pa so zelenjadnice k skupni vrednosti kmetijske proizvodnje prispevale od 3,8 % (leta 2010) do 9,4 % (leta 2020), v vrednosti rastlinske pa so imele od 7,1 % (leta 2010) do 16,8 % (leta 2019).

V Sloveniji pridelujejo zelenjadnice za prodajo in tudi za lastno porabo številna KMG. V obdobju med popisoma kmetijskih gospodarstev v letih 2010 in 2020 se je število KMG s pridelavo zelenjadnic zmanjšalo na 36.458 oziroma za 13 %, njihova površina pa se je povečala za skoraj 150 % in obsegala 5.659 ha. Povprečna površina v obdelavi posameznega KMG je v letu 2020 obsegala skoraj trikrat toliko kot v letu 2010, povečala se je s 5,4 ar na 15,5 ar.

S tržno pridelavo zelenjadnic se je v letu 2022 po podatkih popisov tržnega vrtnarstva ukvarjalo 1.570 KMG, ki so pridelovala zelenjadnice na 2.536 ha osnovnih površin. Število KMG je v primerjavi s popisom v letu 2019 ostalo na približno enaki ravni, osnovna površina zelenjadnic pa se je zmanjšala za 10 %.

Slika 16: Število kmetijskih gospodarstev ter osnovna in pridelovalna površina zelenjadnic pri tržnih pridelovalcih; 2010, 2013, 2016, 2019 in 2022

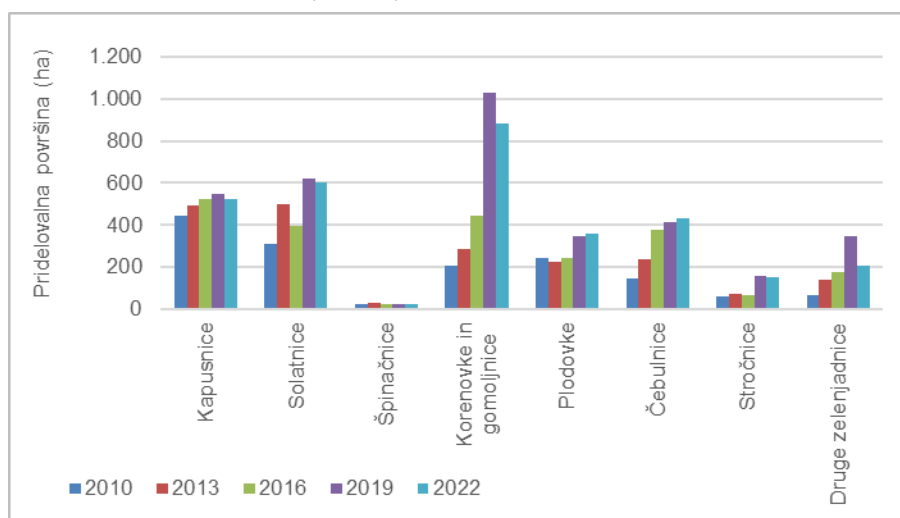

Vir: SURS (popisi tržnega vrtnarstva)

Osnovna površina na posamezno KMG se je v obdobju med popisoma tržnega vrtnarstva v letih 2019 in 2022 nekoliko zmanjšala (–9 %), vendar ostaja za dobro desetino večja kot v letu 2016 (+11 %) in za več kot polovico presega tisto v letu 2010 (+58 %). Pridelava zelenjadnic v Sloveniji še vedno poteka večinoma na prostem (96 % vseh površin s tržno pridelavo zelenjadnic).

Po skupinah zelenjadnic so bile v letu 2022 v primerjavi z letom 2019 v povprečju manjše površine kapusnic (–5 %), solatnic (–3 %), stročnic (–5 %), špinačnic (–17 %) in drugih zelenjadnic (–41 %), več pa je bilo plodovk in čebulnic, vsakih za 5 %.

Slika 17: Pridelovalna površina zelenjadnic po vrstah, v letih tržnih popisov vrtnarstva; 2010, 2013, 2016, 2019 in 2022

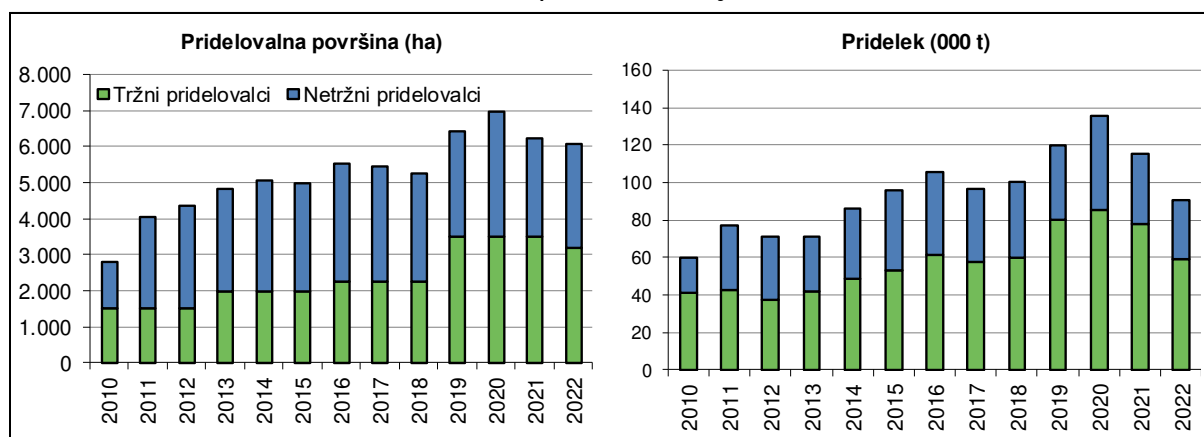

Vir: SURS (popisi tržnega vrtnarstva)

Med zelenjadnicami⁴ je bilo po popisu tržnega vrtnarstva v letu 2022 pomembno manj površin belega zelja (–19 %), špargljev (–46 %), solate (–21 %), endivije (–44 %), česna (–18 %), podzemne kolerabe (–57 %) in peteršilja (–46 %), pa tudi površin nekaterih vrst, ki so se izkazale kot problematične v popisu 2019, npr. repe (–93 %) in graha (–36 %). Pomembno večje pa so bile površine redkve (+704 %), rdeče pese (118 %), radiča (+15 %), čebule (+13 %), kolerabice (+66 %), hrena (+41 %), rdečega zelja (+91 %), fižola za stročje (+22 %), redkvice (+305 %) in korenčka (+10 %). Naj opozorimo, da se je tudi v zadnjem popisu tržnega vrtnarstva izkazalo, da nekatere vrste zelo verjetno niso bile uporabljene za humano prehrano oziroma sploh niso bile v celoti pospravljene (npr. redkev: 351 ha, radič: 358 ha).

Odstotek osnovne površine zelenjadnic v strukturi rabe njiv in vrtov se je v letih 2021 in 2022 zmanjšal, potem ko je dosegel največjo vrednost v letu 2020 (3,2 %). V letu 2022 obsega 2,8 %, kar pa je še vedno več kot v povprečju let 2014–2018, ko so zelenjadnice zavzemale 2,5 % njiv in vrtov.

Slika 18: Površina in pridelek zelenjadnic; 2010–2022

Vir: SURS

⁴ Navedene vrste zelenjadnic, pri katerih so bile spremembe 15 ha in več.

Skupna pridelovalna površina zelenjadnic, ki je navadno za skoraj četrtno večja od osnovne površine, je leta 2022 obsegala približno 6,1 tisoč ha. Za 2 % manjša površina kot leto prej je posledica za 9 % manjše površine zelenjadnic pri tržnih pridelovalcih, medtem ko se je na KMG, ki pridelujejo predvsem zelenjadnice, namenjene lastni porabi, povečala za 6 %. Na skoraj desetino manjšo pridelovalno površino zelenjadnic pri tržnih pridelovalcih v letu 2022 so najpomembneje vplivale, kot je bilo že prej navedeno, predvsem manjše površine repe, belega zelja, solate, endivije, graha in špargljev.

Predvsem zaradi vročega in sušnega poletja 2022 je bila letina zelenjadnic mnogo slabša kot v letu prej in ena najslabših v zadnjem desetletju. Skupni hektarski pridelki so bili pri večini zelenjadnic manjši kot v letu 2021, povečali so se le pri paradižniku, kumarah in poru, pri katerih so bili tudi nekoliko nad povprečjem zadnjih petih let (2017–2021), ter pri bučkah in špargljih.

Preglednica 7: Pridelava zelenjadnic; 2021 in 2022

	Površina (ha)		Indeks 2022/21	Pridelek (t/ha)		Indeks 2022/21	Skupni pridelek (t)		Indeks 2022/21
	2021	2022		2021	2022		2021	2022	
Zelenjadnice skupaj, od tega:	6.223	6.093	97,9	18,5	14,9	80,5	114.955	90.653	78,9
– solata	781	766	98,1	15,7	12,9	82,2	12.248	9.878	80,6
– belo zelje	556	489	87,9	35,4	22,1	62,3	19.675	10.785	54,8
– radič in endivija	626	669	106,9	13,6	11,2	82,3	8.507	7.485	88,0
– čebula	441	487	110,4	23,8	16,6	69,6	10.514	8.082	76,9
– fižol za stročje	337	373	110,7	5,0	3,8	75,8	1.685	1.413	83,9
– bučka	255	272	106,7	19,6	21,2	108,1	5.010	5.778	115,3
– korenček	252	273	108,3	20,6	15,4	74,8	5.201	4.214	81,0
– paradižnik	211	223	105,7	41,6	46,4	111,7	8.771	10.358	118,1

Vir: SURS, preračuni KIS

Zaradi manjših površin pri tržnih pridelovalcih in slabe letine smo v letu 2022 v Sloveniji pridelali za dobro petino manj zelenjadnic kot leta 2021, količina pridelanih zelenjadnic je bila za približno prav toliko pod povprečjem zadnjega petletnega obdobja in najmanjša po letu 2014.

Količina odkupljenih in na tržnicah prodanih zelenjadnic se je po obdobju šestletne rasti v letu 2022 zmanjšala za 6 % in se je ustalila blizu ravni leta 2020. V primerjavi z letom 2021 se je odkup zelenjadnic zmanjšal za 7 % (na 20,5 tisoč t), prodaja na tržnicah pa je ostala približno na ravni leta prej (2,8 tisoč t).

Leta 2022 je bilo po začasni oceni v sveži in predelani obliki porabljenih 236 tisoč ton zelenjave, kar je za 11 % manj kot leto prej in za dobro desetino pod povprečjem zadnjih petih let (2017–2021: 264 tisoč t). Slovenija je neto uvoznica zelenjave. Leta 2022 je bilo uvoženih 190 tisoč ton zelenjave, od tega 48 % ali 91 tisoč ton sveže.

Preglednica 8: Izvoz in uvoz zelenjave (ekvivalent sveže zelenjave); 2018–2022

	Izvoz (t)					Uvoz (t)				
	2018	2019	2020	2021	2022*	2018	2019	2020	2021	2022*
Zelenjava** skupaj	21.053	20.029	26.067	31.620	45.115	166.321	177.943	172.107	182.548	190.435
Predelana zelenjava**	4.351	4.076	12.268	20.938	33.645	65.354	71.655	71.808	91.084	99.116
Sveža zelenjava**, od tega:	16.702	15.954	13.800	10.682	11.470	100.968	106.288	100.299	91.465	91.319
– solata	338	317	340	621	800	9.562	8.728	7.718	8.355	9.123
– zelje	546	578	498	253	198	4.493	5.106	4.416	4.774	4.784
– paradižnik	2.546	2.715	2.321	1.415	1.917	11.506	13.360	13.404	10.777	10.068
– paprika	3.058	3.304	2.363	1.384	895	11.824	11.908	10.998	10.573	8.770
– kumara	939	934	1.114	922	519	4.755	5.136	4.529	4.864	3.975
– bučka	471	555	963	1.534	446	3.324	3.789	3.932	4.643	3.554
– lubenica in melona	1.041	1.098	1.097	662	583	15.401	15.614	15.281	12.813	12.646
– čebula	5.476	3.487	2.107	1.228	1.252	13.820	14.968	12.286	10.967	11.360

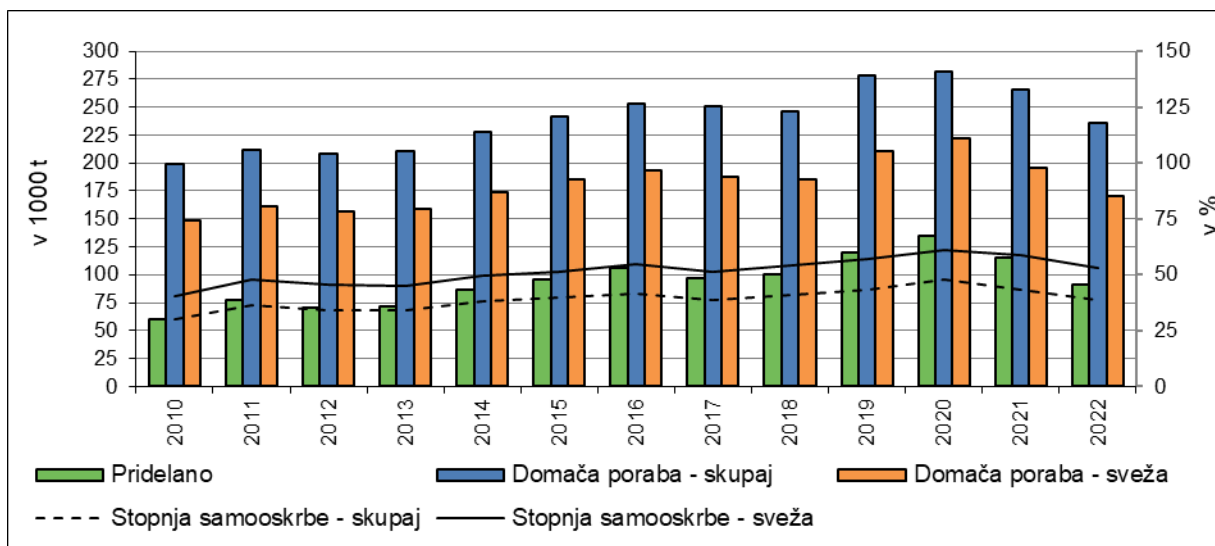
* Začasni podatki.

** Vključno z lubenico in melono.

Vir: SURS, preračuni KIS

Trend povečevanja uvoza zelenjave se z nekoliko zmanjšano rastjo nadaljuje. Skupna količina uvožene zelenjave je bila v letu 2022 znova večja (+4 %), od tega je bilo sveže zelenjave iz uvoza približno toliko kot v letu prej, uvoz predelane zelenjave pa je bil za 9 % večji. Tudi izvoz se povečuje, v primerjavi z letom 2021 je bil večji za 43 %, kar pa je predvsem posledica večjega izvoza predelanih proizvodov (+61 %), kjer gre zelo verjetno za ponovni izvoz predelane zelenjave. V količinski strukturi zunanje trgovine sveže zelenjave so najpomembnejše zelenjadnice: paradižnik, čebula, paprika, solata, lubenica, melona, kumara in zelje.

Slika 19: Pridelava in poraba (000 t; ekvivalent sveže zelenjave) ter stopnja samooskrbe (%); 2010–2022

Vir: SURS, KIS

Stopnja samooskrbe z zelenjavo ima trend zviševanja, čeprav se je v zadnjih dveh letih nekoliko znižala. Prve ocene za leto 2022 kažejo, da je stopnja samooskrbe z zelenjavo 38-odstotna, kar je pet odstotnih točk manj kot v letu prej. Za približno toliko se je znižala tudi stopnja samooskrbe s svežo zelenjavo, z 59 % na 53 %. Zelo visoka stopnja samooskrbe v letih 2019 in 2020 je bila posledica povečanja površin zelenjadnic in tudi manjšega primanjkljaja v zunanji trgovini. Na zmanjšanje stopnje samooskrbe v letu 2022 pa so vplivale

tako manjše površine kot tudi slabša letina, medtem ko je bil primanjkljaj v zunanji trgovini manjši kot v letu prej. Poraba zelenjave ima trend rasti, čeprav se ta v zadnjih dveh letih nekoliko umirja. V primerjavi z začetkom stoletja (2001–2005) se je za prehrano v letih 2015–2022 porabilo v povprečju 45 % več zelenjave, poraba sveže zelenjave pa je bila v tem obdobju večja za približno 37 %. Leta 2022 je prebivalec Slovenije porabil nekoliko manj zelenjave kot v letih 2019–2021, ko je bila njena poraba največja, zaužil je skupno 105 kg zelenjave, od tega 74 kg sveže, kar je za 11 % in 13 % manj v primerjavi z letom 2021.

Okvir 1: Zunanja trgovina s sadjem in zelenjavo

Podatki o zunanji trgovini z agroživilskimi proizvodi temeljijo na klasifikaciji proizvodov po kombinirani nomenklaturi (v nadaljevanju: KN) carinske tarife. Splošne metodološke podlage o zunanji trgovini so navedene v okvirju 6 splošnega dela *poročila o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva* v letu 2022.

V pregledu po kmetijskih trgih so prikazani:

- na trgu s sadjem podatki o zunanji trgovini s svežim sadjem (v dejanski masi), v bilanci sadja pa tudi podatki o uvozu in izvozu svežega sadja in sadja skupaj (v ekvivalentu svežega sadja) ter
- na trgu z zelenjadnicami podatki o zunanji trgovini sveže zelenjave (v dejanski masi), v bilanci zelenjave pa tudi podatki o uvozu in izvozu sveže zelenjave in zelenjave skupaj (v ekvivalentu sveže zelenjave).

Seznam sadnih vrst, vključenih v pregled zunanje trgovine s sadjem, je enak sadnim vrstam, vključenim v bilanco sadja. Seznam vključenih sadnih vrst temelji na metodologiji Eurostata (2009) in se letno osvežuje s spremembami carinskih tarif po KN. Skupina **sveže sadje** vključuje načeloma carinske tarife iz poglavja 08 KN, in sicer iz tarifnih skupin 0801–0810. Med sveže sadje iz skupin 0801–0810 ne uvrščamo melon in lubenic iz skupine 0807, suhih banan (vključno pisang) iz tarifnih števil 08031090 in 08039090, suhih fig iz tarifne številke 08042090 in suhega grozdja iz podskupine 080620. Med sveže sadje spadajo tudi oluščeni lupinarji (oreški) iz poglavja 08, pri katerih se v bilancah pri preračunu v ekvivalent svežega sadja upošteva koeficient (1,3 in 1,4). Med **predelano sadje** so vključeni proizvodi iz tarifnih skupin 0811–0814, suhe banane (vključno pisang) iz tarifnih števil 08031090 in 08039090, suhe fige iz tarifne številke 08042090 in suho grozdje iz podskupine 080620, podskupina 110630 (moka, zdrob in prah iz proizvodov iz poglavja 08) ter nekateri proizvodi iz poglavja 20.

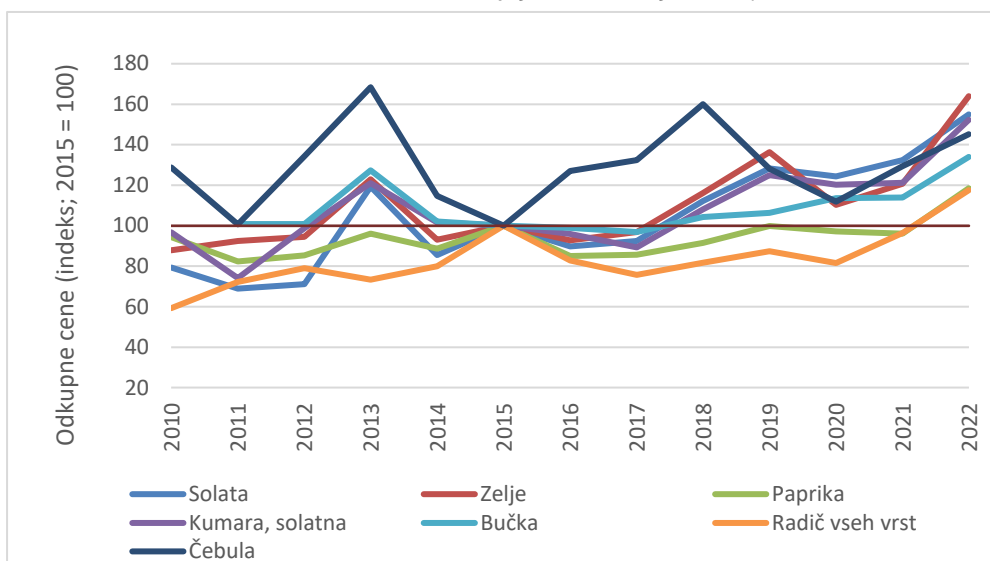
Seznam zelenjadnic, vključenih v pregled zunanje trgovine z zelenjavo, je enak zelenjadnicam, vključenim v bilanco zelenjave. Seznam vključenih zelenjadnic temelji na metodologiji Eurostata (2001) in se letno osvežuje s spremembami carinskih tarif po KN. Skupina **sveža zelenjava** obsega načeloma carinske tarife iz poglavja 07 KN, in sicer iz skupin 0702–0709, tarifno številko 07149090 ter melone in lubenice iz skupine 0807. Med svežo zelenjavo iz skupin 0702–0709 ne spadajo tarifna številka 07031011 (čebula za saditev), del podskupine 070960 (plodovi iz rodu *Capsicum* ali *Pimenta*: 07096091 in 07096095) in podskupina 070992 (oljke). Med **predelano zelenjavo** so vključeni proizvodi iz skupin 0710–0712, razen krompirja (07101000), oljk (07108010 in 071120) in vrtnin iz tarifnih števil 07129005 in 07129011, ter nekateri proizvodi iz poglavij 20 in 21.

Viri:

- Eurostat. 2001. Manual to compile supply balance sheets – Vegetables. Doc.ASA/PE/640, Luxembourg, september 2001
- Eurostat. 2009. Handbook for compiling supply balance sheets – Fruits, Doc.ASA/PE/641rev3WPM. September 2009, Eurostat, Luxembourg: 21 s.
- Izvedbena uredba Komisije (EU) 2019/1776 z dne 9. oktobra 2019 o spremembi Priloge I k Uredbi Sveta (EGS) št. 2658/87 o tarifni in statistični nomenklaturi ter skupni carinski tarifi. 2019. Uradni list Evropske unije, L 280:1-1042 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R1776&from=SL>

Cene zelenjadnic na slovenskem trgu med leti zelo nihajo, v letu 2022 so bile v povprečju nominalno in realno na najvišji ravni do zdaj.

Slika 20: Gibanje povprečnih cen odkupljenih zelenjadnic (indeks; 2015 = 100)

Vir: SURS, preračuni KIS

Na povprečni letni ravni 2022 so se cene zelenjadnic zvišale v povprečju za 16 %, višje so bile odkupne cene vseh pomembnih vrst zelenjadnic.

Preglednica 9: Povprečne cene odkupljenih zelenjadnic; 2018–2022

Odkupne cene (EUR/kg)	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
Solata	0,92	1,05	1,02	1,09	1,28	117,1
Zelje	0,30	0,35	0,28	0,31	0,42	135,8
Paprika	0,82	0,90	0,87	0,86	1,06	123,3
Kumara, solatna	0,50	0,58	0,56	0,56	0,71	125,7
Bučka	0,53	0,54	0,58	0,58	0,68	117,6
Radič vseh vrst	0,92	0,98	0,92	1,08	1,32	121,9
Čebula	0,52	0,41	0,36	0,42	0,47	112,3

Vir: SURS

V zadnjem letu podaljšanega programskega obdobja kmetijske politike 2014–2020 so lahko pridelovalci zelenjadnic na podlagi plačilnih pravic iz sheme neposrednih plačil pridobili osnovno plačilo, plačilo za zeleno komponento, pod določenimi pogoji pa so bili upravičeni tudi do PVP. Višina PVP za zelenjadnice je bila v posameznem letu odvisna od števila upravičenih hektarjev in višine ovojnice za to shemo. Podobno kot pri večini drugih shem je bil tudi shemi za zelenjadnice v letih 2021 in 2022 namenjen manjši delež ovojnice za neposredna plačila (1,15 %) kot v letih 2015–2020, ko je bilo PVP za zelenjadnice namenjeno 1,5 % ovojnice. V letih 2019–2022 je bilo povprečno izplačano PVP nižje kot v letih pred tem, v letu 2022 je znašalo 569 EUR/ha (leta 2018: 1.134 EUR/ha; v letih 2019–2021: 537–699 EUR/ha). Pri zavarovanju zelenjadnic je bilo v letih 2020–2022 mogoče uveljaviti regres v višini 55 % zavarovalne premije, kar je več kot v letih prej (leta 2019: 50 %, leta 2018: 40 % in v letih 2015–2017: 20 %), pridelovalci pa so lahko uveljavljali tudi pravico do vračila dela trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu, ki je v letu 2022 ostalo nespremenjeno (70 %).

2.5.1 Površina zelenjadnic skupaj

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
OSNOVNA POVRŠINA (ha)	2.276	3.288	3.843	3.881	4.051	4.008	4.519	4.451	4.299	5.207	5.659	5.042	4.860	96,4
PRIDELOVALNA POVRŠINA (ha)														
Zelenjadnice, skupaj	2.803	4.048	4.371	4.845	5.057	5.001	5.517	5.434	5.251	6.425	6.983	6.223	6.093	97,9
Belo zelje	578	582	611	632	651	588	619	613	600	568	600	556	489	87,9
Ohrovt	37	33	34	42	43	44	45	44	43	41	45	40	39	97,5
Kitajski kapus	9	8	8	16	16	20	19	19	18	21	23	20	25	125,0
Cvetača in brokoli	54	81	87	102	105	103	91	90	87	118	132	113	117	103,5
Solata	298	542	591	639	671	732	752	738	707	821	931	781	766	98,1
Endivija	102	174	191	227	239	227	199	195	186	179	204	170	158	92,9
Radič	151	188	202	295	304	404	399	392	379	467	496	456	511	112,1
Špinača	23	16	16	20	20	35	31	31	30	33	36	31	31	100,0
Motovilec	:	117	129	136	144	100	87	85	81	118	135	111	121	109,0
Korenček	94	149	162	190	199	175	258	255	249	259	278	252	273	108,3
Rdeča pesa	86	112	120	117	122	118	165	163	159	206	225	199	331	166,3
Paradižnik	117	201	221	220	233	192	204	200	191	223	256	211	223	105,7
Paprika	117	139	146	145	150	152	150	149	144	177	198	170	168	98,8
Kumara	89	142	157	156	166	123	131	129	122	137	159	128	140	109,4
– solatna	42	73	80	79	84	62	60	59	56	76	88	71	80	112,7
– za vlaganje	47	69	77	77	82	61	71	70	67	61	71	57	60	105,3
Bučka	:	121	130	107	113	89	136	134	131	261	278	255	272	106,7
Čebula	193	295	319	356	371	330	449	444	433	453	486	441	487	110,4
Česen	38	61	67	125	129	146	183	181	176	182	198	177	163	92,1
Por	30	25	25	22	22	42	49	49	47	61	67	59	65	110,2
Fižol za stročje	360	563	628	643	686	512	534	522	495	356	407	337	373	110,7
– visok	234	395	442	439	469	278	294	287	271	162	188	152	167	109,9
– nizek	126	168	186	204	217	234	240	235	223	194	219	185	206	111,4
Grah, svež	41	51	57	56	59	60	68	66	63	117	125	114	90	78,9
Špargelj	:	30	30	66	66	70	54	54	54	176	178	175	99	56,6
Druge zelenjadnice	386	418	440	533	547	739	892	881	857	1.453	1.526	1.427	1.152	80,7

: ni podatka.

Vir: SURS, preračuni KIS

2.5.2 Hektarski pridelek zelenjadnic skupaj

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
Hektarski pridelek zelenjadnic (t/ha)														
Zelenjadnice, skupaj	21,4	19,1	16,2	14,7	17,0	19,1	19,1	17,7	19,1	18,7	19,4	18,5	14,9	80,5
Belo zelje	35,0	35,9	28,4	25,6	32,0	34,3	35,1	31,9	34,8	34,0	36,5	35,4	22,1	62,3
Ohrovt	19,6	22,7	18,3	20,6	21,9	23,6	22,3	20,7	21,8	21,0	22,3	21,2	17,3	81,5
Kitajski kapus	25,4	24,9	23,3	20,5	23,6	21,2	22,1	19,5	22,7	19,3	21,9	21,3	16,2	76,2
Cvetača in brokoli	18,4	15,4	14,9	12,7	15,4	16,5	15,3	14,4	16,3	15,6	15,6	15,1	11,9	78,7
Solata	19,4	17,3	15,0	13,3	15,6	16,2	16,3	14,3	16,0	15,9	15,8	15,7	12,9	82,2
Endivija	18,0	16,4	14,5	14,4	16,2	16,3	15,5	13,5	15,1	15,4	15,2	15,7	11,7	74,6
Radič	15,2	15,1	12,7	11,9	13,9	14,4	13,1	12,3	13,3	13,4	12,4	12,8	11,0	86,1
Špinača	10,3	13,4	12,0	12,5	14,8	11,6	10,2	9,2	9,9	9,8	10,3	9,9	7,7	78,1
Motovilec	:	5,3	5,6	4,9	6,0	6,4	5,7	5,4	6,0	5,5	5,5	5,4	4,6	85,1
Korenček	21,7	20,0	16,7	16,5	17,7	19,5	21,7	21,3	21,0	21,9	25,0	20,6	15,4	74,8
Rdeča pesa	23,4	22,9	19,4	17,1	21,5	23,6	24,1	22,4	24,4	23,6	24,9	23,5	18,0	76,6
Paradižnik	32,2	27,4	33,1	31,3	28,4	45,3	42,4	41,9	43,9	40,5	40,0	41,6	46,4	111,7
Paprika	28,8	26,6	23,2	22,4	23,9	26,2	26,8	25,1	28,5	24,1	22,0	22,0	18,0	82,1
Kumara	26,0	21,9	16,9	16,5	19,7	21,8	20,3	18,9	20,1	17,6	18,8	18,2	18,8	103,0
– solatna	38,0	28,2	21,3	21,6	25,8	28,5	26,2	25,1	24,8	20,6	22,0	21,5	24,3	112,6
– za vlaganje	15,3	15,2	12,4	11,2	13,4	15,0	15,4	13,7	15,9	13,9	14,9	14,1	11,5	81,3
Bučka	:	24,6	19,3	17,9	19,8	23,9	26,2	28,0	26,5	25,7	25,9	19,6	21,2	108,1
Čebula	24,2	21,5	18,4	17,1	20,4	22,1	24,2	21,8	22,2	22,3	24,5	23,8	16,6	69,6
Česen	7,7	7,4	6,2	6,6	7,1	6,7	6,0	5,5	5,8	5,8	5,4	5,8	4,5	78,1
Por	20,3	20,1	20,0	16,6	18,4	18,3	18,9	17,4	18,8	18,6	19,2	18,1	18,5	102,1
Fižol za stročje	5,3	5,6	3,6	3,8	5,0	6,0	6,0	4,7	5,8	5,6	5,6	5,0	3,8	75,8
– visok	5,6	5,9	3,9	4,0	5,1	6,8	6,7	5,0	6,4	6,6	6,6	5,8	4,0	68,1
– nizek	4,8	4,8	2,8	3,5	4,7	5,0	5,0	4,3	5,0	4,7	4,6	4,3	3,6	84,3
Grah, svež	3,8	3,4	3,3	2,4	3,6	3,6	3,8	3,4	3,5	5,5	5,0	4,5	2,6	56,9
Špargelj	:	3,9	3,2	3,3	3,4	3,9	4,3	3,9	4,5	3,3	3,5	2,0	3,4	165,8
Druge zelenjadnice	16,8	16,2	13,6	12,3	14,8	18,3	16,3	15,4	17,1	18,1	19,4	18,0	13,3	73,5

: ni podatka.

Vir: SURS, preračuni KIS

2.5.3 Skupni pridelek zelenjadnic

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
Skupni pridelek zelenjadnic (t)														
Zelenjadnice, skupaj	59.984	77.292	70.759	71.273	86.209	95.547	105.505	96.354	100.574	120.120	135.244	114.955	90.653	78,9
Belo zelje	20.241	20.870	17.362	16.207	20.851	20.175	21.698	19.575	20.866	19.286	21.874	19.675	10.785	54,8
Ohrovt	725	750	623	865	942	1.038	1.003	912	937	866	1.003	849	675	79,5
Kitajski kapus	229	199	186	328	377	424	420	371	412	408	504	425	405	95,3
Cvetača in brokoli	996	1.246	1.299	1.294	1.625	1.697	1.395	1.299	1.411	1.845	2.054	1.709	1.392	81,5
Solata	5.781	9.380	8.887	8.507	10.474	11.854	12.252	10.552	11.349	13.052	14.718	12.248	9.878	80,6
Endivija	1.836	2.849	2.762	3.280	3.868	3.705	3.093	2.629	2.807	2.755	3.100	2.667	1.848	69,3
Radič	2.302	2.836	2.562	3.517	4.230	5.815	5.231	4.833	5.043	6.254	6.166	5.840	5.637	96,5
Špinača	236	215	192	250	298	406	316	286	296	318	372	306	239	78,1
Motovilec	:	618	727	666	864	635	493	463	490	647	742	595	552	92,8
Korenček	2.039	2.974	2.709	3.132	3.518	3.406	5.590	5.437	5.217	5.666	6.949	5.201	4.214	81,0
Rdeča pesa	2.013	2.566	2.324	2.001	2.631	2.788	3.970	3.647	3.871	4.865	5.610	4.675	5.956	127,4
Paradižnik	3.766	5.512	7.313	6.892	6.607	8.704	8.652	8.396	8.392	9.013	10.238	8.771	10.358	118,1
Paprika	3.375	3.701	3.381	3.249	3.594	3.987	4.024	3.732	4.107	4.261	4.347	3.734	3.030	81,1
Kumara	2.313	3.104	2.656	2.567	3.273	2.679	2.662	2.425	2.442	2.410	2.992	2.332	2.627	112,7
– solatna	1.594	2.058	1.704	1.704	2.168	1.767	1.569	1.472	1.386	1.561	1.934	1.529	1.940	126,9
– za vlaganje	719	1.046	952	863	1.105	912	1.093	953	1.056	849	1.058	803	687	85,6
Bučka	:	2.972	2.506	1.913	2.240	2.127	3.557	3.746	3.455	6.718	7.214	5.010	5.778	115,3
Čebula	4.667	6.333	5.869	6.074	7.563	7.286	10.885	9.709	9.612	10.101	11.912	10.514	8.082	76,9
Česen	292	449	413	821	912	980	1.089	1.003	1.021	1.056	1.070	1.023	736	71,9
Por	608	503	500	366	407	768	925	853	889	1.136	1.285	1.070	1.204	112,5
Fižol za stročje	1.921	3.154	2.244	2.445	3.407	3.062	3.180	2.443	2.852	1.975	2.261	1.685	1.413	83,9
– visoki	1.314	2.341	1.725	1.741	2.392	1.886	1.981	1.441	1.735	1.058	1.244	887	664	74,9
– nizki	607	813	519	704	1.015	1.175	1.199	1.002	1.118	917	1.017	798	749	93,9
Grah, svež	156	174	186	135	216	213	259	226	221	639	626	512	230	44,9
Špargelj	:	117	95	218	224	270	233	211	242	576	622	356	334	93,8
Druge zelenjadnice	6.488	6.770	5.963	6.546	8.088	13.527	14.577	13.606	14.642	26.274	29.584	25.757	15.279	59,3

: ni podatka.

Vir: SURS, preračuni KIS

2.5.4 Površina zelenjadnic pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
PRIDELOVALNA POVRŠINA – TRŽNI (ha)														
Zelenjadnice	1.498	1.498	1.498	1.982	1.982	1.982	2.251	2.251	2.251	3.487	3.487	3.487	3.181	91,2
Belo zelje	350	350	350	371	371	371	385	385	385	399	399	399	322	80,6
Ohrovt	17	17	17	25	25	25	23	23	23	21	21	21	20	94,8
Kitajski kapus	5	5	5	13	13	13	11	11	11	10	10	10	15	145,6
Cvetača in brokoli	38	38	38	53	53	53	37	37	37	44	44	44	43	98,2
Solata	162	162	162	213	213	213	191	191	191	240	240	240	191	79,6
Endivija	41	41	41	79	79	79	39	39	39	47	47	47	26	55,6
Radič	81	81	81	174	174	174	150	150	150	313	313	313	358	114,5
Špinača	16	16	16	20	20	20	15	15	15	16	16	16	14	90,3
Motovilec	:	25	25	33	33	33	15	15	15	24	24	24	28	119,1
Korenček	42	42	42	70	70	70	144	144	144	156	156	156	171	109,5
Rdeča pesa	46	45	45	43	43	43	84	84	84	107	107	107	232	217,8
Paradižnik	43	43	43	42	42	42	42	42	42	45	45	45	47	103,5
Paprika	80	80	80	80	80	80	73	73	73	67	67	67	60	89,0
Kumara	25	25	25	25	25	25	25	25	25	22	22	22	26	119,8
– solatna	17	17	17	17	17	17	10	11	11	11	11	11	16	144,1
– za vlaganje	8	8	8	8	8	8	14	14	14	11	11	11	10	94,3
Bučka	:	52	52	30	30	30	72	72	72	174	174	174	185	106,3
Čebula	109	109	109	147	147	147	252	252	252	277	277	277	313	113,0
Česen	10	10	10	67	67	67	97	97	97	102	102	102	83	81,6
Por	25	25	25	22	22	22	28	28	28	30	30	30	34	112,6
Fižol za stročje	50	51	51	68	68	68	53	53	53	85	85	85	104	122,1
– visoki	28	28	28	26	26	26	21	21	21	23	23	23	29	127,8
– nizki	23	23	23	41	41	41	32	32	32	63	63	63	75	120,0
Grah, svež	8	8	8	7	7	7	11	11	11	73	73	73	47	64,3
Špargelj	:	30	30	66	66	66	50	50	50	164	164	164	88	53,7
Druge zelenjadnice	350	242	242	335	335	335	456	456	456	1.072	1.072	1.072	774	72,2

: ni podatka.

Vir: SURS, preračuni KIS

2.5.5 Hektarski pridelek pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
HEKTARSKI PRIDELEK – TRŽNI (t/ha)														
Zelenjadnice, skupaj	27,6	28,4	25,1	21,1	24,5	26,9	27,1	25,5	26,5	23,0	24,5	22,3	18,7	83,7
Belo zelje	42,0	43,7	35,0	32,3	40,0	40,8	42,4	39,0	41,2	38,8	42,7	40,3	25,0	62,0
Ohrovt	23,8	29,5	21,6	26,1	26,2	28,9	27,9	25,9	25,8	26,2	29,4	26,0	21,6	83,2
Kitajski kapus	31,3	29,4	28,2	22,6	25,4	24,2	27,2	24,0	27,1	23,8	29,1	26,5	17,5	65,9
Cvetača in brokoli	20,8	19,2	19,7	15,8	18,9	20,6	19,8	19,9	21,4	21,3	21,7	20,3	16,0	78,9
Solata	22,6	22,7	20,5	16,7	19,8	22,0	23,0	20,4	22,2	21,6	22,0	20,6	19,4	94,0
Endivija	22,1	21,6	19,7	19,8	21,0	20,8	21,5	18,0	20,1	20,3	19,8	21,1	16,0	75,7
Radič	16,9	16,9	13,9	13,0	15,2	16,6	14,4	14,0	15,1	13,9	12,3	13,1	11,5	88,3
Špinača	11,1	13,4	12,0	12,4	14,8	13,7	12,3	11,0	11,9	12,4	14,1	12,2	10,2	84,0
Motovilec	:	8,0	7,1	7,0	8,2	7,7	7,0	6,9	8,0	8,0	7,6	7,4	6,6	89,8
Korenček	28,2	28,9	25,3	22,4	22,6	24,5	26,0	26,7	24,6	26,5	31,5	24,3	18,0	74,1
Rdeča pesa	26,9	29,2	23,4	20,5	27,0	30,6	29,0	27,5	29,3	29,3	31,0	28,3	19,3	68,3
Paradižnik	54,6	51,2	94,4	95,7	94,4	128,4	127,8	125,4	128,5	122,6	124,4	117,3	156,1	133,1
Paprika	34,8	34,2	30,7	30,8	32,2	34,6	38,4	35,2	40,5	37,2	32,1	31,2	26,3	84,1
Kumara	55,4	49,0	35,0	37,3	44,0	40,0	39,0	36,2	36,4	31,4	31,6	32,0	48,6	151,9
– solatna	70,6	62,2	42,9	47,2	56,6	51,2	63,2	62,6	54,7	41,2	40,6	44,1	67,8	153,7
– za vlaganje	22,3	21,0	18,0	17,7	19,4	18,0	21,0	16,6	22,8	21,1	22,2	19,3	17,8	92,4
Bučka	:	33,1	25,3	26,9	25,8	30,0	33,2	36,6	32,2	29,1	30,0	20,7	24,8	119,8
Čebula	29,4	27,3	23,5	21,5	25,6	26,9	28,9	26,3	25,8	25,9	29,3	28,0	18,5	66,2
Česen	15,8	9,0	6,2	7,3	7,7	7,1	6,0	5,6	5,8	5,9	5,4	6,0	4,6	75,7
Por	21,3	20,0	20,0	16,6	18,4	21,4	22,9	21,6	22,4	23,5	25,0	22,8	26,1	114,4
Fižol za stročje	5,7	5,6	4,4	5,0	6,9	7,2	7,6	5,2	6,6	5,9	5,2	4,9	4,1	83,9
– visoki	5,3	6,0	4,8	6,8	10,8	10,5	10,3	5,0	7,8	9,2	8,0	6,6	3,7	56,2
– nizki	6,1	5,1	3,8	3,8	4,4	5,1	5,7	5,4	5,8	4,7	4,1	4,4	4,3	99,3
Grah, svež	4,0	4,0	3,1	2,3	5,2	5,2	4,6	3,5	3,3	6,4	5,8	4,7	2,3	49,3
Špargelj	:	3,9	3,2	3,3	3,4	3,9	4,3	3,9	4,5	3,3	3,5	1,9	3,4	173,5
Druge zelenjadnice	17,4	21,0	17,2	14,7	18,2	22,7	18,4	17,5	19,3	19,8	21,6	19,6	14,4	73,8

: ni podatka.

Vir: SURS, preračuni KIS

2.5.6 Skupni pridelek pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
SKUPNI PRIDELEK – TRŽNI (t)														
Zelenjadnice, skupaj	41.382	42.536	37.590	41.814	48.567	53.391	60.943	57.328	59.763	80.359	85.276	77.855	59.424	76,3
Belo zelje	14.694	15.286	12.256	12.004	14.849	15.158	16.317	15.011	15.833	15.480	17.034	16.088	8.044	50,0
Ohrovt	410	508	368	643	644	712	650	604	601	553	621	548	432	78,9
Kitajski kapus	166	156	141	291	329	313	301	267	301	245	300	273	262	95,9
Cvetača in brokoli	791	729	747	841	1.005	1.092	734	739	795	931	951	890	689	77,4
Solata	3.664	3.679	3.321	3.543	4.205	4.671	4.393	3.891	4.245	5.197	5.278	4.949	3.700	74,8
Endivija	916	895	816	1.560	1.650	1.640	839	704	787	950	924	987	415	42,0
Radič	1.372	1.371	1.125	2.271	2.643	2.896	2.165	2.107	2.274	4.346	3.851	4.088	4.133	101,1
Špinača	180	215	192	250	298	275	186	167	180	192	218	188	143	75,9
Motovilec	:	199	178	229	270	252	103	101	117	188	179	174	186	107,0
Korenček	1.172	1.215	1.063	1.560	1.574	1.706	3.732	3.837	3.537	4.137	4.925	3.793	3.077	81,1
Rdeča pesa	1.223	1.314	1.055	872	1.147	1.301	2.436	2.312	2.460	3.125	3.303	3.016	4.489	148,8
Paradižnik	2.327	2.200	4.061	4.056	4.002	5.445	5.420	5.265	5.399	5.566	5.647	5.326	7.338	137,8
Paprika	2.784	2.735	2.453	2.457	2.566	2.755	2.789	2.562	2.943	2.506	2.163	2.105	1.577	74,9
Kumara	1.384	1.226	874	928	1.097	997	957	890	896	681	686	694	1.263	182,0
– solatna	1.208	1.058	730	779	933	845	661	657	575	458	450	490	1.085	221,5
– za vlaganje	176	168	144	149	164	152	297	233	321	224	236	204	178	87,2
Bučka	:	1.720	1.314	801	769	895	2.375	2.614	2.300	5.056	5.220	3.605	4.592	127,4
Čebula	3.221	2.978	2.564	3.158	3.760	3.955	7.272	6.613	6.488	7.171	8.129	7.759	5.801	74,8
Česen	153	90	62	493	515	478	580	549	565	604	549	614	379	61,8
Por	539	503	500	366	407	473	634	598	620	708	754	690	888	128,8
Fižol za stročje	284	286	222	337	468	490	402	278	348	501	441	421	431	102,4
– visoki	146	168	134	179	285	278	220	106	166	209	182	149	107	71,9
– nizki	138	118	88	158	183	212	182	172	183	292	259	272	324	119,2
Grah, svež	33	32	25	16	36	36	49	37	35	466	424	344	109	31,7
Špargelj	:	117	95	218	224	255	217	196	225	533	569	319	297	93,2
Druge zelenjadnice	6.069	5.082	4.158	4.920	6.110	7.597	8.391	7.987	8.814	21.224	23.109	20.985	11.179	53,3

: ni podatka.

Vir: SURS, preračuni KIS

2.5.7 Število kmetijskih gospodarstev in površina pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic; 2010, 2013, 2016, 2019 in 2022

	2010	2013	2016	2019	2022	Indeks 2022/19	2010	2013	2016	2019	2022	Indeks 2022/19	2010	2013	2016	2019	2022	Indeks 2022/19
	Število kmetijskih gospodarstev							Osnovna površina						Osnovna površina (ha/ KMG)				
Zelenjadnice skupaj																		
Slovenija	1.192	1.169	1.264	1.584	1.570	99,1	1.216,0	1.586,9	1.835,5	2.825,5	2.536,3	89,8	1,02	1,36	1,45	1,78	1,62	90,6
Vzhodna Slovenija	704	672	702	932	917	98,4	586,1	788,8	972,2	1.762,0	1.464,4	83,1	0,83	1,17	1,38	1,89	1,60	84,5
Zahodna Slovenija	488	497	562	652	653	100,2	629,9	798,1	863,3	1.063,5	1.071,9	100,8	1,29	1,61	1,54	1,63	1,64	100,6
- na prostem																		
Slovenija	1.111	1.087	1.227	1.531	1.537	100,4	1.148,7	1.499,8	1.729,1	2.720,3	2.426,2	89,2	1,03	1,38	1,41	1,78	1,58	88,8
Vzhodna Slovenija	640	603	680	891	892	100,1	535,9	719,6	890,7	1.689,2	1.380,2	81,7	0,84	1,19	1,31	1,90	1,55	81,6
Zahodna Slovenija	471	484	547	640	645	100,8	612,8	780,2	838,4	1.031,1	1.046,0	101,4	1,30	1,61	1,53	1,61	1,62	100,7
- v zaščitenem prostoru																		
Slovenija	343	401	460	493	472	95,7	67,3	87,1	106,4	105,2	110,1	104,7	0,20	0,22	0,23	0,21	0,23	109,3
Vzhodna Slovenija	249	272	278	316	294	93,0	50,2	69,2	81,5	72,7	84,2	115,8	0,20	0,25	0,29	0,23	0,29	124,5
Zahodna Slovenija	94	129	182	177	178	100,6	17,1	17,9	25,0	32,4	25,9	79,9	0,18	0,14	0,14	0,18	0,15	79,5
	Število kmetijskih gospodarstev							Pridelovalna površina (ha)						Pridelovalna površina (ha/ KMG)				
Zelenjadnice skupaj																		
Slovenija	1.192	1.169	1.264	1.584	1.570	99,1	1.498,0	1.981,5	2.250,6	3.487,5	3.181,0	91,2	1,26	1,70	1,78	2,20	2,03	92,0
Pomurska	140	125	158	207	259	125,1	134,2	216,2	325,4	708,4	758,9	107,1	0,96	1,73	2,06	3,42	2,93	85,6
Podravska	255	223	215	275	282	102,5	301,3	364,6	442,3	656,0	554,5	84,5	1,18	1,63	2,06	2,39	1,97	82,4
Koroška	26	12	15	22	22	100,0	21,3	3,9	z	9,8	18,6	189,8	0,82	0,33		0,45	0,85	189,8
Savinjska	121	126	127	204	164	80,4	77,1	128,8	111,2	178,6	156,2	87,5	0,64	1,02	0,88	0,88	0,95	108,8
Zasavska	z	6	7	9	6	66,7	z	2,2	z	3,9	1,8	46,2		0,37		0,43	0,30	69,2
Posavska	72	79	97	93	84	90,3	125,8	162,2	192,6	243,8	217,3	89,1	1,75	2,05	1,99	2,62	2,59	98,7
Jugovzhodna Slovenija	52	66	53	73	59	80,8	40,7	68,8	72,4	224,6	78,8	35,1	0,78	1,04	1,37	3,08	1,34	43,4
Osrednjeslovenska	211	218	233	244	231	94,7	384,3	486,4	510,3	566,3	574,9	101,5	1,82	2,23	2,19	2,32	2,49	107,2
Gorenjska	122	123	125	147	153	104,1	191,8	284,4	283,8	517,1	474,0	91,7	1,57	2,31	2,27	3,52	3,10	88,1
Primorsko-Notranjska	z	34	30	49	41	83,7	z	14,8	18,0	21,3	18,6	87,3		0,44	0,60	0,43	0,45	104,4
Goriška	66	71	101	153	172	112,4	38,8	57,4	117,7	212,3	203,1	95,7	0,59	0,81	1,17	1,39	1,18	85,1
Obalno-Kraška	89	85	103	108	97	89,8	167,2	191,9	168,5	145,4	124,3	85,5	1,88	2,26	1,64	1,35	1,28	95,2

z – skupno

Vir: SURS (popisi tržnega vrtnarstva), preračuni KIS

2.5.8 Število kmetijskih gospodarstev in pridelovalna površina pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic; 2010, 2013, 2016, 2019 in 2022

	Indeks						Indeks						Indeks					
	2010	2013	2016	2019	2022	2022/19	2010	2013	2016	2019	2022	2022/19	2010	2013	2016	2019	2022	2022/19
Zelenjadnice, skupaj	1.192	1.169	1.264	1.584	1.570	99,1	1.498,0	1.981,5	2.250,6	3.487,5	3.181,0	91,2	1,26	1,70	1,78	2,20	2,03	92,0
Kapusnice, od tega:	754	737	743	673	610	90,6	442,2	493,1	523,0	547,8	521,9	95,3	0,59	0,67	0,70	0,81	0,86	105,1
Belo zelje	673	622	591	585	499	85,3	349,7	371,3	384,7	399,3	322,1	80,7	0,52	0,60	0,65	0,68	0,65	94,6
Cvetača	288	332	253	230	222	96,5	28,9	37,1	26,4	29,0	29,4	101,4	0,10	0,11	0,10	0,13	0,13	105,0
Solatnice, od tega:	768	788	740	719	706	98,2	309,4	498,7	394,7	623,0	603,3	96,8	0,40	0,63	0,53	0,87	0,85	98,6
Solata	699	675	618	515	459	89,1	162,0	212,7	190,9	240,1	190,5	79,3	0,23	0,32	0,31	0,47	0,42	89,0
Radič	548	604	488	534	518	97,0	81,0	174,4	150,1	312,6	358,4	114,7	0,15	0,29	0,31	0,59	0,69	118,2
Špinačnice, od tega:	340	342	286	238	213	89,5	24,6	27,7	24,5	24,7	20,6	83,4	0,07	0,08	0,09	0,10	0,10	93,2
Špinača	245	247	184	165	151	91,5	16,2	20,1	15,1	15,5	14,3	92,3	0,07	0,08	0,08	0,09	0,09	100,8
Korenovke in gomoljnice, od tega:	638	684	694	699	683	97,7	206,0	283,5	445,7	1.028,7	886,0	86,1	0,32	0,41	0,64	1,47	1,30	88,1
Repa (za prehrano ljudi)*	221	312	247	285	117	41,1	63,3	90,0	116,2	630,4	45,5	7,2	0,29	0,29	0,47	2,21	0,39	17,6
Korenček	462	517	511	456	431	94,5	41,6	69,5	143,7	156,2	171,3	109,7	0,09	0,13	0,28	0,34	0,40	116,0
Rdeča pesa	419	447	418	372	411	110,5	45,5	42,5	84,0	106,5	232,4	218,2	0,11	0,10	0,20	0,29	0,57	197,5
Redkev	191	231	194	140	176	125,7	6,1	10,9	11,0	43,7	351,4	804,1	0,03	0,05	0,06	0,31	2,00	639,6
Peteršilj	406	417	340	279	232	83,2	9,3	15,8	25,3	31,2	16,9	54,2	0,02	0,04	0,07	0,11	0,07	65,1
Plodovke, od tega:	792	777	744	791	730	92,3	244,7	222,9	244,8	343,9	361,5	105,1	0,31	0,29	0,33	0,43	0,50	113,9
Paradižnik	539	595	506	510	466	91,4	42,6	42,4	42,4	45,4	47,4	104,4	0,08	0,07	0,08	0,09	0,10	114,3
Paprika	540	537	465	495	442	89,3	80,1	79,7	72,7	67,4	59,6	88,4	0,15	0,15	0,16	0,14	0,13	99,0
Bučke	430	434	434	469	493	105,1	52,3	29,8	71,5	174,0	185,5	106,6	0,12	0,07	0,16	0,37	0,38	101,4
Kumare	509	518	443	409	364	89,0	24,9	25,0	24,6	21,8	25,8	118,3	0,05	0,05	0,06	0,05	0,07	133,0
Čebulnice, od tega:	623	683	758	777	729	93,8	147,0	239,4	380,2	411,9	432,4	105,0	0,24	0,35	0,50	0,53	0,59	111,9
Čebula	558	579	647	617	597	96,8	109,4	147,0	251,5	277,0	312,7	112,9	0,20	0,25	0,39	0,45	0,52	116,7
Česen	277	460	477	484	450	93,0	9,7	67,3	97,4	101,7	83,1	81,7	0,04	0,15	0,20	0,21	0,18	87,9
Stročnice, od tega:	501	541	473	431	384	89,1	58,4	74,6	63,7	158,3	150,5	95,1	0,12	0,14	0,13	0,37	0,39	106,7
Fižol za stročje	477	527	449	373	318	85,3	50,2	67,7	53,0	85,2	103,9	121,9	0,11	0,13	0,12	0,23	0,33	143,0
Grah (za prehrano ljudi)	245	224	162	184	163	88,6	8,2	6,9	10,7	73,1	46,6	63,7	0,03	0,03	0,07	0,40	0,29	72,0
Druge zelenjadnice, od tega:	167	283	336	313	290	92,7	65,8	141,7	174,1	349,3	204,9	58,7	0,39	0,50	0,52	1,12	0,71	63,3
Šparglji	z	144	158	181	169	93,4	z	65,8	49,9	163,7	87,6	53,5	z	0,46	0,32	0,90	0,52	57,3
Hren	z	49	60	73	69	94,5	21,4	42,1	63,8	66,1	93,3	141,1	z	0,86	1,06	0,91	1,35	149,3

* Presna in za kisanje.

z – zaupno

Vir: SURS (popisi tržnega vrtnarstva), preračuni KIS

2.5.9 Število kmetijskih gospodarstev in pridelovalna površina pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic; Slovenija in po statističnih regijah – Pomurska, Podravska; 2010, 2013, 2016, 2019 in 2022

	2010	2013	2016	2019	2022	Indeks 2022/19	2010	2013	2016	2019	2022	Indeks 2022/19	2010	2013	2016	2019	2022	Indeks 2022/19
Slovenija	Število kmetijskih gospodarstev						Pridelovalna površina (ha)						Pridelovalna površina (ha/ KMG)					
Zelenjadnice	1.192	1.169	1.264	1.584	1.570	99,1	1.498,0	1.981,5	2.250,6	3.487,5	3.181,0	91,2	1,26	1,70	1,78	2,20	2,03	92,0
Kapusnice	754	737	743	673	610	90,6	442,2	493,1	523,0	547,8	521,9	95,3	0,59	0,67	0,70	0,81	0,86	105,1
Solatnice	768	788	740	719	706	98,2	309,4	498,7	394,7	623,0	603,3	96,8	0,40	0,63	0,53	0,87	0,85	98,6
Špinačnice	340	342	286	238	213	89,5	24,6	27,7	24,5	24,7	20,6	83,4	0,07	0,08	0,09	0,10	0,10	93,2
Korenovke in gomoljnice	638	684	694	699	683	97,7	206,0	283,5	445,7	1.028,7	886,0	86,1	0,32	0,41	0,64	1,47	1,30	88,1
Plodovke	792	777	744	791	730	92,3	244,7	222,9	244,8	343,9	361,5	105,1	0,31	0,29	0,33	0,43	0,50	113,9
Čebulnice	623	683	758	777	729	93,8	147,0	239,4	380,2	411,9	432,4	105,0	0,24	0,35	0,50	0,53	0,59	111,9
Stročnice	501	541	473	431	384	89,1	58,4	74,6	63,7	158,3	150,5	95,1	0,12	0,14	0,13	0,37	0,39	106,7
Druge zelenjadnice	167	283	336	313	290	92,7	65,8	141,7	174,1	349,3	204,9	58,7	0,39	0,50	0,52	1,12	0,71	63,3
Pomurska	Število kmetijskih gospodarstev						Pridelovalna površina (ha)						Pridelovalna površina (ha/ KMG)					
Zelenjadnice	140	125	158	207	259	125,1	134,2	216,2	325,4	708,4	758,9	107,1	0,96	1,73	2,06	3,42	2,93	85,6
Kapusnice	65	64	63	41	47	114,6	26,9	32,3	32,2	25,4	38,8	152,8	0,41	0,50	0,51	0,62	0,83	133,3
Solatnice	72	67	63	40	50	125,0	38,1	27,8	38,6	35,8	38,9	108,7	0,53	0,41	0,61	0,90	0,78	86,9
Špinačnice	19	11	13	9	6	66,7	0,2	0,1	0,6	3,5	0,3	8,6	0,01	0,01	0,05	0,39	0,05	12,9
Korenovke in gomoljnice	51	59	52	91	138	151,6	5,8	17,1	37,3	401,0	433,7	108,2	0,11	0,29	0,72	4,41	3,14	71,3
Plodovke	88	80	71	59	58	98,3	19,6	42,3	44,7	34,5	52,1	151,0	0,22	0,53	0,63	0,58	0,90	153,6
Čebulnice	56	61	77	61	57	93,4	13,0	49,1	90,7	84,1	61,0	72,5	0,23	0,80	1,18	1,38	1,07	77,6
Stročnice	40	23	33	31	29	93,5	3,8	3,3	9,3	44,6	60,0	134,5	0,10	0,14	0,28	1,44	2,07	143,8
Druge zelenjadnice	30	34	63	64	57	89,1	26,9	44,3	72,0	79,5	74,1	93,2	0,90	1,30	1,14	1,24	1,30	104,7
Podravska	Število kmetijskih gospodarstev						Pridelovalna površina (ha)						Pridelovalna površina (ha/ KMG)					
Zelenjadnice	255	223	215	275	282	102,5	301,3	364,6	442,3	656,0	554,5	84,5	1,18	1,63	2,06	2,39	1,97	82,4
Kapusnice	155	109	107	100	93	93,0	103,9	101,7	82,5	87,6	59,8	68,3	0,67	0,93	0,77	0,88	0,64	73,4
Solatnice	173	148	121	115	144	125,2	60,6	98,1	72,1	117,7	175,6	149,2	0,35	0,66	0,60	1,02	1,22	119,1
Špinačnice	61	30	25	24	24	100,0	2,2	0,5	0,6	0,9	0,5	55,6	0,04	0,02	0,02	0,04	0,02	55,6
Korenovke in gomoljnice	137	117	124	147	116	78,9	34,6	49,1	126,4	206,4	138,0	66,9	0,25	0,42	1,02	1,40	1,19	84,7
Plodovke	182	155	119	120	117	97,5	42,3	36,2	35,2	38,5	33,4	86,8	0,23	0,23	0,30	0,32	0,29	89,0
Čebulnice	140	119	124	136	130	95,6	38,7	47,3	83,5	78,0	74,8	95,9	0,28	0,40	0,67	0,57	0,58	100,3
Stročnice	119	112	83	77	73	94,8	15,7	21,3	13,4	24,9	17,9	71,9	0,13	0,19	0,16	0,32	0,25	75,8
Druge zelenjadnice	20	32	31	45	38	84,4	3,3	10,4	28,7	102,1	54,5	53,4	0,17	0,33	0,93	2,27	1,43	63,2

z – zaupno

Vir: SURS (popisi tržnega vrtnarstva), preračuni KIS

2.5.10 Število kmetijskih gospodarstev in pridelovalna površina pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic po statističnih regijah – Koroška, Savinjska, Zasavska; 2010, 2013, 2016, 2019 in 2022

	2010	2013	2016	2019	2022	Indeks 2022/19	2010	2013	2016	2019	2022	Indeks 2022/19	2010	2013	2016	2019	2022	Indeks 2022/19
Koroška	Število kmetijskih gospodarstev						Pridelovalna površina (ha)						Pridelovalna površina (ha/ KMG)					
Zelenjadnice	26	12	15	22	22	100,0	21,3	3,9	z	9,8	18,6	189,8	0,82	0,33		0,45	0,85	189,8
Kapusnice	22	z	10	13	z		6,5	0,5	0,3	2,0	1,1	55,0	0,30		0,03	0,15		
Solatnice	22	7	6	z	z		3,5	0,3	0,5	0,9	0,7	77,8	0,16	0,04	0,08			
Špinačnice	13	–	z	z	z		z	–	z	z	z							
Korenovke in gomoljnice	23	6	9	z	10		5,7	0,6	0,3	0,7	2,6	371,4	0,25	0,10	0,03		0,26	
Plodovke	z	7	10	13	13	100,0	0,8	z	z	2,1	z					0,16		
Čebulnice	23	6	10	10	13	130,0	2,6	0,6	z	1,6	2,0	125,0	0,11	0,10		0,16	0,15	96,2
Stročnice	20	5	10	z	z		z	0,2	0,5	z	0,2			0,04	0,05			
Druge zelenjadnice	z	z	z	z	z		z	z	z	1,4	z							
Savinjska	Število kmetijskih gospodarstev						Pridelovalna površina (ha)						Pridelovalna površina (ha/ KMG)					
Zelenjadnice	121	126	127	204	164	80,4	77,1	128,8	111,2	178,6	156,2	87,5	0,64	1,02	0,88	0,88	0,95	108,8
Kapusnice	90	76	68	74	66	89,2	34,8	36,7	34,8	34,2	26,8	78,4	0,39	0,48	0,51	0,46	0,41	87,9
Solatnice	77	85	68	72	59	81,9	14,4	33,5	19,4	24,4	18,0	73,8	0,19	0,39	0,29	0,34	0,31	90,0
Špinačnice	37	40	22	20	18	90,0	2,0	0,6	0,6	0,8	z		0,05	0,02	0,03	0,04		
Korenovke in gomoljnice	68	78	78	74	70	94,6	6,1	19,3	13,2	16,4	z		0,09	0,25	0,17	0,22		
Plodovke	80	78	85	162	125	77,2	9,9	10,0	14,3	71,7	60,9	84,9	0,12	0,13	0,17	0,44	0,49	110,1
Čebulnice	60	81	81	82	71	86,6	2,7	10,8	11,7	11,0	10,5	95,5	0,05	0,13	0,14	0,13	0,15	110,2
Stročnice	56	73	57	63	52	82,5	5,3	12,3	9,3	13,3	22,0	165,4	0,09	0,17	0,16	0,21	0,42	200,4
Druge zelenjadnice	20	23	37	29	32	110,3	2,1	5,5	7,9	6,8	6,7	98,5	0,11	0,24	0,21	0,23	0,21	89,3
Zasavska	Število kmetijskih gospodarstev						Pridelovalna površina (ha)						Pridelovalna površina (ha/ KMG)					
Zelenjadnice	z	6	7	9	6	66,7	z	2,2	z	3,9	1,8	46,2	0,37			0,43	0,30	69,2
Kapusnice	-	z	5	3	z		-	0,6	0,1	z	z				0,02			
Solatnice	z	5	6	z	z		z	0,5	0,5	z	z			0,10	0,08			
Špinačnice	-	4	z	z	z		-	0,0	z	z	z			0,00				
Korenovke in gomoljnice	z	5	5	z	z		z	0,2	0,4	z	z			0,04	0,08			
Plodovke	z	6	5	4	3	75,0	z	z	z	z	z							
Čebulnice	z	5	5	4	3	75,0	z	0,2	z	0,3	0,3	100,0		0,04		0,08	0,10	133,3
Stročnice	-	5	4	z	z		-	0,1	0,1	z	z			0,02	0,03			
Druge zelenjadnice	z	z	z	z	z		z	z	z	z	z							

z – zaupno

Vir: SURS (popisi tržnega vrtnarstva), preračuni KIS

2.5.11 Število kmetijskih gospodarstev in pridelovalna površina pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic po statističnih regijah – Posavska, Jugovzhodna Slovenija, Osrednjeslovenska; 2010, 2013, 2016, 2019 in 2022

	2010	2013	2016	2019	2022	Indeks 2022/19	2010	2013	2016	2019	2022	Indeks 2022/19	2010	2013	2016	2019	2022	Indeks 2022/19
Posavska	Število kmetijskih gospodarstev						Pridelovalna površina (ha)						Pridelovalna površina (ha/ KMG)					
Zelenjadnice	72	79	97	93	84	90,3	125,8	162,2	192,6	243,8	217,3	89,1	1,75	2,05	1,99	2,62	2,59	98,7
Kapusnice	43	47	62	53	42	79,2	47,6	53,0	63,8	55,8	52,7	94,4	1,11	1,13	1,03	1,05	1,25	119,2
Solatnice	41	50	53	34	29	85,3	16,1	43,4	32,2	44,6	29,3	65,7	0,39	0,87	0,61	1,31	1,01	77,0
Špinačnice	14	17	17	8	3	37,5	z	0,3	0,3	0,1	z			0,02	0,02	0,01		
Korenovke in gomoljnice	28	34	51	27	21	77,8	3,2	11,0	12,1	22,3	16,1	72,2	0,11	0,32	0,24	0,83	0,77	92,8
Plodovke	64	62	70	55	56	101,8	42,8	42,7	46,5	58,7	75,8	129,1	0,67	0,69	0,66	1,07	1,35	126,8
Čebulnice	29	24	51	36	33	91,7	8,3	5,6	16,1	19,7	24,9	126,4	0,29	0,23	0,32	0,55	0,75	137,9
Stročnice	27	29	35	29	22	75,9	z	2,4	5,9	38,2	z			0,08	0,17	1,32		
Druge zelenjadnice	4	6	32	14	11	78,6	z	3,7	15,8	4,4	4,6	104,5		0,62	0,49	0,31	0,42	133,1
Jugovzhodna Slovenija	Število kmetijskih gospodarstev						Pridelovalna površina (ha)						Pridelovalna površina (ha/ KMG)					
Zelenjadnice	52	66	53	73	59	80,8	40,7	68,8	72,4	224,6	78,8	35,1	0,78	1,04	1,37	3,08	1,34	43,4
Kapusnice	29	40	28	33	28	84,8	8,6	17,8	14,4	17,2	16,0	93,0	0,30	0,45	0,51	0,52	0,57	109,6
Solatnice	32	42	28	36	28	77,8	9,7	13,7	11,1	33,4	17,4	52,1	0,30	0,33	0,40	0,93	0,62	67,0
Špinačnice	12	8	7	7	9	128,6	0,1	0,1	0,9	0,3	0,4	133,3	0,01	0,01	0,13	0,04	0,04	103,7
Korenovke in gomoljnice	29	40	25	37	34	91,9	z	8,9	15,2	30,6	9,3	30,4		0,22	0,61	0,83	0,27	33,1
Plodovke	39	49	32	45	42	93,3	13,1	13,4	15,0	z	20,2		0,34	0,27	0,47		0,48	
Čebulnice	24	45	34	38	36	94,7	3,5	8,3	6,7	9,5	7,8	82,1	0,15	0,18	0,20	0,25	0,22	86,7
Stročnice	25	30	21	22	19	86,4	1,2	1,3	3,5	3,1	2,6	83,9	0,05	0,04	0,17	0,14	0,14	97,1
Druge zelenjadnice	8	20	20	21	19	90,5	z	5,3	5,6	z	5,1			0,27	0,28		0,27	
Osrednjeslovenska	Število kmetijskih gospodarstev						Pridelovalna površina (ha)						Pridelovalna površina (ha/ KMG)					
Zelenjadnice	211	218	233	244	231	94,7	384,3	486,4	510,3	566,3	574,9	101,5	1,82	2,23	2,19	2,32	2,49	107,2
Kapusnice	161	171	175	150	144	96,0	98,5	112,6	125,9	143,3	149,8	104,5	0,61	0,66	0,72	0,96	1,04	108,9
Solatnice	165	172	164	152	133	87,5	87,1	125,3	74,9	117,3	96,3	82,1	0,53	0,73	0,46	0,77	0,72	93,8
Špinačnice	103	117	94	81	81	100,0	12,9	15,1	10,9	10,2	10,3	101,0	0,13	0,13	0,12	0,13	0,13	101,0
Korenovke in gomoljnice	157	176	176	159	158	99,4	80,9	99,0	154,5	146,8	136,6	93,1	0,52	0,56	0,88	0,92	0,86	93,6
Plodovke	150	160	148	149	136	91,3	36,3	20,3	30,4	38,5	46,9	121,8	0,24	0,13	0,21	0,26	0,34	133,5
Čebulnice	145	166	159	163	158	96,9	40,4	64,4	81,5	68,5	91,3	133,3	0,28	0,39	0,51	0,42	0,58	137,5
Stročnice	118	149	116	101	89	88,1	14,6	23,5	11,9	17,8	18,7	105,1	0,12	0,16	0,10	0,18	0,21	119,2
Druge zelenjadnice	29	72	69	58	62	106,9	13,6	26,4	20,3	23,8	24,9	104,6	0,47	0,37	0,29	0,41	0,40	97,9

z – zaupno

Vir: SURS (popisi tržnega vrtnarstva), preračuni KIS

2.5.12 Število kmetijskih gospodarstev in pridelovalna površina pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic po statističnih regijah – Gorenjska in Primorsko-Notranjska; 2010, 2013, 2016, 2019 in 2022

	2010	2013	2016	2019	2022	Indeks 2022/19	2010	2013	2016	2019	2022	Indeks 2022/19	2010	2013	2016	2019	2022	Indeks 2022/19
Gorenjska	Število kmetijskih gospodarstev						Pridelovalna površina (ha)						Pridelovalna površina (ha/ KMG)					
Zelenjadnice	122	123	125	147	153	104,1	191,8	284,4	283,8	517,1	474,0	91,7	1,57	2,31	2,27	3,52	3,10	88,1
Kapusnice	87	98	94	91	86	94,5	65,6	99,6	122,6	147,9	148,9	100,7	0,75	1,02	1,30	1,63	1,73	106,5
Solatnice	56	73	53	45	41	91,1	33,1	76,7	46,6	63,4	52,0	82,0	0,59	1,05	0,88	1,41	1,27	90,0
Špinačnice	23	28	13	18	16	88,9	1,2	1,4	0,6	0,8	0,4	50,0	0,05	0,05	0,05	0,04	0,03	56,3
Korenovke in gomoljnice	60	65	63	53	58	109,4	57,8	61,0	64,5	191,3	129,5	67,7	0,96	0,94	1,02	3,61	2,23	61,9
Plodovke	34	43	39	40	43	107,5	5,8	4,3	3,1	7,9	10,0	126,6	0,17	0,10	0,08	0,20	0,23	117,8
Čebulnice	56	67	67	85	86	101,2	24,8	29,3	43,5	85,7	116,1	135,5	0,44	0,44	0,65	1,01	1,35	133,9
Stročnice	22	29	28	22	29	131,8	0,7	1,1	1,2	7,7	9,6	124,7	0,03	0,04	0,04	0,35	0,33	94,6
Druge zelenjadnice	15	23	17	18	18	100,0	2,8	10,9	1,7	12,4	7,5	60,5	0,19	0,47	0,10	0,69	0,42	60,5
Primorsko-Notranjska	Število kmetijskih gospodarstev						Pridelovalna površina (ha)						Pridelovalna površina (ha/ KMG)					
Zelenjadnice	z	34	30	49	41	83,7	z	14,8	18,0	21,3	18,6	87,3		0,44	0,60	0,43	0,45	104,4
Kapusnice	25	25	23	31	22	71,0	4,4	3,3	4,1	z	z		0,18	0,13	0,18			
Solatnice	z	18	16	15	9	60,0	z	2,2	2,8	z	z			0,12	0,18			
Špinačnice	6	4	7	4	z		z	0,0	0,1	0,1	z			0,00	0,01	0,03		
Korenovke in gomoljnice	z	14	16	19	z		z	2,1	1,9	1,9	0,7	36,8		0,15	0,12	0,10		
Plodovke	17	13	14	13	7	53,8	z	z	0,9	0,9	0,6	66,7			0,06	0,07	0,09	123,8
Čebulnice	z	17	22	24	21	87,5	z	1,6	2,5	3,5	2,8	80,0		0,09	0,11	0,15	0,13	91,4
Stročnice	14	8	11	9	8	88,9	0,7	0,3	2,0	1,0	0,6	60,0	0,05	0,04	0,18	0,11	0,08	67,5
Druge zelenjadnice	z	6	10	8	z		z	z	3,7	5,1	4,2	82,4			0,37	0,64		

z – zaupno

Vir: SURS (popisi tržnega vrtnarstva), preračuni KIS

2.5.13 Število kmetijskih gospodarstev in pridelovalna površina pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic po statističnih regijah – Goriška in Obalno-Kraška; 2010, 2013, 2016, 2019 in 2022

	2010	2013	2016	2019	2022	Indeks 2022/19	2010	2013	2016	2019	2022	Indeks 2022/19	2010	2013	2016	2019	2022	Indeks 2022/19
Goriška	Število kmetijskih gospodarstev						Pridelovalna površina (ha)						Pridelovalna površina (ha/ KMG)					
Zelenjadnice	66	71	101	153	172	112,4	38,8	57,4	117,7	212,3	203,1	95,7	0,59	0,81	1,17	1,39	1,18	85,1
Kapusnice	32	40	50	39	39	100,0	6,7	3,9	6,6	7,5	5,3	70,7	0,21	0,10	0,13	0,19	0,14	70,7
Solatnice	50	57	80	131	149	113,7	16,4	28,4	54,8	150,9	140,7	93,2	0,33	0,50	0,69	1,15	0,94	82,0
Špinačnice	22	30	36	33	27	81,8	1,0	2,6	4,6	4,1	4,6	112,2	0,05	0,09	0,13	0,12	0,17	137,1
Korenovke in gomoljnice	33	43	51	46	38	82,6	2,6	6,0	12,4	z	2,7		0,08	0,14	0,24		0,07	
Plodovke	44	50	64	64	65	101,6	6,1	3,9	10,5	z	19,5		0,14	0,08	0,16		0,30	
Čebulnice	25	36	57	63	56	88,9	1,5	4,0	15,1	16,5	17,4	105,5	0,06	0,11	0,26	0,26	0,31	118,6
Stročnice	25	30	39	36	25	69,4	0,9	2,2	3,3	3,4	2,0	58,8	0,04	0,07	0,08	0,09	0,08	84,7
Druge zelenjadnice	14	21	27	27	21	77,8	3,6	6,3	10,5	z	11,0		0,26	0,30	0,39		0,52	
Obalno-Kraška	Število kmetijskih gospodarstev						Pridelovalna površina (ha)						Pridelovalna površina (ha/ KMG)					
Zelenjadnice	89	85	103	108	97	89,8	167,2	191,9	168,5	145,4	124,3	85,5	1,88	2,26	1,64	1,35	1,28	95,2
Kapusnice	45	59	58	45	35	77,8	38,7	31,0	35,7	19,7	16,8	85,3	0,86	0,53	0,62	0,44	0,48	109,6
Solatnice	62	64	82	68	55	80,9	28,7	48,8	41,2	31,9	30,3	95,0	0,46	0,76	0,50	0,47	0,55	117,4
Špinačnice	30	52	46	30	26	86,7	3,9	6,9	5,3	3,9	3,5	89,7	0,13	0,13	0,12	0,13	0,13	103,6
Korenovke in gomoljnice	34	47	44	35	29	82,9	5,8	9,0	7,5	5,7	5,6	98,2	0,17	0,19	0,17	0,16	0,19	118,6
Plodovke	74	74	87	67	65	97,0	67,1	47,4	42,3	42,6	36,9	86,6	0,91	0,64	0,49	0,64	0,57	89,3
Čebulnice	45	55	71	75	65	86,7	9,6	18,2	26,4	33,4	23,5	70,4	0,21	0,33	0,37	0,45	0,36	81,2
Stročnice	35	49	36	30	31	103,3	6,8	6,6	3,3	3,1	2,9	93,5	0,19	0,13	0,09	0,10	0,09	90,5
Druge zelenjadnice	17	42	24	21	18	85,7	6,6	24,1	6,8	5,0	4,7	94,0	0,39	0,57	0,28	0,24	0,26	109,7

z – zaupno

Vir: SURS (popisi tržnega vrtnarstva), preračuni KIS

2.5.15 Bilanca proizvodnje in porabe zelenjave (ekvivalent sveže zelenjave; 000 t)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	Indeks 2022/21
ZELENJAVA**, SKUPAJ														
Pridelano	60,0	77,3	70,8	71,3	86,2	95,5	105,5	96,4	100,6	120,1	135,2	115,0	90,7	78,9
Uvoz	152,1	147,1	149,6	153,2	157,7	163,7	164,2	169,4	166,3	177,9	172,1	182,5	190,4	104,3
Izvoz	13,0	12,8	12,4	13,9	16,0	17,7	16,7	15,4	21,1	20,0	26,1	31,6	45,1	142,7
Domača poraba	199,1	211,7	207,9	210,6	227,9	241,6	252,9	250,4	245,8	278,0	281,3	265,9	236,0	88,8
– izgube	10,9	12,4	11,8	12,0	13,6	14,8	18,8	14,8	15,1	32,3	33,1	16,1	13,6	84,8
– seme	0,02	0,04	0,04	0,08	0,08	0,09	0,11	0,11	0,11	0,11	0,12	0,11	0,10	92,1
– poraba za prehrano	188,2	199,3	196,0	198,5	214,2	226,7	234,1	235,5	230,6	245,6	248,1	249,7	222,2	89,0
Poraba na prebivalca (kg)	91,8	97,1	95,3	96,4	103,9	109,9	113,4	114,0	111,4	117,5	118,1	118,5	105,4	88,9
Stopnja samooskrbe (%)	30,1	36,5	34,0	33,8	37,8	39,6	41,7	38,5	40,9	43,2	48,1	43,2	38,4	88,9
ZELENJAVA**, SVEŽA														
Pridelano	60,0	77,3	70,8	71,3	86,2	95,5	105,5	96,4	100,6	120,1	135,2	115,0	90,7	78,9
Uvoz	97,6	92,6	95,2	97,8	99,4	104,3	100,8	103,9	101,0	106,3	100,3	91,5	91,3	99,8
Izvoz	9,5	9,0	9,7	10,0	12,3	14,6	13,4	12,2	16,7	16,0	13,8	10,7	11,5	107,4
Domača poraba	148,2	160,8	156,2	159,1	173,3	185,2	192,9	188,0	184,8	210,5	221,7	195,7	170,5	87,1
– izgube	10,9	12,4	11,8	12,0	13,6	14,8	18,8	14,8	15,1	32,3	33,1	16,1	13,6	84,8
– seme	0,02	0,04	0,04	0,08	0,08	0,09	0,11	0,11	0,11	0,11	0,12	0,11	0,10	92,1
– poraba za prehrano	137,3	148,4	144,4	147,0	159,6	170,4	174,1	173,1	169,6	178,0	188,6	179,6	156,8	87,3
Poraba na prebivalca (kg)	67,0	72,3	70,2	71,4	77,4	82,6	84,3	83,8	81,9	85,2	89,8	85,2	74,3	87,2
Stopnja samooskrbe (%)	40,5	48,1	45,3	44,8	49,7	51,6	54,7	51,2	54,4	57,1	61,0	58,7	53,2	90,5

* Začasni podatki.

** Vključno z lubenico in melono ter gobami.

Vir: SURS, KIS

2.5.16 Evidentirana prodaja zelenjadnic – odkup in dovoz na tržnice (t)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
ODKUP IN DOVOZ NA TRŽNICE														
Zelenjadnice*, skupaj	9.193	8.571	7.594	8.090	12.362	12.462	15.155	17.641	18.479	20.975	23.161	24.903	23.303	93,6
Belo zelje	2.294	1.960	1.467	1.127	1.704	1.662	2.098	2.415	2.176	2.697	2.972	2.877	2.554	88,8
Rdeče zelje	124	142	114	83	149	138	221	196	202	153	275	300	299	100,0
Ohrovt	222	178	173	182	200	207	247	z	z	z	242	227	240	105,7
Kitajski kapus	61	47	100	59	71	75	96	148	111	132	195	186	278	149,7
Cvetača	124	136	144	154	145	159	180	z	358	z	z	440	344	78,2
Solata	981	695	642	498	660	764	781	1.212	1.151	1.616	1.568	1.489	1.396	93,8
Endivija	279	356	321	198	277	353	318	471	440	489	321	358	355	99,3
Radič	274	261	265	275	352	393	450	528	451	507	531	448	526	117,5
Špinača	68	62	60	68	62	z	z	z	z	42	z	177	z	
Korenček	220	140	156	139	153	178	540	z	z	1.471	1.793	2.172	1.862	85,7
Rdeča pesa	694	460	797	632	1.052	968	934	z	z	942	1.669	1.263	875	69,3
Paradižnik	581	720	471	1.580	3.587	3.049	z	z	z	z	z	6.865	6.614	96,3
Paprika	537	635	531	608	743	962	1.066	1.154	1.270	1.312	821	1.004	1.056	105,2
Kumara, solatna	399	547	340	203	653	654	851	888	967	831	766	920	873	94,8
Bučka	55	62	137	339	469	606	494	746	642	582	687	699	645	92,3
Čebula	603	629	569	428	583	551	561	853	544	1.796	3.092	2.929	2.683	91,6
Česen	84	66	84	157	100	112	130	125	z	z	316	297	274	92,2
Por	178	159	151	131	151	142	182	172	176	158	190	226	220	97,2
Fižol za stročje	85	80	51	53	54	73	84	95	81	67	120	134	136	101,8
Druge zelenjadnice*, od tega:	1.309	1.217	1.000	1.027	1.173	1.235	1.687	1.846	1.583	1.514	1.750	1.796	1.883	104,9
– špargelj	:	11	15	15	23	18	23	29	46	47	44	42	44	104,5
– motovilec	38	36	35	23	50	62	78	z	z	z	z	79	z	

* Vključno z gojenimi gobami in lubenico.

z – zaupno.

: ni podatka.

Vir: SURS, preračuni KIS

2.5.17 Evidentirana prodaja zelenjadnic – odkup (t)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
ODKUP														
Zelenjadnice*, skupaj	6.545	6.268	5.496	5.999	10.300	10.194	12.616	15.055	16.121	18.495	20.568	22.166	20.545	92,7
Belo zelje	2.113	1.810	1.338	1.000	1.576	1.533	1.965	2.280	2.022	2.527	2.799	2.741	2.416	88,2
Rdeče zelje	124	105	84	45	109	93	169	148	177	123	225	236	235	99,6
Ohrovt	160	110	112	111	123	112	140	z	z	z	136	155	167	107,7
Kitajski kapus	41	34	88	53	71	70	90	142	105	125	188	178	270	151,7
Cvetača	30	46	50	54	37	31	39	z	211	z	z	296	198	67,0
Solata	476	388	335	191	376	489	463	890	848	1.310	1.268	1.166	1.071	91,8
Endivija	279	253	185	165	157	237	179	314	263	282	168	202	198	97,8
Radič	109	103	114	144	205	230	282	351	278	334	357	264	329	124,8
Špinača	1	3	7	3	4	z	z	z	z	8	z	5	z	
Korenček	55	24	44	24	40	39	399	z	z	1.313	1.653	2.028	1.716	84,6
Rdeča pesa	607	387	730	564	992	897	846	z	z	847	1.578	1.171	783	66,9
Paradižnik	406	583	354	1.452	3.450	2.899	z	z	z	z	z	6.677	6.425	96,2
Paprika	411	528	441	511	656	852	962	1.060	1.200	1.239	719	896	947	105,6
Kumara, solatna	309	474	279	148	570	546	727	764	815	679	644	798	748	93,7
Bučka	:	:	92	281	411	547	418	667	581	523	609	620	565	91,2
Čebula	287	348	334	209	432	395	362	646	365	1.586	2.894	2.715	2.465	90,8
Česen	0	0	10	18	38	39	52	51	z	z	240	216	193	89,3
Por	97	75	79	39	63	40	72	61	102	74	75	109	102	93,2
Fižol za stročje	13	13	15	15	14	19	24	35	45	29	50	62	84	135,6
Druge zelenjadnice*, od tega:	1.027	980	803	833	969	1.020	1.453	1.605	1.386	1.309	1.516	1.543	1.628	105,5
– špargelj	:	:	4	8	13	11	14	21	36	38	34	33	34	105,7
– motovilec	:	:	1	1	3	2	4	z	z	z	z	1	z	

* Vključno z gojenimi gobami in lubenico.

z – zaupno.

: ni podatka.

Vir: SURS, preračuni KIS

2.5.18 Odkupne cene zelenjadnic

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
EUR/kg														
Belo zelje	0,22	0,24	0,24	0,31	0,24	0,25	0,24	0,25	0,30	0,35	0,28	0,31	0,42	135,8
Rdeče zelje	0,30	0,27	0,28	0,32	0,26	0,28	0,25	0,33	0,38	0,43	0,33	0,30	0,49	162,8
Ohrovt	0,50	0,46	0,56	0,53	0,50	0,53	0,53	z	z	z	0,54	0,51	0,56	108,7
Kitajski kapus	0,63	0,55	0,51	0,62	0,52	0,53	0,49	0,50	0,54	0,54	0,59	0,46	0,68	147,3
Cvetača	0,71	0,62	0,70	0,75	0,79	0,84	0,95	z	1,01	z	z	1,16	1,17	101,1
Solata	0,65	0,57	0,58	0,98	0,70	0,82	0,74	0,76	0,92	1,05	1,02	1,09	1,28	117,1
Endivija	0,67	0,56	0,80	0,76	0,80	0,76	0,71	0,79	0,83	0,84	0,78	0,90	1,18	130,6
Radič	0,67	0,81	0,89	0,82	0,90	1,12	0,93	0,85	0,92	0,98	0,92	1,08	1,32	121,9
Špinača	1,06	1,93	1,54	2,39	2,12	z	z	z	z	3,61	z	3,19	z	
Korenček	0,49	0,47	0,49	0,44	0,38	0,47	0,44	z	z	0,52	0,46	0,41	0,45	109,7
Rdeča pesa	0,13	0,15	0,15	0,14	0,13	0,13	0,13	z	z	0,15	0,12	0,17	0,21	125,8
Paradižnik	0,62	0,52	0,91	0,94	1,33	1,30	z	z	z	z	z	1,95	2,31	118,3
Paprika	0,84	0,74	0,77	0,86	0,79	0,90	0,76	0,77	0,82	0,90	0,87	0,86	1,06	123,3
Kumara, solatna	0,45	0,34	0,46	0,56	0,47	0,46	0,44	0,41	0,50	0,58	0,56	0,56	0,71	125,7
Bučka	:	0,51	0,51	0,65	0,52	0,51	0,50	0,49	0,53	0,54	0,58	0,58	0,68	117,6
Čebula	0,41	0,32	0,43	0,54	0,37	0,32	0,41	0,43	0,52	0,41	0,36	0,42	0,47	112,3
Česen	3,41	5,58	5,59	5,53	3,67	3,38	4,18	4,74	z	z	6,62	6,59	6,97	105,8
Por	0,69	0,56	0,65	0,85	0,64	0,84	0,91	0,93	1,00	0,98	1,05	1,25	1,52	121,7
Fižol za stročje	1,56	1,82	2,07	2,43	2,13	2,04	1,89	2,62	2,46	2,77	2,77	3,08	3,13	112,9
Druge zelenjadnice:														
- špargelj	:	5,32	5,32	5,46	5,28	5,33	5,26	5,51	5,51	5,70	5,87	5,83	6,80	116,6
- motovilec	:	6,63	6,63	5,64	4,92	5,31	4,79	z	z	z	z	6,99	z	

z – zaupno.

: ni podatka.

Vir: SURS, preračuni KIS

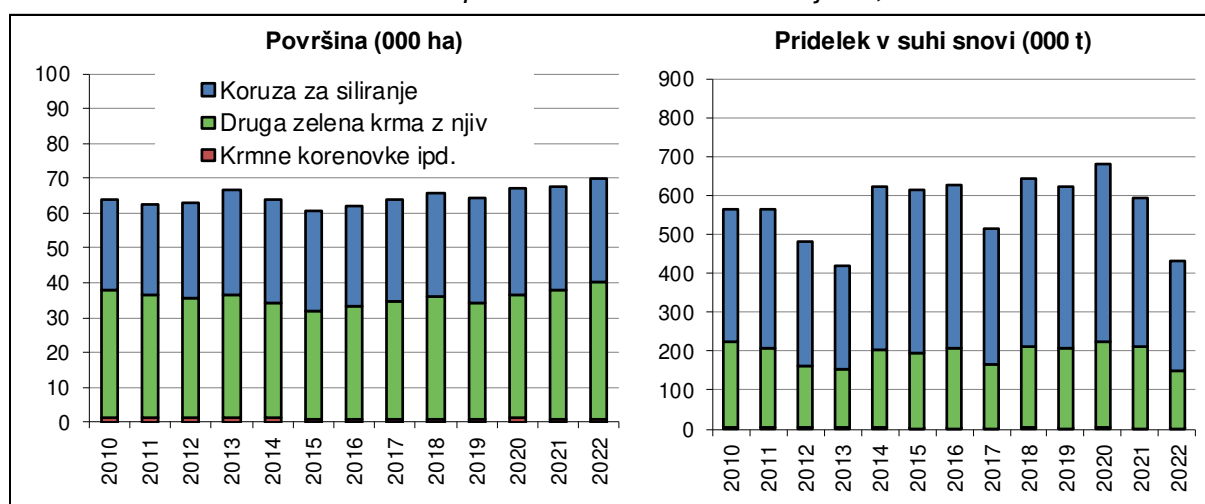
2.6 Krmne rastline

Pridelava krmnih rastlin na njivah ima od začetka stoletja, ko je obsegala četrtno njiv, trend rahle rasti in se z majhnimi medletnimi nihanji giblje blizu 30 % njiv.

Po podatkih popisa kmetijstva se je v letu 2020 s pridelavo krmnih rastlin na njivah ukvarjalo nekaj več kot 36 tisoč KMG oziroma 53 % KMG s kmetijskimi zemljišči. Njihovo število se je v primerjavi z letom 2010 povečalo za 6 %, v primerjavi z začetkom tega stoletja pa je bilo manjše za 8 %. KMG so obdelovala približno 55 tisoč ha, kar je odstotek več površin s krmnimi rastlinami kot v letu 2010.

Pridelovalna površina krmnih rastlin na njivah se zadnja tri leta rahlo povečuje. V letu 2022 je obsegala slabih 70 tisoč ha, kar je za dobre 3 % več kot v letu 2021 in za približno 6 % več kot v povprečju let 2017–2021.

Slika 21: Površina in pridelek krmnih rastlin na njivah; 2010–2022

Vir: SURS

Med zeleno krmo prevladujejo koruza za siliranje ter trave, travne, travno-deteljne in deteljno-travne mešanice (v nadaljevanju: trave in mešanice), manjši delež pa imajo čisti posevki detelj in lucerne. V setveni strukturi zelene krme je še vedno opazen vpliv PVP za beljakovinske rastline v letih 2015–2016, ko se je površina čistih posevkov detelj in lucerne močno povečala (obsegala je 16 % njiv), medtem ko je bilo v obdobju 2010–2014 v povprečju 9 % njiv. V letu 2022 je bilo v strukturi površin zelene krme na njivah prvič po letu 2013 znova več trav in mešanic (45 %) kot koruze za siliranje (43 %), medtem ko je bilo čistih posevkov detelj in lucerne 11 %.

Med krmnimi rastlinami na njivah že mnogo let prevladuje zelena krma (leta 2022: 99 %), po ocenah SURS je bila leta 2022 pospravljena s skoraj 69 tisoč ha njiv, kar je za slabe 4 % več kot leto prej.

Preglednica 10: Pridelava krme na njivah; 2021 in 2022

	Površina (ha)		Indeks 2022/21	Pridelek (t/ha)		Indeks 2022/21	Skupni pridelek (t)		Indeks 2022/21
	2021	2022		2021	2022		2021	2022	
Krma z njiv	67.450	69.782	103,5	22,6	16,1	71,2	1.526.833	1.123.904	73,6
Zelena krma z njiv	66.644	68.977	103,5	22,7	16,2	71,2	1.514.519	1.115.517	73,7
Koruzo za siliranje	29.663	29.625	99,9	42,9	31,8	74,2	1.272.060	942.509	74,1
Trave, travne, travno-deteljne in deteljno-travne mešanice*	27.927	30.986	111,0	6,5	4,2	65,3	180.370	130.596	72,4
Detelje in lucerna*	8.035	7.585	94,4	6,0	4,5	75,3	48.225	34.290	71,1
Druga zelena krma z njiv*	1.019	781	76,6	13,6	10,4	76,4	13.864	8.122	58,6
Krmne korenovke ipd.	806	805	99,9	15,3	10,4	68,2	12.314	8.387	68,1

* Izraženo v suhem senu.

Vir: SURS, preračuni KIS

Koruzo za siliranje so pridelovali na približno 30 tisoč ha, kar je približno enako kot v letu 2021, trave in mešanice na približno 31 tisoč ha (+11 %) ter detelje in lucerno na slabih 8 tisoč ha (–6 %). Krmne korenovke in druge krmne rastline pa so v letu 2022 pridelovali na približno enaki površini njiv kot v letu 2021, na 805 ha.

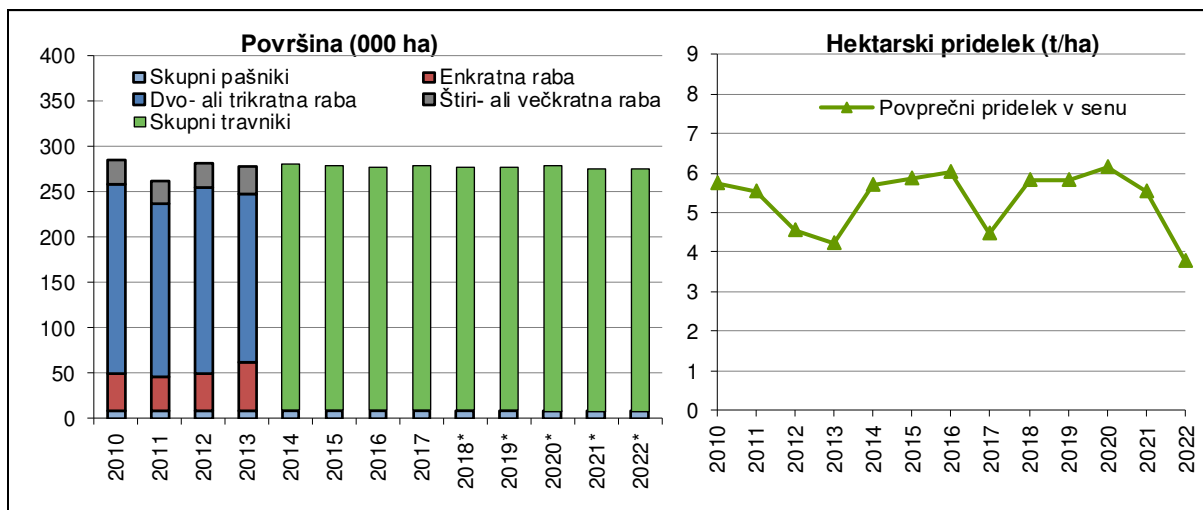
Leto 2022 je bilo zaradi zelo sušnega in vročega vremena izredno nenaklonjeno pridelavi krmnih rastlin. Doseženi povprečni hektarski pridelki krmnih rastlin na njivah so bili v letu 2022 med najmanjšimi do sedaj in so bili pri travinju na njivah (trave in mešanice, detelje in lucerna) primerljivi z najbolj sušnim letom do zdaj (2003) in za skoraj 15 % manjši kot v prav tako zelo sušnem letu 2013. Tudi hektarski pridelek koruze za siliranje je bil močno podpovprečen in je le za dobri dve toni presegel najmanjši hektarski pridelek po letu 2000 (leta 2013: 29,7 t/ha).

V primerjavi z letom 2021 so bili hektarski pridelki v letu 2022 pri travah in mešanicah manjši za 35 %, pri detelji in lucerni za 25 % ter pri koruzi za siliranje za 26 %. Povprečni hektarski pridelek krmnih korenovk in drugih krmnih rastlin je bil v povprečju manjši za 32 %.

Obseg pridelave krme na trajnem travinju se v Sloveniji nekoliko zmanjšuje. Po podatkih Popisa kmetijskih gospodarstev je leta 2020 271.421 ha trajnih travnikov obdelovalo 58.529 KMG oziroma dobrih 86 % vseh KMG s kmetijskimi zemljišči. Od leta 2010 se je število KMG s trajnimi travniki zmanjšalo za 6 %, njihova površina za 2 %, od začetka stoletja pa je bilo število KMG manjše za 21 %, površina trajnih travnikov pa za 5 %. Pri pridelavi krme na trajnem travinju je še vedno opazna majhna koncentracija pridelave, saj se je povprečna površina travnikov in pašnikov na gospodarstvo v desetletju od leta 2010 do leta 2020 povečala le za slabe 4 % (s 4,5 ha na 4,6 ha), od začetka stoletja pa za petino.

Travniki in pašniki v povprečju zadnjih 10 let zavzemajo približno 58 % vse kmetijske zemlje v uporabi KMG. Po statističnih podatkih površine trajnih travnikov in pašnikov (vključno s skupnimi pašniki) v zadnjih petih letih (2018–2022) obsegajo v povprečju 277 tisoč ha, brez skupnih pašnikov pa 268 tisoč ha. V zadnjih dveh letih so se površine trajnih travnikov zmanjšale z 280 tisoč ha v letu 2020 na 274 tisoč v letu 2022 (–2 %).

Slika 22: Pridelava sena s travnikov in pašnikov; 2010–2022

* Podatki glede na rabo travnikov niso na voljo.

Vir: SURS

Pridelavo krme na trajnem travinju sta v letu 2022 podobno kot drugo rastlinsko pridelavo zelo prizadela sušni in vročinski stres, zato je bil hektarski pridelek za 30 % manjši kot v dokaj povprečnem letu 2021 in s tem tudi eden manjših do sedaj (najmanjši je bil v letu 2003: 3,2 t sena na ha).

Preglednica 11: Pridelava krme na trajnem travinju; 2021 in 2022

	Površina (ha)		Indeks 2022/21	Pridelek (t/ha)		Indeks 2022/21	Skupni pridelek (t)		Indeks 2022/21
	2021	2022		2021	2022		2021	2022	
Travniki in pašniki	275.601	274.464	99,6	5,5	3,9	70,1	1.522.872	1.063.347	69,8

Vir: SURS

V zadnjem letu izvajanja podaljšanega programskega obdobja 2014–2020 so lahko na podlagi plačilnih pravic pridelovalci krme na njivah in na trajnem travinju iz sheme neposrednih plačil pridobili osnovno plačilo in plačilo za zeleno komponento.

Podobno kot pri drugi rastlinski pridelavi imajo pridelovalci, če pridelek zavarujejo, možnost uveljavljati sofinanciranje zavarovalne premije, ki je bilo v letih 2021 in 2022 55-odstotno, medtem ko je v letih 2019 in 2020 znašalo 50 % (leta 2018: 40 %; v letih 2015–2017: 20 %). Poleg tega so lahko pridelovalci v letu 2022 še uveljavljali tudi vračilo dela plačane trošarine za gorivo (do 70 %), porabljeno v kmetijstvu.

2.6.1 Pridelava zelene krme z njiv – površina

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
POVRŠINA (ha)														
Zelena krma z njiv – osnovna površina	54.374	52.992	52.709	55.761	55.650	53.894	54.213	54.973	55.780	56.691	55.418	55.150	54.426	98,7
Zelena krma z njiv – pospravljena površina	62.355	61.186	61.464	65.288	62.710	59.767	61.298	62.698	64.762	63.218	65.703	66.645	68.977	103,5
Zelena krma, enoletni posevki	26.851	26.885	28.499	30.867	30.147	29.396	29.513	29.965	30.600	30.845	31.455	30.683	30.406	99,1
Koruza za siliranje	25.868	25.970	27.438	30.011	29.485	28.735	28.689	29.194	29.820	30.151	30.629	29.664	29.625	99,9
Druga zelena krma, enoletni posevki, od tega:	983	915	1.061	856	662	661	824	771	780	694	826	1.019	781	76,6
<i>Druga zelena krma, enoletni, glavni posevki</i>	<i>444</i>	<i>426</i>	<i>388</i>	<i>245</i>	<i>374</i>	<i>321</i>	<i>533</i>	<i>406</i>	<i>538</i>	<i>459</i>	<i>409</i>	<i>406</i>	<i>383</i>	<i>94,3</i>
krmna ogrščica in repica	92	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
krmni sirek	352	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
<i>Druga zelena krma, enoletni, naknadni posevki</i>	<i>502</i>	<i>489</i>	<i>673</i>	<i>611</i>	<i>288</i>	<i>340</i>	<i>291</i>	<i>365</i>	<i>242</i>	<i>235</i>	<i>417</i>	<i>613</i>	<i>398</i>	<i>64,9</i>
krmna ogrščica in repica	240	241	209	209	84	:	:	:	:	:	:	:	:	:
krmno žito ter mešanice stročnic in žita	247	206	387	312	171	:	:	:	:	:	:	:	:	:
pitnik	15	42	77	90	33	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Zelena krma, večletni posevki	35.504	34.301	32.965	34.421	32.563	30.371	31.785	32.733	34.162	32.373	34.248	35.962	38.571	107,3
Detelje in lucerna	5.548	5.452	5.338	5.722	5.549	8.507	10.499	10.159	9.630	8.521	7.706	8.035	7.585	94,4
– detelje	2.566	2.504	2.184	2.340	2.128	4.075	4.863	4.795	4.367	3.838	3.421	4.086	3.726	91,2
– lucerna	2.982	2.948	3.154	3.382	3.421	4.432	5.636	5.364	5.263	4.683	4.285	3.949	3.859	97,7
Trave in travne mešanice	10.588	8.310	8.504	8.665	7.519	6.410	7.149	8.171	9.081	8.630	10.694	11.693	14.426	123,4
– glavni posevek	7.632	6.668	6.077	6.246	5.432	5.016	5.245	5.910	6.334	7.223	8.216	8.829	9.272	105,0
– naknadni posevek	2.956	1.642	2.427	2.419	2.086	1.394	1.904	2.261	2.747	1.407	2.478	2.864	5.154	180,0
Travno-deteljne in deteljno-travne mešanice	19.368	20.539	19.123	20.034	19.495	15.454	14.137	14.403	15.451	15.222	15.848	16.234	16.560	102,0
– glavni posevek	16.675	16.586	15.831	16.473	17.050	13.633	11.947	11.891	12.534	13.166	13.351	13.323	12.744	95,7
– naknadni posevek	2.693	3.953	3.292	3.561	2.445	1.821	2.190	2.512	2.917	2.056	2.497	2.911	3.816	131,1

: ni podatka.

Vir: SURS, preračuni KIS

2.6.2 Pridelava zelene krme z njiv – pridelek

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
PRIDELEK (t)														
Zelena krma z njiv	1.389.256	1.427.351	1.245.105	1.066.651	1.626.587	1.622.649	1.635.467	1.355.101	1.673.134	1.631.087	1.780.209	1.514.519	1.115.517	73,7
Zelena krma, enoletni posevki	1.145.342	1.203.576	1.068.598	898.708	1.402.511	1.408.622	1.411.090	1.171.114	1.441.735	1.403.780	1.535.787	1.285.924	950.631	73,9
Koruza za siliranje	1.132.813	1.189.013	1.057.298	889.991	1.390.295	1.398.512	1.398.014	1.162.804	1.427.941	1.393.671	1.524.290	1.272.060	942.509	74,1
Druga zelena krma, enoletni posevki*, od tega:	12.529	14.563	11.300	8.717	12.216	10.110	13.076	8.310	13.794	10.109	11.497	13.864	8.122	58,6
<i>Druga zelena krma, enoletni, glavni posevki</i>	<i>7.013</i>	<i>8.748</i>	<i>4.985</i>	<i>3.195</i>	<i>9.249</i>	<i>6.610</i>	<i>10.306</i>	<i>5.177</i>	<i>11.298</i>	<i>7.449</i>	<i>7.528</i>	<i>8.232</i>	<i>5.383</i>	<i>65,4</i>
krmna ogrščica in repica	1.387	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	
krmni sirek	5.626	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	
<i>Druga zelena krma, enoletni, naknadni posevki</i>	<i>5.346</i>	<i>5.814</i>	<i>6.316</i>	<i>5.522</i>	<i>2.967</i>	<i>3.500</i>	<i>2.770</i>	<i>3.133</i>	<i>2.496</i>	<i>2.660</i>	<i>3.969</i>	<i>5.632</i>	<i>2.739</i>	<i>48,6</i>
krmna ogrščica in repica	3.074	3.126	2.546	2.532	909	:	:	:	:	:	:	:	:	
krmno žito ter mešanice stročnic in žita	2.112	2.246	2.826	2.181	1.525	:	:	:	:	:	:	:	:	
pitnik	160	442	943	809	533	:	:	:	:	:	:	:	:	
Zelena krma, večletni posevki*	243.914	223.775	176.507	167.943	224.076	214.027	224.377	183.987	231.399	227.307	244.422	228.595	164.886	72,1
Detelje in lucerna	38.687	35.460	30.157	29.612	38.675	58.540	75.507	59.222	66.783	59.789	53.445	48.225	34.290	71,1
– detelje	16.590	15.913	10.939	10.367	12.740	26.186	32.340	25.209	25.994	23.453	20.012	20.876	15.573	74,6
– lucerna	22.097	19.547	19.218	19.245	25.935	32.354	43.167	34.013	40.789	36.336	33.433	27.349	18.717	68,4
Trave in travne mešanice	69.439	53.180	42.687	39.477	47.432	42.508	48.253	42.802	57.121	60.144	73.463	72.662	57.398	79,0
– glavni posevek	55.358	47.079	33.921	31.678	38.217	37.152	40.117	34.454	47.003	54.930	64.479	62.634	42.713	68,2
– naknadni posevek	14.081	6.101	8.766	7.799	9.215	5.356	8.136	8.348	10.118	5.214	8.984	10.028	14.685	146,4
Travno-deteljne in deteljno-travne mešanice	135.788	135.135	103.663	98.854	137.969	112.979	100.617	81.963	107.495	107.374	117.514	107.708	73.198	68,0
– glavni posevek	124.804	121.549	92.559	88.373	127.602	104.731	91.291	73.286	95.443	100.355	108.044	97.385	62.829	64,5
– naknadni posevek	10.984	13.586	11.104	10.481	10.367	8.248	9.326	8.677	12.052	7.019	9.470	10.323	10.369	100,4

* Izraženo v suhem senu.

: ni podatka.

Vir: SURS, preračuni KIS

2.6.3 Pridelava zelene krme z njiv – hektarski pridelek

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
HEKTARSKI PRIDELEK (t/ha)														
Zelena krma z njiv	22,3	23,3	20,3	16,3	25,9	27,1	26,7	21,6	25,8	25,8	27,1	22,7	16,2	71,2
Zelena krma, enoletni posevki	42,7	44,8	37,5	29,1	46,5	47,9	47,8	39,1	47,1	45,5	48,8	41,9	31,3	74,6
Koruza za siliranje	43,8	45,8	38,5	29,7	47,2	48,7	48,7	39,8	47,9	46,2	49,8	42,9	31,8	74,2
Druga zelena krma, enoletni posevki*, od tega:	12,7	15,9	10,7	10,2	18,5	15,3	15,9	10,8	17,7	14,6	13,9	13,6	10,4	76,4
<i>Druga zelena krma, enoletni, glavni posevki</i>	<i>15,8</i>	<i>20,5</i>	<i>12,8</i>	<i>13,0</i>	<i>24,7</i>	<i>20,6</i>	<i>19,3</i>	<i>12,8</i>	<i>21,0</i>	<i>16,2</i>	<i>18,4</i>	<i>20,3</i>	<i>14,1</i>	<i>69,3</i>
krmna ogrščica in repica	15,1	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	
krmni sirek	16,0	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	
<i>Druga zelena krma, enoletni, naknadni posevki</i>	<i>10,6</i>	<i>11,9</i>	<i>9,4</i>	<i>9,0</i>	<i>10,3</i>	<i>10,3</i>	<i>9,5</i>	<i>8,6</i>	<i>10,3</i>	<i>11,3</i>	<i>9,5</i>	<i>9,2</i>	<i>6,9</i>	<i>74,9</i>
krmna ogrščica in repica	12,8	13,0	12,2	12,1	10,8	:	:	:	:	:	:	:	:	
krmno žito ter mešanice stročnic in žita	8,6	10,9	7,3	7,0	8,9	:	:	:	:	:	:	:	:	
pitnik	10,7	10,5	12,2	9,0	16,2	:	:	:	:	:	:	:	:	
Zelena krma, večletni posevki*														
Detelje in lucerna	7,0	6,5	5,6	5,2	7,0	6,9	7,2	5,8	6,9	7,0	6,9	6,0	4,5	75,3
– detelje	6,5	6,4	5,0	4,4	6,0	6,4	6,7	5,3	6,0	6,1	5,8	5,1	4,2	81,8
– lucerna	7,4	6,6	6,1	5,7	7,6	7,3	7,7	6,3	7,8	7,8	7,8	6,9	4,9	70,0
Trave in travne mešanice	6,6	6,4	5,0	4,6	6,3	6,6	6,7	5,2	6,3	7,0	6,9	6,2	4,0	64,0
– glavni posevek	7,3	7,1	5,6	5,1	7,0	7,4	7,6	5,8	7,4	7,6	7,8	7,1	4,6	64,9
– naknadni posevek	4,8	3,7	3,6	3,2	4,4	3,8	4,3	3,7	3,7	3,7	3,6	3,5	2,8	81,4
Travno-deteljne in deteljno-travne mešanice	7,0	6,6	5,4	4,9	7,1	7,3	7,1	5,7	7,0	7,1	7,4	6,6	4,4	66,6
– glavni posevek	7,5	7,3	5,8	5,4	7,5	7,7	7,6	6,2	7,6	7,6	8,1	7,3	4,9	67,4
– naknadni posevek	4,1	3,4	3,4	2,9	4,2	4,5	4,3	3,5	4,1	3,4	3,8	3,5	2,7	76,6

* Izraženo v suhem senu.

: ni podatka.

Vir: SURS, preračuni KIS

2.6.4 Pridelava krmnih korenovk in drugih krmnih rastlin

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
POVRŠINA (ha)														
Krmne korenovke – osnovna površina	352	231	260	248	221	175	147	223	320	80	78	69	64	92,8
Krmne korenovke ipd. – pospravljena površina	1.314	1.381	1.350	1.266	1.195	921	891	971	915	921	1.221	806	805	99,9
Krmna pesa, koleraba, korenje	587	655	553	476	434	324	265	293	314	363	464	178	216	121,3
krmna pesa	320	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
podzemna koleraba	224	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
krmno korenje	43	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Druge krmne korenovke ipd.	727	726	797	790	761	597	626	678	601	558	757	628	589	93,8
<i>Druge krmne korenovke ipd., glavni posevki</i>	<i>83</i>	<i>:</i>	<i>29</i>	<i>56</i>	<i>31</i>	<i>27</i>	<i>31</i>	<i>104</i>	<i>230</i>	<i>12</i>	<i>8</i>	<i>4</i>	<i>7</i>	<i>175,0</i>
buče za krmo	83	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
<i>Druge krmne korenovke ipd., naknadni posevki</i>	<i>644</i>	<i>726</i>	<i>768</i>	<i>734</i>	<i>730</i>	<i>570</i>	<i>595</i>	<i>574</i>	<i>371</i>	<i>546</i>	<i>749</i>	<i>624</i>	<i>582</i>	<i>93,3</i>
krmni ohrovt, naknadni posevki	239	286	226	275	312	:	:	:	:	:	:	:	:	:
krmna repa, naknadni posevki	405	440	542	459	418	:	:	:	:	:	:	:	:	:
HEKTARSKI PRIDELEK (t/ha)														
Krmne korenovke ipd.	18,2	15,4	14,8	15,0	14,8	18,1	18,4	17,8	24,5	15,9	17,3	15,3	10,4	68,2
Krmna pesa, koleraba, korenje	20,3	17,7	16,9	17,6	16,9	19,9	19,4	16,1	17,9	14,4	16,0	17,9	11,3	63,1
krmna pesa	24,9	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
podzemna koleraba	14,9	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
krmno korenje	14,0	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Druge krmne korenovke ipd.	16,4	13,3	13,4	13,5	13,6	17,1	18,0	18,6	27,9	16,9	18,1	14,5	10,1	69,5
<i>Druge krmne korenovke ipd., glavni posevki</i>	<i>27,8</i>	<i>:</i>	<i>44,2</i>	<i>45,1</i>	<i>45,0</i>	<i>44,4</i>	<i>44,5</i>	<i>44,6</i>	<i>44,5</i>	<i>45,5</i>	<i>43,9</i>	<i>42,8</i>	<i>43,7</i>	<i>102,3</i>
buče za krmo	27,8	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
<i>Druge krmne korenovke ipd., naknadni posevki</i>	<i>15,0</i>	<i>13,3</i>	<i>12,3</i>	<i>11,1</i>	<i>12,2</i>	<i>15,8</i>	<i>16,6</i>	<i>13,8</i>	<i>17,6</i>	<i>16,2</i>	<i>17,8</i>	<i>14,4</i>	<i>9,7</i>	<i>67,5</i>
krmni ohrovt, naknadni posevki	14,3	13,8	13,2	11,0	11,3	:	:	:	:	:	:	:	:	:
krmna repa, naknadni posevki	15,3	13,0	11,9	11,1	12,9	:	:	:	:	:	:	:	:	:
PRIDELEK (t)														
Krmne korenovke ipd.	23.852	21.235	20.032	19.025	17.639	16.635	16.411	17.294	22.384	14.630	21.109	12.314	8.387	68,1
Krmna pesa, koleraba, korenje	11.911	11.564	9.327	8.366	7.319	6.439	5.135	4.717	5.621	5.218	7.414	3.180	2.436	76,6
krmna pesa	7.963	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
podzemna koleraba	3.344	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
krmno korenje	604	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Druge krmne korenovke ipd.	11.941	9.671	10.705	10.659	10.320	10.196	11.276	12.577	16.763	9.412	13.695	9.134	5.951	65,2
<i>Druge krmne korenovke ipd., glavni posevki</i>	<i>2.310</i>	<i>:</i>	<i>1.281</i>	<i>2.524</i>	<i>1.412</i>	<i>1.199</i>	<i>1.378</i>	<i>4.638</i>	<i>10.231</i>	<i>546</i>	<i>351</i>	<i>171</i>	<i>306</i>	<i>178,9</i>
buče za krmo	2.310	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
<i>Druge krmne korenovke ipd., naknadni posevki</i>	<i>9.631</i>	<i>9.671</i>	<i>9.424</i>	<i>8.135</i>	<i>8.908</i>	<i>8.997</i>	<i>9.898</i>	<i>7.939</i>	<i>6.532</i>	<i>8.866</i>	<i>13.344</i>	<i>8.963</i>	<i>5.645</i>	<i>63,0</i>
krmni ohrovt, naknadni posevki	3.415	3.941	2.985	3.019	3.514	:	:	:	:	:	:	:	:	:
krmna repa, naknadni posevki	6.216	5.730	6.439	5.116	5.394	:	:	:	:	:	:	:	:	:

: ni podatka. Vir: SURS, preračuni KIS

2.6.5 Pridelava krme na trajnem travinju

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
POVRŠINA (ha)														
Travniki in pašniki, skupaj**	285.712	262.603	281.159	277.475	279.916	278.678	276.247	279.216	277.172	277.755	279.588	275.601	274.464	99,6
Enkratna raba	41.762	38.284	41.077	52.649	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Dva- ali trikratna raba	208.371	191.018	204.951	186.756	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
dvakratna raba	122.956	112.716	120.938	110.450	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
trikratna raba	85.415	78.302	84.013	76.306	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Štiri- ali večkratna raba	27.358	25.080	26.910	29.337	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Skupni pašniki	8.221	8.221	8.221	8.733	8.733	8.733	8.808	8.808	8.808	8.808	8.162	8.162	8.162	100,0
HEKTARSKI PRIDELEK (t/ha)*														
Travniki in pašniki, skupaj**	5,7	5,5	4,6	4,2	5,7	5,9	6,0	4,5	5,8	5,8	6,1	5,5	3,9	70,1
Enkratna raba	3,5	3,3	2,8	3,1	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Dva- ali trikratna raba	5,9	5,8	4,7	4,4	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
dvakratna raba	5,2	5,1	4,1	4,1	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
trikratna raba	7,0	6,7	5,5	4,9	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Štiri- ali večkratna raba	8,4	7,9	6,7	5,6	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Skupni pašniki	3,5	3,3	2,8	3,1	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
PRIDELEK (t)*														
Travniki in pašniki, skupaj**	1.638.819	1.451.932	1.283.162	1.174.446	1.589.103	1.633.585	1.661.714	1.247.770	1.613.181	1.620.189	1.714.683	1.522.872	1.063.347	69,8
Enkratna raba	144.354	126.515	114.805	163.224	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Dva- ali trikratna raba	1.236.938	1.099.110	964.151	819.740	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
dvakratna raba	641.617	572.903	498.258	448.113	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
trikratna raba	595.321	526.207	465.893	371.627	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Štiri- ali večkratna raba	228.707	198.800	181.105	164.279	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Skupni pašniki	28.820	27.507	23.101	27.203	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:

* Izraženo v senu.

** Vključeni skupni pašniki.

: ni podatka.

Vir: SURS

2.7 Sadje

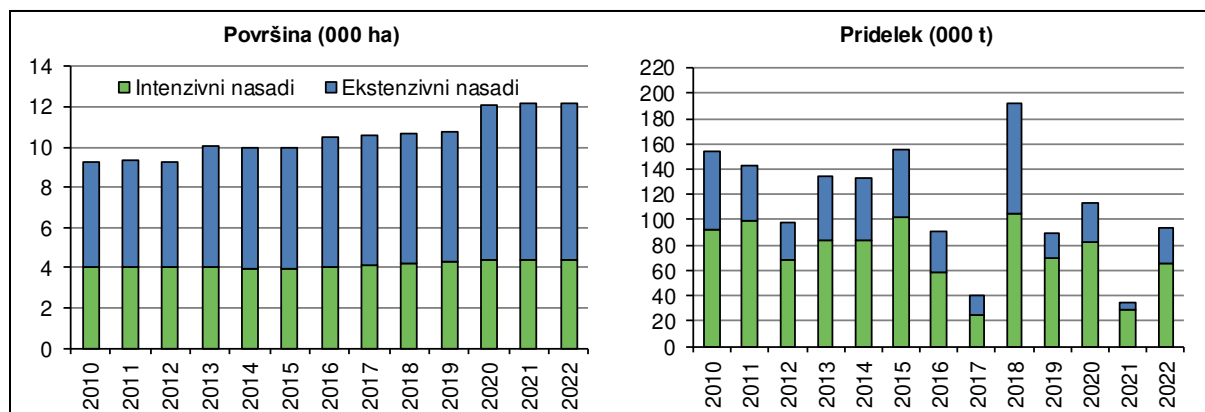
Sadje je v letih 2010–2021 v skupni vrednosti kmetijske proizvodnje prispevalo od 3,2 % do 8,5 % ter v vrednosti rastlinske proizvodnje od 5,9 % do 16,3 %. Leta 2022 je bil delež sadja zaradi pomembno večjega obsega med največjimi do zdaj in je obsegal 8,0 % skupne vrednosti oziroma 15,0 % vrednosti rastlinske pridelave.

Po podatkih popisa kmetijstva v letu 2020 se je s sadjarstvom ukvarjalo nekaj več kot 22 tisoč KMG, ki so obdelovala 12 tisoč ha nasadov. Intenzivne sadovnjake je obdelovalo nekaj več kot 3 tisoč, ekstenzivne pa približno 20 tisoč KMG. V primerjavi z letom 2010 se je število KMG z intenzivnimi sadovnjaki povečalo za 78 %, število KMG z ekstenzivnimi sadovnjaki pa za 2 %. V letu 2020 je bilo z intenzivnimi sadovnjaki zasajenih 4,3 tisoč hektarjev površin, kar je za 9 % več kot leta 2010. Ekstenzivni sadovnjaki so obsegali 7,7 tisoč hektarjev, kar je za 46 % več kot leta 2010. Povprečna površina intenzivnih sadovnjakov na KMG se je zaradi velikega povečanja KMG, pri ne tako izrazitem povečanju površin, zmanjšala za 39 % in znaša 1,31 ha na KMG (leta 2010: 2,15 ha/KMG).

Po podatkih popisa tržnega vrtnarstva, ki vključuje tudi popis pridelave jagod za prodajo, je v letu 2022 jagode v Sloveniji pridelovalo 312 KMG, in sicer na 121 ha, od tega je bilo 91 ha oziroma tri četrtine pridelave jagod v zaščiteneh prostorih. Večina pridelave tega jagodičja poteka v vzhodni Sloveniji (105 ha).

Površine ekstenzivnih kmečkih sadovnjakov, intenzivnih sadovnjakov in jagod (t. i. nasadi sadja), ki zavzemajo slabe 3 % kmetijske zemlje v uporabi, so leta 2022 obsegale približno 12,2 tisoč hektarjev in so bile v primerjavi z zadnjim petletnim obdobjem (2017–2021) večje za 8 %. V strukturi površin, namenjenih pridelavi sadja, prevladujejo ekstenzivni kmečki nasadi (leta 2022: 64 %), katerih površina se je v obdobju 2001–2009 postopno zmanjševala, po tem letu pa je opazno njeno povečevanje.

Slika 23: Površina in pridelek sadja; 2010–2022

Vir: SURS

V letu 2022 je skupna površina nasadov sadja ostala na ravni leta prej in je obsegala 12,2 tisoč ha. Površini intenzivnih in ekstenzivnih sadovnjakov sta ostali na ravni leta prej ter sta obsegali 4,4 tisoč in 7,8 tisoč ha, površina jagod pa se je povečala za 8 % in je obsegala 129 ha. Površine posameznih sadnih vrst v intenzivnih nasadih so se podobno kot v preteklih letih spremenile dvosmerno. V letu 2022 so se znova zmanjšali nasadi jablan (–3 %, za 66 ha), breskev in nektarin (–3 %, za 6 ha) ter znova tudi hrušk (–1 %, za 3 ha). Povečali pa so se nasadi drugih trajnih vrst, še najbolj orehov (+7 %, za 38 ha), češenj (+3 %, za 6 ha), sliv (+6 %, za 4 ha), marelic (+3 %, za 3 ha) ter višenj (+14 %, za 1 ha). Po površini so orehi od

leta 2017 druga sadna vrsta v intenzivnih nasadih v Sloveniji. V zadnjih letih se močno povečujejo tudi intenzivni nasadi drugih sadnih vrst, in sicer drugih lupinarjev, sredozemskih sadnih vrst in drugega jagodičja. V letu 2022 so se ti nasadi povečali za 7 % oziroma za 53 ha.

Letina sadja 2022 je bila v intenzivnih in v ekstenzivnih nasadih po izjemno skromni letini 2021 dobra in je ostala na ravni povprečja zadnjega zelo spremenljivega petletnega obdobja (2017–2021). V letu 2022 so vse sadne vrste v primerjavi z zelo skromnim letom prej dobro obrodile. Skupna pridelava sadja je bila v letu 2022 za 172 % večja kot v letu prej in na ravni povprečja obdobja 2017–2021, vendar je še vedno za tretjino zaostajala za povprečjem v letih 2011–2015 (zadnje obdobje brez večjih vremenskih ujm). Leta 2022 so v intenzivnih sadovnjakih obrali okoli 65 tisoč ton sadja (+124 %), v ekstenzivnih nasadih pa so pridelali približno 29 tisoč ton sadja (+429 %) različnih sadnih vrst. Prav tako so se zaradi boljše letine povečali skupni pridelki večine drugih sadnih vrst.

Preglednica 12: Pridetek sadja; 2021 in 2022

Pridelek (t)	Vsi nasadi			Intenzivni nasadi			Ekstenzivni nasadi		
	2021	2022	Indeks 2022/21	2021	2022	Indeks 2022/21	2021	2022	Indeks 2022/21
Sadje, skupaj	34.413	93.448	271,5	29.011	64.882	223,6	5.402	28.566	528,8
Jabolka	26.206	65.759	250,9	23.011	48.838	212,2	3.195	16.921	529,6
Hruške	1.819	7.087	389,6	1.167	3.327	285,1	652	3.760	576,7
Breskve in nektarine	460	2.432	528,7	325	1.952	600,6	135	480	355,6
Drugo sadje	5.928	18.170	306,5	4.508	10.765	238,8	1.420	7.405	521,5

Vir: SURS

Letina jabolk, ki so najpomembnejša sadna vrsta pri nas, je bila v intenzivnih nasadih s 24,1 t/ha za 119 % večja kot v letu prej in za približno desetino nad povprečjem obdobja 2017–2021. Pridetek jabolk se je v intenzivnih nasadih glede na zelo neugodno leto 2021 povečal za 112 %, vendar je še vedno za približno tretjino zaostajal za ugodnimi leti (npr. v obdobju 2011–2015).

Prodaja sadja po evidentiranih tržnih poteh (odkup in tržnice) se je leta 2022 povečala (+9 %) in je znašala približno 24,5 tisoč ton. Če domnevamo, da se prek zabeleženega odkupa in prodaje na tržnicah trži le sadje iz intenzivnih nasadov, je evidentirana prodaja v letu 2022 zajela 38 % pridelanega sadja, kar je nekoliko manj kot v povprečju zadnjih petih let (42 %).

Preglednica 13: Izvoz in uvoz svežega sadja; 2018–2022

	Izvoz (t)					Uvoz (t)				
	2018	2019	2020	2021	2022*	2018	2019	2020	2021	2022*
Sveže sadje**, od tega:	89.125	112.404	134.477	126.011	121.992	212.030	224.355	250.321	240.518	242.639
– jabolka	22.822	27.335	21.847	15.726	11.338	31.612	24.733	25.129	21.533	24.991
– hruške	985	682	300	542	429	5.496	4.852	4.401	4.320	4.985
– breskve	885	1.109	649	621	640	9.458	11.768	8.622	9.117	7.797
– pomaranče	5.597	7.544	7.868	8.864	4.275	20.250	20.349	21.147	21.486	18.784
– mandarine	2.786	3.292	5.207	5.950	3.957	15.769	16.242	16.722	18.218	15.246
– limone	4.094	5.029	5.421	3.013	1.797	13.109	13.611	14.659	10.711	10.321
– banane	41.877	56.880	77.829	76.713	88.167	78.772	91.759	116.920	114.569	122.650

* Začasni podatki.

** Zunanja trgovina skupin CT 0801–0810, brez suhih banan, suhih fig, suhega grozdja ter lubenic in melon (v dejanski masi).

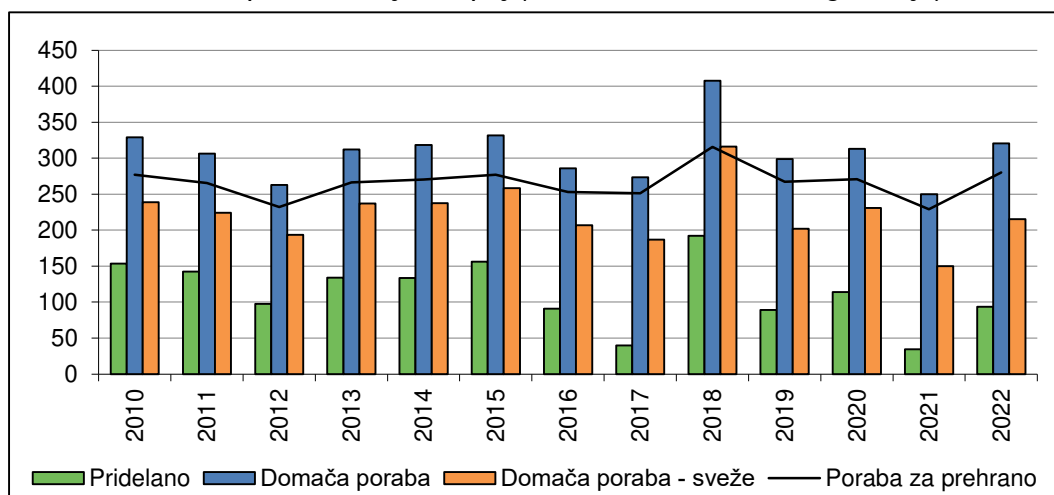
Vir: SURS, preračuni KIS

V strukturi zunanje trgovine s sadjem v povprečju zadnjih petih let citrusi, banane in drugo južno sadje zavzemajo 73 %, njihov delež v strukturi pa se povečuje. Med kontinentalnimi vrstami sadja so v uvozu in izvozu najpomembnejša jabolka, ki so v strukturi zunanje trgovine zavzemala le približno desetino, kar je najmanj do sedaj.

V obdobju 2018–2022 je zunanja trgovina s svežim sadjem⁵ obsegala od 300 do 385 tisoč ton oziroma vrednostno od 253 do 343 milijonov EUR na leto. Leta 2022 je bilo v zunanjetrgovinski menjavi prodanega vrednostno več sadja kot leto prej, količinsko pa manj. V primerjavi z letom 2021 se je zunanjetrgovinska menjava s svežim sadjem količinsko zmanjšala za manj kot odstotek, vrednostno pa povečala za 14 %. Na zunanjo trgovino s svežim sadje je pomembno vplivala trgovina z bananami, ki se je v letu 2022 količinsko povečala za 10 %, in trgovina s citrusi, ki pa se je količinsko zmanjšala za 24 %. Uvoz svežega sadja je po začasnih podatkih leta 2022 obsegal približno 243 tisoč ton in se je povečal za 1 %, od tega je bil uvoz jabolk kot najpomembnejše kontinentalne sadne vrste v Sloveniji večji za 16 %. Izvoz sadja se je v letu 2022 zmanjšal in je bil s 122 tisoč tonami za 3 % manjši kot leto prej, pri tem pa se je izvoz jabolk zmanjšal že tretje leto zapored (–28 %) in je bil najmanjši po letu 1995. Zunanjetrgovinska bilanca z jabolki se je zaradi večjega uvoza in izrazito manjšega izvoza poslabšala in bila že tretje leto zapored negativna.

Leta 2022 je bilo v sveži in predelani obliki (vključno s sokovi) porabljenih 320 tisoč ton sadja, kar je za 28 % več kot v letu prej in za 4 % nad povprečjem zadnjega petletnega obdobja. Uvoz sadja je obsegal 377 tisoč ton, od tega je bilo 65 % sadja svežega. Tako skupni uvoz sadja kot uvoz svežega sadja sta se v primerjavi z letom 2021 povečala za manj kot odstotek. Izvoz sadja je v letu 2022 obsegal 150 tisoč ton (81 % od tega je svežega sadja), kar je za 6 % manj glede na leto 2021 in za 11 % nad povprečjem obdobja 2017–2021.

Slika 24: Pridelava in poraba sadja skupaj (000 t; ekvivalent svežega sadja); 2010–2022

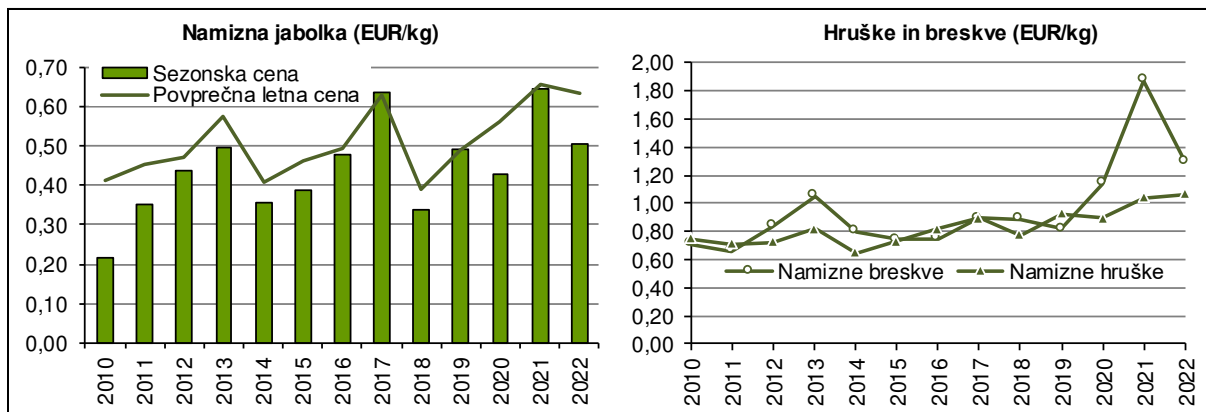
Vir: SURS, KIS

Tako kot pri zelenjavi so tudi pri sadju opazna precejšnja medletna nihanja stopenj samooskrbe in porabe, ki so predvsem posledica bolj ali manj obilnih letin. V letu 2022 je bila stopnja samooskrbe s sadjem (sveže in predelano) 29-odstotna, kar je za 15 odstotnih točk več kot v letu prej, prav tako je bila stopnja samooskrbe s svežim sadjem s 43 % za 20 odstotnih točk višja od predhodnega leta. Leta 2022 je prebivalec Slovenije porabil 133 kg sadja v vseh oblikah oziroma je pojedel 78 kg sadja svežega.

⁵ Zunanja trgovina skupin CT 0801–0810, brez suhih banan, suhih fig, suhega grozdja ter lubenic in melon (v dejanski masi).

V Sloveniji je bila v letu 2022 povprečna letna odkupna cena namiznih jabolk s 0,63 EUR/kg za 3 % nižja od odkupne cene v letu prej, vendar med višjimi po letu 2010. Še bolj se je cena namiznih jabolk znižala jeseni, ko je bila sezonska cena namiznih jabolk (september–november) z 0,51 EUR/kg za 22 % nižja kot v enakem obdobju leta 2021.

Slika 25: Odkupne cene namiznega sadja; 2010–2022

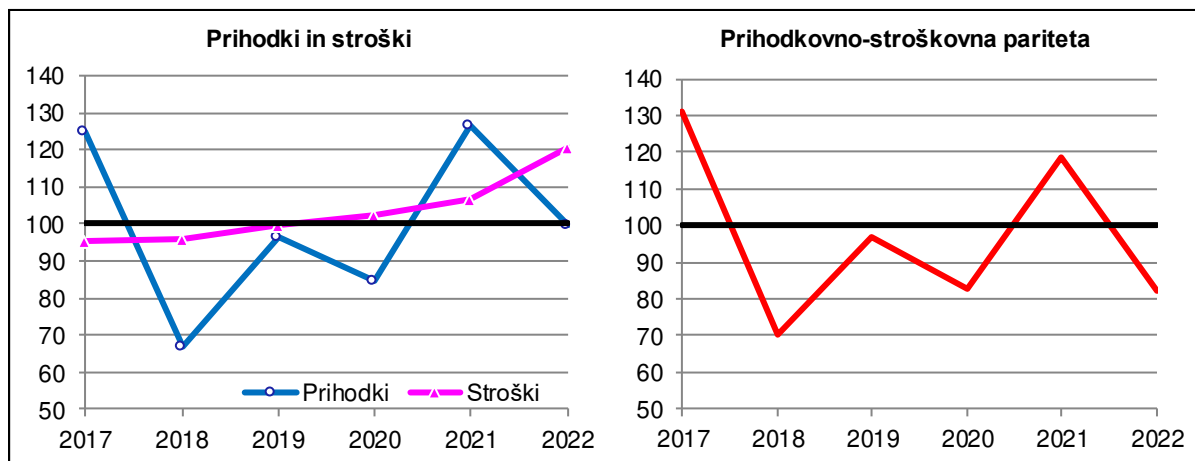

Vir: SURS, preračuni KIS

Tudi povprečne letne odkupne cene drugih sadnih vrst so se večinoma znižale. Od pomembnejših sadnih vrst so se znižale povprečne odkupne cene jabolk za predelavo (–10 %), namiznih breskev in nektarin (–31 %), češenj (–22 %), marelic (–22 %) in sliv (–16 %), višje pa so bile cene namiznih hrušk (+2 %) in jagod (+6 %).

Na podlagi ukrepov kmetijske politike iz programskega obdobja 2014–2020 so lahko pridelovalci sadja tudi še v letu 2022 na podlagi plačilnih pravic iz sheme neposrednih plačil pridobili osnovno plačilo in plačilo za zeleno komponento. Od leta 2006 so tudi sadjarji upravičeni do regresiranja zavarovanja, ki je bilo leta 2022 55-odstotno, uveljavljajo pa lahko tudi pravico do vračila dela trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu, ki znaša 70 %.

Slika 26: Osnovni ekonomski kazalniki pri pridelavi jabolk (indeks; povprečje 2017–2021 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

Ocene na podlagi letine in modelnih kalkulacij kažejo, da so se ekonomske razmere pri pridelavi sadja, kljub boljši letini, zaradi nižjih odkupnih cen in pomembno višjih stroškov pridelave v letu 2022 večinoma poslabšale. Odkupne cene namiznih jabolk, pridelanih v letu

2022, so bile v času spravila nižje za 22 %, odkupne cene namiznih hrušk za 9 %, za 31 % so bile nižje tudi odkupne cene namiznih breskev, katerih ponudbe v letu 2021 skoraj ni bilo.

Povprečni stroški pridelave navedenih vrst sadja so se pri enakem upoštevanem pridelku v obeh letih po ocenah na podlagi modelnih izračunov v primerjavi z letino 2021 zvišali za 13 % pri jabolkih, za 12 % pri hruškah in za 10 % pri breskvah.

V letu 2022 so se po modelnih ocenah zvišale vse pomembnejše skupine stroškov. Na stroške pridelave sadja so leta 2022 pomembno vplivali višji stroški najetih storitev, ki vključujejo predvsem najeto delo pri obiranju (višji za 5 %), zaradi višjih cen goriva so bili pomembno višji tudi stroški domačih strojnih storitev (višji za 15 %). Višji so bili stroški naprave nasadov (med 15 % in 25 %), povišali pa so se tudi stroški zavarovanja pridelka (med 15 % in 27 %), sredstev za varstvo rastlin (med 8 % in 14 %) in stroški gnojil (višji med 80 % in 100 %), ki pa imajo v strukturi stroškov le približno odstoten delež. V kalkulirani stroški domačega dela, ki imajo pri trajnih nasadih pomemben delež in so v modelnih kalkulacijah obračunani na podlagi povprečne plače v Sloveniji, so se zaradi rasti plač povišali za približno 4 %.

Cenovno-stroškovna pariteta, ki odraža razmerje med spremembami odkupnih cen in subvencij ter spremembami cen inputov, je v zadnjih letih v sadjarstvu zelo spremenljiva.

Ekonomski rezultati pri pridelavi jabolk, hrušk in breskev so se leta 2022, tudi ob upoštevanju boljše letine, zaradi pomembno nižjih odkupnih cen in velikega zvišanja stroškov pridelave, v primerjavi s prejšnjim letom poslabšali in so pri jabolkih in hruškah pod ravnijo, pri breskvah pa na ravni povprečja zadnjega petletnega obdobja (2017–2021).

2.7.1 Pridelava sadja

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
POVRŠINA, skupaj (ha)	9.293	9.342	9.303	10.055	9.972	10.011	10.461	10.573	10.678	10.764	12.130	12.156	12.197	100,3
PRIDELEK (t)														
Skupaj	153.668	142.355	97.587	133.865	133.493	156.114	90.955	39.721	192.385	89.023	113.807	34.413	93.448	271,5
Jabolka	117.569	105.355	74.263	92.449	99.909	115.091	59.566	20.019	142.015	64.232	86.155	26.206	65.759	250,9
Hruške	10.889	11.425	6.509	11.138	10.208	11.068	8.280	3.623	15.897	5.317	8.013	1.819	7.087	389,6
Breskve in nektarine	7.962	8.603	6.203	6.998	5.459	6.938	5.556	2.996	5.982	4.779	2.435	460	2.432	528,7
Marelice	482	687	681	435	673	1.313	961	1.092	416	1.416	575	86	1.093	1.270,9
Češnje	2.958	4.235	2.786	5.390	5.264	5.580	4.080	2.776	6.576	2.844	3.659	482	3.576	741,9
Višnje	337	387	236	539	541	498	337	142	636	377	154	25	179	716,0
Češplje in slive	6.878	4.921	2.190	8.835	4.010	4.133	3.267	1.771	8.108	2.338	4.080	772	3.882	502,8
Orehi	2.952	2.911	1.644	4.013	3.676	4.985	2.626	1.725	4.665	1.858	2.048	894	2.652	296,6
Drugo sadje, brez jagodičja	1.722	1.661	1.330	1.627	1.863	3.755	3.708	3.062	4.632	2.783	3.119	801	2.870	358,3
Jagode	1.790	1.993	1.505	2.144	1.597	1.987	1.845	1.686	2.006	1.940	2.021	1.543	2.309	149,6
Drugo jagodičje, brez jagod	129	177	240	297	292	766	729	829	1.452	1.139	1.548	1.325	1.609	121,4

Vir: SURS, preračuni KIS

2.7.2 Pridelava sadja v ekstenzivnih nasadih

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
POVRŠINA (ha)	5.290	5.291	5.290	6.032	6.031	6.049	6.432	6.450	6.467	6.493	7.784	7.790	7.791	100,0
PRIDELEK (t)														
Ekstenzivni nasadi skupaj	60.819	43.067	29.389	50.391	49.385	53.920	32.374	14.956	86.960	19.973	31.388	5.402	28.566	528,8
Jabolka	40.278	24.032	18.922	22.875	28.875	31.236	16.827	6.414	55.428	9.960	20.031	3.195	16.921	529,6
Hruške	7.116	6.831	4.099	8.448	6.676	7.346	5.105	2.456	11.402	2.377	4.216	652	3.760	576,7
Breskve in nektarine	1.036	970	656	1.425	1.286	1.384	862	539	1.525	991	419	135	480	355,6
Marelice	242	317	287	290	385	526	423	332	291	497	96	22	184	836,4
Češnje	2.315	3.137	1.826	4.504	4.284	4.136	3.133	1.581	5.364	2.161	1.693	307	1.879	612,1
Višnje	258	309	171	492	476	457	298	132	568	309	87	13	92	707,7
Češplje in slive	6.559	4.559	2.005	8.492	3.633	3.812	2.937	1.563	7.530	1.922	3.461	618	3.433	555,5
Orehi	2.640	2.516	1.206	3.372	3.194	4.200	2.069	1.380	3.922	1.282	1.052	304	1.389	456,9
Drugo sadje, brez jagodičja	375	396	217	493	576	823	720	559	930	474	333	156	428	274,4

Vir: SURS, preračuni KIS

2.7.3 Pridelava sadja v intenzivnih nasadih

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
POVRŠINA (ha)	4.003	4.051	4.013	4.023	3.942	3.964	4.031	4.124	4.212	4.272	4.347	4.367	4.407	100,9
Jabolka	2.765	2.734	2.702	2.643	2.545	2.465	2.416	2.355	2.328	2.267	2.164	2.093	2.027	96,8
Hruške	209	207	213	216	207	199	198	203	210	212	220	227	224	98,7
Breskve in nektarine	442	468	408	393	358	317	300	282	263	251	245	237	231	97,5
Marelice	34	37	39	44	51	61	68	75	79	82	85	87	90	103,4
Češnje	114	124	136	148	158	166	176	186	195	203	214	213	219	102,8
Višnje	14	14	15	8	8	8	8	7	7	8	8	7	8	114,3
Češplje in slive	29	30	31	34	34	36	40	44	48	51	59	63	67	106,3
Orehi	115	142	171	180	195	234	273	339	378	435	483	521	559	107,3
Drugo sadje, brez jagodičja	143	154	167	185	196	230	267	294	329	374	418	459	491	107,0
Jagode	102	99	80	106	87	107	111	108	117	112	121	119	129	108,4
Drugo jagodičje, brez jagod	36	42	51	66	103	141	174	231	258	277	330	341	362	106,2
HEKTARSKI PRIDELEK (t/ha)	23,2	24,5	17,0	20,7	21,3	25,8	14,5	6,0	25,0	16,2	19,0	6,6	14,7	221,6
Jabolka	28,0	29,7	20,5	26,3	27,9	34,0	17,7	5,8	37,2	23,9	30,6	11,0	24,1	219,1
Hruške	18,1	22,2	11,3	12,5	17,1	18,7	16,0	5,7	21,4	13,9	17,3	5,1	14,9	288,9
Breskve in nektarine	15,7	16,3	13,6	14,2	11,7	17,5	15,6	8,7	16,9	15,1	8,2	1,4	8,5	616,2
Marelice	7,1	10,0	10,1	3,3	5,6	12,9	7,9	10,1	1,6	11,2	5,6	0,7	10,1	1.373,0
Češnje	5,6	8,9	7,1	6,0	6,2	8,7	5,4	6,4	6,2	3,4	9,2	0,8	7,7	943,1
Višnje	5,6	5,6	4,3	5,9	8,7	5,5	5,2	1,4	9,7	8,5	8,4	1,7	10,9	634,4
Češplje in slive	11,0	12,1	6,0	10,1	11,0	8,9	8,3	4,7	12,0	8,2	10,5	2,4	6,7	274,2
Orehi	2,7	2,8	2,6	3,6	2,5	3,4	2,0	1,0	2,0	1,3	2,1	1,1	2,3	199,5
Drugo sadje, brez jagodičja	9,4	8,2	6,7	6,1	6,6	12,7	11,2	8,5	11,3	6,2	6,7	1,4	5,0	353,9
Jagode	17,5	20,1	18,8	20,2	18,4	18,6	16,6	15,6	17,1	17,3	16,7	13,0	17,9	138,0
Drugo jagodičje, brez jagod	3,6	4,2	4,7	4,5	2,8	5,4	4,2	3,6	5,6	4,1	4,7	3,9	4,4	114,4
PRIDELEK (t)	92.849	99.288	68.198	83.474	84.108	102.194	58.581	24.765	105.425	69.050	82.419	29.011	64.882	223,6
Jabolka	77.291	81.323	55.341	69.574	71.034	83.855	42.739	13.605	86.587	54.272	66.124	23.011	48.838	212,2
Hruške	3.773	4.594	2.410	2.690	3.532	3.722	3.175	1.167	4.495	2.940	3.797	1.167	3.327	285,1
Breskve in nektarine	6.926	7.633	5.547	5.573	4.173	5.554	4.694	2.457	4.457	3.788	2.016	325	1.952	600,6
Marelice	240	370	394	145	288	787	538	760	125	919	479	64	909	1.420,3
Češnje	643	1.098	960	886	980	1.444	947	1.195	1.212	683	1.966	175	1.697	969,7
Višnje	79	78	65	47	65	41	39	10	68	68	67	12	87	725,0
Češplje in slive	319	362	185	343	377	321	330	208	578	416	619	154	449	291,6
Orehi	312	395	438	641	482	785	557	345	743	576	996	590	1.263	214,1
Drugo sadje, brez jagodičja	1.347	1.265	1.113	1.134	1.287	2.932	2.988	2.503	3.702	2.309	2.786	645	2.442	378,6
Jagode	1.790	1.993	1.505	2.144	1.597	1.987	1.845	1.686	2.006	1.940	2.021	1.543	2.309	149,6
Drugo jagodičje, brez jagod	129	177	240	297	292	766	729	829	1.452	1.139	1.548	1.325	1.609	121,4

Vir: SURS, preračuni KIS

2.7.4 Evidentirana prodaja sadja (t)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
ODKUP IN TRŽNICE, SKUPAJ														
Sveže sadje	33.031	40.207	26.228	24.186	26.295	30.719	24.863	9.728	21.494	26.311	27.481	22.557	24.542	108,8
Jabolka, namizna	20.664	24.475	18.936	13.834	20.141	21.856	17.269	6.025	11.876	17.425	20.327	16.682	17.314	103,8
Jabolka za predelavo	8.002	11.416	4.527	8.105	3.990	6.576	5.247	1.884	7.033	6.985	5.260	4.294	4.452	103,7
Hruške, namizne	933	494	331	226	329	630	431	521	551	447	481	348	686	196,9
Breskve in nektarine, namizne	344	240	195	205	204	225	230	169	199	268	127	71	318	449,7
Marelice	86	47	33	z	27	32	z	45	41	41	37	31	46	149,4
Češnjje	81	80	47	42	98	156	134	148	121	96	152	76	184	241,4
Češplje in slive, sveže	87	56	58	48	52	41	41	36	52	37	37	30	52	175,4
Kaki	12	18	8	24	14	94	46	z	z	z	z	20	79	390,1
Drugo sadje, brez jagodičja	135	159	155	125	215	178	238	217	228	214	233	208	263	126,7
Jagode	281	236	156	132	186	164	339	287	335	417	378	594	550	92,5
Drugo jagodičje, brez jagod	37	31	23	24	24	18	19	24	36	53	72	101	126	124,1
ODKUP														
Sveže sadje	31.766	39.271	25.394	23.357	25.573	29.965	24.004	8.904	20.720	25.563	26.569	21.687	23.612	108,9
Jabolka, namizna	20.119	24.094	18.525	13.435	19.904	21.612	17.006	5.801	11.673	17.222	20.054	16.399	17.022	103,8
Jabolka za predelavo	8.002	11.416	4.527	8.105	3.990	6.576	5.247	1.884	7.033	6.985	5.260	4.294	4.452	103,7
Hruške, namizne	815	408	267	145	258	534	316	417	464	368	357	221	557	252,2
Breskve in nektarine, namizne	213	147	118	126	141	157	165	103	131	198	61	25	250	1.009,9
Marelice	2	4	3	z	1	6	z	7	–	6	1	1	8	577,2
Češnjje	8	18	13	15	34	98	68	80	55	36	79	18	110	603,2
Češplje in slive, sveže	27	26	21	26	26	13	16	12	26	13	10	5	27	534,6
Kaki	12	18	8	24	14	94	46	z	z	z	z	z	z	
Drugo sadje, brez jagodičja	20	24	53	14	86	37	50	19	37	36	25	13	66	505,7
Jagode	178	160	98	78	103	85	255	201	257	334	291	506	461	91,2
Drugo jagodičje, brez jagod	1	1	1	1	2	2	2	7	21	39	55	84	107	128,2

z – zaupno, – ni pojava.

Vir: SURS

2.7.5 Izvoz in uvoz svežega sadja

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	Indeks 2022/21
IZVOZ (t)														
Sveže sadje**, od tega:	86.045	95.691	59.006	65.018	94.681	128.122	92.184	98.190	89.125	112.404	134.477	126.011	121.992	96,8
Pečkarji, od tega:	36.269	40.985	33.433	35.596	44.477	63.251	31.729	24.584	23.807	28.016	22.147	16.268	11.767	72,3
jabolka	33.912	39.457	32.115	34.851	43.035	62.051	30.935	23.154	22.822	27.335	21.847	15.726	11.338	72,1
hruške	2.357	1.528	1.318	745	1.443	1.200	794	1.431	985	682	300	542	429	79,1
Koščičarji, od tega:	2.336	1.754	2.510	2.270	1.296	2.029	2.813	3.411	2.562	3.744	3.619	3.961	2.893	73,0
breskve	1.789	1.475	1.900	905	959	1.309	1.527	1.590	885	1.109	649	621	640	103,1
Jagodičje, od tega:	253	265	93	133	180	245	140	343	138	154	305	159	987	619,1
jagode	236	241	86	126	174	205	134	102	95	105	230	120	932	779,7
Lupinasto sadje	89	85	67	86	269	295	353	419	422	666	537	587	454	77,3
Citrusi, od tega:	13.937	10.950	7.055	6.222	12.607	12.597	14.223	14.013	13.682	17.296	20.153	21.803	10.777	49,4
pomaranče	3.865	1.988	1.857	1.566	4.025	4.080	4.054	5.254	5.597	7.544	7.868	8.864	4.275	48,2
mandarine	4.665	4.736	3.501	2.847	4.979	4.242	3.863	2.875	2.786	3.292	5.207	5.950	3.957	66,5
limone	1.221	821	1.434	1.494	1.786	2.445	4.112	4.758	4.094	5.029	5.421	3.013	1.797	59,6
Drugo južno sadje, od tega:	27.809	37.890	12.746	18.199	32.939	46.805	39.734	53.371	45.306	59.676	79.410	80.480	92.874	115,4
banane	26.871	36.894	12.172	17.598	31.393	44.901	37.906	50.043	41.877	56.880	77.829	76.713	88.167	114,9
ananas	790	468	428	472	487	257	401	1.404	1.610	1.398	746	1.619	781	48,2
UVOZ (t)														
Sveže sadje**, od tega:	170.846	176.923	154.641	167.720	198.055	229.891	207.436	244.542	212.030	224.355	250.321	240.518	242.639	100,9
Pečkarji, od tega:	25.668	24.655	32.295	34.956	49.267	64.232	35.018	57.924	37.108	29.585	29.530	25.852	29.976	116,0
jabolka	20.129	18.862	26.906	30.480	44.032	58.914	29.163	51.873	31.612	24.733	25.129	21.533	24.991	116,1
hruške	5.539	5.793	5.389	4.476	5.235	5.318	5.855	6.051	5.496	4.852	4.401	4.320	4.985	115,4
Koščičarji, od tega:	14.823	13.154	15.059	14.954	15.350	16.237	17.259	20.881	15.716	19.450	15.192	16.454	14.047	85,4
breskve	11.261	10.557	11.398	10.625	11.732	12.109	12.300	13.878	9.458	11.768	8.622	9.117	7.797	85,5
Jagodičje, od tega:	1.966	2.100	2.304	2.313	2.623	1.956	2.405	2.981	2.970	3.913	3.493	3.981	4.058	101,9
jagode	1.804	1.949	2.138	2.113	2.335	1.721	2.072	2.229	2.210	2.717	2.446	2.669	2.729	102,2
Lupinasto sadje	1.932	1.943	1.883	2.250	2.735	2.966	3.227	3.668	4.109	4.529	4.308	4.486	4.241	94,5
Citrusi, od tega:	52.242	49.871	46.204	49.019	51.372	52.716	55.065	54.291	52.274	53.616	56.398	53.383	46.634	87,4
pomaranče	20.119	18.664	16.192	19.764	20.650	20.057	19.721	20.961	20.250	20.349	21.147	21.486	18.784	87,4
mandarine	19.797	17.968	18.107	15.971	17.905	17.973	19.357	15.707	15.769	16.242	16.722	18.218	15.246	83,7
limone	7.512	8.035	7.935	8.843	9.263	11.097	12.674	14.226	13.109	13.611	14.659	10.711	10.321	96,4
Drugo južno sadje, od tega:	58.724	72.364	45.484	53.319	65.465	79.889	81.519	92.992	88.898	102.216	125.210	126.153	134.112	106,3
banane	53.940	67.456	39.464	46.734	58.072	72.146	73.483	82.660	78.772	91.759	116.920	114.569	122.650	107,1
ananas	3.711	3.584	3.262	3.009	2.995	2.509	2.730	4.314	4.655	4.507	2.939	4.291	3.188	74,3

* Začasni podatki.

** Zunanja trgovina skupin CT 0801–0810, brez suhih banan, suhih fig, suhega grozdja ter lubenic in melon (v dejanski masi).

Vir: SURS, preračuni KIS

2.7.6 Bilanca proizvodnje in porabe sadja (ekvivalent svežega sadja, 000 t)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	Indeks 2022/21
SADJE, SKUPAJ														
Pridelano	153,7	142,4	97,6	133,9	133,5	156,1	91,0	39,7	192,4	89,0	113,8	34,4	93,4	271,5
Uvoz	279,0	274,8	240,1	259,3	295,8	325,3	304,5	349,4	324,1	344,6	356,3	374,8	377,1	100,6
od tega sveže	171,3	177,4	155,1	168,3	198,7	230,6	208,2	245,5	213,1	225,6	251,5	241,7	243,8	100,9
Izvoz	103,5	110,9	75,0	81,1	111,0	149,6	109,6	115,7	108,9	134,9	157,1	159,5	150,1	94,1
od tega sveže	86,1	95,7	59,0	65,0	94,7	128,2	92,3	98,3	89,3	112,6	134,7	126,2	122,1	96,8
Domača poraba	329,1	306,3	262,7	312,1	318,3	331,8	285,8	273,4	407,7	298,8	313,0	249,7	320,4	128,3
– izgube	35,7	31,5	24,2	31,7	36,7	42,4	26,5	18,9	68,5	24,6	32,7	15,9	31,2	196,1
– industrijski nameni	16,4	9,4	6,2	13,9	11,4	12,5	6,1	3,2	23,5	7,0	9,4	4,7	9,2	193,3
– poraba za prehrano	277,1	265,4	232,3	266,4	270,2	276,9	253,3	251,3	315,6	267,1	270,9	229,1	280,1	122,3
Poraba na prebivalca (kg)	135,2	129,3	113,0	129,4	131,1	134,2	122,7	121,6	152,5	127,9	129,0	108,7	132,8	122,2
Stopnja samooskrbe (%)	46,7	46,5	37,2	42,9	41,9	47,0	31,8	14,5	47,2	29,8	36,4	13,8	29,2	
SADJE, SVEŽE														
Poraba na prebivalca (kg)	73,0	74,1	68,3	74,9	79,3	83,9	71,6	71,7	88,3	75,0	83,3	58,6	77,7	132,6
Stopnja samooskrbe (%)	64,3	63,5	50,4	56,5	56,2	60,4	44,0	21,3	60,8	44,1	49,3	23,0	43,4	

* Začasni podatki.

Vir: SURS, KIS

2.7.7 Odkupne cene sadja

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
EUR/kg														
Jabolka, namizna	0,41	0,45	0,47	0,58	0,41	0,46	0,49	0,63	0,39	0,49	0,56	0,66	0,63	96,5
<i>Sezonska cena jabolka*</i>	<i>0,40</i>	<i>0,35</i>	<i>0,44</i>	<i>0,50</i>	<i>0,36</i>	<i>0,39</i>	<i>0,48</i>	<i>0,64</i>	<i>0,34</i>	<i>0,49</i>	<i>0,43</i>	<i>0,65</i>	<i>0,51</i>	<i>78,3</i>
Jabolka za predelavo	0,11	0,12	0,15	0,12	0,10	0,12	0,11	0,19	0,07	0,10	0,14	0,19	0,17	90,4
Hruške, namizne	0,75	0,71	0,72	0,82	0,65	0,73	0,82	0,90	0,78	0,92	0,89	1,04	1,06	102,5
Breskve, namizne	0,71	0,66	0,83	1,05	0,80	0,74	0,75	0,89	0,89	0,82	1,14	z	1,30	
Marellice	1,41	1,37	1,62	z	2,02	1,42	z	1,44	–	1,77	2,28	3,23	2,51	77,8
Češnjje	3,37	2,66	3,55	3,84	2,97	2,53	2,98	2,68	2,91	3,00	2,69	3,98	3,09	77,8
Češplje in slive, sveže	0,71	0,77	1,42	0,76	0,66	0,98	0,94	0,80	0,85	0,78	0,85	1,21	1,02	84,3
Jaagode	2,40	1,96	2,68	2,95	2,44	3,39	2,72	3,88	3,51	3,77	4,55	4,53	4,80	106,0
Kaki	1,06	1,09	1,51	1,16	1,35	0,92	1,10	z	z	z	z	1,66	1,28	77,2

* Tehtano povprečje odkupnih cen v septembru, oktobru in novembru.

z – zaupno, – ni pojava.

Vir: SURS, preračuni KIS

2.8 Oljke in oljčno olje

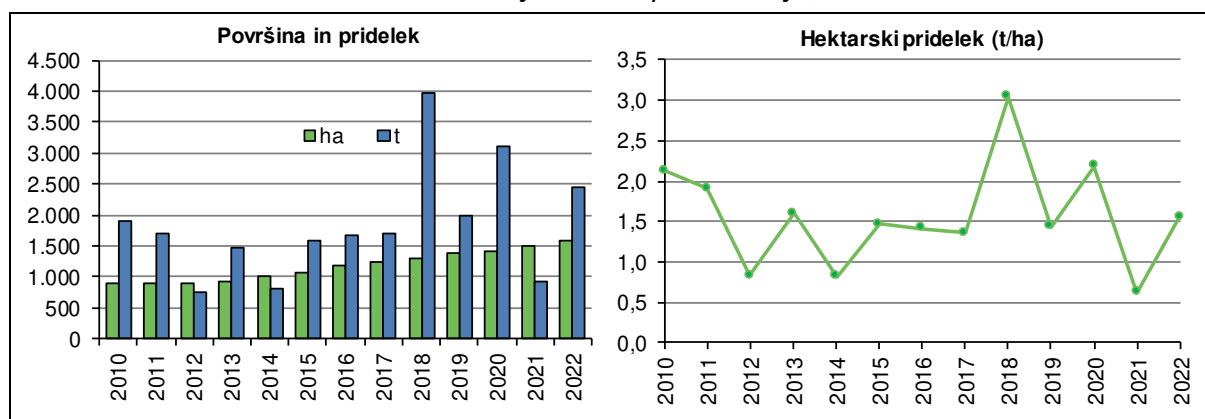
Od leta 2010 je oljčno olje k skupni vrednosti kmetijske proizvodnje prispevalo med 0,2 % in 0,7 %, k vrednosti rastlinske pridelave pa med 0,3 % in 1,2 %.

Delež oljčnikov v kmetijski zemlji v uporabi se je v letih 2010–2022 povečal z 0,18 % na 0,33 %, obseg oljčnih nasadov pa se je v tem obdobju povečal z 892 ha na 1.571 ha.

V Sloveniji so po podatkih kmetijskega popisa v letu 2020 oljčniki prisotni na 2.406 KMG in obsegajo 1.358 ha. Od leta 2010 se je število gospodarstev z oljčniki povečalo za 41 %, površina oljčnikov pa za več kot polovico (+52 %). KMG z oljkami v povprečju obdelujejo 0,56 ha oljčnika, kar je za 8 % več kot po podatkih kmetijskega popisa v letu 2010.

Skupni pridelek oljk zaradi spremenljivih vremenskih razmer med leti zelo niha, površina oljčnikov pa raste. Po statističnih podatkih so oljčniki glede na leto 2021 obsegali 1.571 ha (+6 %), pridelanih pa je bilo 2.444 ton oljk (+167 %), kar je pomembno več kot v podpovprečnem letu prej. Hektarski pridelek oljk je bil z 1,56 t/ha za 153 % večji od zelo slabe predhodne letine, vendar še vedno za desetno pod povprečjem zadnjega petletnega obdobja (2017–2021).

Slika 27: Površina oljčnikov in pridelek oljk; 2010–2022

Vir: SURS

Na podlagi Zakona o kmetijstvu⁶ in Pravilnika o registru kmetijskih gospodarstev⁷ se v registru kmetijskih gospodarstev (v nadaljevanju: RKG) vodijo tudi podatki o pridelku oljk in oljčnega olja za KMG, ki imajo najmanj 0,1 ha oljčnikov. Ne glede na zakonske zahteve v RKG niso vpisani vsi oljčniki, tudi pridelka oljk in oljčnega olja ne prijavljajo vsi. V RKG je bilo v letu 2022 vpisanih 3.398 KMG (+3 %), od tega je pridelek prijavilo 46 % oziroma 1.563 KMG, kar je za 40 % več kot v letu 2021. Prijavljena površina oljčnikov in prijavljeni pridelek oljk za predelavo ter pridelek oljčnega olja vključuje podatke le tistih KMG, ki so pridelek oljk in oljčnega olja prijavila v RKG. Leta 2022 so oljke pridelovali na 1.050 ha, kar je za četrtno več kot leto prej. Prijavljeni pridelek oljčnega olja 2022 je bil s 352 tonami za 152 % večji kot v letu 2021, slabša kot v letu prej pa je bila oljevitost oljk (–8 %).

⁶ Uradni list RS, št. 45/08, 57/12, 90/12, 26/14, 32/15, 27/17, 22/18, 86/21, 123/21, 44/22, 130/22 in 18/23.

⁷ Uradni list RS, št. 83/16, 23/17, 69/17, 72/18, 35/19 16/21 in 7/23.

Preglednica 14: Pridelava oljk in oljčnega olja po podatkih RKG; 2017–2022

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Število KMG, vpisanih v RKG	2.619	2.778	3.030	3.094	3.310	3.398
Število KMG, ki so prijavila pridelek	1.264	1.401	1.208	1.168	1.121	1.563
Prijavljena površina (ha)	844	930	843	771	838	1.050
Prijavljeni pridelek oljk za predelavo (t)	1.791	2.199	1.041	1.943	876	2.388
Prijavljeni pridelek oljčnega olja (t)	270	350	155	243	140	352
Izplen (%)*	15,3	16,0	14,9	12,5	15,9	14,7

* Upoštevan je samo prijavljeni pridelek oljk pri pridelovalcih, ki imajo tudi prijavljen pridelek oljčnega olja.

Vir: MKGP (RKG)

V programskem obdobju 2014–2020, ki se je končalo v letu 2022, so lahko oljkarji na podlagi plačilnih pravic iz sheme neposrednih plačil pridobili osnovno plačilo in plačilo za zeleno komponento. Tudi oljkarji so od leta 2006 upravičeni do regresiranja zavarovanja, ki je bilo leta 2022 55–odstotno, uveljavljajo pa lahko tudi pravico do vračila dela trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu (od leta 2009 znaša 70 %).

2.8.1 Pridelava oljk v intenzivnih nasadih in prodaja oljčnega olja

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
PRIDELAVA														
Površina nasadov oljk (ha)	892	892	892	925	996	1.076	1.173	1.243	1.302	1.374	1.417	1.489	1.571	105,5
Hektarski pridelek oljk (t/ha)	2,12	1,91	0,83	1,60	0,82	1,47	1,42	1,36	3,04	1,44	2,19	0,61	1,56	253,2
Pridelek oljk (t)	1.895	1.704	740	1.479	814	1.578	1.662	1.685	3.958	1.976	3.098	915	2.444	267,1
EVIDENTIRANA PRODAJA														
Oljčno olje														
– prodaja na tržnicah (l)	840	1.530	1.770	1.660	1.705	11.525	11.390	10.595	22.420	28.220	11.888	12.186	12.402	101,8
– cene na tržnicah (EUR/l)	12,00	12,39	13,36	13,28	13,77	14,55	13,66	15,07	13,75	14,00	13,91	14,50	14,75	101,7

Vir: SURS

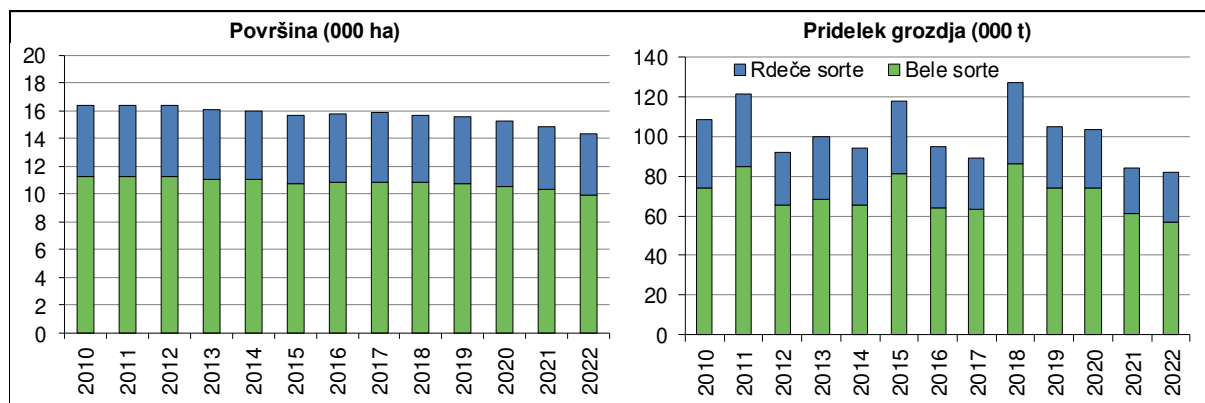
2.9 Grozdje in vino

Grozdje in vino skupaj sta imela leta 2022 po začasnih podatkih statistike najmanjšo vrednost v vrednosti kmetijske proizvodnje do sedaj, obsegala sta 7,0 % skupne vrednosti kmetijske proizvodnje in 13,3 % vrednosti rastlinske proizvodnje. V letu 2022 je k skupni vrednosti kmetijske proizvodnje prispevalo grozdje samo 1,3 %, vino pa le 5,7 %. Dolgoletno imata grozdje in vino skupaj v letih 2010–2021 od 8,6 % do 14,6 % v vrednosti kmetijske proizvodnje, v vrednosti rastlinske pridelave pa je ta delež od 15,7 % do 25,1 %.

V vinogradništvu so opazne dolgoletne korenite strukturne spremembe, ki se kažejo tako v velikem zmanjševanju števila KMG z vinogradi kot tudi v zmanjševanju vinogradniških površin. Po popisu kmetijskih gospodarstev v letu 2020⁸ je 17.442 KMG obdelovalo 14.096 ha vinogradov. Povprečna površina vinogradniških površin na KMG je obsegala 0,81 ha in se je od leta 2010 povečala za 30 %. Med letoma 2010 in 2020 se je število KMG z vinogradi zmanjšalo za tretjino, do začetka stoletja pa za polovico. Površine vinogradov so se začele pomembneje zmanjševati po letu 2010; od leta 2010 do leta 2020 so se zmanjšale za 14 %, od začetka stoletja skupaj za 15 %. Največje negativne spremembe v številu KMG in v površini vinogradov so v velikostnih razredih do 2 ha, nekoliko manjše, a zaskrbiljujoče, v velikostnem razredu med 2 ha in 5 ha. V tem velikostnem razredu se je v obdobju 2010–2020 število KMG zmanjšalo za 7 %, površina vinogradov pa za 6 %. Najbolj vitalni velikostni razreda za pridelavo vina ostajajo velikostni razredi nad 5 ha.

Letina grozdja 2022 je bila predvsem zaradi suhega in vročega vremena že drugo leto zapored močno podpovprečna. Povprečni hektarski pridelek grozdja je bil po podatkih SURS s 5,7 t/ha le za skromen odstotek večji kot v letu 2021 in med manjšimi do sedaj.

Slika 28: Površina vinogradov in pridelek grozdja; 2010–2022

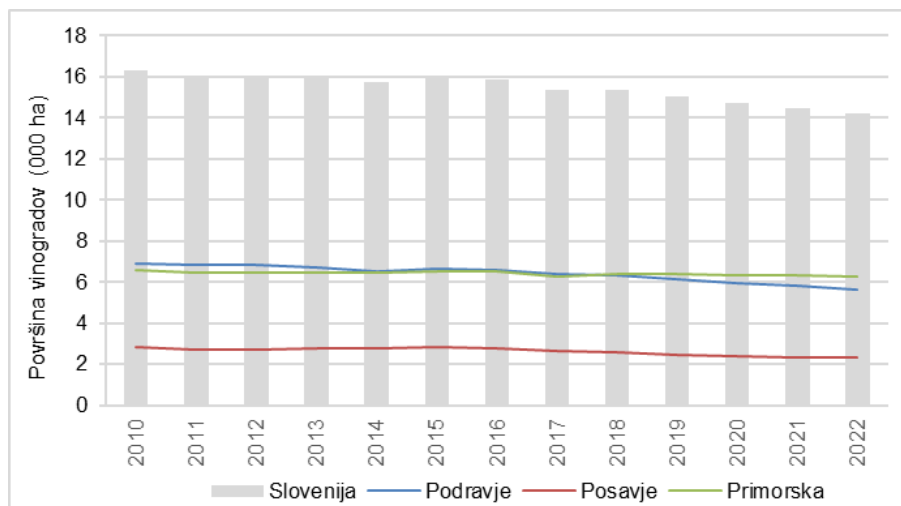
Vir: SURS

V vinogradih je bilo v letu 2022 zaradi slabe letine, na najmanjši površini do sedaj (14.396 ha; –3 %), pridelano rekordno malo grozdja odlične kakovosti. V eni od najzgodnejših trgatev je bilo obranega približno 82 tisoč ton grozdja (–3 %), od tega 57 tisoč ton belih sort in 25 tisoč ton rdečih sort. Bele sorte so obrodile precej slabše od rdečih, pridelek belih sort je bil v povprečju manjši za 7 %, pridelek rdečih pa večji za 9 %.

⁸ Prag za določitev vzorčnega okvira kmetijskih gospodarstev, ki temelji na proizvodnih značilnostih kmetijskih gospodarstev, je, da uporabljajo najmanj 1 ha kmetijskih zemljišč ali pa uporabljajo manj kot 1 ha in ob tem uporabljajo med drugim 30 arov vinogradov. Drugi kriteriji za vključitev kmetijskih gospodarstev v popis so navedeni v metodoloških pojasnilih k popisu kmetijskih gospodarstev (SURS, 2021).

Površina vinogradov vpisana v RKG, ki se povzame v registru pridelovalcev grozdja in vina (v nadaljevanju: RPGV), se že leta vztrajno počasi zmanjšuje, v letu 2022 je bilo v evidenci MKGP vpisanih 14.195 ha vinogradov, kar je še za 2 % manj kot v letu prej in za 5 % manj kot v povprečju zadnjih petih let.

Slika 29: Površina vinogradov po vinorodnih deželah (000 ha); 2010–2022

Vir: MKGP (RKG)

Gledano regionalno, je v povprečju zadnjih petih let 41 % površin vinogradov v podravski vinorodni deželi, 16 % v posavski in 43 % v primorski vinorodni deželi.

Preglednica 15: Pridelek grozdja in vina; 2021 in 2022

	Pridelek skupaj		Indeks 2022/21	Prijavljeni pridelek*		Indeks 2022/21
	2021	2022		2021	2022	
Grozdje (t)	84.159	81.775	97,2	69.223	74.350	107,4
Vino (000 l)				46.567	50.677	108,8

* RPGV.

Vir: SURS, MKGP (RPGV)

V RPGV so v letu 2022 vinogradniki kljub približno enaki povprečni letini prijavili več grozdja in vina kot v letu prej; v register je bilo zabeleženega za 7 % več grozdja in skoraj za 9 % več vina. Po vinorodnih deželah je bilo prijavljenega manj grozdja in vina v podravski in primorski vinorodni deželi (do –3 %), medtem ko so v posavski vinorodni deželi v primerjavi z najmanjšimi količinami v letu 2021 prijavili za približno 70 % več grozdja in vina.

Zunanja trgovina z vinom se je zaradi večjega izvoza in uvoza v letu 2022 povečala za 5 %, izvoz vina je bil večji za 6 %, uvoz pa za 4 %.

Preglednica 16: Izvoz in uvoz vina; 2021 in 2022

	Izvoz (000 l)		Indeks 2022/21	Uvoz (000 l)		Indeks 2022/21
	2021	2022*		2021	2022*	
Vino, skupaj	5.828	6.200	106,4	8.536	8.870	103,9
Vino z ZOP	3.592	4.200	116,9	885	1.021	115,5
Vino z ZGO	1.517	1.080	71,2	1.378	1.126	81,7
Sortno vino brez ZOP/ZGO	271	191	70,6	2.827	2.582	91,3
Vino brez ZOP/ZGO	449	729	162,5	3.447	4.141	120,1

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Leta 2022 je po prvih statističnih ocenah izvoz vina obsegal 6,2 milijona litrov, uvoz vina pa 8,9 milijona litrov. V izvozu je bil v letu 2022 znova večji delež vina z zaščiteno označbo porekla (v nadaljevanju: ZOP; leta 2022: 68 %; leta 2021: 62 %) in vina brez ZOP/ZGO (leta 2022: 12 %; leta 2021: 8 %), manjši pa delež vina z zaščiteno geografsko označbo (v nadaljevanju: ZGO; leta 2022: 17 %; leta 2021: 26 %) in sortnega vina brez ZOP/ZGO (leta 2022: 3 %; leta 2021: 5 %).

Bilanca zunanje trgovine z vinom je količinsko, z izjemo leta 2020, že vse od leta 2006 negativna. V vseh letih od leta 2008 pa je pozitivna bilanca zunanje trgovine pri kategoriji vina z ZOP, ki imajo približno tretjino v skupni zunanji trgovini. Vrednostno je bilanca zunanje trgovine z vinom zaradi v povprečju višjih cen izvoženega vina večinoma pozitivna, negativna je bila v letih 2012, 2014 in 2015.

Preglednica 17: Bilanca zunanje trgovine; 2018–2022

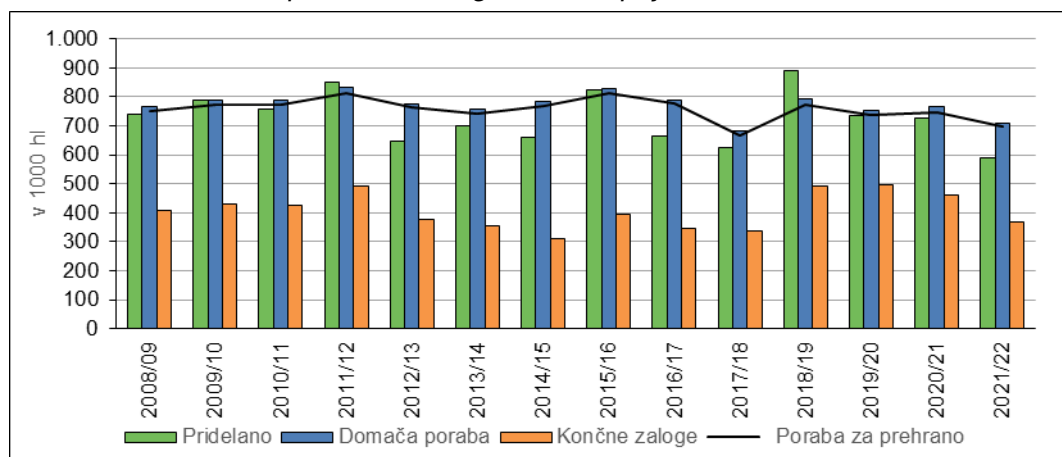
	Bilanca (v 000 l)					Bilanca (v 000 EUR)				
	2018	2019	2020	2021	2022*	2018	2019	2020	2021	2022*
Vino skupaj	3.946	-4.219	968	-2.708	-2.670	1.838,5	3.781,1	4.412,7	5.453,1	4.280,4
Vino z ZOP	2.511	2.077	1.986	2.707	3.178	6.148,7	7.410,4	6.491,6	7.719,7	7.205,6
Vino z ZGO	-413	-282	3.795	139	-46	225,1	406,6	1.172,9	789,6	827,3
Sortno vino brez ZOP/ZGO	-2.477	-2.209	-2.662	-2.556	-2.390	-2.145,1	-1.864,7	-2.077,0	-1.746,0	-2.720,5
Vino brez ZOP/ZGO	-3.568	-3.806	-2.152	-2.998	-3.412	-2.390,3	-2.171,2	-1.174,8	-1.310,2	-1.032,1

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

V Sloveniji se je po letu 2008 pridelalo med 589 in 889 tisoč hektolitrov vina letno, od tega je bilo belega vina med 417 in 594 tisoč hektolitri oziroma v povprečju 68 %.

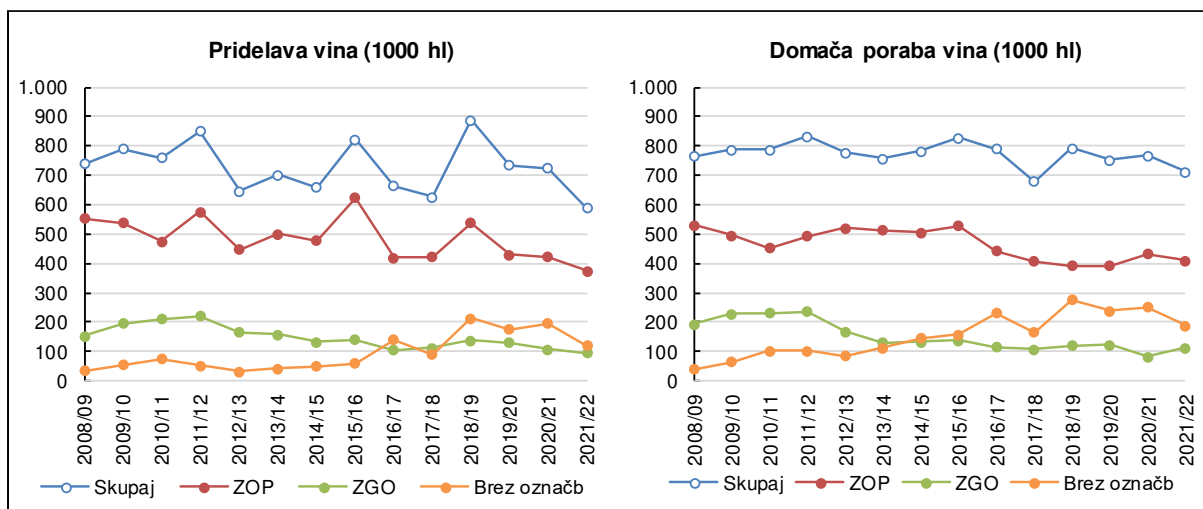
Slika 30: Pridelava, poraba in zaloge vina skupaj, vinsko leto; 2008/09–2021/22

Vir: SURS, KIS

Delež pridelanega in porabljenega vina z zaščiteno označbo ima v Sloveniji trend zmanjševanja. V povprečju je imelo ZOP in ZGO približno 87 % pridelanega vina in 80 % porabljenega vina, pri tem je trend zmanjševanja pridelave vina z zaščiteno označbo manjši od trenda zmanjševanja porabe vina z zaščiteno označbo.

Slika 31: Pridelava in poraba vina skupaj, vina ZOP, vina ZGO in vina brez označbe; vinsko leto 2008/09–2021/22

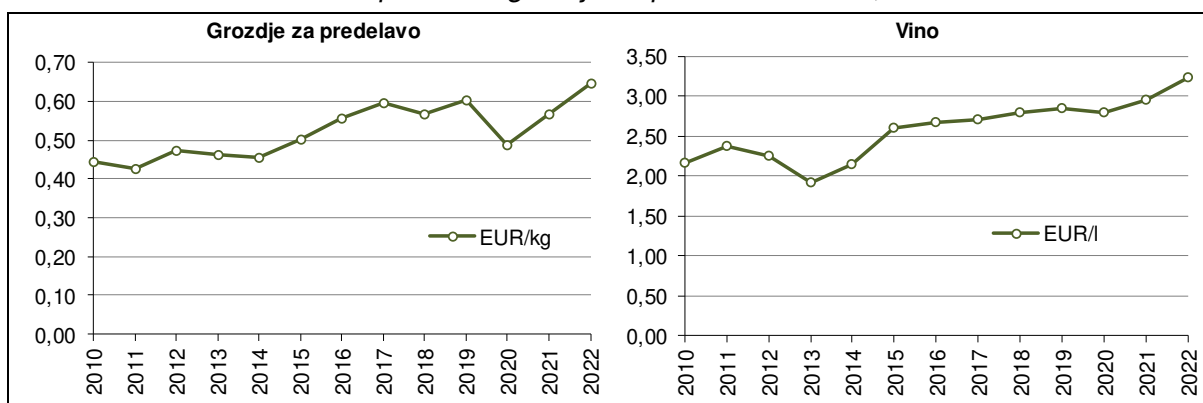

Vir: SURS, KIS

Poraba na prebivalca, ki ima trend zmanjševanja, je v letih 2008–2022 znašala med 32 in 40 litri. Stopnja samooskrbe z vinom je odvisna predvsem od obilnosti letin in je v običajnih letih blizu 100-odstotna. V vinskem letu 2021/22 smo porabili 711 tisoč hektolitrov vina, od tega je bilo 73 % vina z ZOP in ZGP. V letu 2021/22 je prebivalec Slovenije v povprečju spil 33 litrov vina, stopnja samooskrbe z vinom pa je bila s 83 % blizu ravni leta 2012 in najnižja do sedaj

Odkupne cene grozdja (SURS) so se leta 2022 zaradi majhne ponudbe grozdja že drugo leto zapored zvišale in so pri 13 % večjem odkupu porasle za 14 % (na 0,65 EUR/kg). Po podatkih te evidence se je povečal tudi odkup vina (+5 %), višje pa so bile tudi odkupne cene vina (+9 %).

Slika 32: Odkupne cene grozdja za predelavo in vina; 2010–2022

Vir: SURS, preračuni KIS

Tudi po podatkih tržnega informacijskega sistema (v nadaljevanju: TIS) ARSKTRP se je povprečna prodajna cena vina s slovenskim geografskim poreklom (v nadaljevanju: SGP) na slovenskem trgu in trgih EU že drugo leto zapored zvišala, in sicer glede na leto 2021 za 7 % (3,27 EUR/l). Prodanega pa je bilo za 6 % več vina kot leta 2021, kar pa je še vedno za 3 % manj kot pred epidemijo covid-19 v letu 2019. Cene kakovostnega in vrhunskega vina na slovenskem trgu so se pri 6 % večji prodaji zvišale za 7 %, na trgih EU pa pri odstotno manjši prodaji za 9 %.

Preglednica 18: Cene vina s SGP v Sloveniji in na trgih EU; 2018–2022

EUR/l	ARSKTRP*					Indeks 2022/21
	2018	2019	2020**	2021**	2022	
Vino	2,79	3,00	2,22	3,06	3,27	107,0
Namizno in deželno	1,40	1,37	0,62	1,82	1,97	108,1
Belo, namizno in deželno	1,35	1,34	0,58	1,86	2,02	108,3
Rdeče, namizno in deželno	1,46	1,42	0,73	1,73	1,88	108,8
Kakovostno in vrhunsko	2,98	3,23	2,91	3,16	3,40	107,6
Belo, kakovostno in vrhunsko	2,94	3,21	2,89	3,03	3,33	110,1
Rdeče, kakovostno in vrhunsko	3,06	3,29	2,96	3,54	3,59	101,3

* Tržne cene vina s SGP na slovenskem trgu in trgih EU, ki jih ARSKTRP sporočajo pridelovalci vina, ki spadajo v reprezentativni trg (pridelajo več kot 500.000 litrov na leto), ter prejemniki podpore iz III. poglavja in podpore iz 33. člena Uredbe o ureditvi trga z vinom.

** Vključno z vinom, namenjenim v destilacijo.

Vir: ARSKTRP, preračuni KIS

Skupna evropska tržna ureditev za vino daje vinogradnikom možnost uveljavljanja podpor za različne ukrepe kmetijske politike, ki se izvajajo tudi v Sloveniji (ukrep prestrukturiranja vinogradniških površin ter programi za trženje in promocijo vina, ki vključujejo promocijo na tretjih trgih in druge tržne dejavnosti), v letih 2020 in 2021 pa so bili vinogradnikom in vinarjem namenjeni tudi specifični izredni ukrepi za odpravo motenj na trgu zaradi pandemije covid-19. V letu 2022 so se močno povečala izplačana sredstva države za promocijo vina na tretjih trgih, raven spodbud za tržne dejavnosti vinogradniško–vinarskega sektorja pa se je tudi povečala in je presegla raven izpred covidnega obdobja. Naložb v prestrukturiranje vinogradov je bilo za približno tretjino oziroma 50 ha več kot v letu 2021, izplačana sredstva za ta namen pa so se povečala za 14 %.

Preglednica 19: Ukrepi za krepitev konkurenčnosti kmetijstva in agroživilstva v vinogradništvu in vinarstvu; 2018–2022

	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
Naložbe v prestrukturiranje vinogradov (EU) (000 EUR)	4.508	4.620	3.620	3.535	4.027	113,9
– površina za prestrukturiranje vinogradov (ha)*	217,9	210,8	158,5	137,7	187,5	136,2
– število vlog za prestrukturiranje vinogradov	363	342	275	290	360	124,1
Promocija vina na tretjih trgih (EU) (000 EUR)	537	425	703	564	822	145,7
Tržne dejavnosti vinogradniško-vinarskega sektorja (SLO) (000 EUR)	400	400	157	163	494	303,7

* Površina, izmerjena v skladu s 44. členom Uredbe 1150/2016; upoštevana tudi površina, ki še ni izvedena, pa je bila zanj položena varščina.

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

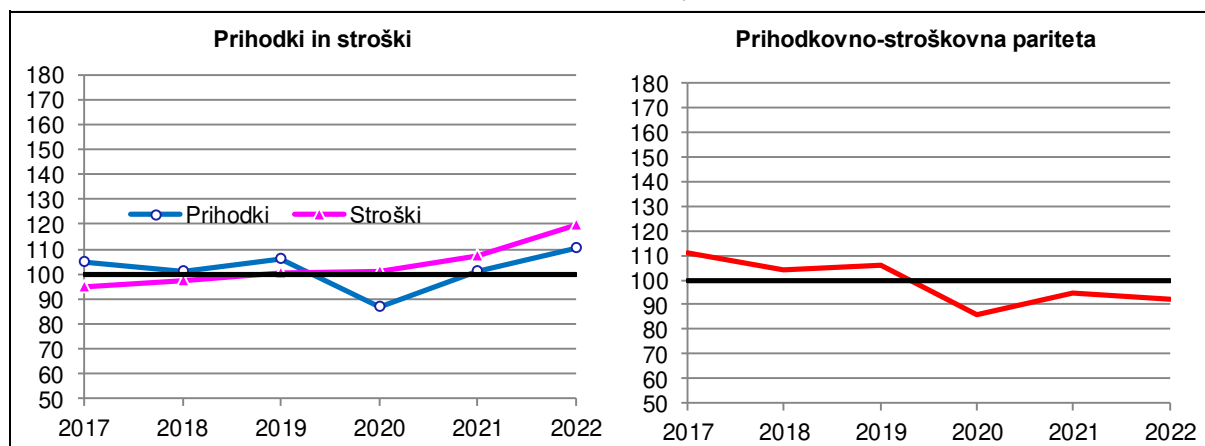
V programskem obdobju 2014–2020 so bili tudi vinogradi vključeni v shemo neposrednih plačil (upravičenci so lahko tudi v letih 2021 in 2022 na podlagi plačilnih pravic pridobili osnovno plačilo in plačilo za zeleno komponento). Podobno kot drugje v rastlinski pridelavi so tudi vinogradniki upravičeni do sofinanciranja premijske stopnje za zavarovanje pridelka, ki je bilo v letih 2021 in 2022 55-odstotno, medtem ko je bilo v letih 2018–2020 50-odstotno, ter vračila 70 % trošarine za porabljeno gorivo v kmetijske namene.

Skromnejše letine (2019–2022) in ukrepi za stabilizacijo trga z vinom so kot kaže vplivali na večje povpraševanje po vinu in posledično tudi po grozdju ter s tem na rast odkupnih cen v letih 2021 in 2022. Po podatkih SURS je bila rast odkupnih cen grozdja 13-odstotna, za 9 % pa so se na letni ravni povečale tudi odkupne cene vina.

Po ocenah na podlagi modelnih kalkulacij so se stroški pri pridelavi grozdja v letu 2022 (ocenjeni pri enakem pridelku v obeh letih) v povprečju zvišali za 12 %. V povprečju so bili stroški višji pri vseh skupinah stroškov. Pomembno višji so bili zaradi rasti cen goriva stroški

domaćih strojnih storitev (15 %), podražila so se tudi FFS (v povprečju za 7 %). Zaradi rasti cen materiala in storitev za napravo vinogradov so stroški amortizacije vinogradov višji za 20–25 %. Višji so bili tudi obračunani stroški domačega dela (+4 %), ki so v modelnih kalkulacijah KIS ocenjeni na podlagi povprečne plače v Sloveniji, in najetega dela (+5 %), ocenjeni na podlagi minimalne plače v Sloveniji. Večji so bili tudi stroški gnojil (+96 %), ki pa imajo v strukturi stroškov pridelave grozdja le približno 3-odstoten delež.

Slika 33: Osnovni ekonomski kazalniki pri pridelavi grozdja (indeks; povprečje 2017–2021 = 100)

Vir: KIS, SURS (preračuni KIS)

Približno 10 % višje odkupne cene grozdja pri ocenjeni nadpovprečni rasti stroškov pridelave (+12 %) so vplivale na poslabšanje ekonomskega položaja pridelovalcev grozdja za prodajo, ki je že leta slab. Po podatkih RPGV se približno 70 % pridelanega grozdja predela na KMG in prodaja kot vino, kar je ključno za doseganje boljših ekonomskih rezultatov in dodane vrednosti, saj bi vinogradniki brez kombinacije prodaje grozdja in vina težko vztrajali pri pridelavi. Večletni ekonomski rezultati na podlagi modelnih kalkulacij kažejo, da odkupne cene grozdja navadno zadoščajo komaj za pokritje variabilnih stroškov in amortizacije, neto dodana vrednost (t. i. dohodek, namenjen pokritju stroškov domačega dela, prispevkov za socialno varnost in pravic iz dela) pri pridelavi grozdja pa je zelo majhna (v letih 2017–2022: med –4 in 7 EUR na uro vloženega dela).

2.9.1 Površina vinogradov ter pridelok grozdja in vina na kmetijskih gospodarstvih

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
Površina vinogradov (ha)	16.351	16.351	16.351	16.085	16.009	15.692	15.824	15.839	15.630	15.549	15.265	14.874	14.396	96,8
Bele sorte	11.246	11.246	11.246	11.086	11.033	10.794	10.889	10.895	10.827	10.777	10.599	10.327	9.959	96,4
Rdeče sorte	5.105	5.105	5.105	4.999	4.976	4.898	4.935	4.944	4.803	4.772	4.666	4.547	4.437	97,6
Hektarski pridelok grozdja (t/ha)	6,6	7,4	5,6	6,2	5,9	7,5	6,0	5,6	8,1	6,8	6,8	5,7	5,7	100,4
Belo	6,6	7,5	5,8	6,2	5,9	7,5	5,9	5,8	8,0	6,9	7,0	5,9	5,7	96,1
Rdeče	6,8	7,2	5,3	6,4	5,8	7,4	6,3	5,3	8,4	6,5	6,3	5,1	5,6	111,7
Pridelek grozdja (t)	108.541	121.396	92.323	100.177	94.209	117.586	94.780	89.416	126.958	105.035	103.637	84.159	81.775	97,2
Belo	74.062	84.850	65.182	68.378	65.122	81.268	63.765	63.272	86.569	74.114	74.349	61.169	56.716	92,7
Rdeče	34.479	36.546	27.141	31.799	29.087	36.318	31.015	26.144	40.389	30.921	29.288	22.990	25.059	109,0
Vino (000 l)*	75.979	84.977	64.626	70.124	65.946	82.310	66.346	62.591	88.871	73.525	72.546	58.911	57.243	97,2
Belo	51.843	59.395	45.627	47.865	45.585	56.888	44.636	44.290	60.598	51.880	52.044	42.818	39.701	92,7
Rdeče	24.135	25.582	18.999	22.259	20.361	25.423	21.711	18.301	28.272	21.645	20.502	16.093	17.541	109,0

* Za preračun iz grozdja v vino je upoštevan faktor 0,7.

Vir: SURS

2.9.2 Vinogradi po vinorodnih deželah – RKG

	2021					2022				
	Št. vinogradnikov	Površina (ha)	Površina/ vinogradnika (ha)	Št. trsov (000)	Št. trsov/ ha	Št. vinogradnikov	Površina (ha)	Površina/ vinogradnika (ha)	Št. trsov (000)	Št. trsov/ ha
Vinogradi, skupaj	26.790	14.483	0,54	57.171	3.947	25.582	14.195	0,55	55.225	3.891
Podravje	11.697	5.816	0,50	23.236	3.995	10.987	5.630	0,51	22.594	4.013
Štajerska Slovenija	9.338	5.372	0,58	21.083	3.925	8.751	5.196	0,59	20.489	3.943
Prekmurje	2.359	444	0,19	2.153	4.849	2.236	434	0,19	2.105	4.849
Posavje	10.091	2.359	0,23	10.341	4.384	9.717	2.308	0,24	10.141	4.393
Bela krajina	1.368	308	0,23	1.331	4.315	1.300	303	0,23	1.309	4.323
Dolenjska	6.844	1.357	0,20	6.203	4.571	6.637	1.333	0,20	6.096	4.573
Bizeljsko Sremič	1.879	693	0,37	2.808	4.050	1.780	673	0,38	2.737	4.069
Primorska	5.002	6.309	1,26	23.594	3.740	4.878	6.256	1,28	22.490	3.595
Goriška brda	678	1.818	2,68	7.172	3.945	660	1.814	2,75	7.184	3.960
Vipavska dolina	1.675	2.092	1,25	7.943	3.797	1.612	2.070	1,28	6.892	3.329
Kras	767	555	0,72	1.919	3.455	751	543	0,72	1.881	3.462
Slovenska Istra	1.882	1.844	0,98	6.560	3.558	1.855	1.828	0,99	6.532	3.573

Vir: MKGP (RKG)

2.9.3 Prijavljeni pridelek grozdja in vina po vinorodnih deželah – RPGV

	Grozdje (000 kg)			Indeks 2022/21	Grozdje (kg/ha)			Indeks 2022/21	Vino (000 l)			Indeks 2022/21	Vino (l/ha)			Indeks 2022/21
	2020	2021	2022		2020	2021	2022		2020	2021	2022		2020	2021	2022	
Skupaj	77.085	69.223	74.350	107,4	5.233	4.780	5.238	109,6	52.244	46.567	50.677	108,8	3.547	3.215	3.570	111,0
Podravje	32.789	27.205	26.389	97,0	5.495	4.678	4.687	100,2	22.597	18.582	18.328	98,6	3.787	3.195	3.255	101,9
Štajerska Slovenija	30.131	24.858	24.296	97,7	5.470	4.627	4.676	101,1	20.796	17.005	16.923	99,5	3.775	3.166	3.257	102,9
Prekmurje	2.658	2.347	2.093	89,2	5.804	5.287	4.822	91,2	1.802	1.577	1.404	89,0	3.934	3.552	3.235	91,1
Posavje	10.569	9.009	15.456	171,6	4.384	3.820	6.696	175,3	7.359	6.283	11.009	175,2	3.052	2.664	4.769	179,0
Bela krajina	1.499	1.171	2.012	171,8	4.728	3.799	6.647	175,0	1.034	784	1.429	182,3	3.261	2.542	4.721	185,7
Dolenjska	6.112	5.485	9.839	179,4	4.421	4.042	7.381	182,6	4.456	3.973	7.220	181,7	3.223	2.928	5.416	185,0
Bizeljsko Sremič	2.958	2.353	3.605	153,2	4.157	3.394	5.360	157,9	1.868	1.526	2.359	154,6	2.626	2.201	3.508	159,3
Primorska	33.726	33.008	32.504	98,5	5.309	5.232	5.195	99,3	22.288	21.702	21.341	98,3	3.508	3.440	3.411	99,2
Goriška brda	12.279	12.383	12.193	98,5	6.724	6.812	6.721	98,7	8.362	8.142	7.859	96,5	4.579	4.479	4.332	96,7
Vipavska dolina	10.621	10.348	9.694	93,7	5.006	4.948	4.682	94,6	6.805	6.644	6.239	93,9	3.208	3.177	3.013	94,9
Kras	2.314	2.638	2.398	90,9	4.085	4.749	4.411	92,9	1.634	1.874	1.749	93,3	2.885	3.373	3.218	95,4
Slovenska Istra	8.513	7.639	8.220	107,6	4.629	4.143	4.496	108,5	5.487	5.043	5.494	108,9	2.984	2.735	3.005	109,9

Vir: MKGP (RPGV)

2.9.4 Odkup grozdja za predelavo in prodaja vina

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
Grozdje za predelavo (t)	20.486	20.813	15.615	15.233	14.394	15.288	12.310	17.005	24.553	16.981	15.918	14.991	16.911	112,8
Vino (000 l)*	27.242	24.350	23.511	27.102	22.765	21.181	20.894	21.178	19.956	20.442	21.672	18.587	19.787	106,5
<i>Namizno in deželno</i>	7.395	4.469	5.670	5.181	3.312	2.605	2.550	2.945	2.397	2.529	6.550	1.441	1.804	125,2
<i>Kakovostno in vrhunsko</i>	19.847	19.881	17.841	21.921	19.454	18.576	18.344	18.234	17.559	17.913	15.123	17.146	17.983	104,9
Belo vino*	17.258	15.748	15.711	19.404	14.910	14.104	14.163	14.553	13.839	14.645	15.644	13.714	14.529	105,9
<i>Belo, namizno in deželno</i>	4.265	2.814	3.532	3.718	1.983	1.296	1.197	1.537	1.313	1.633	4.791	992	1.167	117,6
<i>Belo, kakovostno in vrhunsko</i>	12.992	12.934	12.179	15.686	12.927	12.808	12.965	13.016	12.526	13.012	10.852	12.722	13.362	105,0
Rdeče vino*	9.984	8.602	7.800	7.698	7.855	7.077	6.731	6.625	6.118	5.797	6.029	4.873	5.258	107,9
<i>Rdeče, namizno in deželno</i>	3.129	1.655	2.137	1.463	1.329	1.309	1.353	1.408	1.084	896	1.759	449	637	141,9
<i>Rdeče, kakovostno in vrhunsko</i>	6.855	6.947	5.662	6.235	6.526	5.768	5.379	5.217	5.033	4.901	4.270	4.424	4.621	104,5

* ARSKTRP (vino s SGP, prodano v Sloveniji in na trgih EU).

Vir: SURS, ARSKTRP, preračuni KIS

2.9.5 Izvoz in uvoz vina glede označbe kakovosti

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	Indeks 2022/21
IZVOZ (000 l)														
Vino skupaj	5.227	5.472	4.682	8.086	7.686	5.295	4.677	5.836	6.806	5.329	9.555	5.828	6.200	106,4
Vina z ZOP	3.015	3.530	2.793	2.814	3.861	3.940	3.157	2.969	3.640	3.304	2.822	3.592	4.200	116,9
Vina z ZGO	278	243	305	4.096	1.943	865	1.062	2.243	2.226	1.112	5.295	1.517	1.080	71,2
Sortna vina brez ZOP/ZGO	219	6	45	607	47	34	17	65	92	502	637	271	191	70,6
Vina brez ZOP/ZGO	1.715	1.693	1.538	569	1.835	456	441	558	848	411	801	449	729	162,5
UVOZ (000 l)														
Vino skupaj	7.116	9.868	8.685	9.426	12.923	13.927	13.368	11.818	10.752	9.548	8.587	8.536	8.870	103,9
Vina z ZOP	1.710	1.708	1.088	1.352	1.556	1.395	1.087	787	1.128	1.227	836	885	1.021	115,5
Vina z ZGO	3.165	2.017	1.345	1.018	1.043	1.920	1.742	1.895	2.638	1.393	1.499	1.378	1.126	81,7
Sortna vina brez ZOP/ZGO	69	67	106	273	468	556	1.595	1.764	2.570	2.710	3.299	2.827	2.582	91,3
Vina brez ZOP/ZGO	2.172	6.075	6.146	6.782	9.856	10.056	8.944	7.372	4.416	4.217	2.952	3.447	4.141	120,1
IZVOZ (000 EUR)														
Vino skupaj	8.913	9.370	8.685	11.412	13.282	11.750	13.877	13.440	15.436	16.057	16.535	19.044	22.267	116,9
Vina z ZOP	5.099	5.571	5.226	5.593	7.971	8.938	10.418	9.304	11.179	12.608	12.424	13.547	15.586	115,0
Vina z ZGO	626	667	897	4.075	2.734	1.657	2.502	2.755	2.455	1.763	2.103	1.983	2.041	102,9
Sortna vina brez ZOP/ZGO	216	26	118	868	230	266	85	273	170	439	481	1.408	1.090	77,4
Vina brez ZOP/ZGO	2.972	3.106	2.444	876	2.347	889	872	1.108	1.632	1.247	1.527	2.104	3.550	168,7
UVOZ (000 EUR)														
Vino skupaj	7.117	8.581	8.947	9.776	13.323	14.821	12.940	12.860	13.598	12.275	12.122	13.590	17.987	132,3
Vina z ZOP	2.916	3.109	2.797	3.023	4.773	4.973	4.019	4.232	5.031	5.198	5.932	5.828	8.380	143,8
Vina z ZGO	1.900	1.356	1.198	1.067	1.331	2.248	1.374	1.583	2.230	1.356	930	1.194	1.213	101,6
Sortna vina brez ZOP/ZGO	123	168	251	521	644	861	1.553	1.685	2.315	2.303	2.558	3.154	3.811	120,8
Vina brez ZOP/ZGO	2.178	3.949	4.701	5.165	6.574	6.738	5.993	5.359	4.022	3.418	2.702	3.415	4.582	134,2
Bilanca ZT (000 EUR)														
Vino skupaj	1.796,8	788,7	-262,7	1.636,1	-40,2	-3.071,2	937,7	580,4	1.838,5	3.781,1	4.412,7	5.453,1	4.280,4	
Vina z ZOP	2.182,5	2.462,9	2.428,6	2.570,1	3.198,4	3.964,2	6.399,0	5.071,7	6.148,7	7.410,4	6.491,6	7.719,7	7.205,6	
Vina z ZGO	1.273,3	-689,8	-301,6	3.008,7	1.403,0	-590,7	1.128,2	1.171,5	225,1	406,6	1.172,9	789,6	827,3	
Sortna vina brez ZOP/ZGO	92,7	-141,4	-132,8	346,9	-414,3	-595,8	-1.468,1	-1.412,0	-2.145,1	-1.864,7	-2.077,0	-1.746,0	-2.720,5	
Vina brez ZOP/ZGO	794,8	-842,9	-2.257,0	-4.289,5	-4.227,3	-5.848,8	-5.121,3	-4.250,9	-2.390,3	-2.171,2	-1.174,8	-1.310,2	-1.032,1	

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

2.9.6 Bilanca proizvodnje in porabe vina, vinsko leto (000 hl)

	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22*	Indeks 2021/22 2020/21
VINO SKUPAJ														
Pridelano	790,0	759,8	849,8	646,3	701,2	659,5	823,1	663,5	625,9	888,7	735,3	725,5	589,1	81,2
Začetne zaloge	410,0	429,0	424,0	490,0	375,0	355,0	312,0	395,9	343,9	339,3	492,7	498,4	458,9	92,1
Uvoz	75,2	84,4	107,4	83,8	118,5	134,2	134,4	128,7	123,2	110,7	93,5	90,8	90,0	99,2
Izvoz	57,7	60,4	59,1	68,3	83,2	53,3	46,2	54,1	73,2	54,0	70,2	95,9	57,9	60,4
Končne zaloge	429,0	424,0	490,0	375,0	355,0	312,0	395,9	343,9	339,3	492,7	498,4	454,5	368,8	81,1
Domača poraba	788,5	788,8	832,1	776,8	756,5	783,4	827,4	790,1	680,6	792,0	752,8	764,3	711,3	93,1
– izgube	15,8	15,2	17,0	12,9	14,0	16,5	16,5	13,3	12,5	17,8	14,7	14,5	11,8	81,2
– poraba za prehrano	772,7	773,6	815,1	763,9	742,5	766,9	811,0	776,8	668,1	774,2	738,1	745,3	699,5	93,8
Poraba na prebivalca (l)	37,8	37,7	39,7	37,1	36,1	37,2	39,3	37,6	32,3	37,4	35,3	35,5	33,2	93,5
Stopnja samooskrbe (%)	100,2	96,3	102,1	83,2	92,7	84,2	99,5	84,0	92,0	112,2	97,7	94,9	82,8	
VINO SKUPAJ, od tega belo														
Pridelano	498,9	518,4	594,0	456,3	478,6	455,9	568,9	446,4	426,8	581,9	500,1	507,6	417,4	82,2
Začetne zaloge	237,3	244,2	231,8	290,9	201,7	189,7	176,1	214,3	187,8	195,6	297,2	304,5	286,8	94,2
Uvoz	40,7	52,8	63,3	43,3	62,8	79,3	82,5	82,6	75,4	64,6	57,9	53,5	58,4	109,1
Izvoz	32,1	36,8	40,6	60,4	59,1	39,2	37,8	45,9	61,4	39,6	57,8	76,2	39,7	52,1
Končne zaloge	244,2	231,8	290,9	201,7	189,7	176,1	214,3	187,8	195,6	297,2	304,5	284,3	213,1	74,9
Domača poraba	500,6	546,8	557,6	528,4	494,3	509,5	575,4	509,5	433,0	505,3	492,8	505,2	509,9	100,9
– izgube	10,0	10,4	11,9	9,1	9,6	11,4	11,4	8,9	8,5	11,6	10,0	10,2	8,3	82,2
– poraba za prehrano	490,6	536,5	545,7	519,2	484,7	498,1	564,0	500,6	424,5	493,7	482,8	491,6	501,5	102,0
Poraba na prebivalca (l)	24,0	26,2	26,6	25,3	23,5	24,2	27,3	24,3	20,5	23,8	23,1	23,4	23,8	101,7
Stopnja samooskrbe (%)	99,7	94,8	106,5	86,4	96,8	89,5	98,9	87,6	98,6	115,1	101,5	100,5	81,9	

* Začasni podatki.

Vir: SURS, KIS

2.9.7 Bilanca proizvodnje in porabe vina z zaščiteno označbo porekla, vinsko leto (000 hl)

	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22*	Indeks 2021/22 2020/21
VINO ZOP (PDO)														
Pridelano	539,0	475,0	576,0	448,0	500,0	478,0	622,9	418,8	421,8	538,4	429,9	423,0	374,8	88,6
Začetne zaloge	329,1	360,3	361,5	431,6	338,4	303,8	254,7	324,7	279,7	269,7	391,5	409,8	373,6	91,2
Uvoz	17,5	17,8	14,4	11,4	17,0	13,3	11,7	10,1	9,0	11,5	10,3	9,0	9,2	101,5
Izvoz	29,4	38,1	28,1	30,5	38,3	34,4	35,0	32,1	33,6	34,2	30,3	34,2	40,9	119,7
Končne zaloge	360,3	361,5	431,6	338,4	303,8	254,7	324,7	279,7	269,7	391,5	409,8	371,1	307,4	82,8
Domača poraba	495,8	453,5	492,2	522,0	513,4	505,9	529,5	441,8	407,1	393,8	391,7	436,5	409,2	93,8
– izgube	10,8	9,5	11,5	9,0	10,0	12,0	12,5	8,4	8,4	10,8	8,6	8,5	7,5	88,6
– poraba za prehrano	485,1	444,0	480,7	513,0	503,4	494,0	517,0	433,4	398,7	383,1	383,1	424,5	401,7	94,6
Poraba na prebivalca (l)	23,7	21,7	23,4	25,0	24,4	24,0	25,1	21,0	19,3	18,5	18,3	20,2	19,1	94,3
Stopnja samooskrbe (%)	108,7	104,7	117,0	85,8	97,4	94,5	117,6	94,8	103,6	136,7	109,8	96,9	91,6	
VINO ZOP, od tega belo														
Pridelano	322,0	311,1	379,0	288,0	312,0	299,0	389,3	257,7	276,0	346,6	284,9	291,0	254,4	87,4
Začetne zaloge	195,7	204,2	194,6	255,1	180,4	158,3	145,5	177,4	154,0	152,7	234,9	251,5	230,5	91,7
Uvoz	9,4	8,2	6,1	4,9	6,1	4,1	6,7	4,6	4,3	7,7	6,1	5,7	5,6	97,5
Izvoz	21,5	26,5	21,0	25,7	31,2	25,9	28,8	26,5	29,2	29,1	24,9	28,0	30,7	109,8
Končne zaloge	204,2	194,6	255,1	180,4	158,3	145,5	177,4	154,0	152,7	234,9	251,5	229,2	176,7	77,1
Domača poraba	301,4	302,4	303,6	341,9	309,1	290,0	335,1	259,3	252,4	243,1	249,5	291,0	283,0	97,3
– izgube	6,4	6,2	7,6	5,8	6,2	7,5	7,8	5,2	5,5	6,9	5,7	5,8	5,1	87,4
– poraba za prehrano	294,9	296,2	296,0	336,2	302,8	282,5	327,3	254,1	246,9	236,1	243,8	282,4	277,9	98,4
Poraba na prebivalca (l)	14,4	14,5	14,4	16,3	14,7	13,7	15,9	12,3	11,9	11,4	11,7	13,4	13,2	98,1
Stopnja samooskrbe (%)	106,8	102,9	124,8	84,2	101,0	103,1	116,2	99,4	109,4	142,6	114,2	100,0	89,9	

* Začasni podatki.

Vir: SURS, KIS

2.9.8 Bilanca proizvodnje in porabe vina z zaščiteno geografsko označbo, vinsko leto (000 hl)

	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22*	Indeks 2021/22 2020/21
VINO ZGO (PGI)														
Pridelano	196,7	211,4	221,1	165,9	158,3	132,1	139,7	105,0	113,3	137,5	129,2	106,8	94,6	88,6
Začetne zaloge	63,4	51,0	50,4	48,9	29,5	38,4	41,1	54,2	44,2	43,0	68,5	62,9	57,4	91,2
Uvoz	20,3	21,9	17,2	12,4	8,1	15,4	18,8	18,3	25,7	16,5	15,4	14,3	12,3	85,9
Izvoz	1,1	2,5	2,8	28,4	27,3	12,2	6,0	17,6	31,8	8,3	28,0	41,2	8,6	20,8
Končne zaloge	51,0	50,4	48,9	29,5	38,4	41,1	54,2	44,2	43,0	68,5	62,9	56,0	43,0	76,7
Domača poraba	228,3	231,3	237,1	169,4	130,2	132,7	139,3	115,7	108,4	120,2	122,1	86,7	112,7	130,0
– izgube	3,9	4,2	4,4	3,3	3,2	3,3	2,8	2,1	2,3	2,8	2,6	2,1	1,9	88,6
– poraba za prehrano	224,4	227,1	232,6	166,0	127,0	129,3	136,5	113,6	106,2	117,5	119,5	83,7	110,8	132,4
Poraba na prebivalca (l)	11,0	11,1	11,3	8,1	6,2	6,3	6,6	5,5	5,1	5,7	5,7	4,0	5,3	132,0
Stopnja samooskrbe (%)	86,2	91,4	93,3	98,0	121,6	99,6	100,3	90,7	104,5	114,4	105,8	123,1	83,9	
VINO ZGO, od tega belo														
Pridelano	153,6	142,2	180,3	136,6	127,4	111,6	122,0	64,6	74,2	88,6	85,6	73,4	64,2	87,4
Začetne zaloge	36,1	27,4	31,2	28,6	15,3	21,0	19,6	27,5	22,2	24,7	42,3	36,1	36,6	101,4
Uvoz	12,0	10,5	8,6	6,3	3,8	7,2	9,8	10,5	18,6	11,7	12,5	12,0	9,6	80,1
Izvoz	1,1	2,4	2,5	27,8	26,3	11,6	5,5	17,0	30,4	7,9	27,7	33,9	4,0	11,7
Končne zaloge	27,4	31,2	28,6	15,3	21,0	19,6	27,5	22,2	24,7	42,3	36,1	35,9	25,4	70,9
Domača poraba	173,1	146,5	188,9	128,4	99,3	108,5	118,5	63,5	59,9	74,7	76,6	51,8	81,0	156,3
– izgube	3,1	2,8	3,6	2,7	2,5	2,8	2,4	1,3	1,5	1,8	1,7	1,5	1,3	87,4
– poraba za prehrano	170,1	143,7	185,3	125,6	96,7	105,7	116,0	62,2	58,4	72,9	74,9	49,6	79,7	160,6
Poraba na prebivalca (l)	8,3	7,0	9,0	6,1	4,7	5,1	5,6	3,0	2,8	3,5	3,6	2,4	3,8	160,0
Stopnja samooskrbe (%)	88,7	97,1	95,4	106,4	128,3	102,8	103,0	101,7	123,8	118,6	111,7	141,7	79,3	

* Začasni podatki.

Vir: SURS, KIS

2.9.9 Bilanca proizvodnje in porabe vina brez označbe, vinsko leto (000 hl)

	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22*	Indeks 2021/22 2020/21
VINO SORTNO, brez označbe													
Pridelano	3,6	2,0	5,0	6,0	9,9	10,8	0,2	0,0	2,0	1,7	0,6	0,6	87,5
Začetne zaloge	2,9	0,0	1,2	1,1	2,8	3,1	4,5	2,6	3,5	5,4	5,1	5,1	99,6
Uvoz	0,5	0,8	2,1	3,7	5,1	11,6	12,5	26,3	26,3	32,1	28,1	27,2	96,8
Izvoz	0,2	0,3	5,5	1,1	0,3	0,2	0,6	0,3	4,1	4,7	5,1	1,8	35,3
Končne zaloge	0,0	1,2	1,1	2,8	3,1	4,5	2,6	3,5	5,4	5,1	4,9	4,0	81,0
Domača poraba	6,9	1,3	1,7	6,9	14,4	20,6	14,0	25,1	22,4	29,3	23,8	27,0	113,7
– izgube	0,1	0,0	0,1	0,1	0,2	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	87,5
– poraba za prehrano	6,8	1,3	1,6	6,8	14,1	20,4	14,0	25,1	22,4	29,3	23,7	27,0	113,7
Poraba na prebivalca (l)	0,3	0,1	0,1	0,3	0,7	1,0	0,7	1,2	1,1	1,4	1,1	1,3	113,3
Stopnja samooskrbe (%)	52,4	151,7	299,0	87,0	68,8	52,3	1,1	0,0	9,1	5,9	2,7	2,1	
VINO drugo, brez označbe													
Pridelano	69,8	50,6	27,3	36,9	39,5	49,8	139,6	90,8	210,7	174,5	195,0	119,1	61,1
Začetne zaloge	14,8	12,0	8,3	6,0	10,0	13,1	12,4	17,4	23,0	27,3	20,7	22,8	110,3
Uvoz	44,1	75,1	57,9	89,7	100,4	92,3	87,9	62,4	56,4	35,8	39,2	41,4	105,7
Izvoz	19,7	27,9	3,9	16,6	6,3	4,9	3,8	7,5	7,3	7,2	15,4	6,6	42,9
Končne zaloge	12,0	8,3	6,0	10,0	13,1	12,4	17,4	23,0	27,3	20,7	22,4	14,4	64,4
Domača poraba	97,1	101,5	83,7	106,0	130,5	138,0	218,6	140,0	255,5	209,7	217,3	162,3	74,7
– izgube	1,4	1,0	0,5	0,7	1,0	1,0	2,8	1,8	4,2	3,5	3,9	2,4	61,1
– poraba za prehrano	95,7	100,5	83,2	105,3	129,5	137,0	215,8	138,2	251,2	206,2	213,4	159,9	74,9
Poraba na prebivalca (l)	4,7	4,9	4,0	5,1	6,3	6,6	10,5	6,7	12,1	9,9	10,2	7,6	74,7
Stopnja samooskrbe (%)	71,9	49,9	32,6	34,8	30,3	36,1	63,9	64,8	82,5	83,2	89,8	73,4	

* Začasni podatki.

Vir: SURS, KIS

2.9.10 Odkupne cene grozdja za predelavo, vina in vina s SGP v Sloveniji in na trgih držav EU

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
Grozdje za predelavo (EUR/kg)	0,45	0,43	0,47	0,46	0,46	0,50	0,55	0,60	0,57	0,60	0,49	0,57	0,65	114,1
Vino (EUR/l)	2,16	2,37	2,24	1,91	2,14	2,60	2,67	2,70	2,79	2,85	2,79	2,95	3,22	109,2
Vino (EUR/l)*	1,90	2,11	2,10	2,28	2,29	2,52	2,67	2,59	2,79	3,00	2,22	3,06	3,27	107,0
Namizno in deželno	0,83	1,03	1,04	1,11	1,30	1,48	1,40	1,26	1,40	1,37	0,62	1,82	1,97	108,1
Kakovostno in vrhunsko	2,30	2,36	2,44	2,56	2,46	2,67	2,85	2,80	2,98	3,23	2,91	3,16	3,40	107,6
Belo vino	1,91	2,12	2,05	2,12	2,29	2,51	2,78	2,57	2,79	3,00	2,18	2,94	3,23	109,7
Belo, namizno in deželno	0,85	1,02	0,94	1,01	1,17	1,33	1,40	1,26	1,35	1,34	0,58	1,86	2,02	108,3
Belo, kakovostno in vrhunsko	2,25	2,36	2,37	2,38	2,46	2,63	2,90	2,73	2,94	3,21	2,89	3,03	3,33	110,1
Rdeče vino	1,90	2,11	2,20	2,70	2,29	2,55	2,45	2,61	2,78	3,00	2,31	3,38	3,38	100,2
Rdeče, namizno in deželno	0,82	1,06	1,22	1,37	1,49	1,64	1,40	1,26	1,46	1,42	0,73	1,73	1,88	108,8
Rdeče, kakovostno in vrhunsko	2,39	2,36	2,58	3,01	2,45	2,76	2,71	2,98	3,06	3,29	2,96	3,54	3,59	101,3

* ARSKTRP (vino s SGP, prodano v Sloveniji in na trgih EU).

Vir: SURS, ARSKTRP, preračuni KIS

2.10 Suhe stročnice

2.10.1 Pridelava suhih stročnic

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
POVRŠINA (ha)														
Suhe stročnice, skupaj (M), od tega:	886	1.134	748	686	691	847	1.258	1.306	1.077	1.029	737	749	734	98,0
– krmni grah	513	621	370	224	221	447	611	658	434	386	341	346	323	93,4
– fižol za zrnje	289	289	289	396	396	396	634	634	634	634	387	387	387	100,0
HEKTARSKI PRIDELEK (t/ha)														
Suhe stročnice skupaj, od tega:	2,17	2,89	2,04	1,34	2,20	2,24	2,29	2,06	2,32	2,45	2,43	2,11	1,72	81,2
– krmni grah	2,28	2,64	2,19	1,86	2,48	2,57	2,67	2,70	2,42	2,60	2,77	2,60	2,27	87,0
– fižol za zrnje	1,81	1,93	1,31	0,89	1,92	1,86	1,92	1,41	2,27	2,36	2,11	1,68	1,20	71,3
PRIDELEK (t)														
Suhe stročnice skupaj (M), od tega:	1.921	3.281	1.527	920	1.522	1.895	2.882	2.692	2.504	2.520	1.788	1.584	1.260	79,5
– krmni grah	1.171	1.639	812	416	548	1.151	1.633	1.774	1.051	1.005	945	901	732	81,2
– fižol za zrnje	522	558	380	354	761	736	1.220	896	1.437	1.499	815	652	465	71,3

M – Manj zanesljivo.

Vir: SURS

2.10.2 Evidentirana prodaja suhih stročnic

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
ODKUP IN PRODAJA NA TRŽNICAH (t)														
Fižol skupaj	90,1	65,8	71,4	46,7	65,9	81,3	81,5	z	76,8	65,6	129,4	149,5	114,7	76,8
– odkup	5,3	1,4	1,4	0,5	9,3	9,2	8,5	z	46,7	36,5	51,1	71,3	34,7	48,7
– prodaja na tržnicah	84,8	64,4	70,0	46,2	56,6	72,0	73,0	65,8	30,1	29,1	78,2	78,2	80,0	102,4

z – zaupno.

Vir: SURS

2.11 Seme

2.11.1 Pridelava uradno potrjenega semena krmnih rastlin in vrtnin

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
POTRJENA POVRŠINA (ha)														
Detelje in lucerna	39	24	13	14	24	5	65	21	19	102	105	78	56	72,2
Trave	74	86	82	44	66	16	47	59	66	62	49	33	37	110,7
Druge krmne rastline	53	60	60	29	34	67	91	65	82	154	92	42	46	108,8
Vrtnine*	1,02	0,27	0,75	0,81	0,68	1,32	1,47	0,65	0,79	0,55	0,67	1,12	1,15	102,7
POTRJENI PRIDELEK (t)														
Detelje in lucerna	28,0	19,4	7,8	4,1	10,3	2,2	32,3	13,0	12,1	44,8	40,8	43,2	27,1	62,8
Trave	77,4	94,7	94,5	46,2	66,5	13,2	45,9	59,6	61,2	69,6	53,5	41,0	42,2	103,0
Druge krmne rastline	125,7	123,9	117,5	52,9	69,9	75,5	129,7	108,6	95,0	176,3	173,9	84,3	92,6	109,8
Vrtnine*	0,21	0,12	0,35	0,27	0,11	0,18	0,11	0,09	0,06	0,17	0,07	0,20	0,26	130,2

* Brez fižola, boba, graha, čebulčka in česna.

Vir: KIS (Služba za uradno potrjevanje semenskega in sadilnega materiala kmetijskih rastlin) in UVHVR (2016–2022)⁹; v letu 2020 korigirani podatki za vrtnine v letih 2017–2019.

⁹ <https://www.gov.si teme/uradno-potrjevanje-in-naknadna-kontrola-semenskega-materiala/>

3 ŽIVALSKI PROIZVODI

3.1 Meso govedí

Prireja mesa govedí je poleg prireje mleka najpomembnejša proizvodna usmeritev slovenskega kmetijstva. Prirast govedí prispeva v zadnjih letih k vrednosti kmetijske proizvodnje med 11 in 14 % (leta 2022: 13,9 %), k vrednosti živinoreje pa med 26 in 31 % (leta 2022: 31,1 %).

Po podatkih popisa kmetijstva se je v Sloveniji v letu 2020 z govedorejo ukvarjalo 28.492 KMG, kar je 41 % od vseh KMG, njihovo število pa se je v primerjavi z letom 2016 zmanjšalo za 13 %. Povprečna velikost črede se je s 14,8 glave na KMG, kolikor je znašala v letu 2016, v letu 2020 povečala na 16,7 glave na KMG.

Skupno število govedí je, kljub občasnim nihanjem, ki v glavnem sovpadajo z razmerami za predelavo krme, stabilno. Po statističnih podatkih so KMG konec leta 2022 redila nekaj manj kot 465 tisoč glav govedí, kar je okoli 4 % manj kot leta 2021 (483 tisoč glav). Število živali v kategoriji govedo do 1 leta se je zmanjšalo za 5 %, kar je posledica manj živali za nadaljnje pitanje (–6 %), saj se je število živali za zakol v tej kategoriji povečalo za 11 %.

Število živali v kategoriji govedo 1 do 2 leti se je v primerjavi z letom 2021 zmanjšalo za manj kot odstotek, a so tudi tu znotraj kategorije opazne precejšnje spremembe. Precej manj je bilo ženskih živali za pleme in več za pitanje, medtem ko je število moških živali starosti 1 do 2 let ostalo na podobni ravni.

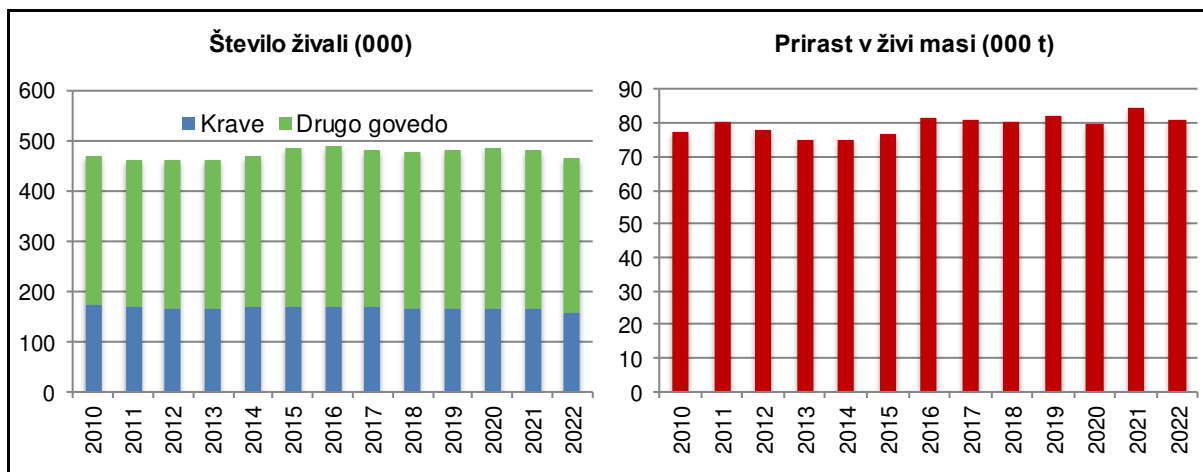
V kategoriji govedo nad 2 leti je bilo v primerjavi z letom pred tem več le telic za pitanje, ostalih živali pa je bilo manj. Za več kot 6 % je bilo manj plemenskih telic (17.800 živali), krav pa je bilo manj za okoli 5 % (157.500 živali). Bikov in volov starosti nad 2 leti je bilo manj za 3 %.

Med kravami se je korenito zmanjšalo število krav molznic (za slabih 8 %) in jih je bilo ob koncu leta znova pod mejo 100 tisoč živali (93 tisoč). Število krav dojilj je bilo s 64.200 živali na podobni ravni kot leto pred tem.

V slovenskih klavnicah se največ govejega mesa pridobi od telic za pitanje in bikov, mlajših od dveh let, a se je delež v zadnjem desetletju z okoli 60 % zmanjšal in ustalil med 50 in 55 % (leta 2022: 54 %). V letu 2022 je bil zakol v slovenskih klavnicah s 122.600 živali manjši za slab odstotek kot v letu pred tem. Izrazito se je zakol zmanjšal v kategoriji bikov nad 24 mesecev (–17 %), pri ostalih kategorijah pa se je povečal. Najbolj se je povečal zakol volov, ki pa v zakolu niso pomembna kategorija. Zakol krav in telet je bil večji za okoli 5 %, telic za odstotek, medtem ko se je zakol bikov do 24 mesecev kot najpomembnejše kategorije povečal za 2 % (39,5 tisoč živali).

Bolj kot skupno število zaklanega goveda se je v letu 2022 zmanjšala pridobljena masa mesa govedí iz zakola v slovenskih klavnicah (za 4 %, na 36 tisoč t). Tako se je povprečna masa klavnih trupov zmanjšala za dobre 3 % in je v letu 2022 znašala 294 kg (leta 2021: 304 kg).

Slika 34: Število in prirast govedj; 2010–2022

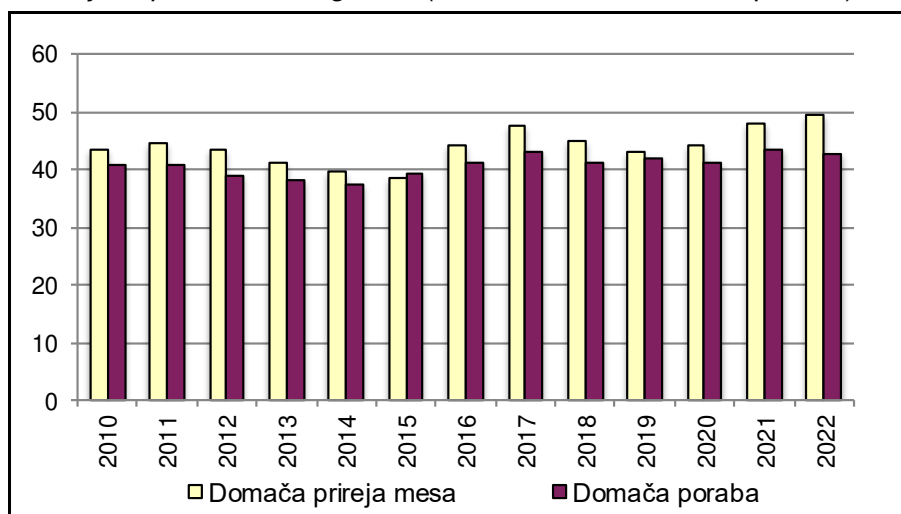

Vir: SURS

Po doseženi rekordni vrednosti prirasta govejega mesa v letu 2021 s 84,4 tisoč tonami se je prirast po pričakovanjih zmanjšal in v letu 2022 dosegel 81,2 tisoč ton. Nasprotno od prirasta pa se je domača prireja mesa (v klavni masi) znova povečala, v primerjavi z letom prej za 3 %, in je v letu 2022 znašala nekaj manj kot 50 tisoč ton. Večja domača prireja je, kljub manjšemu obsegu domačega zakola goveda (–3 %), posledica večjega neto izvoza živih živali (v klavni masi). Izvoz klavno zrele živine (tj. težjih živali) pomembno prispeva k saldu zunanje trgovine z govejim mesom. Izvoz živih živali je bil v letu 2022 glede na leto prej večji za 14 %, medtem ko je bil uvoz (praviloma so to lažje živali za nadaljnje pitanje) manjši za 13 %. To je pripomoglo k ponovnemu povečanju neto izvoza živih živali (v ekvivalentu klavne mase), ki se je v primerjavi z letom 2021 povečal za 24 %. Medtem sta se v letu 2022 izvoz in uvoz mesa in izdelkov zmanjšala, izvoz za 12 %, uvoz pa je bil manjši za 6 %.

Manjša kot v letu 2021 je bila tudi domača poraba, in sicer za 2 %. Znašala je 42,6 tisoč ton, kar je za odstotek nad ravnijo povprečja obdobja 2017–2021. V primerjavi z letom prej se je poraba mesa govedj na prebivalca nekoliko zmanjšala, na 20,2 kg (leta 2021: 20,6 kg), in je na ravni povprečja let 2017–2021. Stopnja samooskrbe se je v letu 2022 že tretje leto zapored povečala in je po začasnih podatkih znašala 116 %, kar je za 5,6 odstotne točke več kot v letu prej in 8,1 odstotne točke nad povprečjem obdobja 2017–2021.

Slika 35: Prireja in poraba mesa govedj (000 t; ekvivalent klavnih polovic); 2010–2022

Vir: SURS, KIS

Po letu 2006 je bila Slovenija le v letih 2009 in 2015 neto uvoznica s primanjkljajem v zunanji trgovini, v drugih letih pa je bila zunanjetrgovinska bilanca z govedom pozitivna.

V zadnjem desetletju se je obseg zunanje trgovine z govedom skoraj podvojil, kljub občasni prekinitvi rasti. Najbolj je rast obsega zastala v času epidemije leta 2020 (39,4 tisoč t), saj je že v naslednjem letu obseg zrasel na rekordnih 45,8 tisoč ton. V letu 2022 se je sicer nekoliko zmanjšal (–2 %), a je še vedno obsegal 45 tisoč ton.

Izvoz živih živali (v ekvivalentu klavne mase), ki je v strukturi celotnega izvoza najpomembnejša kategorija, se je leta 2022 znova povečal in s 17,8 tisoč tonami obsegal 69 % skupnega izvoza mesa govedi. Izvoz mesa se je v primerjavi z letom prej zmanjšal s 7,7 tisoč ton na 6,8 tisoč ton (–12 %), medtem ko se je izvoz izdelkov zmanjšal za 8 % (1,4 tisoč t). V strukturi celotnega izvoza se je tako delež mesa v izvozu zmanjšal z 31 na 26 %, delež izdelkov v izvozu pa se je s slabih 6 % zmanjšal na dobrih 5 %. Skupni izvoz govedi (v ekvivalentu klavnih polovic) je tako v letu 2022 znašal 26 tisoč ton (+3 %), kar je največja izvožena količina v zadnjem desetletju.

Preglednica 20: Uvoz in izvoz govedi (t; ekvivalent klavnih polovic); 2018–2022

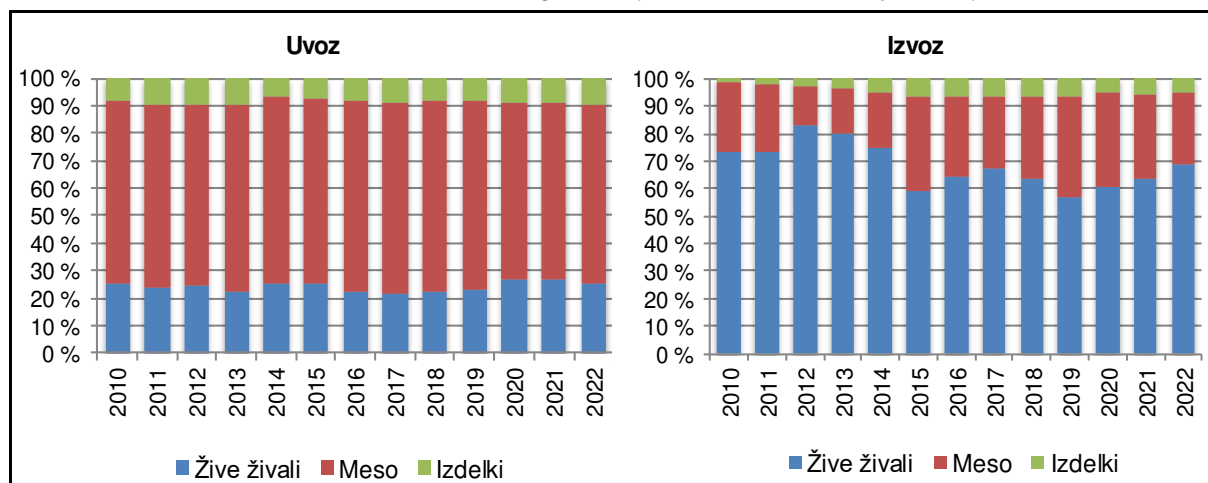
	Uvoz					Izvoz				
	2018	2019	2020	2021	2022*	2018	2019	2020	2021	2022*
Žive živali	4.304	4.613	4.904	5.506	4.839	14.467	12.090	12.804	15.993	17.827
Meso	13.285	13.780	11.580	13.225	12.450	6.721	7.622	7.290	7.721	6.782
Izdelki	1.569	1.617	1.665	1.887	1.805	1.490	1.403	1.116	1.457	1.337
Govedo skupaj	19.159	20.010	18.149	20.619	19.094	22.678	21.116	21.210	25.171	25.947

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Skupni uvoz mesa govedi se je po opaznem povečanju v letu 2021 zmanjšal za 7 % in je v letu 2022 znašal 19 tisoč ton. Uvoz govejega mesa, ki v strukturi zadnja leta zajema dve tretjini celotnega uvoza (leto 2022: 65 %), se je glede na leto prej zmanjšal za 6 %. Uvoz živih živali, ta v strukturi v letu 2022 zajema 25 %, se je v primerjavi z letom 2021 zmanjšal za 12 %, za 4 % manjši pa je bil tudi uvoz izdelkov iz govejega mesa, ki je najmanj pomembna uvozna kategorija govejega mesa.

Slika 36: Struktura uvoza in izvoza govedi (ekvivalent klavnih polovic); 2010–2022

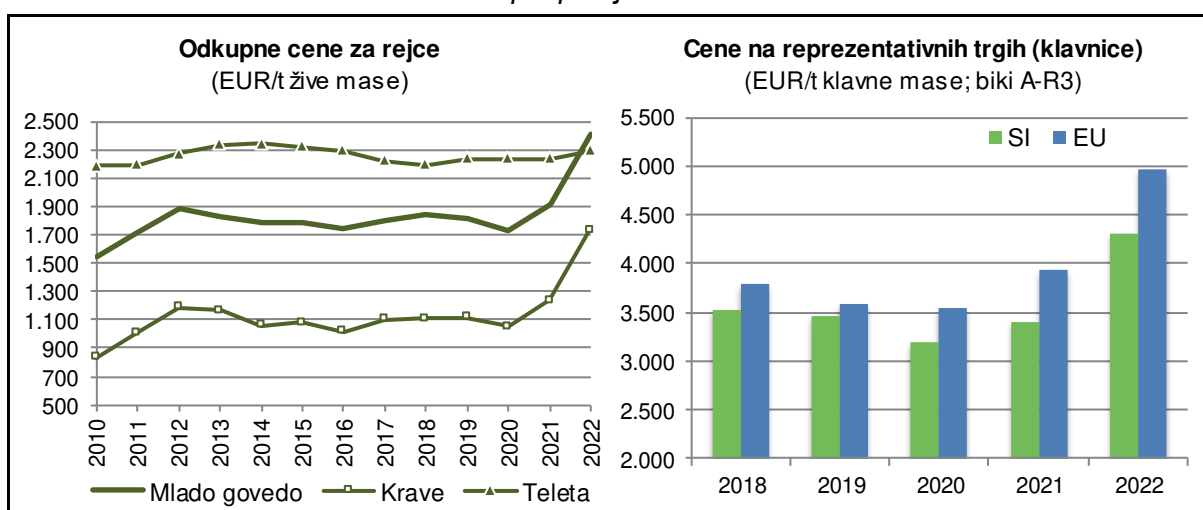
Vir: SURS, preračuni KIS

Po vstopu Slovenije v EU se je obseg zunanje trgovine z govedom močno povečal, ob tem pa so bile opazne tudi precejšnje spremembe v strukturi, zlasti pri izvozu. Ta se je preusmerjal od

izvoza živih živali k neposrednemu izvozu mesa, torej od izvoza osnovnih proizvodov oziroma surovin proizvodov k izvozu z višjo dodano vrednostjo. Čeprav se je delež izvoza mesa in izdelkov skupaj zadnja leta povečeval, pa se je v zadnjih nekaj letih znova zmanjšal zaradi intenzivnejše povečanega izvoza živih živali. Kljub občasnim zmanjšanjem se je tudi uvoz govejega mesa v zadnjem desetletju opazno povečeval, pri čemer se je obseg uvoza živih živali in mesa skoraj podvojil.

Odkupne cene govedi za zakol pri nas na splošno sledijo gibanju cen na trgih EU. Cene odrasle pitane govedi (v živi masi) so bile v primerjavi z letom 2021 za 27 % višje, za kar 34 % pa so bile višje tudi od ravni povprečja cen petletnega obdobja 2017–2021. Po podatkih TIS (ARSKTRP) se je povprečna cena v EU za klavne trupe bikov do 24 mesecev v letu 2022 zvišala podobno kot v Sloveniji, v povprečju za 26 %, medtem ko se je v Sloveniji zvišala za 27 %.

Slika 37: Odkupne cene klavne govedi v Sloveniji in primerjava tržnih cen bikov (A-R3) s povprečjem EU

Vir: SURS, Evropska komisija, preračuni KIS

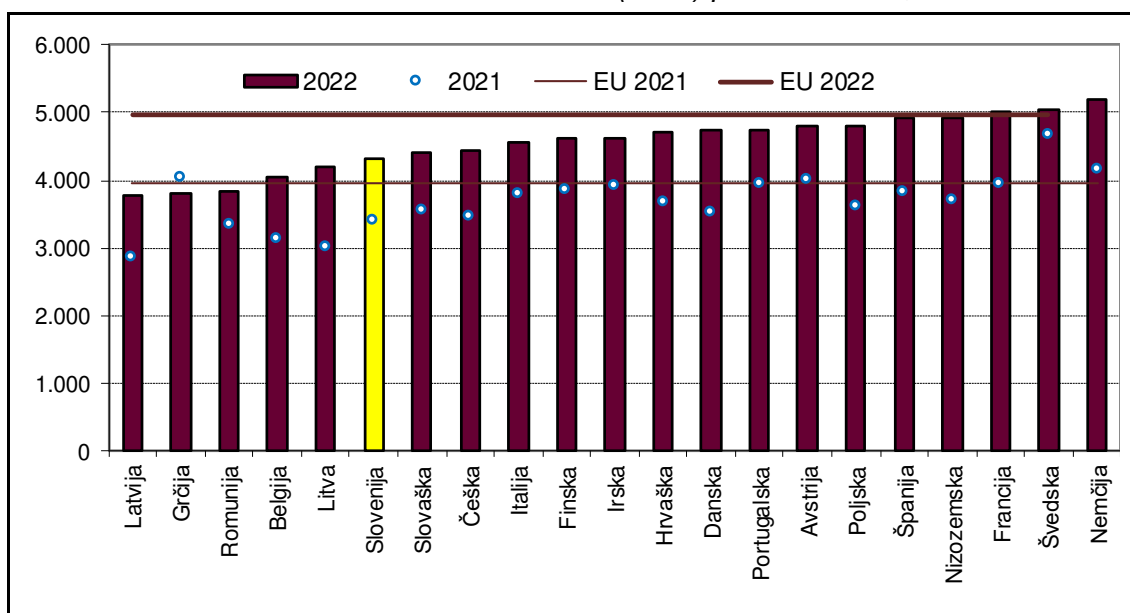
Zaradi podobnega gibanja cen govedi v Sloveniji in EU je v zadnjih letih tudi razmerje do povprečnih cen v EU razmeroma stabilno. Pri bikih do 24 mesecev, ki so najpomembnejša kategorija klavne govedi pri nas, tržne cene za standardno kakovost (R3) v zadnjem desetletju dosegajo okoli 93 % povprečja EU, v letu 2022 pa so, podobno kot v letu pred tem, dosegale samo 87 % povprečne evropske cene. Pri telicah za zakol cena v Sloveniji po navadi dosega okoli 85 % povprečne cene, v letu 2022 pa je dosegla 83 %. Pri kravah za zakol je razmerje med povprečno slovensko in evropsko ceno najmanj ugodno za slovenske rejce, kar pomeni, da so cene v Sloveniji leta 2022 dosegle okoli 77 % povprečne cene v EU.

Po tržni ceni bikov, telic in krav se Slovenija v EU praviloma uvršča v sredino, v letih 2020–2022 pa je zdrsnila in je bila v skupini držav članic z najnižjimi odkupnimi cenami. Nižjo odkupno ceno sta od starih držav članic EU imeli le Belgija in Grčija, od novih članic pa Romunija, Latvija in Litva. Opazno višjo ceno kot Slovenija sta imeli leta 2022 od novih članic Hrvaška in Poljska, le nekoliko višjo pa tudi Češka in Slovaška. Nekoliko manj kot v Sloveniji so se cene govejega mesa zvišale na za nas pomembnem italijanskem trgu (+21 %). Italija, ki je vseskozi po višini odkupnih cen za goveje meso zasedala mesto med srednjo in zgornjo tretjino držav članic, je v letu 2022 zasedla mesto tik nad tretjino držav z najnižjimi cenami.

V državah članicah, od koder Slovenija uvozi največ govejega mesa, so se cene povišale precej bolj kot pri nas. V zadnjem obdobju Slovenija iz Italije uvozi največ mesa. Porast izvoza

živih živali in pa porast uvoza konfekcioniranega mesa utegne kazati na precejšen ponovni uvoz in konkurenčnejšo storitev klanja in konfekcioniranja mesa. Hrvaška je za Italijo druga država, iz katere smo v letu 2022 uvozili največ mesa. Po tržni ceni bikov zaseda mesto na meji med zgornjo in srednjo tretjino držav članic. Glede na to, da porast uvoza sovpada s spremembo v lastništvu enega od največjih trgovcev, je velika verjetnost, da je evidentiranje uvoza govejega mesa iz Hrvaške povezano z menjavo lastništva, medtem ko poreklo govejega mesa še vedno v pretežni meri ostaja iz drugih držav. Poljska, od koder na primer Slovenija uvozi veliko govejega mesa (v letu 2022 tretja po vrsti), spada v letu 2022 pri tržnih cenah bikov v zgornjo tretjino držav članic, zato v uvozu prednjači goveje meso drugih kategorij. Slovenija uvozi precej govejega mesa tudi iz Nizozemske in Avstrije, v slednjo pa takoj za Italijo izvozi največ živih živali.

Slika 38: Tržne cene bikov do 24 mesecev (A-R3) po državah EU; 2021 in 2022

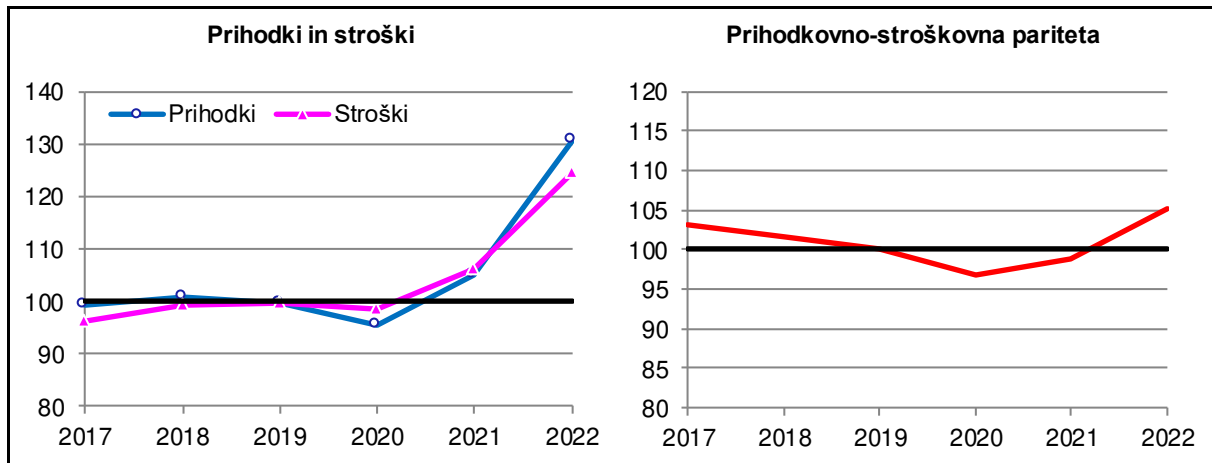
Vir: Evropska komisija

Z uveljavitvijo reforme neposrednih plačil za obdobje 2014–2020 v letu 2015 so bila uvedena PVP za rejo govedi, in sicer za bike in vole, starejše od devet mesecev. Višina podpore v posameznem letu, ki jo lahko rejci uveljavljajo enkrat v življenju živali, je odvisna od števila upravičenih živali ter je izračunana kot količnik med letno ovojnico za PVP za rejo govedi in številom upravičenih živali v posameznem letu. Leta 2022 je bilo za to shemo namenjeno 2,65 % letne nacionalne ovojnice za neposredna plačila (3 % ovojnice do leta 2020), povprečno plačilo pa je v letu 2022 znašalo 44,7 EUR/glavo. Prek kmetijskih zemljišč lahko rejci govedi podobno kot v preteklem programskem obdobju pridobijo tudi druga neposredna plačila. Poleg neposrednih plačil so bili v letu 2022 deležni tudi podpor na podlagi Uredbe o ukrepu dobrobit živali iz PRP 2014–2020. Rejci so od leta 2007 upravičeni tudi do regresa za zavarovanje živali za primer bolezni. Potem, ko je bila stopnja sofinanciranja zavarovanja živali v letu 2020 30-odstotna, je ta od leta 2021 višja (55-odstotna). Pred spremembo sistema obračunavanja trošarine za gorivo v letu 2023 so rejci goveda lahko uveljavljali tudi pravico do vračila dela trošarine za gorivo, porabljenega v kmetijstvu, ki od leta 2009 znaša 70 %.

V letu 2022 so bila rejcem govedi namenjena pavšalna plačila v okviru dveh pomoči za omilitev vpliva rasti cen energentov, mineralnih gnojil in reprodukcijskega materiala ter v okviru pomoči zaradi izpada krme (za reje nad 2 GVŽ).

Ekonomske razmere za pitanje govedu so bile po izrazito slabem letu 2020 v letu 2021 nekoliko boljše, kljub slabim razmeram za pridelavo osnovne krme pa so bile ugodne tudi v letu 2022. Modelni izračuni kažejo, da so bili v letu 2022 stroški priraje v povprečju za petino višji kot leto pred tem, medtem ko se je vrednost priraje, skupaj s subvencijami in stranskim proizvodom (gnojem), povečala za dobro četrtino.

Slika 39: Osnovni ekonomski kazalniki pri pitanju govedu (indeks; povprečje 2017–2021 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

Povečali so se vsi stroški. Še najbolj se je povečal strošek krme (+26 %), od tega doma pridelana krma za 33 %, najmanj pa strošek najetih storitev in domačega dela.

K večji vrednosti proizvodnje kot v letu prej sta v letu 2022 prispevali vrednost zrejenih živali ter vrednost organskih gnojil, medtem ko je bila vrednost subvencij nekoliko manjša kot leto pred tem.

Zaradi manj intenzivnega povečanja stroškov reje v primerjavi s povečanjem vrednosti proizvodnje se je prihodkovno-stroškovno razmerje nekoliko izboljšalo, razmerje pa je po treh zaporednih letih znova nad ravnijo povprečja zadnjega petletnega obdobja (2017–2021).

3.1.1 Število govedi konec leta

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
GOVEDO, skupaj	470.151	462.300	460.063	460.576	468.253	484.192	488.598	479.614	476.806	483.068	485.608	482.619	464.908	96,3
Mlado govedo do 1 leta	146.770	146.203	146.560	143.848	147.644	152.524	155.052	153.234	153.195	151.015	153.115	156.592	149.049	95,2
Teleta za zakol, skupaj	24.760	13.285	12.823	14.154	14.184	10.874	11.045	13.138	12.276	8.862	12.057	12.049	13.374	111,0
- bikci	16.446	8.530	7.887	7.816	8.531	6.839	7.486	8.380	7.752	5.612	6.782	6.780	7.518	110,9
- teličke	8.314	4.755	4.936	6.338	5.653	4.035	3.559	4.758	4.524	3.250	5.275	5.269	5.856	111,1
Teleta za nadaljnjo rejo, skupaj	122.010	132.918	133.737	129.694	133.460	141.650	144.007	140.096	140.919	142.153	141.058	144.543	135.675	93,9
- bikci	63.583	70.569	70.462	67.728	69.160	72.201	73.569	71.742	71.829	71.524	70.601	72.553	67.599	93,2
- teličke	58.427	62.349	63.275	61.966	64.300	69.449	70.438	68.354	69.090	70.629	70.457	71.990	68.076	94,6
Mlado govedo od 1 do 2 let	122.428	119.055	120.016	122.966	122.310	129.370	130.766	128.476	127.757	135.531	133.266	130.714	129.916	99,4
Plemenske telice, skupaj	48.778	48.202	46.364	47.144	48.998	49.718	49.898	50.195	45.324	45.753	47.911	52.006	48.721	93,7
- breje plemenske telice	21.005	20.899	20.372	18.885	22.216	19.947	19.544	21.480	19.262	18.571	20.644	23.186	18.418	79,4
- nebreje plemenske telice	27.773	27.303	25.992	28.259	26.782	29.771	30.354	28.715	26.062	27.182	27.267	28.820	30.303	105,1
Telice za pitanje	9.154	8.886	11.346	12.765	12.168	15.051	17.594	15.607	19.995	23.436	21.536	18.617	21.305	114,4
Biki, voli	64.496	61.967	62.306	63.057	61.144	64.601	63.274	62.674	62.438	66.342	63.819	60.091	59.890	99,7
Govedo nad 2 letoma	200.953	197.042	193.487	193.762	198.299	202.298	202.780	197.904	195.854	196.522	199.227	195.313	185.943	95,2
Plemenske telice, skupaj	20.231	20.147	17.020	18.717	20.695	21.171	19.995	18.330	18.603	18.032	22.017	19.056	17.829	93,6
- breje plemenske telice	15.662	15.090	13.155	14.281	15.952	16.675	15.443	13.169	14.417	13.881	16.395	14.057	13.944	99,2
- nebreje plemenske telice	4.569	5.057	3.865	4.436	4.743	4.496	4.552	5.161	4.186	4.151	5.622	4.999	3.885	77,7
Krave, skupaj	173.354	170.739	167.525	165.785	168.316	169.875	171.339	168.727	166.246	165.935	166.949	165.446	157.503	95,2
- krave molznice	109.467	109.068	111.022	109.571	107.841	112.838	107.841	108.825	102.711	100.839	99.213	100.919	93.249	92,4
- druge krave	63.887	61.671	56.503	56.214	60.475	57.037	63.498	59.902	63.535	65.096	67.736	64.527	64.254	99,6
Telice za pitanje	1.501	1.050	3.730	2.135	2.004	2.994	3.409	4.297	3.830	4.868	1.980	3.851	4.256	110,5
Biki in voli za pitanje	3.967	2.770	2.269	4.690	5.652	6.864	6.878	5.553	6.025	6.180	7.175	5.680	5.504	96,9
Plemenski biki	1.900	2.336	2.943	2.435	1.632	1.394	1.159	997	1.150	1.507	1.106	1.280	851	66,5

Vir: SURS

3.1.2 Bilanca števila govedi

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	Indeks 2022/21
Število na začetku leta	472.878	470.151	462.300	460.063	460.576	468.253	484.192	488.598	479.614	476.806	483.068	485.608	482.619	99,4
Skoteno	165.885	165.092	163.924	159.418	159.013	162.382	165.723	165.415	161.500	158.757	158.511	162.074	157.542	97,2
Uvoz	23.187	22.976	23.033	18.702	22.680	25.582	24.515	25.417	29.506	32.177	33.416	37.374	32.677	87,4
Izvoz	34.970	38.065	40.823	38.205	36.159	30.712	38.656	48.286	45.125	37.978	40.429	48.131	54.824	113,9
Skupno število zaklane govedi	124.441	125.448	117.455	109.679	108.788	112.108	117.141	120.858	116.446	116.252	117.891	123.069	123.652	100,5
Pogin	32.388	32.406	30.916	29.723	29.069	29.205	30.035	30.672	32.243	30.443	31.067	31.237	29.454	94,3
Število na koncu leta	470.151	462.300	460.063	460.576	468.253	484.192	488.598	479.614	476.806	483.068	485.608	482.619	464.908	96,3

* Začasni podatki.

Vir: SURS

3.1.3 Prirast govedi in prireja mesa (000 t)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	Indeks 2022/21
DOMAČA PRIREJA														
Prirast govedi (živa masa)	77,6	80,2	77,7	75,2	74,8	76,8	81,8	81,2	80,5	82,1	80,0	84,4	81,2	96,2
Domača prireja mesa (klavna masa)	43,2	44,7	43,4	41,1	39,6	38,6	44,4	47,4	45,0	43,1	44,2	48,0	49,5	103,1
SKUPNA PRIREJA														
Število zaklane govedi (000)	124,4	125,4	117,5	109,7	108,8	112,1	117,1	120,9	116,4	116,3	117,9	123,1	123,7	100,5
Povprečna klavna masa (kg/glavo)	286,9	285,4	285,2	290,8	289,6	297,9	304,8	297,9	298,9	306,2	307,9	304,7	295,2	96,9
Vse pridobljeno meso (klavna masa)	35,7	35,8	33,5	31,9	31,5	33,4	35,7	36,0	34,8	35,6	36,3	37,5	36,5	97,3
Zakol v klavnicah (klavna masa)	35,7	35,8	33,5	31,9	31,5	33,4	35,7	36,0	34,8	35,6	36,3	37,5	36,5	97,3
- delež vsega pridobljenega mesa (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	

* Začasni podatki.

Vir: SURS

3.1.4 Bilanca proizvodnje in porabe mesa govedi (t, ekvivalent klavne mase)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	Indeks 2022/21
Domača prireja mesa	43.320	44.617	43.398	41.090	39.588	38.636	44.360	47.415	44.964	43.077	44.200	47.986	49.488	103,1
Uvoz živih živali (klavna masa)	2.988	2.829	2.746	2.594	3.202	4.198	3.550	3.714	4.304	4.613	4.904	5.506	4.839	87,9
Izvoz živih živali (klavna masa)	10.607	11.646	12.644	11.784	11.290	9.434	12.210	15.129	14.467	12.090	12.804	15.993	17.827	111,5
Vse pridobljeno meso	35.700	35.800	33.500	31.900	31.500	33.400	35.700	36.000	34.800	35.600	36.300	37.500	36.500	97,3
Začetne zaloge mesa in izdelkov	632	408	396	661	575	397	646	974	532	907	870	770	813	105,5
Uvoz mesa in izdelkov	8.765	9.129	8.286	9.174	9.397	12.614	12.617	13.821	14.855	15.397	13.245	15.112	14.256	94,3
- I. stopnja predelave (meso)	7.840	7.980	7.207	8.064	8.545	11.378	11.307	12.226	13.285	13.780	11.580	13.225	12.450	94,1
- II. stopnja predelave (izdelki)	925	1.149	1.079	1.110	852	1.236	1.311	1.595	1.569	1.617	1.665	1.887	1.805	95,7
Izvoz mesa in izdelkov	3.823	4.265	2.599	2.915	3.845	6.589	6.796	7.345	8.210	9.026	8.406	9.178	8.120	88,5
- I. stopnja predelave (meso)	3.642	3.916	2.212	2.420	3.041	5.501	5.518	5.934	6.721	7.622	7.290	7.721	6.782	87,8
- II. stopnja predelave (izdelki)	181	349	388	495	804	1.088	1.278	1.411	1.490	1.403	1.116	1.457	1.337	91,8
Končne zaloge mesa in izdelkov	408	396	661	575	397	646	974	532	907	870	770	813	848	104,3
Domača poraba	40.866	40.676	38.921	38.245	37.231	39.176	41.193	42.919	41.069	42.008	41.239	43.391	42.601	98,2
Poraba na prebivalca (kg)	19,9	19,8	18,9	18,6	18,1	19,0	20,0	20,8	19,8	20,1	19,6	20,6	20,2	98,1
Stopnja samooskrbe (%)	106,0	109,7	111,5	107,4	106,3	98,6	107,7	110,5	109,5	102,5	107,2	110,6	116,2	
Povprečje EU**														
Poraba na prebivalca (kg)	11,2	10,9	10,6	10,2	10,3	10,4	10,5	10,5	10,7	10,6	10,4	10,3		
Stopnja samooskrbe (%)	103,8	105,9	104,6	103,1	104,1	105,5	106,9	107,6	106,8	106,2	107,8	107,6		

* Začasni podatki. ** V letu 2023 je bila serija podatkov za prikazano obdobje popravljena in ne vključuje podatkov za Združeno kraljestvo.

Vir: SURS, KIS, Evropska komisija

3.1.5 Zakol govedi v klavnicah po kategorijah

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
ŠTEVILO														
Govedo, skupaj	124.858	124.447	115.711	110.326	108.391	112.038	116.952	120.116	115.760	116.295	118.124	123.296	122.616	99,4
Teleta (vsa)	24.186	23.103	20.406	17.622	17.139	15.517	16.403	17.841	16.992	15.543	15.780	17.404	18.287	105,1
Telice	12.782	13.756	13.475	12.050	12.385	14.749	16.501	19.218	18.045	18.372	18.507	19.617	19.823	101,1
Biki do 24 mesecev	45.208	47.860	43.521	39.571	38.711	38.276	37.055	38.313	39.144	37.543	38.360	38.776	39.545	102,0
Biki nad 24 mesecev	21.881	17.749	16.280	20.233	22.071	24.326	27.129	24.090	20.809	22.818	23.224	22.272	18.548	83,3
Voli	673	774	615	535	500	470	505	562	469	425	435	465	531	114,2
Krave	20.128	21.205	21.414	20.315	17.585	18.700	19.359	20.092	20.301	21.594	21.818	24.762	25.882	104,5
MASA TRUPOV (t)														
Govedo, skupaj	35.772	35.571	33.089	32.104	31.566	33.583	35.656	35.795	34.870	35.737	36.500	37.541	36.076	96,1
Teleta (vsa)	2.388	2.310	2.084	1.827	1.779	1.642	1.814	2.008	1.915	1.759	1.838	2.075	2.128	102,5
Telice	3.377	3.649	3.543	3.046	3.179	3.987	4.596	5.324	5.057	5.196	5.252	5.565	5.464	98,2
Biki do 24 mesecev	16.033	16.873	15.372	13.914	13.551	13.635	13.345	13.646	14.177	13.687	14.012	13.996	13.925	99,5
Biki nad 24 mesecev	8.060	6.482	5.919	7.523	8.020	8.925	10.248	9.035	7.803	8.722	8.836	8.441	6.906	81,8
Voli	214	251	193	169	157	151	158	176	146	133	137	153	172	112,4
Krave	5.700	6.005	5.979	5.626	4.880	5.243	5.495	5.606	5.772	6.241	6.423	7.310	7.482	102,4
POVPREČNA MASA (kg)														
Govedo, skupaj	286,5	285,8	286,0	291,0	291,2	299,8	304,9	298,0	301,2	307,3	309,0	304,5	294,2	96,6
Teleta (vsa)	98,7	100,0	102,1	103,7	103,8	105,8	110,6	112,5	112,7	113,1	116,5	119,3	116,4	97,6
Telice	264,2	265,3	262,9	252,7	256,7	270,3	278,6	277,0	280,2	282,8	283,8	283,7	275,6	97,2
Biki do 24 mesecev	354,7	352,6	353,2	351,6	350,1	356,2	360,1	356,2	362,2	364,6	365,3	361,0	352,1	97,6
Biki nad 24 mesecev	368,3	365,2	363,6	371,8	363,4	366,9	377,8	375,1	375,0	382,2	380,5	379,0	372,3	98,2
Voli	317,9	324,5	313,0	315,1	314,0	321,5	312,7	312,8	310,8	312,4	315,1	328,4	323,2	98,4
Krave	283,2	283,2	279,2	276,9	277,5	280,4	283,9	279,0	284,3	289,0	294,4	295,2	289,1	97,9

Vir: SURS

3.1.6 Cene govedi (EUR/t)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
GOVEDO ZA ZAKOL (žive živali)														
Teleta	2.182,3	2.193,6	2.268,5	2.334,7	2.340,2	2.321,5	2.294,4	2.224,5	2.190,3	2.236,7	2.232,7	2.234,2	2.292,6	102,6
Mlado pitano govedo (vse kategorije)	1.549,0	1.712,7	1.878,9	1.826,2	1.783,9	1.790,0	1.746,3	1.801,8	1.836,8	1.812,3	1.727,6	1.906,5	2.409,1	126,4
Biki do 24 mesecev	1.572,1	1.740,6	1.915,1	1.849,9	1.801,5	1.809,5	1.759,1	1.821,6	1.856,8	1.827,6	1.736,6	1.911,3	2.435,9	127,4
Biki nad 24 mesecev	1.469,2	1.654,2	1.851,2	1.767,0	1.709,9	1.741,1	1.676,4	1.710,1	1.777,9	1.744,7	1.600,8	1.757,8	2.276,1	129,5
Telice do 30 mesecev	1.362,3	1.491,9	1.648,4	1.698,9	1.690,2	1.693,0	1.691,9	1.726,7	1.767,7	1.766,5	1.703,0	1.894,6	2.346,6	123,9
Telice nad 30 mesecev	1.259,9	1.347,0	1.470,5	1.426,2	1.452,7	1.599,5	1.576,6	1.631,9	1.651,7	1.730,1	1.553,3	1.702,9	2.095,2	123,0
Kastrati (voli) do 30 mesecev	1.431,7	1.657,9	1.796,7	1.809,7	1.727,1	1.780,3	1.725,2	1.749,4	1.733,1	1.752,0	:	:	:	
Kastrati (voli) nad 30 mesecev	1.437,0	1.537,8	1.494,5	1.365,5	1.612,3	1.297,7	1.353,1	z	z	1.381,4	:	:	:	
Voli*											1.385,8	1.793,6	2.135,1	119,0
GOVEDO ZA NADALJNJO REJO														
Teleta za pitanje (vse kategorije)	2.806,9	2.751,9	2.977,5	2.822,4	2.697,3	2.835,9	2.708,4	2.734,6	2.919,4	2.880,0	2.809,7	2.764,5	3.209,1	116,1
Teleta do 1 meseca	3.021,0	3.221,7	3.313,3	3.129,2	2.674,4	2.246,9	2.542,3	2.467,4	2.517,5	2.745,5	2.663,9	2.832,0	3.025,8	106,8
Teličke do 1 leta	2.501,0	2.457,1	2.737,4	2.392,6	2.530,9	2.546,1	2.347,9	z	2.693,7	2.730,7	z	2.831,8	3.330,4	117,6
Bikci, voli do 1 leta	2.801,8	2.710,3	2.980,9	2.853,3	2.736,6	3.026,3	2.923,2	2.893,9	z	3.031,3	2.942,2	2.618,0	3.048,7	116,5
GOVEDO ZA PLEME														
Breje plemenske telice, nad 2 letoma	1.885,0	2.032,9	2.072,7	2.106,1	2.268,5	2.390,8	2.090,9	z	z	2.369,2	2.291,8	2.521,2	3.501,7	138,9
CENE GOVEDI NA REPREZENTATIVNIH TRGIH (klavna masa) – Slovenija														
Biki do 24 mesecev (A-R3)	2.987,8	3.360,7	3.689,7	3.557,8	3.430,9	3.497,4	3.371,3	3.425,7	3.520,8	3.459,0	3.196,6	3.389,2	4.312,0	127,2
Telice (E-R3)	2.722,2	3.059,1	3.277,2	3.293,5	3.319,1	3.392,4	3.295,9	3.313,4	3.361,3	3.337,9	3.120,4	3.259,3	4.101,3	125,8
Krave (D-O3)	1.662,0	2.091,9	2.503,7	2.438,1	2.227,9	2.270,8	2.126,4	2.278,7	2.364,3	2.300,5	2.108,0	2.412,1	3.307,1	137,1
CENE GOVEDI NA REPREZENTATIVNIH TRGIH (klavna masa) – EU														
Biki do 24 mesecev (A-R3)	3.195,7	3.520,9	3.837,3	3.815,9	3.676,0	3.772,2	3.674,8	3.796,9	3.794,8	3.586,0	3.534,4	3.940,0	4.954,6	125,8
Telice (E-R3)	3.162,1	3.506,5	3.894,4	4.120,7	3.933,6	3.969,2	3.792,3	3.865,6	3.865,6	3.708,8	3.648,0	3.980,2	4.940,1	124,1
Krave (D-O3)	2.311,9	2.681,3	3.098,3	3.112,7	2.856,5	2.917,0	2.706,6	2.908,8	2.931,3	2.837,0	2.712,4	3.147,4	4.305,6	136,8
BAZNA CENA (EUR/t klavne mase)	2.224,0	2.224,0	2.224,0	2.224,0	2.224,0	2.224,0	2.224,0	2.224,0	2.224,0	2.224,0	2.224,0	2.224,0	2.224,0	

* Z letom 2020 združen podatek (tehtano povprečje) odkupnih cen volov do 30 mesecev starosti in volov nad 30 mesecev starosti

z – zaupno.

Vir: SURS, ARSKTRP, Evropska komisija, preračuni KIS

3.2 Meso prašičev

Prispevek prireje mesa prašičev k vrednosti kmetijske proizvodnje se je v zadnjem desetletju hitro zmanjševal. V letu 2022 je znašal le dobre 3 %, kar je najmanj v zadnjem desetletju. K vrednosti živinoreje prašičereja od leta 2013 prispeva manj kot 10 %, v letu 2022 okoli 7 %. Oba deleža sta se od leta 2000 več kot razpolovila, kar na splošno kaže nazadovanje in ranljivost panoge v primerjavi z drugimi sektorji kmetijstva.

Podobno kot v sektorju govedoreje tudi v prašičereji potekajo intenzivne strukturne spremembe. Po podatkih popisa kmetijstva se je leta 2020 s prašičerejo ukvarjalo 12.200 KMG, kar je za 54 % manj kot leta 2010 in kar za 73 % manj kot leta 2000. V obravnavanem obdobju se je močno zmanjšalo tudi število prašičev. Leta 2020 jih je bilo za 38 % manj kot leta 2010, medtem ko jih je bilo v primerjavi z letom 2000 kar za 61 % manj. Ker je bilo zmanjšanje števila prašičev manjše kot zmanjšanje števila KMG, ki redijo prašiče, se je povprečno število živali na KMG povečalo s 13,5 glav prašičev/KMG v letu 2000 na 19,3 v letu 2020.

Stalež prašičev se v zadnjem desetletju, kljub izjemoma rahlemu porastu v letu 2018, še naprej opazno zmanjšuje. Po začasnih statističnih podatkih je bilo konec leta 2022 v hlevih nekaj več kot 202 tisoč prašičev (še leta 2019: 240 tisoč) oziroma za 6 % manj kot v enakem obdobju leta 2021, kar je najmanj do zdaj. Mladic je bilo ob koncu leta za 17 % manj (2.700 živali) kot v enakem obdobju leta 2021, plemenskih svinj pa je bilo z 10.700 živali manj za slabe 3 %. Za okoli 5 % je bilo manj tudi merjascev, kar je s 488 živali najmanj do zdaj.

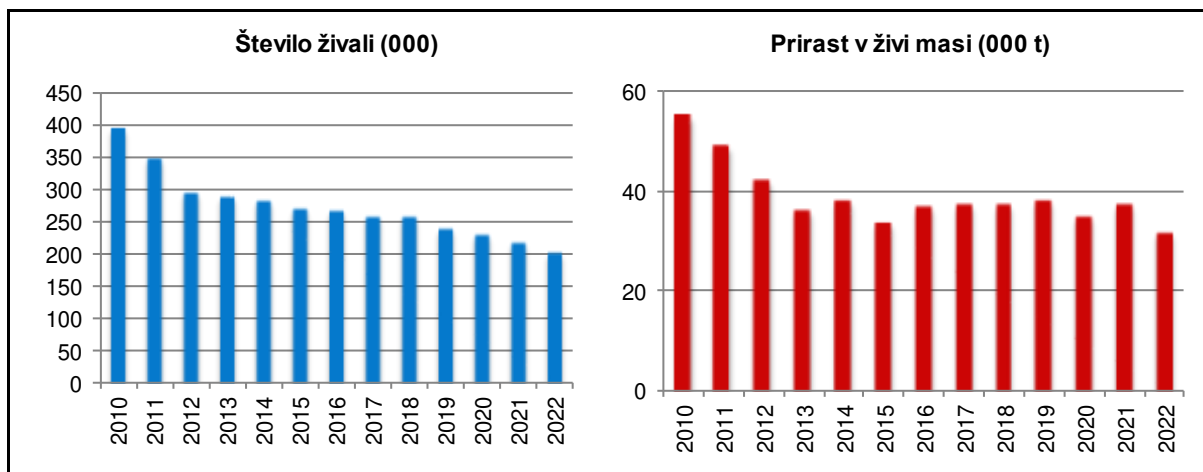
Klub manjšemu številu plemenskih svinj in mladice je bilo ob koncu leta 12 % več pujskov v kategoriji do 20 kg. Opazno manj pa je bilo tekačev (prašiči od 20 do 50 kg), in sicer za 23 %. Manj je bilo tudi prašičev v pitanju (-7 %).

Vzporeden pregled in primerjava statističnih podatkov o staležu živali na 1. december z drugimi podatki (npr. zakol v klavnica, zunanja trgovina) z vidika posnetka stanja kažeta na neko mero nezanesljivosti, kar uporabnika podatkov lahko napeljuje k napačni razlagi. V preteklosti je sicer padec staleža živali po posameznih kategorijah kazal na nazadovanje panoge, zaostrovanje razmer ipd., kar pa za zadnja leta ne moremo trditi. Uradni statistični podatki temeljijo samo na obstoječi metodologiji, ki je prav gotovo primernejša v državah z večjim staležem in drugačnim organizacijskim sistemom, kot je v Sloveniji, zato bi bilo primerno spremljati stalež v dveh presečnih datumih in ne le na datum, ki je opredeljen z metodologijo.

Zmanjšanje števila tekačev in prašičev pitancev ob koncu leta 2022 je tako po vsej verjetnosti odraz manjšega uvoza živih živali v drugi polovici leta 2022, kar se v nadaljevanju odrazi tudi v zakolu, ta pa je posledica ponudbe in oteženega nakupa pujskov v tujini. Podrobnejši pregled uvoza živih živali (tekačev) namreč kaže, da je bilo v drugi polovici leta 2022 uvoženo za 16 % manj pujskov za nadaljnjo rejo kot v prvi polovici leta in za 10 % manj kot v enakem obdobju leta 2021. Tako ne moremo ugotoviti, da je ponovni upad staleža posledica poslabšanja razmer v prašičereji z ekonomskega vidika.

Po pričakovanju se je z upadom uvoza pujskov za pitanje (tudi kot posledica zmanjšanja števila plemenskih svinj v letu 2021) in manjšega obsega pitovnih živali prirast prašičev v letu 2022 zmanjšal. V primerjavi z letom prej je manjši za 15 % in je z 31,7 tisoč tonami najmanjši do zdaj.

Slika 40: Število in prirast prašičev; 2010–2022

Vir: SURS

V letu 2022 je bilo zaklanih slabih 270 tisoč prašičev, kar je za 13 % manj kot v letu 2021 in najmanj do zdaj. Razlog za občutno zmanjšanje je predvsem manjši zakol izven klavnic, pri čemer je delež zakola izven klavnic v letu 2022 znašal 19 %, še pred nekaj leti tudi do 30 %. Od celotnega zakola je bilo v slovenskih klavnicah zaklanih 229 tisoč živali, kar je v primerjavi z letom prej za 7 % manj. Zato je bila manjša tudi skupna masa prašičev, zaklanih v klavnicah, ki je bila v primerjavi z letom 2021 z 21,2 tisoč tonami manjša za 6 %. Povprečna masa klavnih trupov je bila na podobni ravni kot leto prej (92,7 kg).

Do leta 2015 se je zakol prašičev zunaj klavnic zmanjševal (leta 2015: 6,9 tisoč t), kar je bila posledica upada števila predvsem manjših rej prašičev. V obdobju 2016–2019 je bila količina mesa prašičev, pridobljenega zunaj klavnic, znova večja, med 8,0 in 9,5 tisoč ton. Po izrazitem zmanjšanju zakola izven klavnic v letu 2020 (6,1 tisoč t), k čemur sta verjetno pripomogla precejšnje povečanje odkupnih cen tržnih prašičev in otežena dobava pujskov za pitanje, se je interes po domačem zakolu v letu 2021 znova povečal (pridobljenih 7,4 tisoč t), zaradi primanjkljaja živali za pitanje in visokih cen krme v letu 2022 pa se je znova močno zmanjšal (pridobljenih 5 tisoč t).

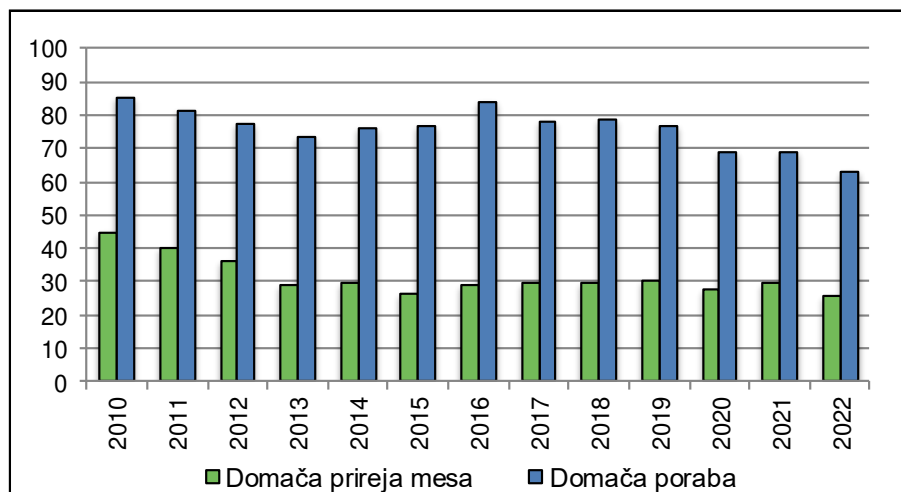
Ob zmanjšanju prirasta prašičev v letu 2022 se je v primerjavi z letom prej zmanjšala tudi domača prireja prašičjega mesa. Znašala je 25,9 tisoč ton (–12 %).

Zunanja trgovina s prašiči in prašičjim mesom še naprej ostaja živahna, saj kljub zmanjšanju domače prireje in domačega zakola obseg zunanje trgovine ostaja na ravni obsega v letu 2021 (85 tisoč t). Večji (+5 %) kot leto pred tem je bil v letu 2022 izvoz prašičjega mesa (24 tisoč t), medtem ko se je uvoz zmanjšal za 2 % (61 tisoč t). Tako se je primanjkljaj v zunanji trgovini s prašičjim mesom znova zmanjšal (–7 %), in sicer z 39,7 tisoč ton na 37 tisoč ton.

Domača poraba, tj. količina mesa, ki je na voljo za potrošnjo na slovenskem trgu, se je v letu 2022 zmanjšala za dobrih 8 %, za podobno pa je bila manjša tudi poraba prašičjega mesa na prebivalca. S 30 kg porabe na prebivalca je za 5,5 kg pod povprečjem let 2017–2021 (35,5 kg).

Slovenija je tradicionalna neto uvoznica prašičjega mesa, saj je domača poraba stalno večja od domače prireje. Neto uvoz se je po vstopu Slovenije v EU ob vse manjši domači prireji precej povečal, s tem pa se je znižala stopnja samooskrbe s prašičjim mesom. Potem ko je bila leta 2016 najnižja v zgodovini Slovenije (34 %), se samooskrba s prašičjim mesom v letih 2017–2021 giba okoli 40 %, v letu 2022 pa je bila 41 %, kar je za 1,7 odstotne točke manj kot v letu 2021.

Slika 41: Prireja in poraba mesa prašičev (000 t; ekvivalent klavnih polovic); 2010–2022

Vir: SURS, KIS

Uvoz svežega prašičjega mesa v strukturi skupnega uvoza prašičjega mesa, ta je v letu 2022 znašal 61 tisoč ton, z 51,2 tisoč tonami obsega največji delež (84 %). Njegovo zmanjšanje za okoli 4 % v primerjavi z letom prej večji uvoz izdelkov iz prašičjega mesa (+6 %; 8,2 tisoč ton) ni nadomestil (v strukturi zajema majhen delež), zato se je skupni uvoz v primerjavi z letom 2021 zmanjšal. Manjši (–2 %) kot leta 2021 je bil uvoz živih živali. Predvsem so to pujski za nadaljnjo rejo. Ker ta v strukturi mase prašičjega mesa obsega manj kot 2 %, spremembe ne vplivajo opazno na spremembe skupnega uvoza prašičjega mesa.

Podrobnejši pregled zunanje trgovine s prašičjim mesom kaže precejšno dinamiko uvoza in izvoza iz posameznih držav članic EU. Medtem ko je bil uvoz živih živali v letih 2013–2015 skoncentriran na uvoz pujskov za nadaljnjo rejo iz Avstrije, pozneje pa predvsem iz Nemčije in Nizozemske, se največ prašičjega mesa in izdelkov v Slovenijo uvozi iz Avstrije (približno tretjina celotnega uvoza prašičjega mesa in izdelkov), Nemčije, Italije, Hrvaške, Madžarske, Španije, Belgije in Nizozemske.

Po podatkih zunanje trgovine je mogoče sklepati, da je uvoz prašičjega mesa iz nekaterih držav po vsej verjetnosti povezan tudi z lastniško strukturo trgovskih verig v Sloveniji in njihovo strategijo dobave (logistični centri). Znotraj uvoza mesa in izdelkov se iz Avstrije, Italije in Madžarske po večini uvažuje sveže meso. Obratno velja za Hrvaško, iz katere Slovenija uvozi več kot polovico mesa v obliki izdelkov, slaba polovica je svežega mesa.

Preglednica 21: Uvoz in izvoz prašičev (t; ekvivalent klavnih polovic); 2018–2022

	Uvoz					Izvoz				
	2018	2019	2020	2021	2022*	2018	2019	2020	2021	2022*
Žive živali	1.868	1.862	1.789	1.571	1.545	42	203	464	1.103	1.284
Meso	59.827	55.866	50.761	53.100	51.199	6.855	6.842	4.720	6.157	6.578
Izdelki	8.695	8.864	7.455	7.781	8.214	13.907	13.954	13.723	15.492	16.128
Skupaj (t)	70.390	66.592	60.005	62.452	60.959	20.803	20.999	18.908	22.752	23.989

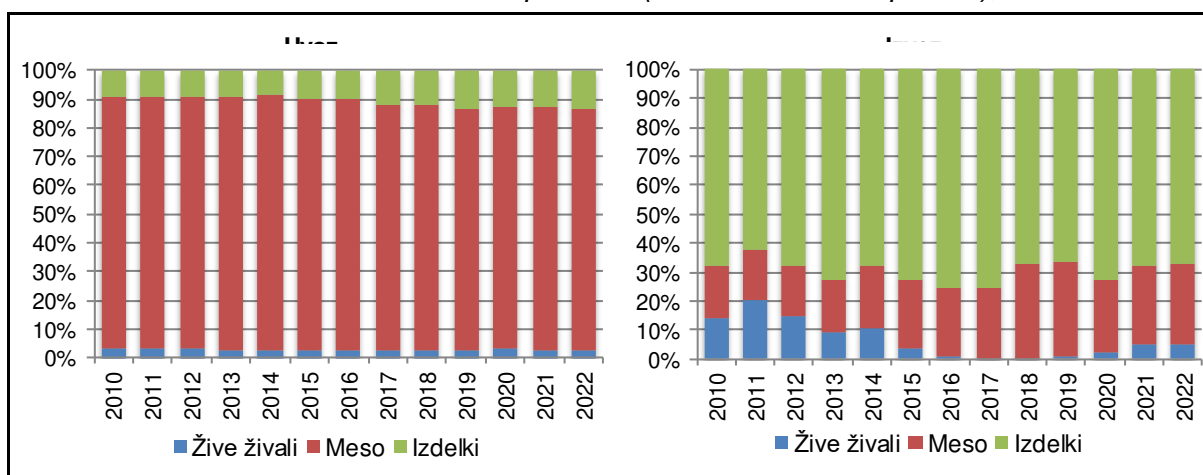
* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Izvoz prašičev (v ekvivalentu klavnih polovic) je v letu 2022 znašal 24 tisoč ton (+5 % glede na leto prej), kar je v zadnjih letih v povprečju trikrat manj od uvoza. Povečevanje izvoza, ki se je začelo po letu 2013, je tako v letu 2022 doseglo rekordno vrednost.

V strukturi izvoza ima izvoz izdelkov iz prašičjega mesa največji delež. Po letu 2008, ko je dosegel najnižjo vrednost v samostojni Sloveniji (54 %), se je ob letnih nihanjih povečeval in v posameznih letih znašal tudi 75 %. V okviru izvoza prašičjega mesa in izdelkov je znašala količina izdelkov v letu 2022 okoli 16,1 tisoč ton (67 % skupnega izvoza mesa prašičev), kar je za 4 % več kot leta 2021. Slovenija je v letu 2022 izvozila 6,6 tisoč ton svežega mesa, kar je 27 % skupnega izvoza, medtem ko je izvoz živih živali obsegal 1,3 tisoč ton oziroma 5 % skupnega izvoza.

Slika 42: Struktura uvoza in izvoza prašičev (ekvivalent klavnih polovic); 2010–2022

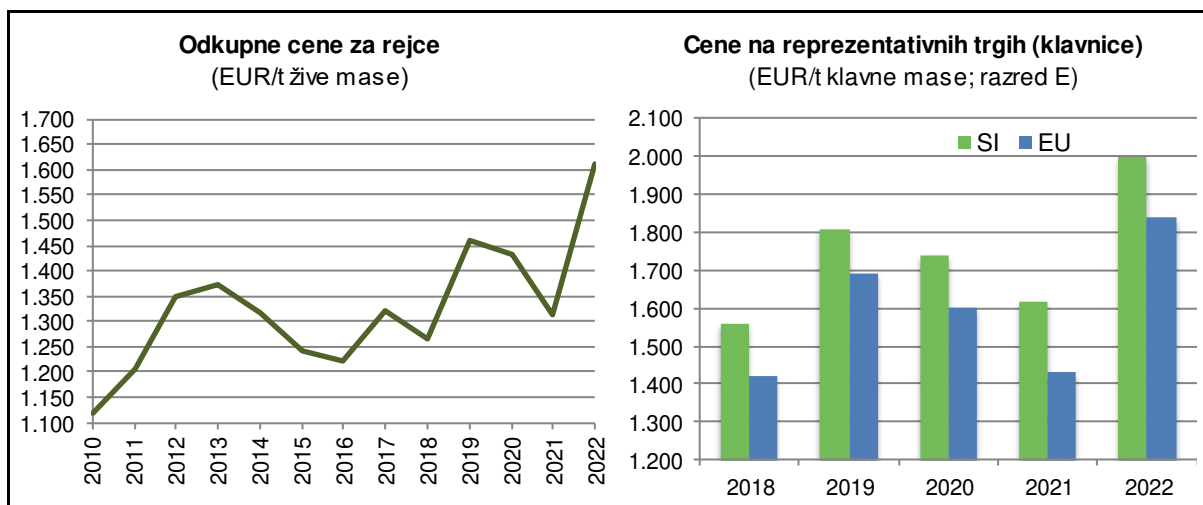
Vir: SURS, preračuni KIS

Slovenija je po letu 2014 največ prašičjega mesa prek izdelkov izvozila na Balkan (več kot dve tretjini celotnega izvoza), od tega največ na Hrvaško, Kosovo, v Makedonijo, Srbijo in Romunijo. Slovenija največ svežega prašičjega mesa izvozi na Hrvaško (39 %), v Italijo (17 %), Srbijo (10 %), Slovaško (6 %) in v Avstrijo (4 %), kar v nekaterih primerih kaže na izvoz svežega mesa tudi za potrebe predelave in ponovnega uvoza v obliki izdelkov.

Cene prašičev se v Sloveniji oblikujejo pod močnim vplivom cen na evropskem trgu, ki med leti ciklično zelo nihajo. Po precejšnjem povišanju cen v letu 2019, na katero so imeli precejšen vpliv širjenje afriške prašičje kuge in s tem povezane omejitve, je po podatkih SURS sledilo v letih 2020 in 2021 znižanje cen klavnih prašičev (brez plemenskih), v letu 2022 pa je znova sledil cenovni preobrat. Takšen trend gibanja cen velja za vse kategorije prašičev, razen za kategorijo prašički do 25 kg (ti. odojki), pri katerih so cene v porastu vse od leta 2017.

Najbolj so se v letu 2022 zvišale cene kategorije pitovnih prašičev, in sicer za slabo četrtno (+23 %), medtem ko so se cene pujskov za nadaljnjo rejo (ti. tekači) zvišale za 11 %. Gibanje cen pitanih prašičev je najpogosteje odvisno predvsem od gibanja cen krme in/ali cen pujskov. Vendar pa je za let 2019–2022 značilno, da je izrazit dvig cen posledica pomanjkanja svinjine na azijskih trgih (pojav afriške prašičje kuge), kar je povzročilo precejšnjo razliko med ponudbo in povpraševanjem na svetovnem trgu s prašičjim mesom. Neobičajne razmere so bile tudi v letu 2021, ko odkupne cene niso, kot je običajno, sledile povišanju cen krme, kar je bila verjetno posledica v preobratu med ponudbo in povpraševanjem. To se je na trgu EU odrazilo v zmanjšanju staleža plemenskih živali. Odkupne cene so porastu stroškov sledile z zamikom, kar se kaže v močnem odboju odkupnih cen v letu 2022. K temu odboju pa je pripomoglo tudi vnovično pomanjkanje prašičjega mesa na trgu.

Slika 43: Odkupne cene pitanih prašičev za zakol v Sloveniji in primerjava tržnih cen s povprečjem EU

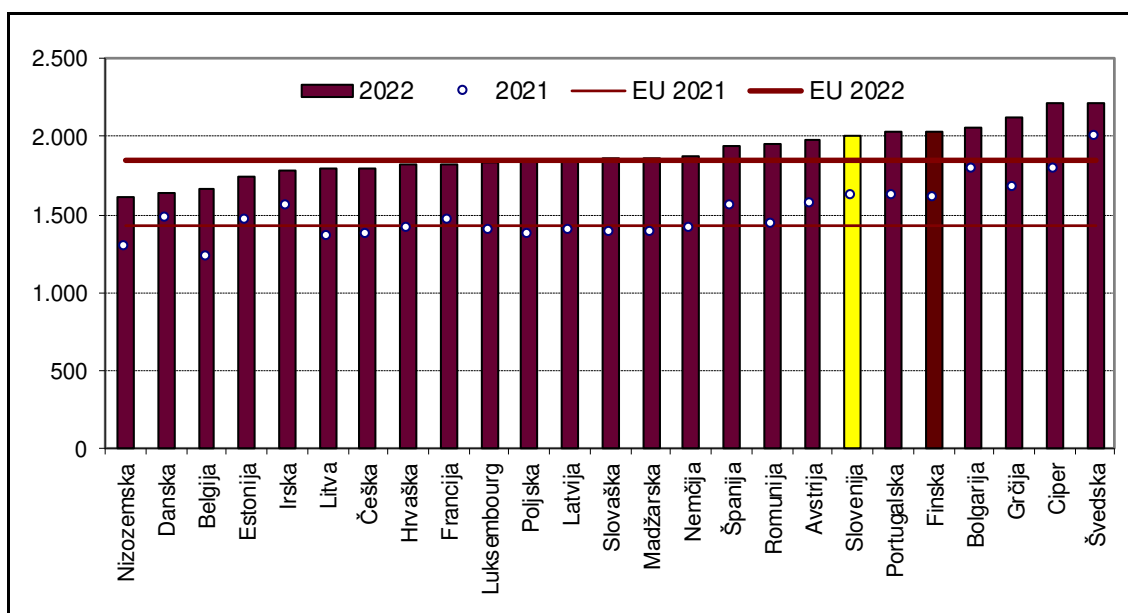

Vir: SURS, Evropska komisija, preračuni KIS

Zelo podobno kot statistični podatki kažejo tudi podatki TIS (ARSKTRP). Po podatkih o povprečni ceni v reprezentativnih klavnica za kakovostni razred E (v klavni masi) se je povprečna cena pitanih prašičev leta 2022 v primerjavi s predhodnim letom zvišala za 24 %. Nekoliko bolj kot na slovenskem trgu pa so se v povprečju zvišale tudi cene prašičjega mesa v EU (+29 %).

V Sloveniji se je delež prašičjega mesa kakovostnega razreda S po letu 2018 opazno povečal in v zadnjih letih znaša v povprečju skoraj tri četrtine vseh ocenjenih klavnih trupov prašičev. To kaže, da so reje v zaostrenih razmerah na trgu s prašičjim mesom morale ohraniti konkurenčnost tudi z zagotavljanjem primerne kakovosti in tako z višjimi doseženimi cenami. Pregled podatkov TIS kaže, da so cene prašičjega mesa kakovostnega razreda S v povprečju za okoli 9 % višje od cen za meso kakovostnega razreda E.

Slika 44: Tržne cene prašičev (razred E) po državah EU v letih 2021 in 2022

Vir: Evropska komisija

Slovenija se je po vstopu v EU postopoma premaknila iz skupine držav z visokimi cenami prašičev v skupino držav članic z najnižjimi cenami. Po letu 2014 se je znova premaknila v zgornjo polovico, kar je bila posledica manjšega znižanja cen na domačem trgu kot v EU. Tako se Slovenija že nekaj let zapored uvršča v prvo tretjino držav z najvišjo odkupno ceno. Ta je bila pri nas v letu 2022 za okoli 9 % nad povprečjem EU (leta 2021: 13 %). Višjo ceno od Slovenije so imele Švedska, Finska in Portugalska ter Grčija, Bolgarija in Ciper, kjer pa prašičereja ni pomembnejša živinorejska panoga.

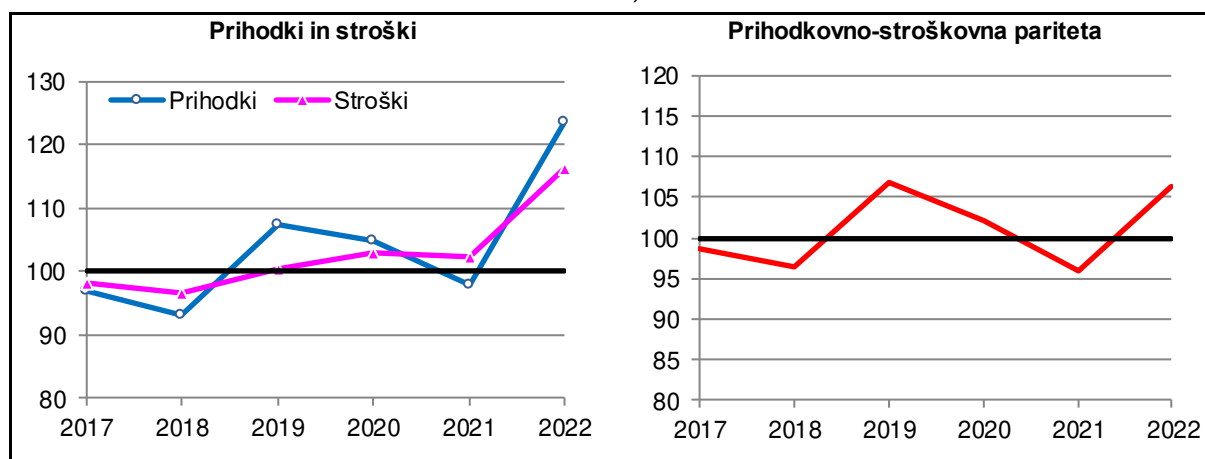
Slovenski odkupovalci prašičjega mesa se za določanje odkupnih cen prašičev že vrsto let ravna po gibanju cen na sosednjem avstrijskem trgu. Do leta 2014 so bile povprečne cene prašičev kakovostnega razreda E v Sloveniji nižje kot v Avstriji, od leta 2014 pa so višje. V letih 2015–2021 so bile cene v Sloveniji v povprečju višje od cen v Avstriji za okoli 4 %, v letu 2022 pa za slab odstotek.

Kmetijska politika za trg prašičjega mesa ne predvideva proizvodno vezanih neposrednih plačil. Ukrepi neposrednih podpor rejcem so uporabljeni le izjemoma za blažitev poslabšanja ekonomskega položaja. Prek kmetijskih zemljišč lahko rejci v PRP 2014–2020 pridobijo druga plačila iz sheme neposrednih plačil. Poleg neposrednih plačil so bili leta 2022 deležni tudi podpor na podlagi Uredbe o ukrepu dobrobit živali iz PRP. Od leta 2007 so rejci upravičeni tudi do sofinanciranja zavarovanja živali za primer bolezni. Stopnja sofinanciranja zavarovanja živali je bila v letu 2020 30 %, od leta 2021 pa je višja (55 %). Rejci prašičev so lahko pred spremembo sistema obračunavanja trošarine za gorivo v letu 2023 uveljavljali tudi vračilo dela trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu (70 %).

V letu 2022 so bila rejcem prašičev namenjena pavšalna plačila v okviru dveh pomoči za omilitev vpliva rasti cen energentov, mineralnih gnojil in reprodukcijskega materiala ter v okviru pomoči zaradi izpada krme (za reje nad 2 GVŽ).

Po več kot desetletju splošno slabega ekonomskega položaja prašičerejcev so bile razmere v letih 2019 in 2020 ugodne. Po manj ugodnem letu 2021 so bile ugodne tudi v letu 2022, ki velja za eno najboljših v zadnjem desetletju.

Slika 45: Osnovni ekonomski kazalniki pri pitanju prašičev (indeks; povprečje 2017–2022 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

Skupni stroški reje prašičev so se leta 2022 pri kombiniranem načinu reje glede na leto 2021 povečali za 17 %, za 14 % pa so bili večji tudi v rejah, v katerih prašiče pitajo s kupljeno krmo. Povečanje stroškov reje je predvsem posledica porasta stroškov krme, vhlavljanja pujskov in amortizacije.

Krma, ki je najpomembnejši strošek pri pitanju prašičev, se je v povprečju podražila za okoli 25 % pri kombiniranem načinu reje oziroma za slabih 18 % pri pitanju s kupljeno krmo. Višji kot leta 2021 je strošek amortizacije (+18 %), zvišal pa se je tudi strošek dela in kapitala (+10 %).

V primerjavi z letom 2021 se je vrednost proizvodnje povečala za približno 25 %, kar je ob manj intenzivnem povečanju stroškov povzročilo izboljšanje prihodkovno-stroškovne paritete. Ta je bila leta 2021 pri kombiniranem načinu reje za 3 % nad ravno povprečja obdobja 2017–2021, pri načinu s kupljeno krmo pa slabih 6 %.

3.2.1 Število prašičev

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
PRAŠIČI, skupaj	395.593	347.310	296.097	288.350	281.319	271.385	265.744	257.241	259.125	240.138	229.483	215.713	202.148	93,7
Pujski do 20 kg	99.043	81.593	65.975	67.488	63.590	59.498	57.534	58.657	58.006	51.334	50.446	41.854	46.943	112,2
Mladi prašiči 20–50 kg	82.250	69.713	58.927	63.254	55.835	52.006	50.757	46.854	52.984	49.417	43.956	40.211	31.155	77,5
Prašiči v pitanju nad 50 kg	179.305	166.160	146.806	133.828	140.226	138.727	137.328	130.419	128.788	122.089	118.733	118.956	110.203	92,6
- 50–80 kg	58.818	47.350	50.326	41.221	42.454	39.247	35.723	33.733	36.251	30.814	30.767	29.903	31.822	106,4
- 80–110 kg	52.080	48.624	36.732	35.682	35.687	36.572	39.751	37.863	37.147	37.992	32.976	34.478	31.368	91,0
- 110 kg in več	68.407	70.186	59.748	56.925	62.085	62.908	61.854	58.823	55.390	53.283	54.990	54.575	47.013	86,1
Plemenski prašiči nad 50 kg	34.995	29.844	24.389	23.780	21.668	21.154	20.125	21.311	19.347	17.298	16.348	14.692	13.847	94,2
- Merjasci	1.385	1.131	954	863	868	855	891	842	694	748	699	515	488	94,8
- Nebreje mladice	3.982	3.204	3.175	2.769	2.243	2.153	2.079	2.294	2.164	1.955	1.924	1.666	1.317	79,1
- Breje mladice	3.576	3.206	2.694	2.808	2.147	2.260	2.009	2.347	2.108	1.687	2.018	1.540	1.357	88,1
- Plemenske svinje, od tega:	26.052	22.303	17.566	17.340	16.410	15.886	15.146	15.828	14.381	12.908	11.707	10.971	10.685	97,4
<i>nebreje plemenske svinje</i>	10.223	8.739	7.278	7.084	6.872	6.430	6.084	6.010	5.886	5.258	4.361	4.453	4.026	90,4
<i>breje plemenske svinje</i>	15.829	13.564	10.288	10.256	9.538	9.456	9.062	9.818	8.495	7.650	7.346	6.518	6.659	102,2

Vir: SURS

3.2.2 Bilanca števila prašičev

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	Indeks 2022/21
Število na začetku leta	415.230	395.593	347.310	296.097	288.350	281.318	271.385	265.744	257.241	259.124	240.137	229.483	215.712	94,0
Skoteno	494.588	415.457	336.465	312.796	312.382	277.855	282.162	278.553	286.618	275.673	254.896	283.541	243.866	86,0
Uvoz	63.038	63.636	71.012	69.671	76.089	65.827	84.981	81.280	86.236	83.224	79.731	71.616	69.317	96,8
Izvoz	26.693	36.692	22.886	19.621	25.400	12.427	1.952	80	506	2.440	5.571	13.357	15.767	118,0
Skupno število zaklanih prašičev	469.941	420.074	382.876	323.026	323.008	298.739	327.148	325.944	325.495	331.537	297.700	311.225	269.566	86,6
Pogin	80.629	70.610	52.928	47.567	47.095	42.449	43.684	42.312	44.970	43.907	42.010	44.345	41.415	93,4
Število na koncu leta	395.593	347.310	296.097	288.350	281.318	271.385	265.744	257.241	259.124	240.137	229.483	215.712	202.147	93,7

* Začasni podatki.

Vir: SURS

3.2.3 Prirast prašičev in prireja mesa (000 t)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	Indeks 2022/21
DOMAČA PRIREJA														
Prirast prašičev (živa masa)	55,3	49,2	42,3	36,1	38,1	33,6	36,8	37,2	37,3	38,1	34,8	37,4	31,7	84,8
Domača prireja mesa (klavna masa)	44,5	40,2	36,0	29,0	29,6	26,4	28,9	29,6	29,5	30,5	27,6	29,6	25,9	87,5
SKUPNA PRIREJA														
Število zaklanih prašičev (000)	469,9	420,1	382,9	323,0	323,0	298,7	327,1	325,9	325,5	331,5	297,7	311,2	269,6	86,6
Povprečna klavna masa (kg/glavo)	94,1	92,8	93,0	91,0	91,9	91,4	93,8	96,3	96,2	97,1	97,1	96,4	97,2	100,8
Vse pridobljeno meso (klavna masa)	44,2	39,0	35,6	29,4	29,7	27,3	30,7	31,4	31,3	32,2	28,9	30,0	26,2	87,3
Zakol v klavnicah (klavna masa)	24,9	23,0	21,0	19,0	20,2	20,4	22,7	21,9	22,3	23,7	22,8	22,6	21,2	93,8
- delež od vsega pridobljenega mesa (%)	56,3	58,9	59,1	64,5	68,0	74,6	73,9	69,7	71,3	73,6	78,8	75,3	80,9	107,4
Zakol izven klavnic (klavna masa)	19,3	16,0	14,6	10,4	9,5	6,9	8,0	9,5	9,0	8,5	6,1	7,4	5,0	67,5

* Začasni podatki.

Vir: SURS

3.2.4 Bilanca proizvodnje in porabe mesa prašičev (t, ekvivalent klavne mase)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	Indeks 2022/21
Domača prireja mesa	44.499	40.188	36.012	28.999	29.567	26.394	28.902	29.535	29.474	30.541	27.576	29.532	25.938	87,8
Uvoz živih živali (klavna masa)	1.742	1.766	1.674	1.520	1.666	1.500	1.969	1.866	1.868	1.862	1.789	1.571	1.545	98,4
Izvoz živih živali (klavna masa)	2.041	2.954	2.086	1.120	1.533	594	171	2	42	203	464	1.103	1.284	116,4
Vse pridobljeno meso	44.200	39.000	35.600	29.400	29.700	27.300	30.700	31.400	31.300	32.200	28.900	30.000	26.200	87,3
Začetne zaloge mesa in izdelkov	671	875	611	1.325	1.500	1.806	2.129	2.384	2.558	3.263	3.057	2.992	3.180	106,3
Uvoz mesa in izdelkov	53.650	53.612	54.735	55.239	59.465	64.886	69.493	64.527	68.521	64.730	58.216	60.882	59.414	97,6
- I. stopnja predelave (meso)	48.563	48.408	49.570	49.988	54.162	58.204	62.233	56.738	59.827	55.866	50.761	53.100	51.199	96,4
- II. stopnja predelave (izdelki)	5.087	5.204	5.165	5.252	5.303	6.682	7.260	7.789	8.695	8.864	7.455	7.781	8.214	105,6
Izvoz mesa in izdelkov	12.496	11.690	12.144	11.283	12.956	15.494	15.929	18.024	20.761	20.796	18.443	21.649	22.705	104,9
- I. stopnja predelave (meso)	2.622	2.539	2.470	2.288	3.083	3.818	3.772	4.458	6.855	6.842	4.720	6.157	6.578	106,8
- II. stopnja predelave (izdelki)	9.874	9.151	9.675	8.995	9.873	11.676	12.158	13.567	13.907	13.954	13.723	15.492	16.128	104,1
Končne zaloge mesa in izdelkov	875	611	1.325	1.500	1.806	2.129	2.384	2.558	3.263	3.057	2.992	3.180	2.860	89,9
Domača poraba	85.150	81.186	77.477	73.181	75.903	76.369	84.008	77.729	78.355	76.340	68.738	69.045	63.228	91,6
Poraba na prebivalca (kg)	41,6	39,6	37,7	35,5	36,8	37,0	40,7	37,6	37,9	36,5	32,7	32,8	30,0	91,5
Stopnja samooskrbe (%)	52,3	49,5	46,5	39,6	39,0	34,6	34,4	38,0	37,6	40,0	40,1	42,8	41,0	
Povprečje EU														
Poraba na prebivalca (kg)**	34,4	34,4	33,5	33,1	33,7	34,3	34,0	34,0	34,5	33,1	32,2	33,1		
Stopnja samooskrbe (%)**	114,0	115,5	115,6	116,1	114,5	115,6	118,5	117,4	117,5	121,4	126,1	124,8		

* Začasni podatki. ** V letu 2023 je bila serija podatkov za prikazano obdobje popravljena in ne vključuje podatkov za Združeno kraljestvo.

Vir: SURS, KIS, Evropska komisija

3.2.5 Zakol prašičev v klavnica^h po kategorijah

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
ŠTEVILO														
Prašiči, skupaj	289.303	273.904	252.512	227.856	238.871	239.309	257.747	245.377	249.816	259.759	245.502	244.867	228.751	93,4
Prašički	21.224	20.876	21.248	19.332	19.110	18.071	19.962	20.198	22.006	21.760	17.442	21.000	20.576	98,0
Pitani prašiči	265.038	251.101	229.457	207.003	218.150	218.649	234.624	221.527	224.738	234.606	224.868	220.307	205.068	93,1
Plemenski prašiči	2.798	1.613	1.513	1.115	1.273	2.314	2.876	3.324	2.821	3.135	2.919	3.303	2.976	90,1
Mladi pitani merjasci	243	314	294	406	338	275	285	328	251	258	273	257	131	51,0
MASA TRUPOV (t)														
Prašiči, skupaj	24.903	22.954	21.033	18.953	20.208	20.371	22.686	21.885	22.310	23.705	22.766	22.593	21.199	93,8
Prašički	363	363	386	356	350	335	369	366	403	407	327	390	382	97,9
Pitani prašiči	24.129	22.361	20.446	18.433	19.667	19.690	21.867	20.997	21.464	22.839	22.031	21.725	20.366	93,7
Plemenski prašiči	393	208	180	135	167	326	430	498	426	441	388	459	442	96,2
Mladi pitani merjasci	17	22	21	29	24	20	20	23	18	18	20	18	9	50,3
POVPREČNA MASA (kg)														
Prašiči, skupaj	86,1	83,8	83,3	83,2	84,6	85,1	88,0	89,2	89,3	91,3	92,7	92,3	92,7	100,4
Prašički	17,1	17,4	18,2	18,4	18,3	18,6	18,5	18,1	18,3	18,7	18,8	18,6	18,6	99,9
Pitani prašiči	91,0	89,1	89,1	89,0	90,2	90,1	93,2	94,8	95,5	97,4	98,0	98,6	99,3	100,7
Plemenski prašiči	140,6	129,0	119,1	121,1	131,3	140,7	149,5	149,9	150,9	140,7	132,9	139,1	148,5	106,8
Mladi pitani merjasci	71,6	71,6	71,1	71,8	70,9	71,0	70,4	69,7	70,7	71,3	71,5	71,0	70,1	98,8

Vir: SURS

3.2.6 Cene prašičev (EUR/t)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
PRAŠIČI ZA ZAKOL (živa masa)														
Prašički do 25 kg	1.518,2	1.670,9	1.996,2	1.965,4	1.977,4	1.890,1	1.963,0	1.759,4	1.789,2	1.833,7	1.914,1	2.099,8	2.169,7	103,3
Pitani prašiči 25–150 kg	1.117,3	1.204,2	1.348,4	1.372,2	1.317,2	1.240,2	1.223,4	1.321,8	1.265,0	1.460,4	1.431,0	1.313,7	1.610,5	122,6
Lahki pitani prašiči 25–50 kg	1.654,2	1.782,5	2.067,4	2.060,1	1.945,8	1.855,7	1.677,5	2.122,0	2.104,8	1.937,4	1.867,6	1.776,7	2.059,7	115,9
Pitani prašiči 50–150 kg	1.115,0	1.199,5	1.337,5	1.365,2	1.311,5	1.234,2	1.217,9	1.317,2	1.259,7	1.456,3	1.427,7	1.309,6	1.609,3	122,9
Težki prašiči nad 150 kg	713,6	772,2	804,6	923,2	890,5	913,3	861,3	935,0	1.062,2	983,7	952,4	968,8	984,7	101,6
PRAŠIČI ZA NADALJNJO REJO														
Prašički in pujski za pitanje	1.889,9	1.949,2	2.301,6	2.472,2	2.368,3	2.212,0	2.298,0	2.470,0	2.328,9	2.486,6	2.616,4	2.360,3	2.622,2	111,1
GENE KLAVNIH PRAŠIČEV NA REPREZENTATIVNIH TRGIH (klavna masa; razred E)														
Slovenija	1.368,5	1.510,3	1.683,8	1.696,2	1.634,3	1.548,8	1.562,3	1.680,2	1.560,0	1.808,1	1.737,0	1.616,2	1.999,1	123,7
EU	1.402,4	1.531,9	1.705,2	1.754,8	1.566,0	1.395,8	1.459,6	1.607,1	1.420,4	1.690,7	1.601,4	1.429,9	1.841,3	128,8

Vir: SURS, ARSKTRP, Evropska komisija, preračuni KIS

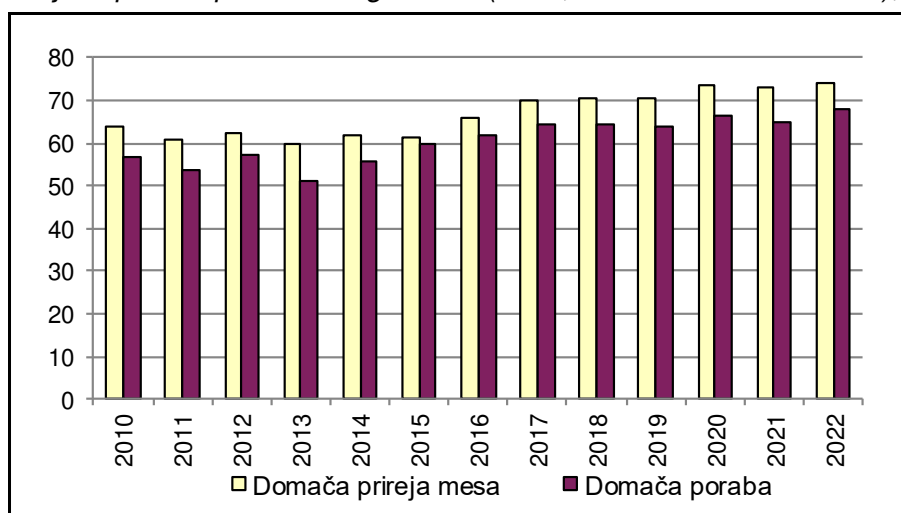
3.3 Perutninsko meso

Prireja perutninskega mesa v Sloveniji je v zadnjem desetletju dosegala okoli 8 % skupne vrednosti kmetijstva, v okviru živinorejske proizvodnje pa okoli 18 % (v letu 2022 slabih 15 %).

Proces koncentracije se nadaljuje tudi v perutninarstvu. Po podatkih popisa kmetijstva v letu 2020 je perutnino redilo 27.006 KMG, kar je več kot polovica manj (–54 %) kot leta 2000. Ta KMG so skupaj redila nekaj več kot 7 milijonov kljunov, kar je za 5 % več kot leta 2000. Leta 2020 so v povprečju redili 261 kljunov perutnine na KMG, kar pomeni, da se je njihovo število v primerjavi z letom 2020 več kot podvojilo. V obravnavanem obdobju se je povečalo edino število rejcev v največjem velikostnem razredu (nad 50 tisoč kljunov). Ti rejci so leta 2000 redili slabo četrtno celotne jate (24 %), leta 2020 pa že skoraj polovico (47 %).

Prirast perutnine je v letu 2020 dosegel rekordno vrednost (102 tisoč t) in se v letu 2021 rahlo zmanjšal (101 tisoč t), v letu 2022 pa se je po zdaj znanih statističnih podatkih povečal (+2 %) na novo rekordno raven (103 tisoč t). Za enak odstotek se je povečala tudi domača prireja perutninskega mesa, ki je v letu 2022 v klavni masi znaša 74,2 tisoč ton. V strukturi zakola v klavnicah pitani piščanci že od leta 2012 k skupni masi prispevajo več kot 90 %, v letu 2022 91,6 %. V tem obdobju se je delež puranov v skupni masi ustalil med 7 in 8 %. Zakol odraslih kokoši prispeva k skupni masi v zakolu okoli odstotek.

Slika 46: Prireja in poraba perutninskega mesa (000 t; ekvivalent klavne mase); 2010–2022

Vir: SURS, KIS

V zadnjem desetletju se domača poraba perutninskega mesa kljub občasnim nihanjem stalno povečuje. Po rekordnih 66,2 tisoč ton v letu 2020 je v letu 2021 sledilo rahlo zmanjšanje, v letu 2022 pa je bil dosežen ponoven porast na nove rekordne vrednosti (68,1 tisoč t). Poraba perutninskega mesa na prebivalca je v letu 2022 znašala 32,3 kg (+4 %). Pri tem pa se je stopnja samooskrbe s perutninskim mesom za 2,9 odstotne točke znižala, na skoraj 109 %, kar pa je za 1,5 odstotne točke nad ravno povprečja obdobja 2017–2021.

Slovenija ostaja neto izvoznica perutnine. Po močnem zmanjšanju leta 2015 (s 6,3 tisoč t na 2,1 tisoč t) se je presežek zunanje trgovine s perutninskim mesom znova povečeval. Večletni trend naraščanja blagovne menjave se je v letih 2019–2020 umiril. V letu 2021 se je presežek izvoza nad uvozom znova povečal in je znašal 8,3 tisoč ton, nato pa se je v letu 2022 kot posledica hitrejši rasti uvoza nad izvozom zmanjšal na 5,7 tisoč ton.

Izvoz perutnine se je v letu 2022 povečal za 2 %, medtem ko se je uvoz po do zdaj znanih podatkih povečal za dobrih 13 %. Slovenija je tako izvozila za 19 % več perutninskega mesa, kot ga je v letu 2022 uvozila (leto pred tem je izvoz za 32 % presegal uvoz).

Preglednica 22: Uvoz in izvoz perutnine (t; ekvivalent mesa); 2018–2022

	Uvoz					Izvoz				
	2018	2019	2020	2021	2022*	2018	2019	2020	2021	2022*
Žive živali	1.029	990	1.295	1.051	1.231	2.103	1.131	1.058	1.106	1.241
Meso	22.678	22.853	20.589	21.704	24.936	25.475	26.001	24.186	26.737	26.330
Izdelki	3.412	3.065	3.238	3.774	3.941	5.906	6.577	6.272	7.066	8.200
Skupaj	27.119	26.908	25.122	26.529	30.108	33.484	33.709	31.516	34.909	35.771

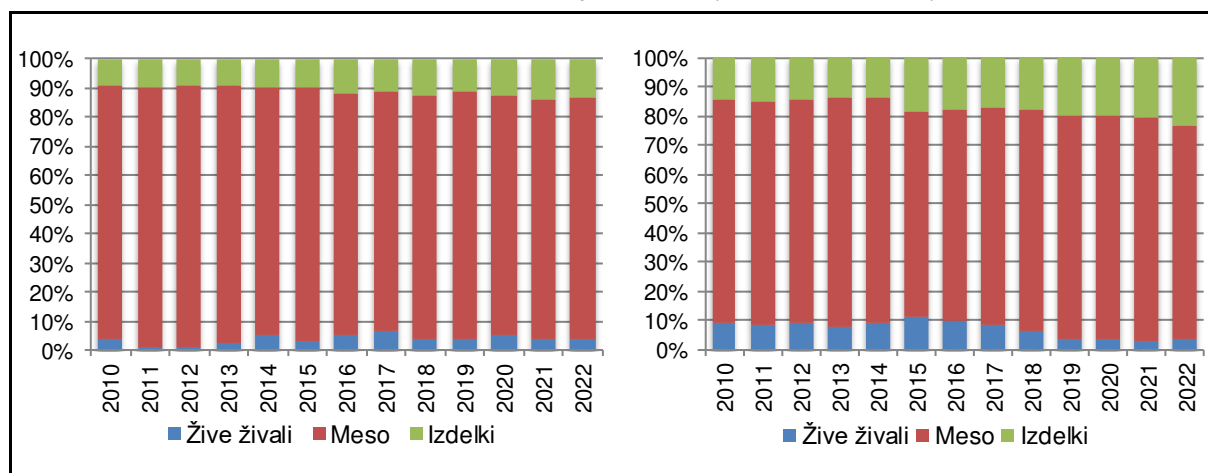
* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Na večji izvoz perutnine v letu 2022 je vplival predvsem večji izvoz izdelkov (+16 %), medtem ko je bil količinsko nepomemben izvoz živih živali večji za 12 %, izvoz svežega mesa pa se je celo zmanjšal za slaba 2 %. V izvozu perutnine še naprej prednjači izvoz mesa (leta 2022: 74 %), izvoz izdelkov pa je v letu 2022 imel 23-odstotni delež skupnega izvoza.

K večjemu uvozu perutnine v letu 2022 je največ prispeval večji uvoz svežega mesa (+15 %), za 4 % pa je bilo tudi več uvoza izdelkov iz piščančjega mesa. Povečal se je tudi uvoz živih živali, in sicer za 17 %, vendar pa ta zaradi majhnega deleža v skupnem uvozu na spremembe nima pomembnega vpliva. Tudi pri uvozu je daleč najpomembnejša kategorija uvoz mesa (leta 2022: 83 %).

Slika 47: Struktura uvoza in izvoza perutnine (ekvivalent mesa); 2010–2022

Vir: SURS, preračuni KIS

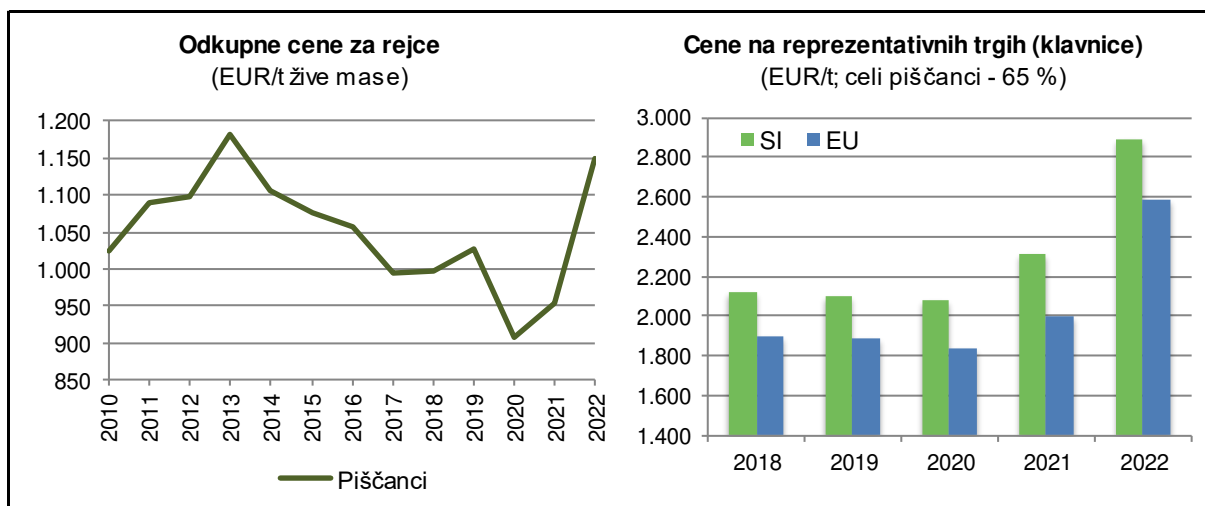
Zaradi vpetosti na mednarodni trg, velikega obsega zunanje trgovine in odvisnosti od nabave večine surovin na tujih trgih se odkupne cene perutnine pri nas gibajo podobno kot v EU.

Po podatkih reprezentativnih klavnic (tržna poročila TIS) se je cena zaklanih piščancev (tj. 65 % piščancev) v letu 2022 zvišala in je bila v primerjavi z letom prej višja za četrtno. Tudi povprečna cena EU se je v letu 2022 zvišala, in sicer za 29 %. Slovenija je med članicami EU, v katerih se je cena piščancev v letu 2022 zvišala najmanj.

Nenavadno gibanje odkupnih cen piščancev, pa tudi puranov, za zadnja leta prikazujejo statistični podatki. Po navajanju SURS so se odkupne cene perutnine za zakol v letih 2017–2019 le malo spreminjale. V letu 2020 je zabeležen občuten padec (–11 % glede na leto 2019) odkupnih cen za pitovne piščance, ki ga TIS ni zaznal, čeprav je glavčina zajema poročanja s

strani odkupovalcev pri obeh podatkovnih zbirkah enaka. Statistični podatki za leto 2022 kažejo 20-odstotno povišanje odkupnih cen piščancev, kar pa, glede na razmere na trgih držav članic in surovinskih trgih ter glede na gibanje cen enodnevnih piščancev za pitanje in maloprodajnih cen perutninskega mesa, nenavadno odstopa od podatkov TIS.

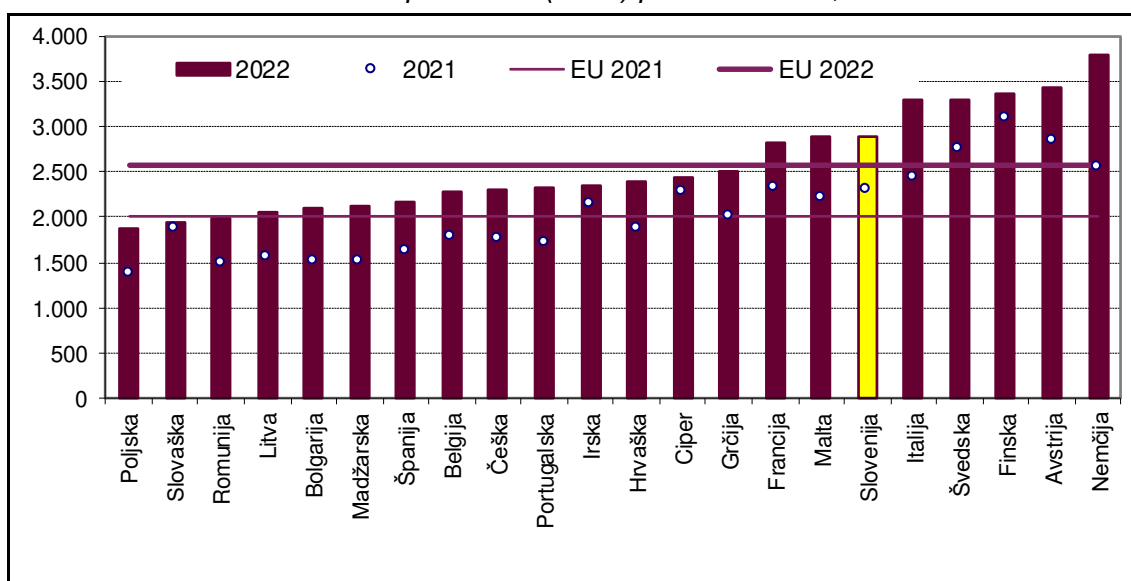
Slika 48: Odkupne cene piščancev za zakol v Sloveniji in primerjava tržnih cen piščancev s povprečjem EU

Vir: SURS, Evropska komisija, preračuni KIS

Nenavadno je tudi poročanje o odkupnih cenah za pitane purane v kategoriji perutnina za zakol (žive živali) ob vseh znanih dejstvih o porastu cen na vseh stroškovnih mestih prireje in predelovalno-prodajnih segmentih perutninske verige. Po podatkih statistike so cene pitovnih puranov v letu 2022 ostale na ravni let 2019–2021. Tako so se na agregatni ravni po podatkih statistike odkupne cene perutninskega mesa za rejce zvišale za 18 %. V kategoriji perutnina za nadaljnjo rejo so se cene enodnevnih piščancev za nesnice zvišale za 10 %, medtem ko so se cene enodnevnih piščancev za pitanje zvišale za 9 %. Najbolj so se v tej kategoriji v letu 2022 zvišale cene jarkic, in sicer za 14 %.

Slika 49: Tržne cene piščancev (65 %) po državah EU; 2021 in 2022

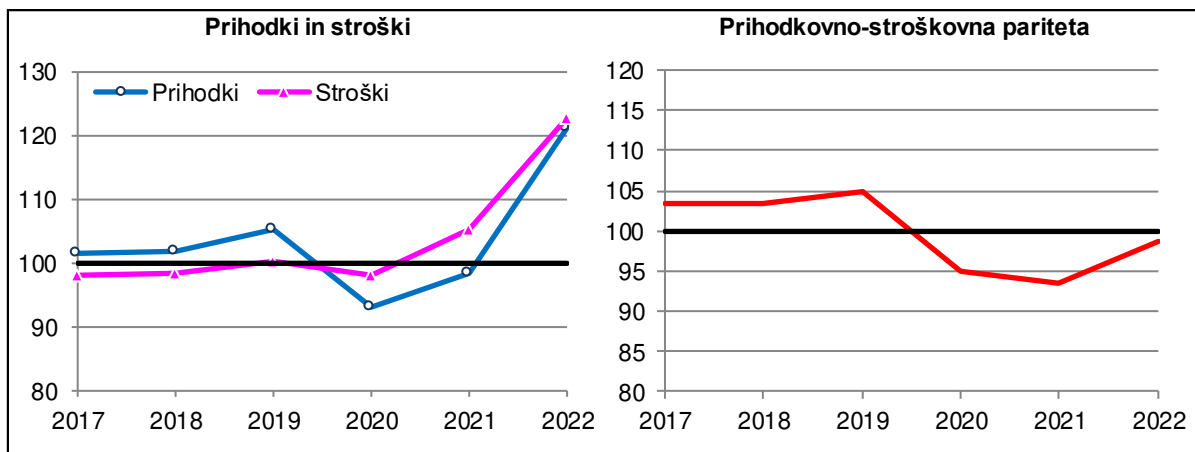

Vir: Evropska komisija

Slovenija je glede na raven cen piščancev vse od leta 2014 (razen v letu 2016) v sredini držav članic EU, v letu 2022 pa se je po razpoložljivih podatkih Evropske komisije pomaknila v zgornjo tretjino držav z najvišjo tržno ceno celih piščancev.

Zaradi načina proizvodnje in velikega deleža, ki ga ima v strukturi stroškov krma, spremembe odkupnih cen perutnine praviloma sledijo spremembam cen krme. V povprečju se je strošek krme za piščance po modelnih ocenah za pitane piščance v letu 2022 povečal in je bil v primerjavi z letom pred tem večji za 20 %. Večji so bili tudi strošek vhlavljenih piščančkov (+9 %), strošek amortizacije (+18 %) ter strošek dela in kapitala (+23 %, od tega delo +4 %).

Slika 50: Osnovni ekonomski kazalniki pri pitanju piščancev (indeks; povprečje 2017–2021 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

Drugič revidirani statistični podatki o odkupnih cenah pitovnih piščancev za leti 2020 in 2021 kažejo na manjše znižanje povprečnih cen od prvotno izkazanih popravkov, kar je izboljšalo oceno dohodkovnega položaja prireje perutninskega mesa za leti 2020 in 2021, prikazano v poročilu za leto 2021. Kljub popravkom smo na KIS do podatkov o cenah pitovnih piščancev zadržani in menimo, da je treba prikazane ekonomske rezultate pri reji pitovnih piščancev obravnavati z določeno mero zadržka.

3.3.1 Prirast perutnine in prireja mesa (000 t)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	Indeks 2022/21
Prirast perutnine (živa masa)	86,4	82,2	83,7	80,8	84,0	82,5	89,9	96,2	96,9	98,1	102,2	101,1	103,0	101,9
Domača prireja mesa (klavna masa)	63,6	60,9	62,2	59,7	61,8	61,3	66,0	70,0	70,7	70,8	73,3	72,8	74,2	101,9
Vse pridobljeno meso (klavna masa)	62,2	59,2	60,3	58,2	60,5	59,4	64,7	69,3	69,7	70,6	73,6	72,8	74,2	101,9
Zakol v klavnicah (klavna masa)	61,4	58,3	58,7	57,1	59,8	58,8	64,0	68,7	69,2	70,0	72,9	72,2	73,7	102,0
- delež od vsega pridobljenega mesa (%)	98,8	98,5	97,3	98,1	98,8	98,9	98,9	99,1	99,2	99,2	99,1	99,2	99,3	100,1
Zakol zunaj klavnic	0,8	0,9	1,6	1,1	0,7	0,6	0,7	0,6	0,5	0,6	0,7	0,6	0,5	90,6

* Začasni podatki.

Vir: SURS

3.3.2 Bilanca proizvodnje in porabe mesa perutnine (t, klavna masa)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	Indeks 2022/21
Domača prireja mesa	63.721	60.977	62.338	59.832	61.961	61.409	66.058	70.228	70.774	70.741	73.363	72.854	74.210	101,9
Uvoz živih živali (klavna masa)	613	194	189	499	1.078	747	1.346	1.738	1.029	990	1.295	1.051	1.231	117,1
Izvoz živih živali (klavna masa)	2.135	1.970	2.227	2.131	2.539	2.756	2.703	2.666	2.103	1.131	1.058	1.106	1.241	112,2
Vse pridobljeno meso	62.200	59.200	60.300	58.200	60.500	59.400	64.700	69.300	69.700	70.600	73.600	72.800	74.200	101,9
Začetne zaloge mesa in izdelkov	1.948	1.291	1.401	1.034	1.369	1.401	1.125	1.138	1.099	869	814	1.567	863	55,1
Uvoz mesa in izdelkov	15.446	16.858	18.920	18.823	19.776	22.384	22.960	23.220	26.091	25.918	23.827	25.478	28.877	113,3
I. stopnja predelave (meso)	14.014	15.234	17.212	17.011	17.698	20.061	20.117	20.418	22.678	22.853	20.589	21.704	24.936	114,9
II. stopnja predelave (izdelki)	1.432	1.624	1.708	1.811	2.078	2.323	2.843	2.803	3.412	3.065	3.238	3.774	3.941	104,4
Izvoz mesa in izdelkov	21.503	22.142	22.542	25.703	24.603	22.484	25.745	28.344	31.382	32.577	30.458	33.803	34.529	102,2
I. stopnja predelave (meso)	18.100	18.484	19.043	21.907	20.854	17.813	20.668	23.098	25.475	26.001	24.186	26.737	26.330	98,5
II. stopnja predelave (izdelki)	3.402	3.658	3.499	3.796	3.749	4.671	5.076	5.246	5.906	6.577	6.272	7.066	8.200	116,0
Končne zaloge mesa in izdelkov	1.291	1.401	1.034	1.369	1.401	1.125	1.138	1.099	869	814	1.567	863	1.263	146,3
Domača poraba	56.800	53.806	57.045	50.985	55.641	59.576	61.903	64.215	64.639	63.995	66.216	65.179	68.149	104,6
Poraba na prebivalca (kg)	27,7	26,2	27,7	24,8	27,0	28,9	30,0	31,1	31,2	30,6	31,5	30,9	32,3	104,5
Stopnja samooskrbe (%)	112,2	113,3	109,3	117,4	111,4	103,1	106,7	109,4	109,5	110,5	110,8	111,8	108,9	
Povprečje EU														
Poraba na prebivalca (kg)**	19,5	19,7	20,4	20,4	21,1	21,8	22,5	22,4	23,3	23,4	23,7	23,4		
Stopnja samooskrbe (%)**	108,4	109,5	108,8	108,6	109,3	110,1	111,4	112,3	112,7	113,9	113,6	112,1		

* Začasni podatki. ** V letu 2023 je bila serija podatkov za prikazano obdobje popravljena in ne vključuje podatkov za Združeno kraljestvo.

Vir: SURS, KIS, Evropska komisija

3.3.3 Zakol perutnine v klavnicah

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
ŠTEVILO (tisoč)														
Perutnina, skupaj	32.678	31.843	32.041	32.316	33.594	33.322	35.986	38.500	38.238	38.841	40.137	39.610	41.386	104,5
Pitani piščanci	31.887	31.016	31.377	31.579	32.949	32.662	35.275	37.811	37.579	37.987	39.348	38.801	40.551	104,5
Odrasle kokoši	320	333	260	348	265	243	297	254	201	338	280	314	365	116,5
Purani	472	495	404	388	380	417	415	435	458	516	509	495	470	94,9
Druga perutnina	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
MASA TRUPOV (t)														
Perutnina, skupaj	61.431	58.284	58.661	57.088	59.798	58.761	64.006	68.663	69.168	70.004	72.943	72.205	73.661	102,0
Pitani piščanci	53.478	51.816	53.224	51.794	54.933	53.618	58.572	63.046	63.479	63.444	66.359	65.760	67.504	102,7
Odrasle kokoši	1.147	1.087	731	985	706	637	785	729	536	789	685	842	933	110,8
Purani	6.806	5.382	4.706	4.310	4.160	4.506	4.649	4.888	5.153	5.772	5.899	5.602	5.224	93,2
Druga perutnina	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
POVPREČNA MASA (kg)														
Perutnina, skupaj	1,9	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	97,8
Pitani piščanci	1,7	1,7	1,7	1,6	1,7	1,6	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	98,2
Odrasle kokoši	3,6	3,3	2,8	2,8	2,7	2,6	2,7	2,9	2,7	2,3	2,5	2,7	2,6	95,1
Purani	14,4	10,9	11,7	11,1	11,0	10,8	11,2	11,2	11,3	11,2	11,6	11,3	11,1	98,3
Druga perutnina	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:

Vir: SURS

3.3.4 Cene perutnine

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
PERUTNINA ZA ZAKOL (EUR/t žive mase)														
Pitani piščanci	1.024,0	1.089,2	1.096,5	1.180,9	1.105,8	1.076,5	1.057,0	994,5	996,7	1.028,0	908,3	954,3	1.150,1	120,5
PERUTNINA ZA NADALJNJO REJO (EUR/000)														
Enodnevni piščanci (vsi)	494,1	500,7	512,3	504,0	498,0	499,0	457,0	z	z	z	z	z	z	z
Enodnevni piščanci za pitanje	492,3	499,0	511,0	501,3	494,9	496,1	z	z	z	z	z	z	z	z
Enodnevni piščanci za nesnice	609,3	599,2	597,4	683,6	675,5	639,8	z	z	z	z	z	z	z	z
Jarkice (EUR/kg)	2.607,5	3.053,4	3.111,8	3.292,3	3.282,2	3.321,8	z	3.358,1	3.238,7	3.330,9	z	z	z	z
GENE PIŠČANCEV NA REPREZENTATIVNIH TRGIH (EUR/t klavne mase; 65 % piščanci)														
Slovenija	1.925,6	2.003,2	2.023,4	2.080,1	2.004,4	1.990,6	1.938,7	1.924,4	2.119,5	2.100,4	2.079,3	2.311,4	2.892,4	125,1
EU	1.701,0	1.870,4	1.919,3	1.949,4	1.910,5	1.868,7	1.782,5	1.864,9	1.896,6	1.883,4	1.839,0	1.998,5	2.580,8	129,1

z – zaupno.

Vir: SURS, ARSKTRP, Evropska komisija, preračuni KIS

3.4 Ovčje in kozje meso

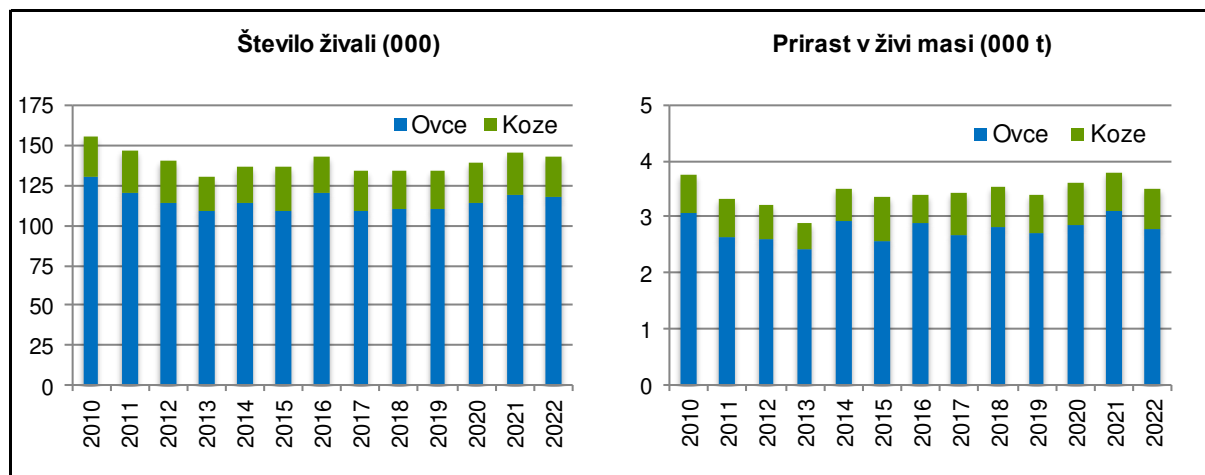
V letu 2022 je prireja mesa drobnice k vrednosti kmetijske proizvodnje prispeva malo manj kot odstotek (0,8 %), k vrednosti živilno-rejske proizvodnje pa slaba dva odstotka (1,7 %).

Po podatkih popisa kmetijstva 2020 se je število gospodarstev z drobnico v primerjavi z letom 2000 zmanjšalo za 8 %. Pri tem se je število KMG z ovcami povečalo (+14 %), število KMG s kozami pa zmanjšalo (-29 %). Skupno število drobnice se je v obravnavanem obdobju povečalo za 13 %. Pri ovcah se je povprečno število živali na KMG v obdobju 2000–2020 povečalo z 22,2 na 22,8 živali, pri kozah pa s 6,2 na 8,1 živali na KMG.

Podatki rednih letnih statističnih raziskav o številu živali kažejo, da je bilo ob koncu leta 2022 drobnice za odstotek manj kot v letu 2021 in za 4 % več od povprečja obdobja 2017–2021. Leta 2022 je bilo v reji 143 tisoč živali, od tega 117,2 tisoč ovac in 26 tisoč koz. Medtem ko je bilo število ovac v primerjavi z enakim obdobjem leta 2021 manjše za 2 %, se je število koz povečalo za odstotek.

Število plemenske drobnice se je po letu 2019 povečevalo. Tudi v letu 2022 je bilo znova večje kot v letu pred tem, in sicer za dober odstotek, kar je ob koncu leta pomenilo 102 tisoč plemenskih ovac in koz. Med temi je bilo 83,8 tisoč plemenskih ovac, kar je za 2 % več kot v letu prej. Število plemenskih koz pa je bilo podobno številu v letu 2021 (18,2 tisoč živali). V letu 2022 se je število mlečnih ovac in tudi koz znova povečalo in doseglo novo rekordno raven v zadnjih dveh desetletjih. Skupaj je bilo 13,8 tisoč živali namenjenih za prirejo mleka drobnice, od tega mlečnih ovac 6,9 tisoč (+22 % več kot v letu 2021), prav toliko pa je bilo tudi mlečnih koz (+2 % več kot v letu 2021).

Slika 51: Število drobnice in prirast; 2010–2022

Vir: SURS

Bolj kot stalež drobnice pa se je v letu 2022 zmanjšal njen prirast. Ta je v živi masi znašal 3,5 tisoč ton, kar je v primerjavi z letom 2021 za 8 % manj (leta 2021: 3,8 tisoč t), za odstotek pa je bil tudi pod ravno povprečja zadnjih petih let. Ob nespremenjenem prirastu koz je k zmanjšanju prirasta drobnice prispeval le manjši prirast ovac (-10 %). V strukturi skupnega prirasta drobnice prispevajo ovce okoli 80 %.

Domača prireja mesa drobnice se je v letu 2022 z 1,8 tisoč ton zmanjšala za 6 %, na 1,7 tisoč ton, k temu pa je ob nespremenjeni domači prireji mesa ovac prispevalo 25-odstotno zmanjšanje domače prireje mesa koz. Od leta 2013 se je zakol drobnice v klavnicah povečeval,

v zadnjih letih pa se giblje med 8 in 10 % (leta 2022: 10 %). Tako se še vedno največ mesa drobnice pridobi iz zakola zunaj klavnic, v povprečju zadnjih let okoli 91 %.

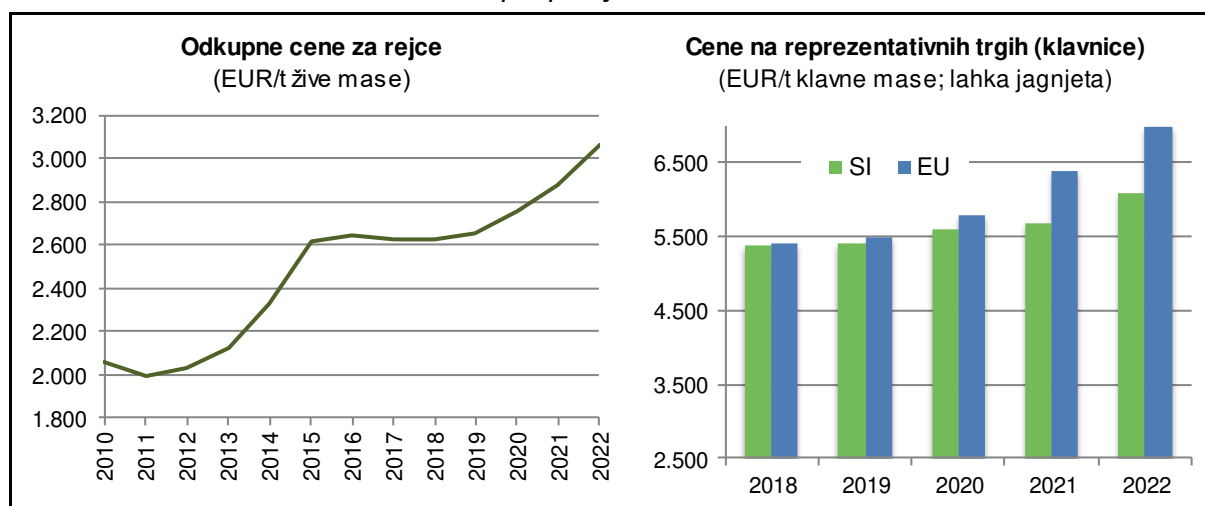
Ob manjši domači prireji mesa drobnice se je v letu 2022 zmanjšala tudi domača poraba mesa drobnice, in sicer na 1,8 tisoč ton (–6 %). Ta se je po letu 2016, ko je z dobrimi 2 tisoč tonami mesa pomenila porabo skoraj 1 kg mesa drobnice na prebivalca, zniževala in bila v letu 2022 le 0,85 kg, kar je pod ravnjo povprečne porabe v obdobju 2017–2021 (0,9 kg).

Obseg zunanje trgovine z drobnico je v primerjavi z drugimi živalskimi proizvodi skromen. Po precejšnjem zmanjšanju zunanjetrgovinskega obsega leta 2011 se je ta z leti močno povečeval vse do leta 2016, ko je znašal že skoraj 441 ton. V obdobju 2017–2020 se je obseg zmanjšal z 235 ton, kolikor je znašal leta 2017, na 96 ton v letu 2020, v letu 2021 pa se je znova povečal na 143 ton. Na podobni ravni (148 ton) je bil tudi v letu 2022. Že leta obseg zunanje trgovine z drobnico sloni na uvozu mesa in izdelkov, ki v obsegu zunanje trgovine z drobnico tudi prevladujejo. Uvoz mesa in izdelkov se je v obdobju 2017–2020 zmanjšal z 209 ton, kolikor je znašal leta 2017, na 88 ton v letu 2020 in se dve leti pozneje ustalil na 122 ton.

Po ustavitvi večletnega zniževanja stopnje samooskrbe z mesom drobnice v letu 2017 se je stopnja samooskrbe v zadnjih letih polagoma zviševala. V letu 2022 je dosegala 95 %, kar je še za 1,6 odstotne točke nad povprečjem let 2017–2021.

Po trendu zviševanja odkupnih cen jagnjet v obdobju 2011–2016 so bile cene do leta 2019 dokaj stabilne, v zadnjih treh letih pa so se zvišale. Po statističnih podatkih so se odkupne cene jagnjet (žive živali) v letu 2022 zvišale na rekordno raven in so bile v primerjavi z letom 2021 za 6 % višje. Na zvišanje povprečne odkupne cene za 7 % kažejo tudi podatki o tržnih cenah jagnjet na reprezentativnem trgu (v klavni masi), ki so neposredno primerljive s cenami lahkih jagnjet v drugih državah članicah EU. Že drugo leto zapored so se cene v EU v povprečju zvišale opazno intenzivneje kot na domačem trgu, kar kaže na lokalno oblikovanje cen in na njihovo gibanje razmere na trgih EU nimajo pomembnega vpliva.

Slika 52: Odkupne cene jagnjet za zakol v Sloveniji in primerjava tržnih cen lahkih jagnjet s povprečjem v EU

Vir: SURS, Evropska komisija, preračuni KIS

Povprečne cene lahkih jagnjet v EU, za katere so reprezentativni predvsem trgi sredozemskih držav ter vzhodne Evrope in Balkana, so se v letu 2022 zvišale za 9 %. Razlika med povprečno ceno EU za lahka jagnjeta in ceno lahkih jagnjet v Sloveniji se je v zadnjem desetletju, še zlasti pa v zadnjih petih letih, zmanjševala, v letih 2021 in 2022 pa znova povečala. Še leta 2013 je

znašala 41 %, v letih 2017–2020 pa le za okoli 2 %. V letih 2021 in 2022 se je cena lahkih jagnjet v EU povišala bolj, kot se je v Sloveniji, in je bila tako višja v povprečju za dobrih 13 %.

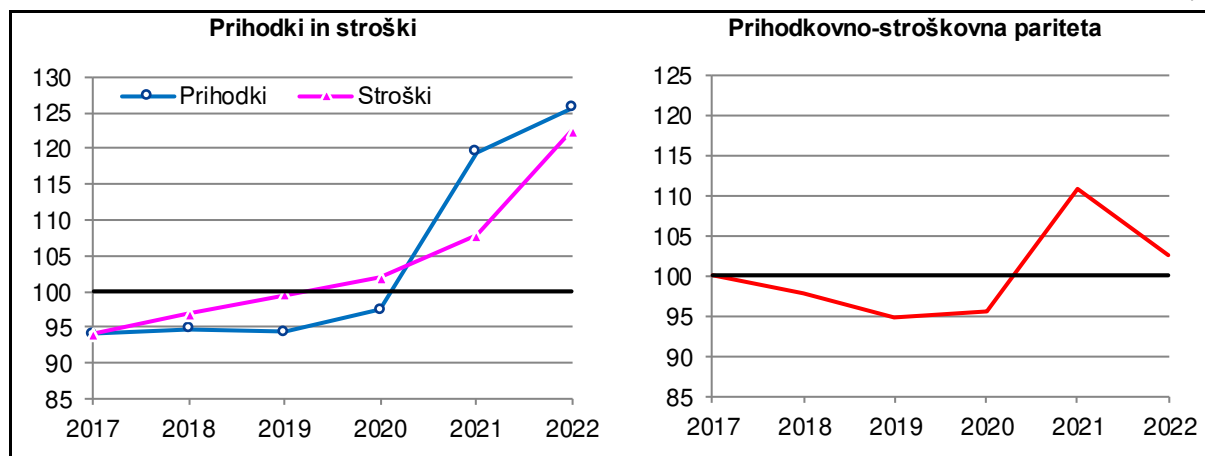
V zadnjih letih se cena jagnjet v Sloveniji giblje med spodnjo in srednjo tretjino držav članic EU. V letu 2022 sta imeli nižjo povprečno ceno od Slovenije le Latvija in Romunija (obe za kategorijo težkih jagnjet), medtem ko je bila Slovenija med državami, v katerih se tržijo lahka jagnjeta, na zadnjem mestu.

Z letom 2021 je bilo uvedeno PVP za rejo drobnice, tej podpori je bilo namenjeno do 1,4 % ovojnice za neposredna plačila. Do plačila so upravičena KMG, ki redijo vsaj 14 ovc in/ali koz, starejših od enega leta, oziroma ovc in/ali koz, ki so že jagnjile ali jarile, oziroma ovnov/kozlov, starejših od enega leta. Vrednost PVP za leto 2022 znaša 24,0 EUR na plemensko žival.

Rejci drobnice lahko v programskem obdobju 2014–2020 prek kmetijskih zemljišč pridobijo druga plačila iz sheme neposrednih plačil. Poleg neposrednih plačil so bili v letu 2022 deležni tudi podpor na podlagi Uredbe o ukrepu dobrobit živali iz PRP. Podobno kot v drugih živinorejskih dejavnostih so rejci od leta 2007 upravičeni do regresa za zavarovanje živali za primer bolezni. Stopnja sofinanciranja zavarovanja živali je bila od leta 2019 30-odstotna, v letih 2021 in 2022 pa je bila višja (55 %). Rejci drobnice so lahko pred spremembo sistema obračunavanja trošarine za gorivo v letu 2023 uveljavljali tudi pravico do vračila dela trošarine za gorivo, porabljenega v kmetijstvu, ki od leta 2009 znaša 70 %.

V letu 2022 so bila rejcem drobnice namenjena pavšalna plačila v okviru dveh pomoči za omilitev vpliva rasti cen energentov, mineralnih gnojil in reprodukcijskega materiala ter v okviru pomoči zaradi izpada krme (za reje nad 2 GVŽ).

Slika 53: Osnovni ekonomski kazalniki pri reji jagnjet (indeks; povprečje 2017–2021 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

Skupno je vrednost proizvodnje v letu 2021 po uradnih podatkih višja za 12 %. V letu 2022 so se povišali tudi stroški blaga in storitev za dobrih 27 %, od tega živina za 7 % in krma za 32 %. Višja sta tudi strošek amortizacije ter strošek domačega dela in kapitala.

Hitrejši porast stroškov od rasti vrednosti proizvodnje pomeni poslabšanje prihodkovno-stroškovnega razmerja leta 2022. Kljub rekordnim stroškom prireje so bile razmere za rejo drobnice ugodne in nad ravnjo petletnega povprečja 2017–2021.

Prihodkovno-stroškovno razmerje pri reji jagnjet se je v letih 2016–2019 slabšalo, trend slabšanja pa se je v letu 2020 ustavil. V letu 2021 se je prihodkovno-stroškovno razmerje izjemno izboljšalo, predvsem zaradi uvedbe PVP za plemenske živali, ki je skupni znesek

subvencij več kot podvojil (izboljšanje razmer se izkazuje že brez upoštevanja PVP), delno pa tudi zaradi zvišanja odkupnih cen jagnjet.

Uradni statistični podatki na področju odkupnih cen so za drobnico pomanjkljivi. Pri oceni ekonomskega stanja reje drobnice na podlagi modelnih kalkulacij se upoštevajo samo podatki uradnega odkupa jagnjet (zakol v klavnicah), pri čemer je zajeta le slaba desetina prodanih/zrejenih živali. Na podlagi drugih informacij o ponudbi in trženju jagnjet pa ocenjujemo, da so cene pri rejcih, ki jih dosežejo mimo uradnega odkupa na kmetiji, realno precej višje (po ocenah za zadnja leta za 10–15 %, pred tem v povprečju tudi za petino), s tem pa je višja tudi ocenjena vrednost proizvodnje.

3.4.1 Število drobnice

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
DROBNICA, skupaj	155.985	146.621	140.503	130.019	135.931	136.365	142.250	133.978	134.542	134.617	139.414	144.951	143.151	98,8
Plemenske ovce in koze	110.287	100.610	94.099	88.093	93.150	93.649	96.132	95.970	94.303	93.750	95.652	100.626	102.026	101,4
- mlečna plemenska drobnica	9.636	9.599	9.119	8.212	9.566	9.813	8.740	10.216	10.885	11.377	11.696	12.425	13.776	110,9
- druga plemenska drobnica	100.651	91.011	84.980	79.881	83.584	83.836	87.392	85.754	83.418	82.373	83.956	88.201	88.250	100,1
Jagnjeta, kozlički, mlade ovce in koze	36.944	37.303	37.659	34.305	35.187	34.797	36.907	30.446	31.550	32.328	36.955	37.181	33.744	90,8
Jalove ovce in koze*	2.078	1.825	2.296	2.070	1.503	1.809	2.218	1.002	2.074	1.835				
Ovni in kozli	6.676	6.883	6.452	5.551	6.091	6.110	6.993	6.560	6.615	6.704	6.807	7.144	7.381	103,3
OVCE, skupaj	129.788	119.976	114.152	108.779	113.648	109.406	119.845	108.761	109.832	110.259	113.734	119.267	117.196	98,3
Plemenske ovce	90.851	81.525	77.288	73.424	77.970	75.204	81.470	77.903	76.493	75.859	77.276	82.478	83.834	101,6
- mlečne ovce	4.378	5.021	4.763	4.035	4.641	3.927	4.610	5.322	5.006	4.987	4.964	5.617	6.855	122,0
- druge ovce	86.473	76.504	72.525	69.389	73.329	71.277	76.860	72.581	71.487	70.872	72.312	76.861	76.979	100,2
Jagnjeta in mlade ovce	32.535	32.380	30.901	29.806	30.239	28.745	31.469	25.855	27.359	28.731	31.748	31.808	28.219	88,7
Jalove ovce	1.482	1.233	1.495	1.536	953	1.141	1.646	686	1.357	1.127				
Ovni	4.920	4.838	4.470	4.013	4.486	4.316	5.260	4.317	4.623	4.542	4.710	4.981	5.143	103,3
KOZE, skupaj	26.197	26.645	26.351	21.240	22.283	26.959	22.405	25.217	24.710	24.358	25.680	25.684	25.955	101,1
Plemenske koze	19.436	19.085	16.811	14.669	15.180	18.445	14.662	18.067	17.810	17.891	18.376	18.148	18.192	100,2
- mlečne koze	5.258	4.578	4.356	4.177	4.925	5.886	4.130	4.894	5.879	6.390	6.732	6.808	6.921	101,7
- druge koze	14.178	14.507	12.455	10.492	10.255	12.559	10.532	13.173	11.931	11.501	11.644	11.340	11.271	99,4
Kozlički in mlade koze	4.409	4.923	6.758	4.499	4.948	6.052	5.438	4.591	4.191	3.597	5.207	5.373	5.525	102,8
Jalove koze	596	592	801	534	550	668	572	316	717	708				
Kozli	1.756	2.045	1.982	1.538	1.605	1.794	1.733	2.243	1.992	2.162	2.097	2.163	2.238	103,5

* Z letom 2020 so jalove živali upoštevane znotraj posameznih kategorij plemenskih živali.

Vir: SURS

3.4.2 Prirast drobnice in prireja mesa (000 t)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	Indeks 2022/21
DROBNICA, skupaj														
Prirast drobnice (živa masa)	3,74	3,33	3,21	2,90	3,51	3,36	3,40	3,43	3,54	3,38	3,59	3,80	3,50	92,1
Domača prireja mesa (klavna masa)	2,03	1,89	1,76	1,61	1,62	1,67	1,64	1,72	1,81	1,70	1,75	1,80	1,70	94,4
Vse pridobljeno meso (klavna masa)	2,03	1,89	1,75	1,60	1,62	1,66	1,64	1,72	1,81	1,70	1,75	1,80	1,70	94,4
Zakol v klavnicah (klavna masa)	0,12	0,12	0,12	0,09	0,11	0,12	0,13	0,15	0,17	0,17	0,13	0,15	0,17	109,7
- delež od vsega pridobljenega mesa (%)	5,7	6,3	6,6	5,8	7,1	7,2	8,0	8,8	9,3	9,9	7,6	8,6	10,0	116,2
OVCE														
Prirast ovc (živa masa)	3,06	2,65	2,62	2,42	2,91	2,57	2,91	2,68	2,81	2,71	2,86	3,10	2,80	90,3
Domača prireja mesa (klavna masa)	1,64	1,54	1,41	1,31	1,33	1,36	1,31	1,42	1,44	1,37	1,40	1,40	1,40	100,0
Vse pridobljeno meso (klavna masa)	1,63	1,54	1,41	1,31	1,34	1,36	1,31	1,42	1,44	1,37	1,40	1,40	1,40	100,0
KOZE														
Prirast koz (živa masa)	0,68	0,68	0,59	0,48	0,60	0,78	0,49	0,76	0,72	0,68	0,73	0,70	0,70	100,0
Domača prireja mesa (klavna masa)	0,40	0,35	0,35	0,30	0,29	0,31	0,33	0,30	0,37	0,34	0,36	0,40	0,30	75,0
Vse pridobljeno meso (klavna masa)	0,40	0,35	0,35	0,29	0,29	0,31	0,33	0,30	0,37	0,34	0,36	0,40	0,30	75,0

* Začasni podatki.

Vir: SURS

3.4.3 Bilanca proizvodnje in porabe mesa drobnice (t, klavna masa)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	Indeks 2022/21
Domača prireja mesa	2.053	1.890	1.762	1.608	1.622	1.666	1.640	1.720	1.811	1.703	1.750	1.800	1.700	94,4
Uvoz živih živali (klavna masa)	3	0	0	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0	
Izvoz živih živali (klavna masa)	29	2	10	4	4	2	0	0	2	0	0	0	0	
Vse pridobljeno meso	2.027	1.888	1.752	1.604	1.624	1.664	1.640	1.720	1.809	1.703	1.750	1.800	1.700	94,4
Začetne zaloge mesa in izdelkov	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Uvoz mesa in izdelkov	49	31	40	88	240	296	404	209	165	137	88	129	122	94,3
Izvoz mesa in izdelkov	3	8	13	7	8	9	37	26	14	9	8	14	26	186,4
Končne zaloge mesa in izdelkov	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Domača poraba	2.073	1.911	1.778	1.686	1.856	1.951	2.007	1.902	1.960	1.831	1.831	1.916	1.796	93,8
Poraba na prebivalca (kg)	1,01	0,93	0,86	0,82	0,90	0,95	0,97	0,92	0,95	0,88	0,87	0,91	0,85	93,7
Stopnja samooskrbe (%)	99,0	98,9	99,0	95,4	87,4	85,4	81,7	90,4	92,4	93,0	95,6	94,0	94,6	
Povprečje EU														
Poraba na prebivalca (kg)**	1,5	1,4	1,3	1,4	1,4	1,4	1,4	1,35	1,39	1,37	1,31	1,30		
Stopnja samooskrbe (%)**	77,4	79,1	83,9	85,5	86,1	86,3	88,9	91,0	89,9	93,1	94,1	95,5		

* Začasni podatki. ** V letu 2023 je bila serija podatkov za prikazano obdobje popravljena in ne vključuje podatkov za Združeno kraljestvo.

Vir: SURS, KIS, Evropska komisija

3.4.4 Cene drobnice za zakol

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
EUR/t žive mase														
Jagnjeta (vsa)*	2.063,3	1.997,7	2.033,7	2.127,4	2.332,9	2.612,7	2.646,3	2.625,2	2.622,5	2.652,2	2.759,1	2.878,5	3.059,9	106,3
Sesna jagnjeta	2.043,2	1.983,0	2.142,9	2.209,2	2.320,0	2.656,1	z	z	z	z	z	z	z	
Pitana jagnjeta	2.071,3	2.005,0	1.994,4	2.085,8	2.335,3	2.610,7	2.645,8	z	z	z	z	z	z	
Ovce	779,7	753,4	792,0	720,5	822,1	1.139,1	1.055,1	1.109,9	1.117,0	1.005,2	1.081,3	1.124,5	1.116,5	99,3
CENE LAHKIH JAGNJET NA REPREZENTATIVNIH TRGIH (EUR/t klavne mase)														
Slovenija	4.073,7	4.027,5	4.040,2	4.173,2	4.817,5	5.467,7	5.373,7	5.364,9	5.389,3	5.403,0	5.610,8	5.690,6	6.092,9	107,1
EU	5.843,0	5.905,2	5.998,8	5.896,6	5.890,1	6.169,2	5.838,2	5.552,6	5.420,7	5.477,3	5.794,6	6.399,1	6.975,1	109,0

* Z letom 2020 dalje združen podatek sesna jagnjeta in pitana jagnjeta.

z – zaupno.

Vir: SURS, ARSKTRP, Evropska komisija, preračuni KIS

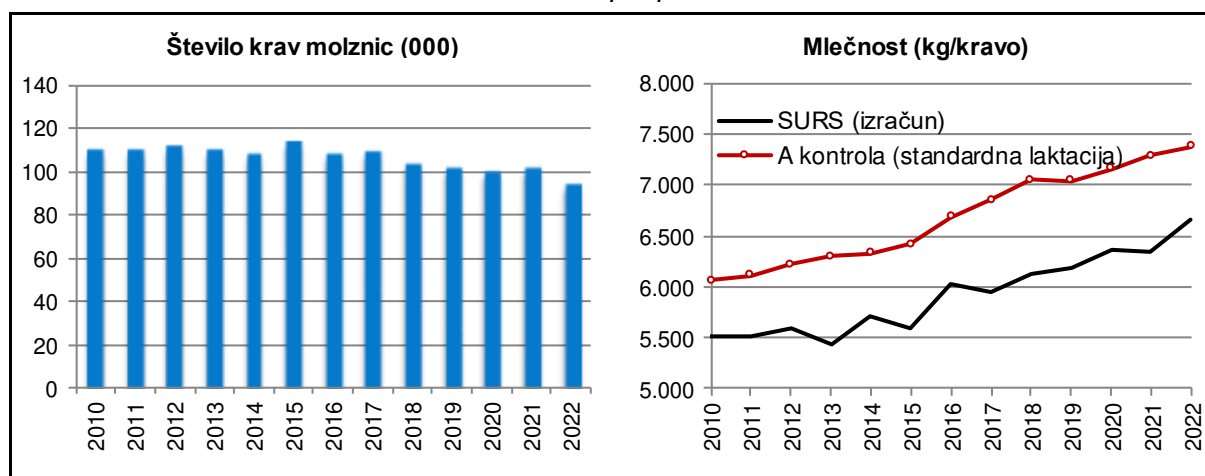
3.5 Mleko

Proizvodnja kravjega mleka je najpomembnejša usmeritev slovenskega kmetijstva. K skupni vrednosti kmetijske proizvodnje v zadnjih letih prispeva okoli 14 %, v letu 2022 pa celo 16,3 %. K vrednosti živinoreje proizvodnja mleka prispeva približno 33 % (leta 2022: 36,4 %).

Kot kažejo podatki raziskovanja strukture kmetijskih gospodarstev v letu 2020, so bile pri mlečni proizvodnji strukturne spremembe v zadnjem desetletju, še zlasti po letu 2007, najintenzivnejše med vsemi živinorejskimi usmeritvami. Tako se je v obdobju 2007–2010 število KMG, ki redijo molzne krave, zmanjšalo za več kot 40 %, v obdobju 2010–2020 pa se je po podatkih popisa kmetijstva 2020 dodatno prepolovilo. Tako se je v letu 2020 s proizvodnjo kravjega mleka ukvarjalo okoli 8 % od vseh KMG (leta 2010: 15 %). Število molznih krav v Sloveniji se je leta 2020 zmanjšalo na 101 tisoč, leta 2010 pa jih je bilo evidentiranih 108 tisoč, tj. za 7 % več. Povprečno število krav molznic na gospodarstvo je leta 2020 znašalo 18,0 krave molznice/KMG in se je v obdobju 2010–2020 povečalo za 82 %, kar kaže na nadaljevanje trenda povečevanja tega števila in specializacije rej.

Podatki rednih letnih statističnih raziskav o številu živali v zadnjem desetletju kažejo na trend upadanja števila krav molznic. V letu 2020 je število prvič padlo pod mejo 100.000 krav molznic ter se je po rahlem porastu v letu 2021 še naprej zmanjševalo v letu 2022. Tako je ob koncu leta doseglo 93,2 tisoč molznic, kar je za 8 % manj kot v letu pred tem (101 tisoč molznic). K zmanjšanju števila molznic ob koncu leta so prispevale izredno slabe razmere za pridelavo zadostnih količin kakovostne osnovne krme za molznice in vzrejo plemenskih živali. V nasprotju s trendom staleža molznic pa trend mlečnosti narašča. V primerjavi z letom 2021 se je povprečna mlečnost po statističnih podatkih povečala za 5 % in znaša 6,7 tisoč kg mleka na molznico. Nekoliko drugače kažejo podatki centralne podatkovne zbirke (v nadaljnjem besedilu: CPZ) Govedo (KIS), po katerih se je leta 2022 povprečna mlečnost povečala za 1 % in v standardni laktaciji znaša nekaj več kot 7.380 kg/kravo molznico, v celotni laktaciji pa 8.450 kg.

Slika 54: Število krav molznic in povprečna mlečnost; 2010–2022

Vir: SURS, KIS (CPZ Govedo)

Po začasnih statističnih podatkih je bilo v letu 2022 namolzenih okoli 622 tisoč ton mleka, kar je za slabe 3 % manj kot v letu 2021 (640 tisoč t). Za dobra 2 % manj mleka kot leto prej pa so v letu 2022 odkupile mlekarnе. Količinsko je odkup mleka znašal približno 575 tisoč ton, kar je dobrih 92 % celotne količine namolzenega mleka. Zmanjšanje razlike med namolzeno in odkupljeno količino mleka ter sočasen porast povprečne mlečnosti kaže na pretežno zmanjšanje števila molznic z nižjo intenzivnostjo oziroma zmanjšanje števila nespecializiranih

rej. Število rej s kravami molznicami je bilo po podatkih CPZ Govedo v letu 2022 okoli 5.000, kar je za približno 200 manj (–4 %) kot v letu prej in za slabo tretjino manj kot v letu 2011.

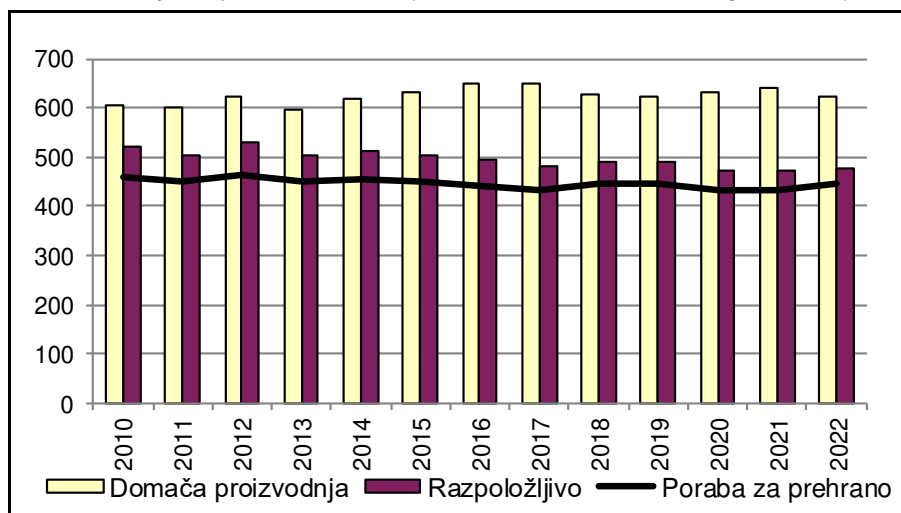
V okviru organiziranega odkupa mleka so domače mlekarne po štirih letih znova odkupile manj kot 400 tisoč ton mleka. S 395 tisoč tonami so v letu 2022 odkupile za 5 % manj mleka kot v letu 2021. Nasprotno pa so tuje mlekarne odkupile za 4 % več mleka kot leto prej (180 tisoč ton).

Povprečna vsebnost maščobe v odkupljenem mleku je v letu 2022 znašala 4,17 %, vsebnost beljakovin pa 3,40 %, kar je nekaj več mlečne maščobe in nekaj manj mlečnih beljakovin kot leto prej.

Delež mleka ekstra in 1. kakovostnega razreda se po v letu 2015 spremenjeni metodologiji spremljanja in poročanja izračunava iz razlike med celotno odkupljeno količino mleka ter količino mleka 2., 3. in 4. kakovostnega razreda (tj. mleko s skupnim številom mikroorganizmov nad 100.000 mo/ml). Delež mleka, ki po kakovosti ne spada v ekstra in 1. bakteriološki razred, med leti precej niha. V zadnjem desetletju se je gibal med 4,3 in 11,6 %. Leta 2022 se je delež mleka, ki ne spada v ekstra in 1. kakovostni razred, v primerjavi z letom prej še nekoliko povečal in je znašal 6,3 %, kar pa je glede na dolgotrajne toplotne udare in pa slabe pridelovalne razmere v letu 2022 vseeno dober rezultat.

Že dobro desetletje del mleka neposredno odkupijo tudi tuje mlekarne (večinoma italijanske, v zadnjih letih pa tudi avstrijske in hrvaške). Ta prodaja se je opazno povečevala do leta 2015, ko je dosegla 214 tisoč ton oziroma 39 % celotnega odkupa. V zadnjih letih se je odkup tujih mlekar zmanjševal, manjšal pa se je tudi delež v celotnem odkupu. Ta je bil v letu 2022 z 31 % večji kot v letu prej (leta 2021: 29 %). Razlog za zmanjševanje deleža v obdobju po letu 2015 je vse večji odkup domačih mlekar (kar se kaže po zmanjšanju uvoza mleka za predelavo) tako zaradi izvoza mleka v okviru lastniških povezav in izvoza mleka za uslužnostno predelavo kot tudi zaradi preprodaje mleka. Ob tem podatki domače predelave namreč kažejo, da se potrebe po mleku za predelavo v Sloveniji ne povečujejo.

Slika 55: Proizvodnja in poraba mleka (000 t; ekvivalent surovega mleka); 2010–2022

Vir: SURS, KIS

Proizvodnja mleka v Sloveniji konstantno presega domačo porabo. Po začasnih statističnih podatkih je bila poraba mleka v letu 2022 v primerjavi z letom prej za 1 % večja. V ekvivalentu surovega mleka je znašala 478 tisoč ton (leta 2021: 472 tisoč t). Poraba mleka se je po letu 2014 zmanjšala, predvsem zaradi manjše porabe mleka za prehrano, v letu 2022 pa se je v primerjavi z letom prej povečala za 2 %, na 444 tisoč ton (leta 2021: 434 tisoč t).

V letu 2022 je bila poraba mleka na prebivalca nekoliko večja kot leto prej, in sicer je znašala slabih 211 kg (leta 2021: 206 kg), kar je tudi na ravni povprečne porabe let 2017–2021.

Stopnja samooskrbe z mlekom je v letu 2022 znašala 130 %, kar je za 5,5 odstotne točke manj kot v letu prej in za 1,8 odstotne točke pod povprečjem zadnjega petletnega obdobja (132 %).

V zadnjih nekaj letih je obseg zunanje trgovine z mlekom nekoliko nihal, a se je večal. Leta 2021 je po začasni podatkih obsegal rekordnih 667 tisoč ton (v ekvivalentu surovega mleka), s 7-odstotnim zmanjšanjem pa je v letu 2022 obsegal 618 tisoč ton. K zmanjšanju obsega zunanje trgovine sta prispevala za 9 % manjši izvoz ter za 4 % manjši uvoz mleka in mlečnih izdelkov.

V letu 2022 se je ob zmanjšanju obsega zmanjšal tudi presežek izvoza nad uvozom, in sicer s 171 tisoč ton na 142 tisoč ton (–17 %). V strukturi skupnega izvoza je mnogo let prevladoval izvoz surovega mleka. Po letih 2013–2015, ko je znašal 60 % in več, se je delež izvoza surovega mleka zmanjšal in je bil v obdobju 2020–2021 najnižji (41 %). V letu 2022 se je delež povečal in je zajemal 47 % skupnega izvoza. V zadnjih letih se je povečeval delež izvoženih mlečnih izdelkov in v letih 2020–2021 z dobrimi 43 % presegele delež izvoženega surovega mleka. Leta 2022 se je delež zmanjšal na 37 %, predvsem zaradi povečanega izvoza surovega mleka, saj se je delež mleka za predelavo (v zbirni embalaži) povečal le malenkostno.

V strukturi skupnega uvoza zadnjih dveh let zajema uvoz mlečnih izdelkov skoraj 100-odstotni delež.

Preglednica 23: Uvoz in izvoz mleka in mlečnih izdelkov (000 t); 2018–2022

	Uvoz					Izvoz				
	2018	2019	2020	2021	2022*	2018	2019	2020	2021	2022*
Mleko skupaj (ekvivalent surovega mleka)	252,8	243,5	244,3	248,2	237,8	395,9	377,2	400,1	418,9	380,0
- od tega surovo mleko	16,9	13,7	2,4	0,1	0,1	176,4	159,3	162,3	172,9	179,6
Mlečni izdelki										
Sveže konzumno mleko**	44,3	36,2	39,6	37,8	40,1	130,3	131,2	147,2	148,3	112,5
Fermentirani izdelki	12,9	13,7	14,3	14,2	14,7	16,0	16,6	17,3	17,6	17,7
Smetana	5,0	4,4	4,3	3,9	2,9	0,9	0,7	1,2	1,3	2,1
Sir in skuta	26,9	26,7	27,3	29,2	28,2	10,3	9,3	9,4	9,7	9,8
Maslo	2,3	2,3	2,4	2,5	2,7	0,1	0,1	0,2	0,3	0,3

* Začasni podatki.

** Skupaj z uvozom mleka za predelavo.

Vir: SURS, preračuni KIS

Najpomembnejši ostaja izvoz svežega trajnega mleka, ki se je leta 2022 v primerjavi z letom prej zmanjšal, in sicer za 24 %. Izvoz fermentiranih izdelkov, ki jih uvrščamo med pomembnejše izvozne mlečne izdelke, je ostal na ravni leta pred tem. V letu 2022 se je povečal izvoz smetane (+63 %) in masla (+22 %), vendar ti dve kategoriji ne spadata med pomembnejše izvozne artikle mlečnih izdelkov. Za odstotek pa je bil večji tudi izvoz sirov in skute.

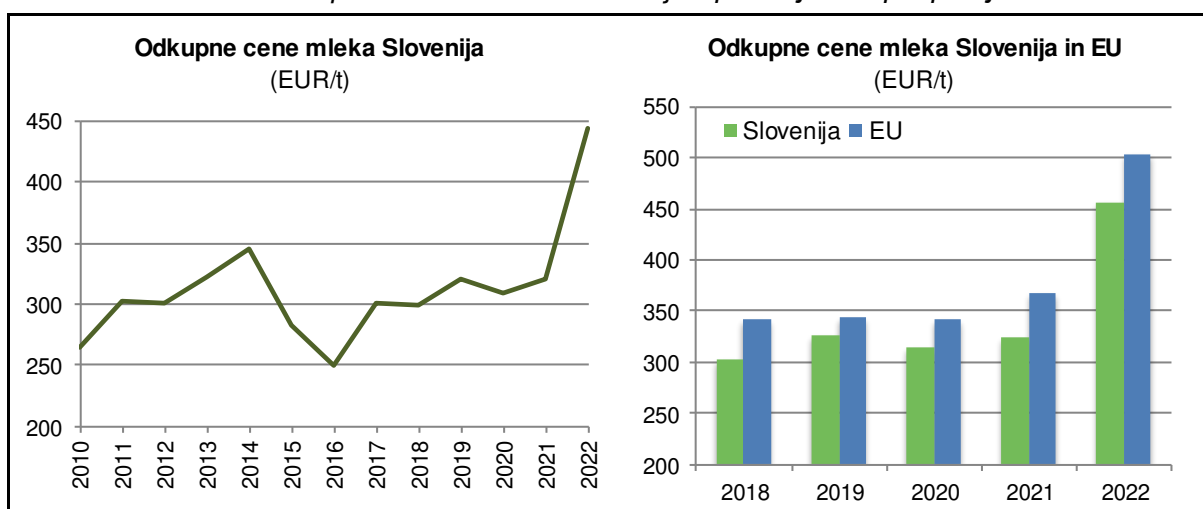
Uvoz sirov in skute je najpomembnejša uvozna kategorija izdelkov. V letu 2022 se je zmanjšal za 3 % in kljub zmanjšanju uvoza smetane za 26 % najbolj prispeval k manjšemu skupnemu uvozu. Zmanjšanje uvoza so omilili večji uvoz masla (+9 %), svežega mleka (+6 %) in fermentiranih izdelkov (+3 %).

S spremembami v lastništvu mlekarn so se spremenili tudi zunanjetrgovinski tokovi za posamezne kategorije mlečnih izdelkov. To se v zadnjih nekaj letih kaže na primer v izrazitem povečanju izvoza svežega konzumnega mleka, v katerem je zajeto tudi mleko za predelavo, ki se nato znova prikazuje predvsem kot večji uvoz sirov in skute. Spodbudni so tudi podatki

izvoza fermentiranih izdelkov, kar kaže na konkurenčnost in stabilnost mlečno-predelovalnega sektorja. Za leto 2022 podatki sicer kažejo nekoliko spremenjeno sliko. To je verjetno posledica visokih cen izdelkov in posledičnega ohlajanja izvozno-uvoznih aktivnosti, kar kažejo tudi podatki zunanje trgovine EU na bolj agregatni ravni.

Tudi za spremembe odkupnih cen mleka za rejce načeloma velja, da večinoma sledijo spremembam na evropskem trgu. V zadnjem desetletju so cene mleka na evropski ravni in v Sloveniji precej nihale. Po občutnem znižanju cen v letih 2015 in 2016 (250 EUR/t v letu 2016) ter gibanju cene med 300 in 321 EUR/t so odkupne cene mleka v letu 2022 močno porasle. V povprečju so se zvišale za 38 %, na povprečnih 443 EUR/t mleka. Podobno gibanje povprečne odkupne cene mleka kaže tudi TIS (ARSKTRP).

Slika 56: Odkupne cene mleka v Sloveniji in primerjava s povprečjem EU

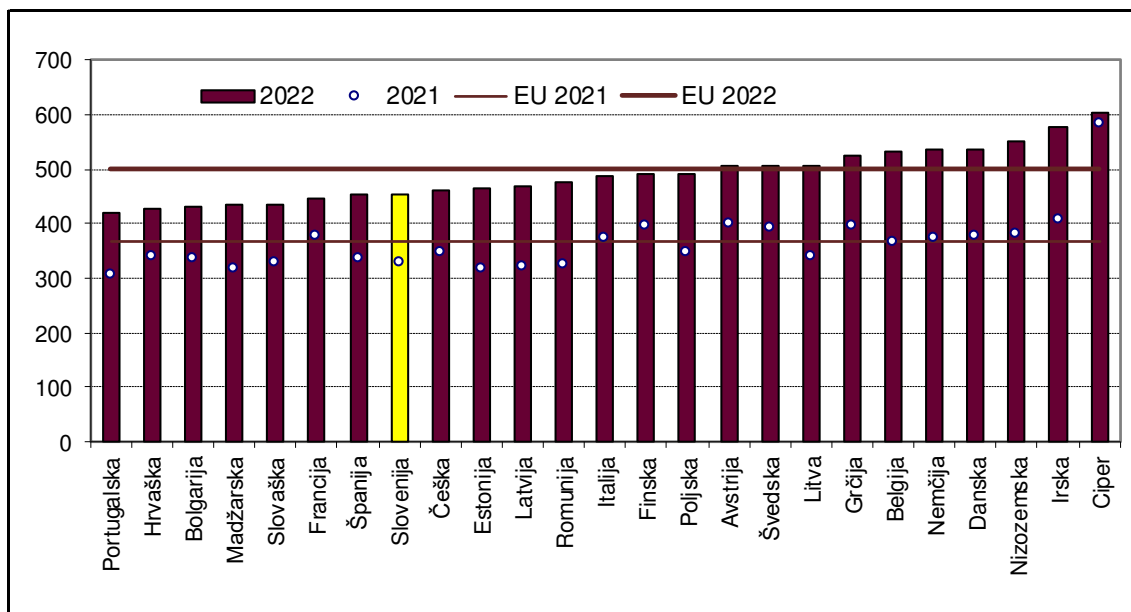

Vir: SURS, Evropska komisija, preračuni KIS

Tudi leta 2022 so se odkupne cene surovega mleka zvišale v vseh državah članicah EU, prav tako na Cipru, ki ne spada v krog pomembnejših držav proizvajalk mleka in v katerem se cene najmanj intenzivno spreminjajo. Na avstrijskem trgu se je odkupna cena mleka v primerjavi z letom 2021 zvišala za 27 %, podobno tudi na Sloveniji zanimivem hrvaškem trgu. Na nam najzanimivejšem italijanskem trgu se je odkupna cena mleka v letu 2022 v povprečju zvišala za 32 %, ker je nekoliko manj kot v Sloveniji.

Slovenija se po ceni surovega mleka po letu 2019 uvršča v spodnjo tretjino držav članic EU. Na hrvaškem trgu, ki je zadnja leta vse bolj zanimiv za izvoz slovenskega surovega mleka, je bila odkupna cena mleka vsa leta višja kot v Sloveniji, v letu 2022 pa prvič nižja (za 6 %). Na pogosto primerjanem avstrijskem trgu je odkupna cena mleka v letu 2022 višja za 11 % kot v Sloveniji, treba pa je vedeti, da razlika izhaja tudi iz odkupnih cen mleka različnih shem kakovosti. V Italiji, kamor Slovenija izvažata največ surovega mleka, je bila povprečna odkupna cena po podatkih Evropske komisije v povprečju višja za 7 %.

Slika 57: Odkupne cene mleka za rejce (dejanska kakovost) po državah EU; 2021 in 2022

Vir: Evropska komisija

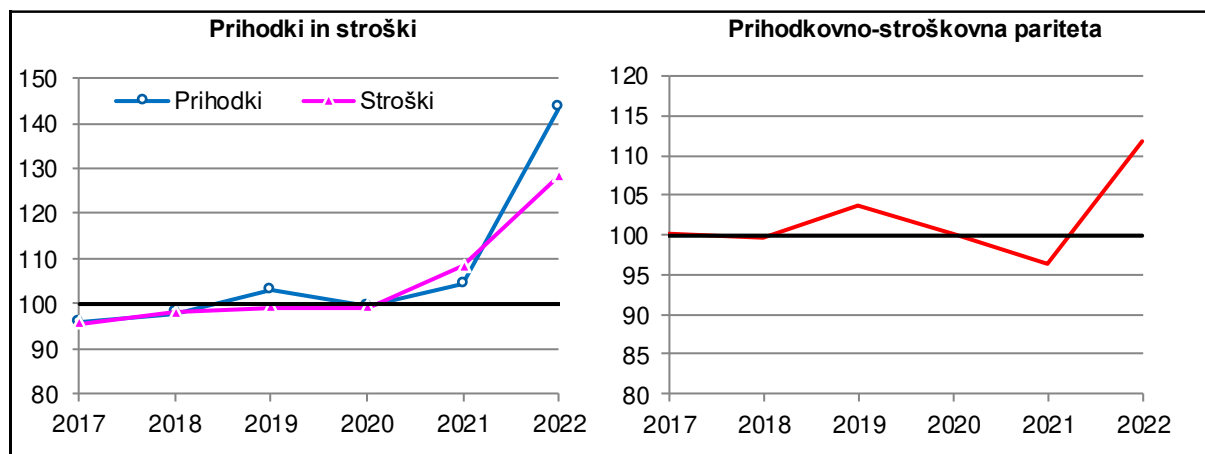
V okviru skupne ureditve kmetijskih trgov je leta 2015 prenehal veljati sistem mlečnih kvot, uveden v obdobju prevelike ponudbe mleka leta 1984, kar je med drugim vplivalo na povečano nestabilnost razmer v sektorju. Z uveljavitvijo reforme neposrednih plačil za obdobje 2014–2020 se je ohranilo le PVP za prirejo mleka v gorskih območjih (podpora v obliki plačila na glavo ženskih govedi). Do proizvodno vezane podpore za mleko so upravičena KMG, razvrščena na gorska območja, ki so v kvotnem obdobju 2014–2015 oddala in prodala več kot 5.167 kg mleka ter v posameznem letu redijo eno ali več ženskih govedi. Višina proizvodno vezane podpore za mleko na gorskih območjih je v posameznem letu odvisna od števila upravičenih živali ter je izračunana kot količnik med letno ovojnico za PVP za mleko na gorskih območjih in številom upravičenih ženskih govedi v posameznem letu. V letu 2022 je bilo za to shemo namenjenih do 3,15 % letne nacionalne ovojnice za neposredna plačila (do leta 2020 je delež ovojnice znašal do 3,5 %), povprečno plačilo pa je bilo 116,4 EUR/glavo, kar je nekaj več kot leto prej (111,9 EUR/glavo). Prek kmetijskih zemljišč lahko rejci pridobijo tudi druga plačila iz sheme neposrednih plačil.

Podobno kot v drugih živinorejskih dejavnostih so rejci od leta 2007 upravičeni do regresa za zavarovanje živali za primer bolezni. Stopnja sofinanciranja zavarovanja živali je bila v letu 2020 30-odstotna, v letih 2021 in 2022 pa je bila višja (55-odstotna). Rejci goveda so lahko, pred spremembo sistema obračunavanja trošarine za gorivo v letu 2023, uveljavljali tudi pravico do vračila dela trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu, ki od leta 2009 znaša 70 %.

V letu 2022 so bila rejcem molznic namenjena pavšalna plačila v okviru dveh pomoči za omilitev vpliva rasti cen energentov, mineralnih gnojil in reprodukcijskega materiala ter v okviru pomoči zaradi izpada krme (za rejce nad 2 GVŽ).

Z ekonomskega vidika so bile razmere za proizvodnjo mleka leta 2022 opazno boljše kot leto pred tem, kljub slabim razmeram za pridelavo osnovne krme. Ob precejšnjem povišanju povprečne odkupne cene mleka so se po ocenah na podlagi modelnih kalkulacij povišali tudi stroški prireje mleka.

Slika 58: Osnovni ekonomski kazalniki pri proizvodnji mleka (indeks; povprečje 2017–2021 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

V okviru stroškov materiala in storitev, ti so v primerjavi z letom 2021 večji za 27 %, se je najbolj povečal strošek krme (+31 %) in plemenske živine (+27 %). Z večjo vrednostjo plemenske živine se je zvišal tudi strošek zavarovanja živali. Za okoli 18 % se je v primerjavi z letom pred tem povečal strošek amortizacije, za 7 % pa tudi strošek domačega dela in kapitala. V okviru slednjega se je strošek dela zvišal za približno 4 %.

Vrednost skupne proizvodnje se je v letu 2022 izrazito povečala, poleg višjih odkupnih cen tudi zaradi višjih vrednosti izločenih krav, prodanih telet in gnoja. Tako je v letu 2022 ob manj intenzivnem porastu stroškov prihodkovno-stroškovna pariteta priraje mleka precej boljša kot leto pred tem in občutno nad povprečjem let 2017–2021. Podobno dobra je bila nazadnje leta 2014.

3.5.1 Proizvodnja kravjega mleka

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	Indeks 2022/21
Proizvodnja mleka														
Število molznic	109.467	109.068	111.022	109.571	107.841	112.838	107.841	108.825	102.711	100.839	99.213	100.919	93.249	92,4
Povprečna mlečnost (kg/kravo)**	5.517	5.516	5.593	5.435	5.718	5.598	6.024	5.954	6.123	6.178	6.356	6.341	6.668	105,2
Namolzeno mleko (t)	603.930	601.591	620.943	595.496	616.581	631.671	649.675	647.986	628.928	623.016	630.647	639.925	621.791	97,2
Odkupljeno mleko (t)	519.500	525.592	535.057	516.971	531.694	553.678	574.714	578.852	570.636	563.971	580.110	588.770	574.955	97,7
- domače mlekarne (t)	363.863	364.606	356.372	328.886	332.360	339.364	363.934	393.365	394.239	404.623	417.857	415.913	395.391	95,1
- tuje mlekarne (t)	155.637	160.986	178.685	188.085	199.334	214.314	210.780	185.487	176.397	159.348	162.253	172.857	179.564	103,9
Delež tujih mlekarn v odkupu (%)	30,0	30,6	33,4	36,4	37,5	38,7	36,7	32,0	30,9	28,3	28,0	29,4	31,2	106,4
Delež mleka v odkupu (%)	86,0	87,4	86,2	86,8	86,2	87,7	88,5	89,3	90,7	90,5	92,0	92,0	92,5	100,5
Kakovost mleka														
Vsebnost mlečne masti (%)	4,14	4,15	4,17	4,20	4,17	4,12	4,12	4,14	4,15	4,14	4,13	4,16	4,17	100,2
Vsebnost beljakovin (%)	3,37	3,36	3,37	3,37	3,36	3,36	3,38	3,36	3,37	3,39	3,43	3,41	3,40	99,7
Bakteriološki razred ekstra (%)	75,44	80,78	78,42	76,77	66,71	:	:	:	:	:	:	:	:	
Bakteriološki razred 1 (%)	18,52	14,89	16,66	17,66	21,65	:	:	:	:	:	:	:	:	
Bakteriološki razred ekstra in 1 (%)***	94,0	95,7	95,1	94,4	88,4	92,1	94,7	93,2	91,1	91,6	94,2	94,5	93,7	99,1
Rezultati A-kontrole														
Število krav v kontroli mlečnosti	83.172	82.856	82.132	79.329	80.708	81.995	81.772	80.305	79.156	79.134	79.040	78.134	74.295	95,1
- delež od vseh krav molznic (%)	76,0	76,0	74,0	72,4	74,8	72,7	75,8	73,8	77,1	78,5	79,7	77,4	79,7	102,9
Mlečnost v standardni laktaciji (kg/kravo)	6.062	6.110	6.224	6.303	6.328	6.424	6.690	6.858	7.052	7.043	7.160	7.292	7.381	101,2
Mlečnost v celi laktaciji (kg/kravo)	6.877	6.942	7.086	7.210	7.210	7.350	7.680	7.851	8.120	8.131	8.264	8.399	8.453	100,6
Vsebnost mlečne masti – cela laktacija (%)	4,03	4,05	4,06	4,07	4,08	4,07	4,08	4,07	4,00	4,00	4,01	4,02	4,03	100,2
Vsebnost beljakovin – cela laktacija (%)	3,37	3,39	3,39	3,39	3,38	3,39	3,40	3,39	3,32	3,33	3,37	3,38	3,36	99,4

* Začasni podatki.

** Namolzeno mleko, deljeno s številom krav.

*** Preračun KIS kot razlika med skupno količino odkupljenega mleka in količino mleka z več kot 100.000 mikroorganizmi/ml (združeni kakovostni razredi 2, 3 in 4); od leta 2015 ni več spremljanja podatkov o kakovosti mleka za ekstra in prvi kakovostni razred.

Vir: SURS, KIS (CPZ Govedo), ARSKRTP

3.5.2 Proizvodnja ovčjega in kozjega mleka

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	Indeks 2022/21
OVCE														
Število mlečnih ovc**	3.511	3.753	3.035	2.648	3.501	2.977	2.679	3.192	3.810	3.655	3.597	4.000	3.740	93,5
Povprečna mlečnost (kg/ovco)***	172	174	126	131	190	133	150	186	193	151	135	182	155	85,4
Namolzeno mleko (t)	541	612	473	397	504	467	447	498	617	574	492	654	621	95,0
KOZE														
Število mlečnih koz** (konec leta)	4.333	3.180	3.192	3.188	3.992	4.468	3.388	3.812	4.806	5.118	5.417	5.549	5.154	92,9
Povprečna mlečnost (kg/kozy)***	267	259	374	318	452	422	285	435	440	426	403	436	405	92,7
Namolzeno mleko (t)	1.326	1.123	1.188	1.017	1.441	1.684	1.274	1.475	1.677	2.047	2.064	2.364	2.246	95,0
MLEČNA DROBNICA, skupaj														
Število mlečne drobnice** (konec leta)	7.844	6.933	6.227	5.836	7.493	7.445	6.067	7.004	8.616	8.773	9.014	9.549	8.894	93,1
Namolzeno mleko (t)	1.867	1.735	1.661	1.413	1.945	2.151	1.721	1.973	2.294	2.621	2.556	3.018	2.867	95,0

* Začasni podatki.

** Samo živali, ki so že kotile.

*** Preračuni KIS (namolzeno mleko/število živali ob koncu predhodnega leta).

Vir: SURS

3.5.3 Skupna bilanca proizvodnje in porabe kravjega mleka (ekvivalent surovega mleka; 000 t)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	Indeks 2022/21
Namolzeno mleko	603,9	601,6	620,9	595,5	616,6	631,7	649,7	648,0	628,9	623,0	630,6	639,9	621,8	97,2
Začetne zaloge	16,5	21,4	25,3	14,1	13,0	14,3	17,6	16,1	20,9	18,1	18,6	19,8	16,6	83,7
Uvoz	231,9	217,9	223,1	220,7	211,4	231,6	238,3	235,6	252,8	243,5	244,3	248,2	237,8	95,8
- uvoz za predelavo	41,9	37,5	34,7	27,8	13,8	8,7	6,7	16,0	16,9	13,7	2,4	0,1	0,1	97,2
- uvoz izdelkov	190,0	180,4	188,3	192,9	197,6	222,9	231,6	219,6	235,9	229,8	241,9	248,0	237,6	95,8
Izvoz	311,9	313,3	326,4	313,5	313,9	355,0	396,4	396,3	395,9	377,2	400,1	418,9	380,0	90,7
- izvoz surovega mleka	155,6	161,0	178,7	188,1	199,3	214,3	210,8	185,5	176,4	159,3	162,3	172,9	179,6	103,9
- izvoz mleka za predelavo	22,6	21,5	26,9	17,9	8,5	31,0	46,6	47,7	53,9	59,4	64,4	62,9	61,1	97,2
- izvoz izdelkov	133,6	130,8	120,8	107,6	106,1	109,7	139,0	163,1	165,6	158,5	173,5	183,2	139,3	76,0
Končne zaloge	21,4	25,3	14,1	13,0	14,3	17,6	16,1	20,9	18,1	18,6	19,8	16,6	17,9	107,7
Razpoložljivo za porabo	519,1	502,4	528,8	503,8	512,7	505,0	493,1	482,5	488,7	488,8	473,6	472,4	478,3	101,3
- izgube	16,1	16,1	21,7	15,5	15,8	16,1	16,7	17,1	16,7	16,6	16,8	17,0	16,4	96,7
- poraba za krmo	44,4	37,0	42,6	38,2	43,7	37,7	36,2	31,8	25,8	25,1	24,1	21,2	17,7	83,6
- poraba za prehrano	458,5	449,3	464,4	450,1	453,3	451,2	440,2	433,7	446,2	447,1	432,7	434,2	444,2	102,3
Poraba na prebivalca (kg)	223,7	218,9	225,9	218,6	219,9	218,7	213,2	209,9	215,5	214,0	206,0	206,1	210,6	102,2
Stopnja samooskrbe (%)	116,4	119,7	117,4	118,2	120,3	125,1	131,7	134,3	128,7	127,5	133,2	135,5	130,0	

* Začasni podatki.

Vir: SURS, KIS

3.5.4 Tržna bilanca proizvodnje in porabe mlečnih izdelkov – sveže in trajno mleko, fermentirani izdelki (000 t)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	Indeks 2022/21
SVEŽE IN TRAJNO MLEKO**														
Proizvodnja iz domačega mleka	121,5	118,2	116,9	125,2	140,7	146,6	150,5	161,0	151,2	150,7	155,5	160,5	149,4	93,1
Uvoz mleka za predelavo	41,9	37,5	34,7	27,8	13,8	8,7	6,7	16,0	16,9	13,7	2,4	0,1	0,1	97,2
Proizvodnja skupaj	163,4	155,7	151,6	153,0	154,6	155,3	157,2	177,1	168,0	164,4	157,9	160,7	149,6	93,1
Začetne zaloge	4,9	5,3	5,6	5,8	5,7	7,2	8,4	7,0	9,4	8,1	9,4	8,4	7,7	91,7
Uvoz	42,2	44,9	50,8	44,9	40,8	41,4	34,9	23,4	27,5	22,5	37,2	37,6	40,0	106,2
Izvoz	95,7	90,7	95,6	83,8	72,4	89,9	107,4	126,9	130,3	131,2	147,2	148,3	112,5	75,9
Končne zaloge	5,3	5,6	5,8	5,7	7,2	8,4	7,0	9,4	8,1	9,4	8,4	7,7	8,2	107,2
Domača poraba	109,6	109,5	106,7	114,2	121,4	105,5	86,0	71,2	66,5	54,4	49,0	50,7	76,5	150,9
Poraba na prebivalca (kg)	53,5	53,4	51,9	55,5	58,9	51,1	41,7	34,5	32,1	26,0	23,3	24,1	36,3	150,8
Stopnja samooskrbe (%)	110,8	107,9	109,6	109,7	115,9	139,0	175,0	226,2	227,3	277,0	317,2	316,5	195,3	
FERMENTIRANI IZDELKI**														
Proizvodnja	31,6	33,7	33,9	34,9	30,8	29,7	34,3	42,1	43,8	45,0	46,2	45,9	46,3	100,8
Začetne zaloge	1,4	1,5	0,6	0,5	0,6	0,6	0,6	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	98,7
Uvoz	17,0	15,5	16,1	14,9	14,4	14,1	13,3	13,1	12,9	13,7	14,3	14,2	14,7	103,5
Izvoz	8,8	9,9	10,7	12,0	8,3	7,0	10,3	16,5	16,0	16,6	17,3	17,6	17,7	100,8
Končne zaloge	1,5	0,6	0,5	0,6	0,6	0,6	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,7	89,8
Domača poraba	39,8	40,1	39,3	37,8	36,9	36,8	37,1	38,7	40,8	42,1	43,2	42,6	43,4	101,9
Poraba na prebivalca (kg)	19,4	19,5	19,1	18,3	17,9	17,9	17,9	18,7	19,7	20,2	20,5	20,2	20,6	101,8
Stopnja samooskrbe (%)	79,5	83,9	86,3	92,5	83,6	80,7	92,5	108,7	107,3	106,9	107,1	107,9	106,8	

* Začasni podatki.

** Brez predelave in prodaje na gospodarstvih.

Vir: SURS, KIS

3.5.5 Tržna bilanca proizvodnje in porabe mlečnih izdelkov – smetana, sir in skuta, maslo (000 t)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	Indeks 2022/21
SMETANA**														
Proizvodnja	14,7	14,2	13,3	12,8	12,1	12,1	12,1	12,2	12,1	12,2	11,9	12,0	10,5	87,7
Začetne zaloge	0,5	0,5	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	89,7
Uvoz	1,2	1,8	1,2	1,7	1,7	2,4	4,6	5,0	5,0	4,4	4,3	3,9	2,9	74,0
Izvoz	3,0	2,3	1,9	1,3	1,0	1,0	1,4	0,8	0,9	0,7	1,2	1,3	2,1	163,4
Končne zaloge	0,5	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2	83,6
Domača poraba	12,8	13,9	12,6	13,2	12,8	13,5	15,3	16,4	16,2	15,8	15,0	14,6	11,4	77,6
Poraba na prebivalca (kg)	6,2	6,8	6,1	6,4	6,2	6,6	7,4	8,0	7,8	7,6	7,2	6,9	5,4	77,5
Stopnja samooskrbe (%)	114,5	101,9	106,1	97,0	94,3	89,8	79,1	74,2	75,0	76,8	79,4	81,9	92,6	
SIR IN SKUTA**														
Proizvodnja	18,7	18,7	18,0	16,3	17,0	15,5	15,6	16,9	16,5	16,1	15,8	15,7	16,0	101,8
Začetne zaloge	1,1	1,2	1,4	1,3	1,1	1,3	1,1	0,8	1,3	0,7	0,5	0,6	0,5	84,0
Uvoz	15,0	14,8	15,1	17,0	17,6	21,4	23,3	24,9	26,9	26,7	27,3	29,2	28,2	96,5
Izvoz	4,3	4,0	3,0	3,6	3,6	5,3	8,1	10,0	10,3	9,3	9,4	9,7	9,8	101,1
Končne zaloge	1,2	1,4	1,3	1,1	1,3	1,1	0,8	1,3	0,7	0,5	0,6	0,5	0,6	119,9
Domača poraba	29,3	29,3	30,1	29,9	30,6	31,9	31,1	31,3	33,7	33,8	33,6	35,3	34,3	97,1
Poraba na prebivalca (kg)	14,3	14,3	14,6	14,5	14,9	15,5	15,1	15,1	16,3	16,2	16,0	16,8	16,3	97,0
Stopnja samooskrbe (%)	63,7	63,6	59,8	54,6	55,4	48,6	50,0	54,1	49,1	47,6	47,0	44,5	46,6	
MASLO**														
Proizvodnja	2,6	2,7	2,6	2,3	2,3	2,3	2,4	2,7	2,6	2,5	2,6	2,5	2,3	91,8
Začetne zaloge	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	49,3
Uvoz	1,2	0,9	1,2	1,4	1,7	2,1	2,3	2,0	2,3	2,3	2,4	2,5	2,7	109,4
Izvoz	0,9	0,6	0,4	0,1	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,2	0,3	0,3	122,1
Končne zaloge	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	0,2	188,0
Domača poraba	2,9	3,0	3,4	3,6	3,8	4,2	4,5	4,6	4,8	4,7	4,8	4,8	4,6	95,9
Poraba na prebivalca (kg)	1,4	1,5	1,6	1,8	1,9	2,0	2,2	2,2	2,3	2,2	2,3	2,3	2,2	95,8
Stopnja samooskrbe (%)	89,7	89,0	76,7	63,5	60,4	53,6	52,2	59,8	54,9	54,5	54,4	51,5	49,3	

* Začasni podatki.

** Brez predelave in prodaje na gospodarstvih.

Vir: SURS, KIS

3.5.6 Cene kravjega mleka in mlečnih izdelkov

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
Povprečna odkupna cena za rejce (EUR/t)	265,5	302,2	300,3	321,5	344,6	282,5	250,0	300,5	300,0	321,2	308,8	320,6	443,4	138,3
Cena surovega mleka na vratih mlekarne (EUR/t)	287,2	323,0	322,7	341,1	368,7	306,3	275,7	325,3	327,7	348,5	336,7	347,0	471,0	135,7
Intervencijska cena (EUR/t)														
- maslo	2.463,9	2.463,9	2.463,9	2.463,9	2.463,9	2.463,9	2.463,9	2.463,9	2.463,9	2.463,9	2.463,9	2.463,9	2.463,9	2.463,9
- posneto mleko v prahu	1.746,9	1.746,9	1.746,9	1.698,0	1.698,0	1.698,0	1.698,0	1.698,0	1.698,0	1.698,0	1.698,0	1.698,0	1.698,0	1.698,0
Cene izdelkov na vratih mlekarne (EUR/t)														
- maslo ('maslo I. vrste', > 82 % M in < 16 % V, 25 kg)	3.619,7	3.476,5	3.553,9	3.597,6	4.377,1	3.856,3	3.665,9	4.466,5	5.304,9	5.258,6	4.361,1	4.511,6	5.754,3	127,5
- posneto mleko v prahu (> 31,4 % B v SS, < 1 % M, < 3,5 % V, 25 kg)	3.460,0	3.460,0	3.460,0	3.089,8	3.777,1	2.576,6	3.549,4	3.518,2	2.388,2	2.139,3	2.941,5	2.869,5	4.138,6	144,2

Vir: SURS, ARSKTRP, preračuni KIS

3.6 Jajca

Obseg reje kokoši nesnic se med leti spreminja. Prireja jajc k skupni kmetijski proizvodnji v zadnjih letih prispeva okoli 3 %, k vrednosti živinoreje pa okoli 7 % (leta 2022: 6,7 %).

Po podatkih raziskovanja strukture kmetijskih gospodarstev je v letu 2020 kokoši nesnice redilo 26.453 KMG, kar je skoraj za četrtno manj (–24 %) kot leta 2010. Med zadnjima popisoma kmetijstva se je število kokoši nesnic povečalo za skoraj 7 %. Gospodarstva so leta 2020 v povprečju redila 61 kokoši nesnic/KMG, leta 2010 pa 43.

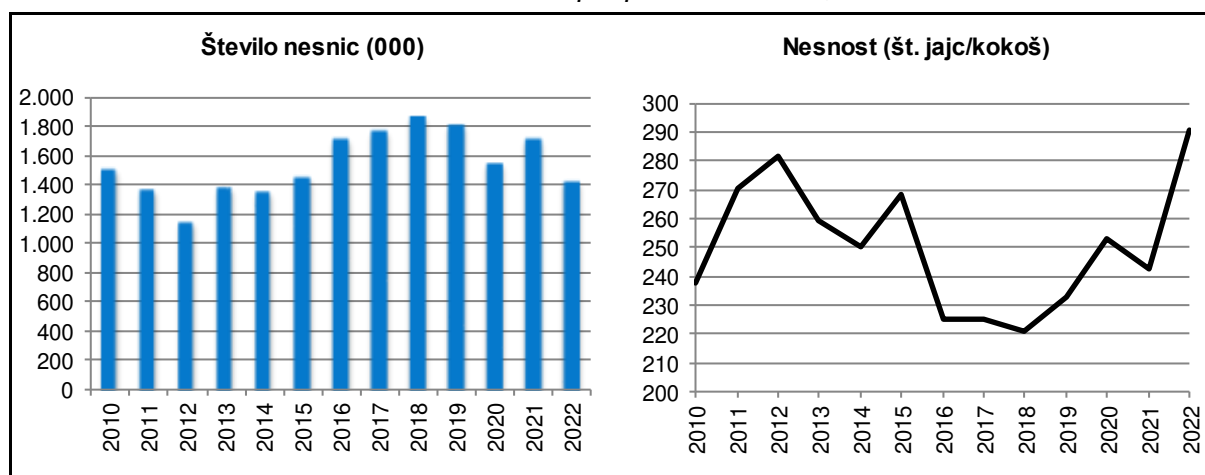
Po dostopnih statističnih podatkih je bilo leta 2022 manj nesnic (stanje ob koncu leta) kot v enakem obdobju leta 2021 (–17 %). Vhlevljenih je bilo okoli 1,4 milijona nesnic. Po začasnih podatkih naj bi bilo leta 2022 znesenih 413 milijonov jajc, kar je za odstotek manj kot leta 2021 (415 mio jajc). To hkrati pomeni, da se je po izračunu na podlagi statističnih podatkov povprečna nesnost v primerjavi z letom prej povečala za 20 % in je znašala 291 jajc/nesnico. Konstantna medletna nihanja v obsegu reje kokoši nesnic in nesnosti tako s tehnološkega kot tudi z ekonomskega vidika ni logična, zato bi bilo primerneje podatke o staležu nesnic pridobivati vsaj dvakrat letno.

Evidentirana prodaja jajc (odkup in prodaja na tržnicah), ki v zadnjih petih letih pomeni okoli 50 % proizvodnje, je ostala na ravni leta 2021 in je znašala 206 milijonov jajc. Od tega je bilo 186 milijonov jajc namenjenih za konzum, kar je za slab odstotek več kot v letu 2021.

Prodaja konzumnih jajc na tržnicah, ki je še pred dobrim desetletjem zajemala 3 % evidentirane prodaje konzumnih jajc (leta 2008: 3,64 mio jajc), se je v zadnjem desetletju hitro zmanjševala. Od leta 2020 je znašala le okoli 700 tisoč jajc oziroma 0,3 % evidentirane prodaje konzumnih jajc. Padec prodaje na tržnicah po letu 2014 verjetno ni posledica manjšega povpraševanja po jajcih, temveč le preusmeritve prodaje jajc od tržnic k neposrednim nakupom pri manjših rejcih in tako mimo evidentirane prodaje.

Ob upoštevanju povprečne mase 0,06 kg na jajce je domača prireja jajc v letu 2022 znašala 24,8 tisoč ton, kar je le nekaj manj kot v letu 2021 (24,9 tisoč t).

Slika 59: Število kokoši in povprečna nesnost; 2010–2022

Vir: SURS

Obseg zunanje trgovine z jajci (v ekvivalentu svežih jajc) med leti niha in je po rekordnem letu 2017 (6,6 tisoč t) leta 2022 dosegel nove rekordne vrednosti. Obseg je v tem letu znašal 7,2 tisoč ton, kar je za 12 % več kot v letu 2021. Slovenija je od leta 2005 neto uvoznica jajc. Leta

2022 se je uvoz v primerjavi z letom prej povečal za 21 %, medtem ko se je izvoz jajc povečal le za slab odstotek. Tako se je primanjkljaj v zunanji trgovini z jajci v letu 2022 z 830 ton povečal na 1,6 tisoč ton.

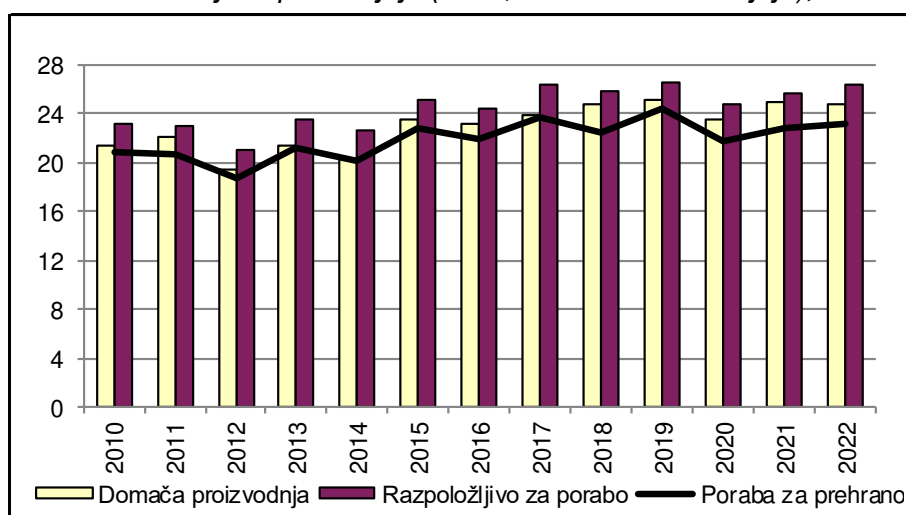
Izvoz valilnih jajc, ki je v strukturi skupnega izvoza (leta 2022: 2,8 tisoč t) še leta 2013 zajemal skoraj tri četrtine, se je v zadnjih letih zmanjševal in znaša dobro polovico. V letu 2022 je znašal 58 %. Izvoz valilnih jajc se je v letu 2022 povečal za 6 %, na 1,7 tisoč ton, medtem ko se je izvoz konzumnih jajc, ta obsega okoli tretjino skupnega izvoza, zmanjšal za 20 % in v letu 2022 znašal 806 ton. Po zmanjšanju v letu 2021 se je izvoz predelanih jajc v letu 2022 znova povečal (+61 %), delež v skupnem izvozu pa je porasel na 13 % (letu prej 8 %).

V skupnem uvozu jajc je v obdobju 2007–2016 prevladoval uvoz konzumnih jajc, od leta 2017 pa imajo največji delež v skupnem uvozu jajc predelana jajca. Tako so od 4,4 tisoč ton skupnega uvoza jajc, kar je za 21 % več kot leta 2021, predelana jajca s 3 tisoč tonami obsegala 68-odstotni delež. V letih 2019–2021 je uvoz konzumnih jajc znašal le dobrih tisoč ton, v letu 2022 pa samo 708 ton, kar je 16 % skupnega uvoza.

Po začasnih podatkih je domača poraba jajc v letu 2022 s 26,3 tisoč tonami v primerjavi s predhodnim letom večja za 2 %, za podoben odstotek pa je večja tudi od povprečja obdobja 2017–2021.

Neposredna primerjava porabe konzumnih in valilnih jajc med letoma 2017 in 2020 zaradi spremembe v metodologiji spremljanja in nihanja podatkov ni mogoča. Razpoložljiva količina valilnih jajc se je že četrto leto zapored povečala in bila v letu 2022 v primerjavi z letom pred tem večja za 4 %. Večja količina valilnih jajc sovpada z večjim številom pitovnih piščancev v zakolu, ne sovpada pa s podatki o številu nesnic v t. i. matičnih jatah. Teh je bilo po uradnih podatkih (kot razlika podatkov o skupnem številu nesnic in številu nesnic konzumnih jajc) manj za dobrih 66 %, medtem ko je bilo v letu 2022 izvaljenih dan starih piščancev za nesnice manj za 10 %. Na manjšo zanesljivost podatkov kaže tudi podatek o znesenih jajcih za valjenje (kot razlika med podatkom o skupnem številu znesenih jajc in prireji konzumnih jajc), ki ob upoštevanju salda zunanje trgovine z valilnimi jajci in kala jajc medletno močno niha in v posameznem letu za več deset odstotkov presega podatke TIS.

Slika 60: Proizvodnja in poraba jajc (000 t; ekvivalent svežih jajc); 2010–2022

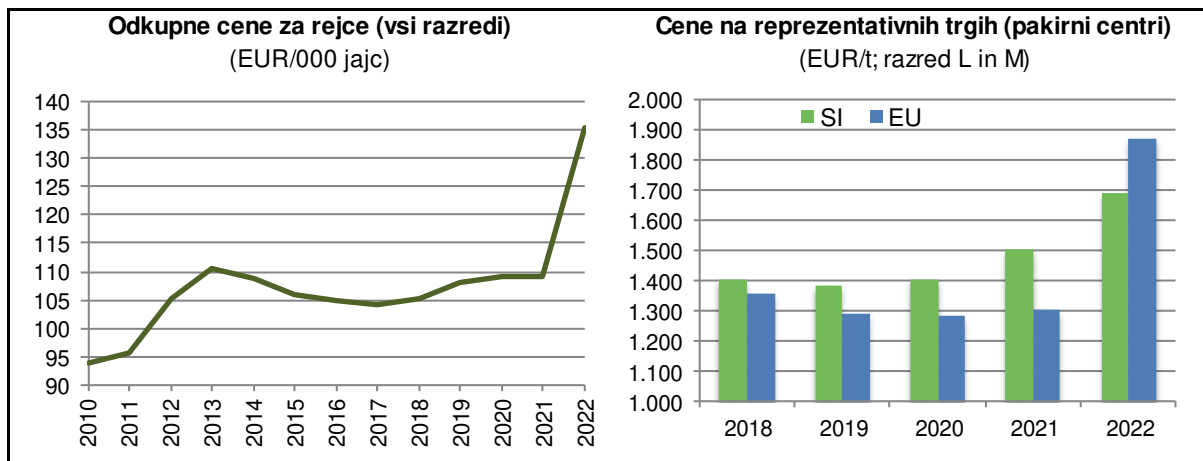

Vir: SURS, KIS

Po statističnih podatkih se je odkupna cena konzumnih jajc leta 2022 v primerjavi z letom prej opazno povečala (+24 %), medtem ko se je po podatkih pakirnih centrov cena konzumnih jajc razredov L in M zvišala za polovico manj (+12 %). Med konzumnimi jajci so se cene zvišale

pri vseh kakovostnih razredih, najbolj, za 23 %, pri kakovostnem razredu M (ta je leta 2022 obsegal 48-odstotni delež celotnega odkupa), pri kakovostnih razredih XL in L pa za okoli 18 %. Slednji zajema zadnji dve leti približno tretjino vseh odkupljenih konzumnih jajc. Cene kakovostnega razreda S so bile v letu 2022 višje za 14 %.

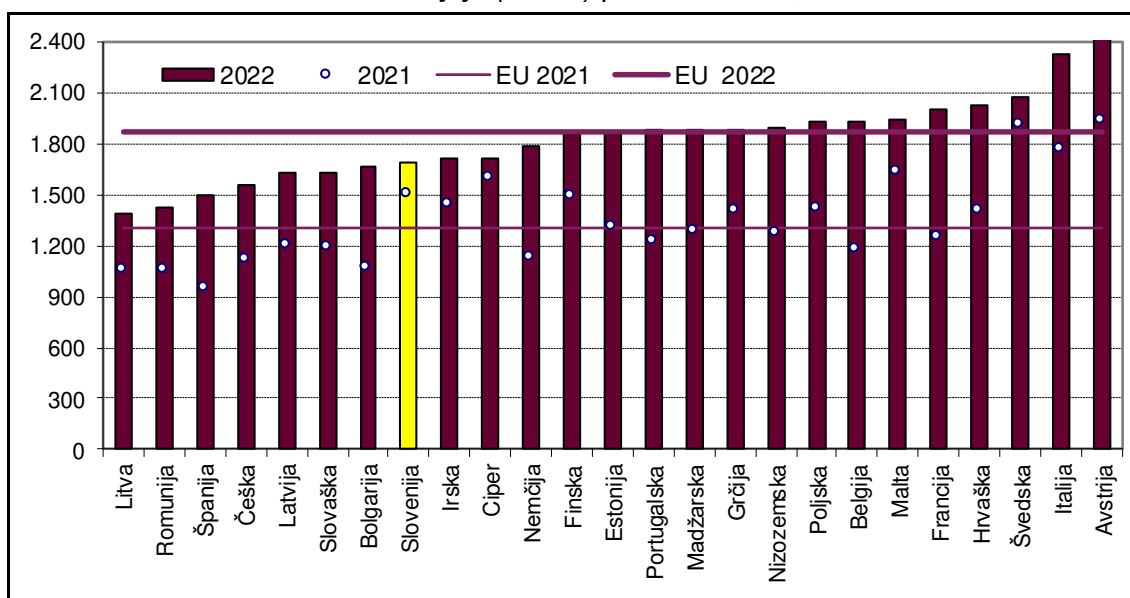
Slika 61: Odkupne cene jajc v Sloveniji in primerjava tržnih cen s povprečjem EU

Vir: SURS, Evropska komisija, preračuni KIS

Po podatkih Evropske komisije so se povprečne cene jajc na evropskem trgu leta 2022 zvišale za 43 %. Povprečna slovenska cena jajc je bila po vrsti let z ravno nad povprečno evropsko ceno v letu 2022 nižja. V primerjavi s povprečno evropsko ceno je bila nižja za 10 %. Slovenija se je po višini cene jajc v letu 2022 premaknila iz zgornje tretjine držav članic, kjer je bila v letih 2020 in 2021, v spodnjo tretjino. Nižje cene je imelo sedem držav članic EU.

Slika 62: Tržne cene jajc (L in M) po državah EU; 2021 in 2022

Vir: Evropska komisija

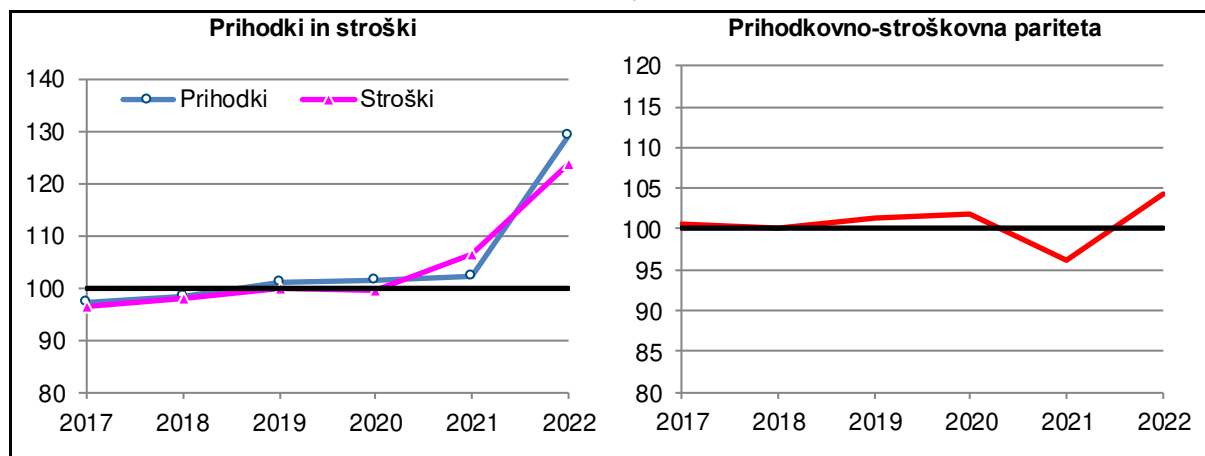
Na splošno so razlike v cenah konzumnih jajc med državami članicami EU zelo velike (v zadnjih letih je najvišja cena približno dvakratnik najnižje), kar kaže na razmeroma zaprt trg s svežimi jajci. Zaradi pokvarljivosti blaga in s tem povezanih zahtev poteka glavnina trgovanja s konzumnimi in valilnimi jajci med bližnjimi državami članicami EU, širše pa je zunanja

trgovina omejena na predelane proizvode. Razširitev notranjega trga po vstopu Slovenije v EU ni pomembneje vplivala na domačo prirajo jajc in se prilagaja predvsem domači porabi.

Zvišanje skupnih stroškov priraje v letu 2022 in opazno višja raven odkupnih cen kot v letu pred tem sta pomembno vplivala na ekonomske razmere za proizvodnjo jajc.

Med materialnimi stroški, ti so se v letu 2022 povečali za 16 %, se je strošek krme povečal za 17 %, vrednost jarkic pa se je povečala za 23 %. Višja kot leta 2021 sta bila tudi strošek amortizacije ter strošek dela in kapitala, oba za 18 %.

Slika 63: Osnovni ekonomski kazalniki pri proizvodnji jajc (indeks; povprečje 2017–2021 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

Potem ko so bili pri proizvodnji jajc zadnja leta ekonomski rezultati stabilni in na ravni večletnega povprečja, so se v letu 2021 razmere za prirajo jajc precej poslabšale in bile pod povprečjem zadnjega petletnega obdobja. V letu 2022 pa je sledil preobrat z opazno izboljšanimi ekonomskimi rezultati, predvsem kot posledica povišanih odkupnih cen jajc.

3.6.1 Proizvodnja in prodaja jajc (000)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	Indeks 2022/21
Število nesnic	1.504	1.365	1.145	1.380	1.358	1.458	1.718	1.764	1.870	1.805	1.547	1.713	1.419	82,8
Povprečna proizvodnja (jajc/nesnico)	237	270	282	259	251	268	225	225	221	233	253	242	291	120,0
Znesena jajca	357.086	369.204	322.704	357.589	340.323	391.253	386.939	397.006	412.982	419.942	390.967	415.141	412.565	99,4
Evidentirana prodaja jajc	150.562	161.224	154.891	156.553	155.591	160.511	172.164	:	:	:	:	:	:	
- valilna jajca (odkup)	28.611	27.908	18.410	15.541	17.568	15.072	15.093	z	z	z	z	z	z	
- konzumna jajca (odkup)	120.082	131.739	134.062	139.049	135.799	144.532	156.249	179.288	187.990	189.848	189.152	185.377	186.343	100,5
- konzumna jajca (tržnice)	1.868	1.576	2.418	1.963	2.223	907	822	731	788	780	693	739	673	91,1
Delež prodaje od vseh znesenih jajc (%)	42,2	43,7	48,0	43,8	45,7	41,0	44,5	:	:	:	:	:	:	

z – zaupno.

* Začasni podatki.

Vir: SURS

3.6.2 Bilanca proizvodnje in porabe jajc (t)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	Indeks 2022/21
Proizvodnja**	21.425	22.152	19.362	21.455	20.419	23.475	23.216	23.820	24.779	25.197	23.458	24.908	24.754	99,4
Uvoz	3.705	3.149	3.391	3.498	4.043	3.655	3.791	4.550	3.306	3.366	3.130	3.631	4.408	121,4
Izvoz	2.008	2.278	1.767	1.467	1.884	1.897	2.511	2.033	2.168	2.062	1.826	2.808	2.826	100,8
Razpoložljivo za porabo	23.122	23.022	20.986	23.487	22.578	25.233	24.497	26.337	25.917	26.500	24.762	25.731	26.336	102,3
- poraba za nasad (valilna jajca)***	2.324	2.253	2.304	2.334	2.414	2.413	2.462	2.535	3.412	2.096	2.891	2.967	3.080	103,6
- poraba za prehrano	20.798	20.770	18.681	21.148	20.160	22.819	22.027	23.799	22.464	24.358	21.798	22.764	23.183	101,8
- industrijska raba	0	0	0	5	4	1	7	3	42	46	72	0	72	
Poraba na prebivalca (kg)	10,1	10,1	9,1	10,3	9,8	11,1	10,7	11,5	10,9	11,7	10,4	10,8	11,0	101,8
Stopnja samooskrbe (%)	92,7	96,2	92,3	91,4	90,4	93,0	94,8	90,4	95,6	95,1	94,7	96,8	94,0	

* Začasni podatki.

** 1 jajce = 0,06 kg.

*** Zaradi spremembe metodologije poročanja podatki za zadnje tri leta niso neposredno primerljivi.

Vir: SURS, KIS, Evropska komisija

3.6.3 Cene jajc

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
Odkup in prodaja na tržnicah (EUR/000 kosov)														
Jedilna jajca	93,9	95,5	105,4	110,4	108,9	105,9	104,8	104,0	105,2	108,0	109,1	109,2	135,5	124,1
Jedilna jajca na tržnicah	140,8	159,6	130,1	128,0	182,6	186,3	187,6	193,8	197,9	212,1	224,6	236,6	277,4	117,2
Valilna jajca	190,0	172,7	191,3	214,8	212,2	192,5	197,3	z	z	z	z	z	z	z
Pakirni centri (ponderirana cena) (EUR/000 kosov)														
Razred XL	100,3	106,5	112,5	122,0	117,1	110,8	114,7	120,2	115,6	118,9	123,7	136,0	160,2	117,8
Razred L	80,4	83,2	87,0	93,4	92,8	92,5	87,0	92,7	92,2	92,8	93,5	110,6	130,5	117,9
Razred M	75,9	78,1	80,5	87,4	86,6	85,6	83,6	84,2	84,1	81,3	82,3	110,5	136,4	123,4
Razred S	54,0	51,8	53,7	67,8	74,4	72,0	70,5	79,8	73,9	51,7	36,4	98,0	111,6	114,0
GENE NA REPREZENTATIVNIH TRGIH (pakirni centri, povprečje jajc L in M); EUR/t														
Slovenija	1.244,4	1.288,4	1.336,3	1.439,1	1.427,4	1.414,1	1.370,7	1.410,7	1.406,3	1.381,7	1.401,5	1.507,1	1.689,7	112,1
EU	1.116,8	1.150,6	1.623,5	1.289,5	1.275,7	1.288,8	1.134,7	1.434,1	1.357,8	1.291,6	1.283,1	1.305,4	1.869,2	143,2

z – zaupno.

Vir: SURS, ARSKTRP, Evropska komisija, preračuni KIS

3.7 Konji

3.7.1 Zakol konj v klavnicah

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
Konji – skupaj														
Število	1.632	1.689	1.721	1.393	1.544	1.391	1.417	1.301	1.051	1.163	1.070	1.056	835	79,1
Masa trupov (t)	382,2	381,2	381,4	306,8	344,0	317,0	318,6	287,2	235,3	255,2	235,4	226,1	174,8	77,3
Povprečna masa (kg)	234,2	225,7	221,6	220,2	222,8	227,9	224,9	220,8	223,9	219,4	220,0	214,1	209,4	97,8

Vir: SURS

3.7.2 Bilanca proizvodnje in porabe konjskega mesa (t, klavna masa)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	Indeks 2022/21
Domača prireja mesa	574	665	668	696	744	584	633	636	604	667	621	619	626	101,1
Uvoz živih živali (klavna masa)	1	3	1	0	0	65	1	1	2	4	1	3	9	289,9
Izvoz živih živali (klavna masa)	192	286	288	389	400	332	315	350	371	416	386	397	461	116,1
Vse pridobljeno meso	382	381	381	307	344	317	319	287	235	255	235	226	175	77,3
Začetne zaloge mesa in izdelkov	4	2	3	5	0	0	2	0	0	0	0	0	0	
Uvoz mesa in izdelkov	20	17	12	11	9	10	10	18	19	16	16	16	14	88,7
Izvoz mesa in izdelkov	0	4	7	5	3	4	30	1	1	3	2	2	3	138,7
Končne zaloge mesa in izdelkov	2	3	5	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	
Domača poraba	404	394	386	318	350	322	301	304	253	269	250	240	186	77,5
Poraba na prebivalca (kg)	0,20	0,19	0,19	0,15	0,17	0,16	0,15	0,15	0,12	0,13	0,12	0,11	0,09	77,4
Stopnja samooskrbe (%)	142,1	168,9	173,4	219,1	212,8	181,5	210,4	208,9	239,0	247,8	248,8	258,3	336,8	

* Začasni podatki.

Vir: SURS, KIS

3.7.3 Odkupne cene konj za zakol

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
EUR/t žive mase														
Konji za zakol	1.729,2	1.664,0	1.824,2	1.815,8	1.760,4	1.808,2	1.863,7	z	z	2.057,9	2.007,9	2.177,4	2.579,2	118,5

z – zaupno.

Vir: SURS

3.8 Med

3.8.1 Pridelava in prodaja medu (t)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	Indeks 2022/21
Natočeni med	1.673	2.472	1.031	2.400	471	2.047	1.298	804	1.746	653	1.293	195	2.405	1233,3
Evidentirana prodaja medu	340	395	198	192	105	118	105	107	z	124	199	168	236	140,7
- odkup	203	264	111	132	55	66	45	45	z	68	136	103	171	166,0
- prodaja na tržnicah	137	131	87	61	50	52	60	62	61	56	63	64	64	100,0
Delež evidentirane prodaje v skupni proizvodnji (%)	20,3	16,0	19,2	8,0	22,2	5,8	8,1	13,3	:	19,0	15,4	85,9	9,8	11,4

z – zaupno.

* Začasni podatki.

Vir: SURS

3.8.2 Bilanca pridelave in porabe medu (t)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	Indeks 2022/21
Pridelava	1.673	2.472	1.031	2.400	471	2.047	1.298	804	1.746	653	1.293	195	2.405	1233,3
Začetne zaloge	438	400	623	250	662	110	579	358	209	449	159	328	8	2,5
Uvoz	585	685	678	982	1.425	1.402	920	1.128	1.082	857	1.106	1.252	1.188	94,9
Izvoz	40	32	67	51	103	79	234	293	378	332	306	460	270	58,9
Končne zaloge	400	623	250	662	110	579	358	209	449	159	328	8	651	7905,4
Domača poraba	2.256	2.901	2.015	2.919	2.346	2.902	2.204	1.788	2.209	1.469	1.923	1.307	2.680	205,0
Poraba na prebivalca (kg)	1,1	1,4	1,0	1,4	1,1	1,4	1,1	0,9	1,1	0,7	0,9	0,6	1,3	204,9
Stopnja samooskrbe (%)	74,2	85,2	51,2	82,2	20,1	70,5	58,9	45,0	79,0	44,4	67,2	14,9	89,7	

* Začasni podatki.

Vir: SURS, KIS

3.8.3 Cene medu

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Indeks 2022/21
Odkup (EUR/kg)														
Med (vseh vrst)	3,18	3,68	3,39	4,04	4,32	4,84	4,66	4,78	z	5,07	5,39	7,61	6,23	81,9
Cvetlični med	3,00	3,46	3,15	3,75	4,14	4,53	4,46	4,59	z	4,85	5,04	7,03	6,01	85,5
Gozdni med	4,13	4,40	4,09	4,59	4,76	5,28	5,02	5,12	5,38	5,77	6,14	8,27	6,86	82,9
Prodaja na tržnicah (EUR/kg)														
Med (vseh vrst)	5,67	6,24	7,05	7,83	8,08	9,49	9,85	9,86	9,91	9,99	10,08	11,86	11,86	100,0

z – zaupno.

Vir: SURS, preračuni KIS

 Kmetijski inštitut Slovenije

www.kis.si